

**Praxis Beneficiarvm D. Petri Rebvffi Montispessvlani
Ivrivm Doct. Ac Comitis, Ivrisqve Pontificii Ordinarii
Professoris Paris. & ibidem in supremo Senatu Causarum
Patroni**

**Rebuffi, Pierre
Coloniae, 1610**

Additiones in regulas Cancellariæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63686](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-63686)

ADDITIONES AD REGULAS CANCELLARIAE A
Petro Rebus. inceptas. Anno M. D. XL.

REGULA I.

Regula diffinitur in l. i. ff. de regulis iuris. vbi Decius & alii multa scribunt. De hoc tu illos, si libet, videot. Et dicitur regula, eo quod regat, vel quod distortum prauumque corrigat, vel quod normam recte viuendi praebat. Et quod stricta, quasi strictula. Lucas de Penna. in l. Diue. col. i. de decur. libr. 10. vbi tradit. quod modis capiatur regula, p. 13. Ar. bid. in l. regul. 3. distincti. Et quia culpa est ignorare iuris regulas, teste Ludo. Rom. in l. quodit. ff. sicut per. quia ab omnibus leges scribi debent. l. leges. C. de legib. ideo oportet ut regulae sciantur. Nam habent vim legis, & sunt seruandae, viuente earum conditore, vbi non sunt contrariae decretis sanctorum conciliorum institutionis. 25. q. 2. c. 1. de constitut. Austr. deci. Thal. s. c. 4. 15. In Francia tamen si sunt contrariae concordatis, istas regulas non seruamus. Quia unus non potest concordatis derogare, cu sunt inita inter Papam, & sedem Apostoliam ex una, & Regem ac Regnum ex altera: & cum vim contractus habeant, rati patet in rub. de firma & irreuocab. concordat. stabil. scripti in prefat. ad rub. de collatio in concordia. Etiam aliae multae sunt, quae non sunt in hoc regno receptae, quas infra in qualibet regula notabo. Ob id ut quilibet scriberet, quae sunt regulae, quae in forensi iudicio servantur, & quae non, eas annontare volui. Tu bone lector, boni consules, & omissa supplebis. infinita potuisse hic scribere: sed multa in concord. Francie scripti, que hic repetre nolui: frequentius ad illa videnda incito, ne per longas ambages te remorer ac suspendam. Multa etiam tum utilia tum necessaria ibi omisi, quae hic scribam: quia melius hic coueniunt. Postquam haec glossemata compleuisse superuenierunt ad me committaria doctissimi & reuerendi patris D. Go-

mesii super his regulis, quae si prius vidi sem, non in vanum post eum laborassem, cum satis superque super his descriperit. Sed multa dixi, quae ipse non attigit, in forensi iudicio valde utilia, ut legenti patet: sed retraham manum, alibi que ista dicam.

Ordinationes.

Ordinationes.] Dupliciter hoc verbum sumi potest, generaliter & specialiter. Generaliter omne id, quod est ordinatum & factum ab aliquo, potest dici ordinatio. Vnde text. in cap. 1. de schisma. distinctiones ab haec criticis factas irritas esse. q. 1. ca. ordinationes. Vnde sanctio- nes sive iuratae vel regulae: eo quia in ordinem rediguntur, dici possunt ordina- tiones vel in ordin. Francie. & specialiter ordinatio dicitur, quando quis ad ordines promotus est, dicitur ordinatus. d. c. ordinationes. cap. sanctorum, 70. distincti. & in rub. de ordinatis a non suo episcopo. & in rub. de temp. ordinando, per rotum.

Et constitutiones.

Constitutio.] est, quod tantum Rex vel Imperator constituit. cap. constitutio. 2. distin. scripti in rub. de consti. in concord. post doct. in rub. de const. in decretalib. & in 6.

Adiuentum est quod mali mores & optimis ferendis legibus & constitutionibus saepè causam dederunt. Quia vbi perperam viuitur multiplicibus edendis Regibus magna datur occasio, inde apud AEGinetas cautum est, ut qui nouæ condendæ legis causam daret, inuisus omnibus & execrabilis fieret. Sic apud Indos, si quis aliquid perniciosi inuenisset, nisi pro tunus remedio succurret, morte plectabatur. teste Alex. lib. 6. genial. cap. 14. vbi di-

Rrr 3

cit leges, & constitutiones breues esse debere, velut monita oraculorum diuinitus missa: ut paucis iubeant, non pluribus disputent: siuadantque magis quam comimentur, aut pœnâ imponant, quas Pla-
to iussit esse quām paucissimas. Nam si suo iure fungantur magistratus, nihil opus ef-
semultiplicilegeputauit. Vbi verò eorum improbitate alio detorquentur, ex legum multitudine perniciem afferri dicebat. Li-
cer sint quidam magis in legibus condendi faciles, quām in gratiis cocedendis, & non habito consilio, contra Alex. Mamm. Imperatorem, qui nullam constitutionem sacrauit sine viginti iurisperitis, & alii quinquaginta doctissimis, disertissimisq; viis. Et id quidem ita faciebat, vt per sen-
tentias singulorum iretur, ac scriberetur quidnam quisq; dixisset, dato prius spatio ad inquirendum, cogitandumq; prius quā dicerent, ne de rebus arduis ex tempore respondere cogerentur. *teste Ayma. Rual. in histo. iur. ciuil. de Alexan. Mammæa.* Et hæ sic conditæ sunt perpetuae: sed alia leuiter recedunt, & cum suo auctore extingun-
tur, & in fauillas conuertuntur.

Nota sing. dictum Bald. in consil. 464. Quædam scriptura. in fin. vol. 1. quod tantum distant sacri canones à legibus mundi, quantum distat perpetuum à corruptibili: & tanto altiores sunt canones legibus, quanto cœli gubernacula distant à morta-
libus, *hec ille.*

Ioann. 22. Pontifex maximus, & Catur-
en. natione, primus fuit, qui regulas can-
cellariæ in scripta rediget, nam alii ponti-
fices ante eum, confuetudine quadam seu
stylo vtebantur, ut plenius scribit d. Gomes. in
in proem. harum reg. que. 1. sed Nicolaus 5.
Pontifex maximus ad hunc statum & or-
dinem reduxit, *ne in fine paret.*

Quamobrem inuenientur, ut officia-
les cancellariæ per eas in literis expedi-
dis instruantur, & quid seruare & agere
in illis debeat, *teste Gomes. in que. 2. proem.
reg. cancella.*

Cancellariæ sanctissimi domi-
ni nostri domini Pauli diuina pro-

uidentia Papæ tertii.

Cancellarie.] Dicuntur cancellarie quia in cancellaria sunt, corriguntur, & publicantur, & in cancellaria maximè seruanda sunt. nō cancellarie, id est iu-
titie, quia plures sunt regulæ gratia, & de
gratius & de beneficio statutæ, quam de iu-
titia. quamvis glo. hic contra tenet: hoc
tamē pertinacibus relinquo, cū sit pauci
emolumenti. *vide canem Fel. dereg. cancel. in
cap. 2. col. pen. de re scrip.* Quidam referunt
cancellariam fusile in eis producentem tē-
pore Lucii tertii, per sex. in c. ad hec. dereg.
sed quia parum refert inquirat alius.

Sanctissimus.

Sanctissimus.] Quis enim sanctissi-
mum illum dubitet, quem apex tante di-
gnitatis attollit? c. non nos. 40. *dict.* Et intel-
lige quid est sanctissimus nomine & qualitate. Sed interdum persona criminibus & affectionibus multis perturbatur maxi-
mè erga consanguineos: & interdum
caro & sanguis plura reuelat ei, quām spi-
ritus sanctus. quis homo est. Dixi in pro-
mio concor. in verbo sanctissimo, quod hoc no-
men conuenit Papæ tanquam præcellen-
teli. *ad Hebr. cap. 7.* talis enim decebat, vt
nobis esset Pontifex, sanctus, innocens,
impollutus, segregatus à peccatoribus &
excelsior cœli factus. Primo pontifex de-
bet esse, qui pontem faciat ad paradisum,
per bonam operationem. Cebet esse innocens
per perfectam intentionem. Impollutus per castam conditionem. Segre-
gatus à peccatoribus per singularem con-
fessionem. Excelsior cœli factus per atri-
norum contemplationem. Ergo Papalan-
etus debet esse, tum quia sanctam vitam
seruare fide professus: tum quia sanctum
officium exequitur. Adhæc, quia sanctum
membrum sancti capitis Christi efficitur.
Tum quia à sancta ecclesia nutritur, & san-
cto spiritu suggestore domino famula-
tur. Et præcipitur Leuitic. 10. sancti effo-
rte: quia ego sanctus sum. *Vide quinde-
cim conditiones sanctorum per Berce-
m verb.*

in verb. sanctus. & in cap. tenere. 3r. dicit. vbi Archidiac. exponit sanctum pro mundo.

In Christo pater.

In Christo pater.] Non dicitur ergo Papa hic simpliciter pater, fortè ad tollendum siffram suspicionem quæ posset in mentibus hominum generari, ut habeat filios, quia eos in Christo habet. Nam omnes filii Dei eftis per fidem, ad Galat. c. 3, non per genitaram. Sicut enim mula non generat, nisi miraculosè: ita nec Papa. Et dicitur pater patrum, *gloss. in proœ. clem.* in verb. Papa. Edixi abundantius in proœ. concord. in verbo patri. Et in forma mandati, in verbo dilectus filius, & quod modis quis vocetur pater, scripsi inter scholasticorum privilegia priuilegio. 67.

Et dominus noster, dominus, &c. diuina prouidentia Papa, &c. Suorum prædecessorum vestigiis inhærendo, normam & ordinem gerendis darevolens in crastinum assumptionis suæ ad summum apostolatus apicem, videlicet die 20. mensis Nouemb. Anni Domini. 1523.

Dominus.] Scripsi de domino, in proœ. Concor. in verb. dominus, hic non repeatam.

Normam & ordinem.] Et sic non adhibet in his regulis formam substantiam regulariter, ut infra dicatur.

Rebus gerendis.] Nam ad futura extenditur lex non ad præterita, ut plurimum. s. fin. vbi plene Feli. de constit.

In crastinum assumptionis.] Hoc dicit. secundum quosdam, ut tollat non factas in conclavi, in quo eligitur, dicit Zochus hic, quod ibi multæ sunt promissio-

nes. Deus scit, illis relinquimus, sed illæ promissiones factæ prænimo gaudio, non valent, quia tunc est extra mentem cap. V-

musque 22. quæst. 4. facit *gloss. in §. seru.*

de liberti. in infinito. Sed in mundo more loquitur, quia vir prudens propter mala fibi obuenientia non irascitur: nec etiam ex bonis fortunæ multum congratulatur, nisi in Deo, *veri canico Virginis Marie dicitur.* Et exultauit spiritus meus in Deo, &c.

Reseruationes, constitutiones, & regulas infra scriptas fecit, quas etiam ex tunc suo tempore duraturas obsernari voluit, & quas nos Hippolytus sancti Laurentii in Damaso diaconus, Cardinalis sanctæ Romanæ ecclesiæ, Vicecancellarius, die Iouis quinta mensis Nouembbris anni prædicti in Cancellaria Apostolica publicari fecimus.

Fecit.] Per se vel aliū. Nam cum tot sit negotiis implicitus, committit alicui ut hoc faciat: tamen ipse facere censetur. *regula, quiperalium. de regu. iur. in 6. etiam proprie, dicit l. certe. ff. deprecar.*

Ex tunc.] Intelligi à publicatione scientes ligari statim: ignorantes non, nisi post duos menses. c. i. de concess. prob. *gloss. in c. cum singula. & ibi Domi. de prob. lib. 6. vide quæ dixi in verb. publicationem. in §. prefato. de colla. in concorda.*

Suo tempore.] Quia suis successoribus nullum potuit in hac parte præiudicium generari, pari post eum, immo eadem potestate functuris, text. in c. immotuit, de elect. plura dixi in prefat. ad rubric. de coll. super hoc vide quæ ibi scripsi. & sic ista regulæ cancellariae mortuo Papa expirant. Vnde ordinarius poterit conferre beneficia reseruata, antequam Papa nouiter creatus alias regulas publicet, ut consuluit Domin. consil. 93. quia hoc Papa vult per hoc verbum, suo tempore.

Diaconus, Cardinalis.] Nota quod Cardinalium alii sunt ep̄i, & sunt sex. Alii sunt presbyteri, & sunt 27. singulis urbis ecclesiis assignati. Alii diaconi i. thic, & sūt 19. & olim erat presbyter Cardinalis, ut hec

licet videre in provinciali. in princip. & Barba. in cap. praesentia. col. 3. numer. 5. de probationibus.

Vice cancellarius.] Olim vocabatur cancellarius, & volebat se instar Luciferi, equare Papæ. Quamobrem fuit capite minutus, ut licet videre per Cardinalem. in Gle. 2. §. eo ipso. q. 1. de elect. hæc tamen non recipitur: sed eo ipso vocari cancellariū dicunt, quod solus Pontifex in ecclesia vocetur cancellarius, non potuit alias cancellarius esse: ne duo capita essent. hæc tradit Gorres. in q. 1. in s. huius proemii post Epiph. Probam in c. is cui. de sent. excom. in 6.

Imprimis reseruationes fecit similes illis, quæ in constitutione Fel. Re. Benedicti Papæ XII. quæ incipit, Ad regimen, &c. continentur: & illas locum habere voluit, etiam si officiales in ead. constitutione expressi, Apostolice sedis officiales ante obitum eorum esse desierint, quoad beneficia quæ tempore quo officiales erant, obtinuerant.

Imprimis, &c.] Ibi, ad regimen, est extrauagans in communibus. rub. de preb. vbi referuantur beneficia curialium: intellige, vbi cunque decedant si fuerint legati Papæ, vel nunci, seu rectores, vel thesaurarii: secus ergo in aliis beneficiis curialium, quia non sunt reseruata per d. extrauag. Ad regimen, nisi vident in curia, vel in loco proximo per duas dietas. ita exprimitur in d. extrauag. Ad regimen. Et sic intellexit Domini confil. 92. in causa. col. 2.

Etiam si dicti officiales.] In eadem constitutione, Ad regimen, expressi Apostolice sedis officiales si ante obitum, eorum esse desierint, quo ad beneficia, quæ tempore quo officiales erant, obtinuerant. Nam ista beneficia debent venire ad officiales nouos, qui de praesenti Papæ seruant. Et quamvis officiales Papæ, si

desinant esse officiales, & familiares non gaudeant priuilegii. l. 2. §. planè ff. deinde quia finita causa priuilegii, cessat priuilegium. l. bi. & l. seq. ff. ex quibus, caus. maior. scripti in priuile. 166. inter scholast. priuilegia. tamen hic officia, seu beneficia illorum vult esse reseruata, quia semel affectum semper durat, nisi liberetur. ca. si Apostolice. de probend. in 6. quod est verum in beneficiis obtentis tempore seruiti: secus in aliis. Perusii. in c. statutum. col. 2. de probend. in 6. vbi etiam dicit non procedere in beneficiis patronatis sub patrono laico.

Nota. quod decretum Papæ in reseruatione appositum, nedum titulum afficit, & annulat: sed etiam possessionem. arg. cap. si eo tempore de electio. in 6. cap. r. monachorum. de appellat. & possessio contra reseruationem Papæ obtentia, caret omni effectu & iuris administriculo, sine quo in beneficialibus possessio non procedit. Rota decr. 16. si contra agentem. in nouis, concludit reseruationem esse negandam spoliari, cum nullam possessionem haberet. vide ibi fuis. & in decr. 23. ibidem. & in §. 1. de firma. & irrevoca. concord. stabilit. in concordia, quæ ibi scripta.

Ac reseruanit beneficia, quæ per constitutionem pia memoriz loannis Papæ XXII. quæ incipit, execrabilis. vacant, vel vacare contigerit.

Est secunda pars huius regulæ, in qua reseruantur beneficia iam per extrauag. execrabilis, reseruata, de qua extrauag. infra aliqua scribam. Et nota quod sicut iura disponentia de beneficiis, trahuntur ad officia secularia, ut sentit Barnul. in l. 2. §. data. ff. de optio. leg. Lucas de pena in Lammnas. C. de erga. militar. anno. lib. 12. Ioan. Lupus expressum in repet. c. per vestras. in prou. n. 6. de donat inter virum & vxorem. Ita & iura loquentia de officiis, trahuntur, si eadem ratio hoc dicet. Et nisi contrarium sit illatum ad beneficia, ut dicam infra de ammis. in regula.

REGV.

REGULA II.

Item reseruauit generaliter omnes Ecclesiæ Patriarchales, Primatales, Archiepiscopales, Episcopales.

Prima reseruatio huius text. est quod ecclesiæ Patriarchales, Primatales, Archiepiscopales, & Episcopales sedi Apostolice referuantur: hodie in hoc Francie Regno nominato spectat in istis ad Regem. Et illarum prouisio pertinet ad Papam ad Regis nominationem: *ut est in rub. de regia a p[ri]e[st]a. nomina facien. §. i. vbi abundantius scripsi.* Patriarchæ vero, cum non sint in regno Francie, nominario ad regem non pertinet: sed ad Papam prouisio. & hi post Apostolicum primi tenent locum. *c. cler. 2. distincti.* Et sunt quatuor instar euangelistarum. *c. antiqua de priuilegiis.*

Nec non omnia monasteria virorum, valorem ducentorum Florentorum auri communi aestimatione excedentia. Et voluit quod excessus huiusmodi in literis exprimatur.

Secundo reseruat omnia monasteria virorum valorem ducentorum aureorum excedentia. haec est subiata in regno Francie per concordata generaliter loquentia. Et quatenus vult quod excessus exprimatur in literis, non seruatur etiam in hoc regno, in quo habemus consuetudinem exprimendi, cuius fructus non excedunt summam viginti quatuor ducentorum auri de camera, secundum communem aestimationem, quamvis multo plus valeat, & excedat mille libras. *ut scribi plenius infra in regula de vero valore exprimendo.*

Nota tamen, quod si Cardinalis impetreret unum ex istis beneficiis, verum valorem etiam in Francia exprimere tenetur, & hoc propter constitutionem concilii Lateranen. editum anno 2. Leonis X qua cauetur quod de cetero Cardinalibus non com-

mendentur aut conferantur beneficia, quorum fructus ducentorum ducatorum auri de camera, secundum communem aestimationem, valorem annuum non constituant vel attingunt, ut pauperibus prouideatur. & quia minoribus minora decent, & maioribus maiora, *teste Caffado. in decis. 2. de p[re]bend.* & sic ordinarii non possent hæc minora beneficia Cardinali conserre.

Reseruauit dignitates, post pontificales maiores in cathedralibus etiam metropolitanis, & principales in collegiatis.

Tertia pars est, nam sive dispositioni reseruat dignates maiores, post Pontificales, in ecclesiis cathedralibus & metropolitanis, ac dignates principales in collegiatis, quæ reseruatio etiam est sublata per concordata, cum omnes, reseruaciones ibidem sint sublatae: *ut ibi abundantius scripsi.* excipiendo tamen alias, & sic haec dignates, cum hic reserueretur, solent in literis expectatiis excipi de stilo: non tamen in mandatis Francie, nisi dignitas electiva, ut potest videri in forma mandat. in concorda Francie. Sed quæ dicitur dignitas maior post pontificalem? Respondit hoc cognoscitur ex fundationibus ecclesiistarum, & ex consuetudinibus eorum, quia si decanus statim post episcopum incedat, decanatus erit dignitas maior, si Archidiaconus hoc faciat, idem dicendum erit. *Rota, dec. 173. de thefuraria. in nouis.*

Item principales dignates sunt in collegiatis, sicut predicti. Is enim qui primum locum in collegiata habet, dicitur habere principalem dignitatem, quasi primam & precepitam in ecclesia. *Ioan. Andr. & Petrus in c. deliberatione. de offic. legat. in 6. si* cut in collegiis scholasticorum licet vide-re. Et sic patet, quod si non esset nisi una, non censeretur reseruata: tum quod maioritas, seu principalitas, non potest demonstrari, vbi est vna tantum dignitas. *Clemen. & si principalis, d[icitu]r. re script. tum quia non praeiunitur voluisse priuare vna dignitate. argum. 1. Illicitas. §. Illicita ministeria. ff. de*

Sss

offic. presidis. gl. in Clem. i. de prebend. scripti in gl. pro expressis. in forma manda. & expressum consuluit Rom. cons. 36. Casus talis col. 2.

Item per dictam clausulam non tollitur reseruatio recti beneficii, & pro certa persona reseruati, quia Papa non intendit illi praedicare. arg. ca. causam. & ibi dicitur, de script. & c. quanvis. eo. titul. lib. 6. sic expressum consuluit Domi. cons. 12. Vtrum ille col. 2. vbi generales non obstantias dicit nunquam alteri praedicare: nisi specialiter exprimatur per c. cum olim. de consuetud.

Item beneficia in iure patronatus conscientia, non debentur per expectatiwas & reseruationes generales, quia non est verisimile quod Papa voluerit derogare, nisi hoc expresserit. gl. & Dost. in cap. 2 de prebend. in 6. sequitur Ioan. Staphileus in tract. de iuris gratia. fol. 54. versic. 3. an si locus, & c. post Lapum alleg. 96. Beneficia.

Ac dignitates conuentuales quorumcunq; ordinum: sed non militiarum, nec non sacerdotum.

Quarta, dignitates conuentuales quorumcunque ordinum reseruantur. Sed in concordatis tit. de regia. ad praelatur. nomina. facienda. §. Monasterius. spectat nominatio ad Regem, si sit prioratus conuentualis, ut ibidem dicitur: alioqui collatio, vel electio, ad illos, ad quos ex fundatione spectare debet in hoc Franciae regno pertinebit, & conuentualis dicitur dignitas a conuentu, cui habens dignitatem praest, & ex communis uero loquendi ecclesia religiosorum dicitur conuentualis, iuste Panor. in c. edoceri. & c. capitulum. de script. & c. cum eccl. de causa possess.

Item militare sancti Ioannis Hierosolymitani vel aliae, quas commendarias vocamus, non reseruantur hic: sed sunt in dispositione magni prioris illius ordinis, per verbum in hac regula positum: ibi, sed non militiarum. Et sic beneficia, quae habent milites sancti Ioannis Hierosolymitani non sunt reseruata hic, quia non possunt conferri, nisi militibus illius ordinis.

Item non comprehenduntur in his reseruationibus generalibus beneficia manualia, quia Papa intelligit reseruare perpetua. arg. cap. precepta. 55. dist. Caldeir. de pheb. const. 26. an in reseruationibus, nec aliade quibus scripti Ioan. Staphileus in tract. de iuris gratia. in 9. forma. fol. 26.

Et Cardinalium familiarium beneficia.

Quinto Papa reseruat beneficia suorum familiarium, & beneficia familiarium Cardinalium, & est de receptis in regno Franciae, vis supra scripti in prima reseruatione. Et quidem non parum eruditii dicebant legatum habere curiam, quod ultra Herculis columnas reieci, dum legatus veller conferre, quibus veller omnia beneficia, quae vacabant iuxta eum, dicens habere curiam: quod non est verum nam solus Papa habet curiam quoad hoc ut nullus beneficia in curia conferre possit. iuxta cap. 2. de prebend. in 6.

Intellige reseruari beneficia hic expressa, totiens quotiens vacabunt, quia per via legis hic reseruantur: fucus si Papa sue collationi reseruaret in nam dignitate, quia tunc si semel prouidere intelligeretur extincta reseruatio arguit. l. boues. §. hoc sermone. ff. de reib. sign. cap. non poneat de prob. in 6. fucus si commendaret, ut consuluit Roma. const. 350. in casu. col. 2.

Notandum autem est, quod due sunt generales beneficiorum, quando Papa reseruat omnia talia beneficia, ut hic. & in extenuag. Execrabilis. titulo de prebendis, in extenuag. anti Ioannis. 22.

Quædam vero sunt speciales: & illæ quædam sunt speciales quoad certum corpus beneficiorum: non tamen pro certa persona, ut quando reseruantur tale beneficium collationi Papa. ut in cap. cum solim. de re iudica. cap. si eo tempore. de electio. in 6. vide Domi. consil. 30. Bonifacius.

Aliæ sunt speciales super certo corpore beneficij, & specialiter pro certa persona: ut, reseruamus collationi nostra beneficium sancti Genesii monialium pro Ioanne Limano, &c. ut in cap. dudum. de prob. in 6. ff. 5.

&c. executor de concess. preben. illo libro. Vnde per clausulam positam in impetracionibus, vel aliis literis Apostolicis, etiam si generaliter vel specialiter referatu esset, non tollitur reseratio quando vacat in curia, quia in illa requiritur specialis & expressa mentio. cap. 2. de preben. m. 6. interdum reseruantur beneficia, quae quis obtinet in favorem aliquius. Ettunc siue iuste obtinet, siue iniuste, nisi fuerit intrusus, vel violentus, reseruata censentur, teste Coll. 4. in eccl. 6. num. 20. de fort. leg. quia in dubio sit interpretatio pro fede Apostolica. Clem. 1. v. 1. l. 1. p. 1.

REGULA III.

Item reseruavit generaliter omnes dignitates maiores post Pontificales in cathedralibus ac metropolitanae: ac principales in collegiatis ecclesiis, valorem decem florenorum auri communi aestimatione excedentes, nec non prioratus, preposituras, prepositatus, ac alias dignitates conuentuales, & praecceptorias generales ordinum quocunque: sed non militiarum.

Hic reperit reseruationes supra factas: & addit aliam reseruationem, videlicet dignitates principales in collegiatis ecclesiis, valorem in decem florenorum auri communi aestimatione excedentes.

Ac quæcunque beneficia, quæ sui, etiam dum Cardinalatus fungebatur honore, existentes: & sanctæ Romanae Ecclesiæ viuentium nunc, & qui erunt suo tempore, Cardinalium familiares, continuu commensales.

Et sic familiares Papæ dieuntur, qui cum Papa commorantur, & continuu commen-

sales sunt. Et familiares Cardinalium, qui cum Cardinalibus degunt, & continuu commensales eorum sunt. *ca. licet. vbi Archid. de priuile. c. fin. de verb. signif. & Clem. rit. de celebra. missa. & requiritur ad minimum quod quatuor menses fuerint continuu commensales, v. h. eur in regulaz. 2. in s. Nota, quod Papa & Cardinales, instar Christi, non volunt seruantes suos seruos, sed familiares & amicos: nam Christus in Euangilio ait, Iam non dicam vos seruos, quia seruus ne fecit quid faciat dominus eius: vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audiui a patre meo nota feci vobis. Paul. Cœfren. conf. 3. 40. Præmissis, col. 1. v. 1.*

Sunt tamen quidam qui familiaritatis literas habent: non tamen eis dantur priuilegia familiarium: nisi exerceant officia properque illæ literæ conceduntur, & ita declarauit Innoc. V. in extravaag. ad futuram rei memoriam, quænotat Feli. in capitul. Insuane. col. 2. in gl. familiares. de offic. deleg. & sequitur Cassiod. in decis. 1. de verb. signif. cat. Et illi soli capellani Papæ gaudent priuilegiis capellanorum, qui sunt in profecutione officiorum & negotiorum à sede Apostolica eis commissorum, teste Cardm. in conf. 126. Vacant. col. penult. num. 11. Imo familiares Papæ per literas facti, instar familiarium descriptas in rotulo, non noncent veris familiaribus. Feli. in d. capit. Insuante. num. 5. & bonum esset quod isti familiares declararentur in una regula cancellariae, vel alibi, quia infinitæ fraudes super hoc sunt. Et episcopus non dicitur familiaris Cardinalis de isto curia Romanae.

Effectus familiaritatis, quos scripsi in §. i. rubric. des adiournemens, in illo Bitericen. addhic.

Obtinent.

Sed dubitatur, si nunc obtineant unum beneficium, quod postea dimiserunt, & optauerunt aliud, utrum dimisum sit reseruatum: an illud optatum. respond. quod optatum, & hoc per verba sequentia de-

Sss 2

claratur, quod firmat Cardin. consil. 126. V. a. caruit in si. alias sequeretur, si dimissa essent reseruata, quod omnia beneficia, quae obtinerent familiares, essent seruata idiotis, ut hic subiicit.

Et in posterum obtinebunt, eorum familiaritate durante.

Et sic cessante familiaritate, cessat reseruatio. Et priuilegia data familiarib. cef-
sant cessante causa priuilegii. l. 2. §. plane. ff.
de iudic. Et famuli scholasticorum non gau-
dient priuilegii scholasticorum, quando
non sunt in servitio illorum, *riplene scripti
in scholastic. priuileg. 166.* Intellige de iure;
sed per verba sequentia beneficia semel af-
fecta, semper permanent, ut sequitur. *vide
infra in regula 32.* Et quando quis expressit
se familiararem, qui talis non erat, an vitie-
tur, & quando, impetratio, docet Cassad.
in decr. 10. de prebend.

Ac in quibus, seu ad quae ius cis
competit, aut competierit, etiam
si ab ipsa familiaritate perobitum.
Cardinalium corundem, vel alias
recesserint, ac Fe. R. c. Pauli II. &
Innocentii VIII. Romano. Pontifi.
prædecessorum suorum vestigia-
is inhærendo, declarauit dignita-
tes, quae in cathedralibus, vel me-
tropolitanis, post pontificales non
maiores existunt. Et quae ex Apo-
stolica sedis indulgentia vel ordi-
naria authoritate, aut consuetu-
dine præscripta, vel alias quoisimo-
do in collegiatis ecclesiis princi-
palem præminentiam habere
noscuntur, sub reseruatione præ-
dicta comprehendi debere.

REGULA III.

Item reseruauit generaliter o-
mnia beneficia ecclesiastica quo-

rumcunque collectorum & uni-
corum in quacunque ciuitate, vel
diocesi, qui suo tempore eorum
officia exercuerint sub collectoru
fructuum & prouentuum camere
Apostolicae debitorum. Illa vi-
delicet beneficia duntaxat, quæ
durante eorum officio, obtinue-
rint, ac in quibus seu ad quæ ius
tunc cis competierint.

Hæc reseruatio per prædicta non serua-
tur in hoc regno Franciæ: imo corrigitur
per prædicta concordata, & per prag-
maticam sanctionem olim in concil. Bafili-
editam.

Notandum est quod istæ reseruationes
sunt stricte interpretandæ: quia iuri alteri
prædicant. c. si eo tempore de elect. in 6.
sic concludit Domi. consil. 92. in causa canonica-
tus. col. 3.

Tenendum est menti, quod Ioannes 22.
concessit Auenione, ac expresse inhibuit
omnibus iudicibus ordinariis & delegatis,
ac inquisitoribus hereticae prauitatis, ne
contra sedis Apostolicae officiales, vel nū-
cios, vel illorum aliquem, quouis occasio-
ne, vel causa, absque dictæ sedis licentia
speciali, procedere, aut in eos, vel eorum
aliquem excommunicationis vel suspen-
sionis, seu quafuis alias sententias pro-
mulgare præsumant quo modo. Vo-
luit tamen ordinarios & inquisitores su-
per his, quae negotium tangunt fidei, vel
rem publicam, vel priuatam, si quid per of-
ficiales indebet forsan attentatum exis-
teret, se plenijs informare, idque postea Pa-
pa significare, ut de opportuno remedio
prouideat. Quod priuilegium postea A-
uenione confirmauit Papa Clemens, Kal-
lend. Iul. anno sui Pontificatus octauo, ex-
tenditque illud ad capellanos dictæ sedis
& scriptores, ac familiares & officiales Pa-
pa, ac dictæ sedis. Et ego vidi diploma con-
cessionis, vide alia priuilegia in c. felicis de
penis. in 6. & cap. licer. de priuileg. ibid. c. si. de
verb. signific. ibid.

REGU-

REGVLA V.

Item reseruauit omnia & singula beneficia ecclesiastica quorumcunque curialium, quos dum curia Romana de loco ad locum transfertur, eam sequendo decedere contigerit, & in quo quis loco quantumcumq; etiam a dicta curia remoto.

REGVLA VI.

Item reseruauit generaliter idē Dom. N. Papa dispositioni suæ omnia beneficia cubiculariorum & cursorum suorum.

Hæc reseruatio est approbata in corpore iuris, per tex. in cap. presenti. de p̄b̄. m. 6. tamen non seruatur si non decedat in curia, vel in loco proximo per duas dieas, ut supra dixi, & idem in regula sexta diccas, quamvis durent in seruitio. vide Bonifac. in clem. vna num. 37. de celebra. missa.

Ino etiam solet Rex iure regali concedere beneficia, quæ vacant iure regaliorum, etiam si familiaris Papæ illud habeat, & in curia Romana decedat. Ita fuit dictū pro collatione facta à Rege cōtra promissum per Papam anno 1344. die 12. Maii.

REGVLA VII.

Item reseruauit dispositioni suæ generaliter quoscunque canonici-
catus & præbendas ac dignitates, personatus, & officia in principiis Apostolorum sancti Ioannis Lateranen, ac beatæ Mariæ maiore de vrbe ecclesiis: nec non ad collationem, prouisionem, & præsentationem, seu quamvis aliam dispositionem sanctæ Romanæ ecclesiæ Cardinaliū è Romana curia absentium ratione suorum E-

piscopatuū, Cardinalatus, & ipso-
rum Cardinalium titulorum spe-
ctantia, quandiu absentia sua du-
rauerit, canoniciatus & præbendas,
dignitates, personatus, admini-
strationes, vel officia, cæteraque
beneficia ecclesiastica cum cura,
vel sine cura vacantia, & antea va-
catura tam in eadem vrbe, quam
in ecclesiis, ciuitatibus, & dioce-
sibus, dictorum episcopatuū con-
sistentia, ac decreuit irritum, &c.

Reseruatio hæc recipitur in Francia
quoad beneficia vrbis: secus si in Franciæ
dioceſibus existant, quia tunc hæc regu-
la non habet locum per concordata.

REGVLA VIII.

Item voluit idem Dom. noster
Papa, quod concessa per Clem-
entem prædecessore mihi suum, & de e-
ius mādato expediantur in forma,
rationi congruit, sub die corona-
tionis suæ, ut moris est, & idem
quo ad concessa per felicis recor-
dationis Leonem Papam decimū
& Adrianum Papam sextum etiā
prædecessores suos, ad sex mē-
ses duntaxat, ab ipsa die coronati-
onis incipiendos, observari vo-
luit.

Vult ergo Papa, quod si prædecessor
concesserit gratiam per signaturam tantu
expediendo, quod ipse expediet bullas,
quæ sic expediti solent: Paulus, &c. Rationi
congruit, & conuenit honestati, ut
ea quæ de Romani Pontificis gratia pro-
cesserunt, licet eius superueniente obitu,
literæ Apostolicae super illis confectæ no
fuerint, suum plenum consequantur ef-
fectum, &c. Et vult hic ut expediantur,
non solum si concessæ fuerint ab im-

Sss. 3

mediato predecessor, videlicet à Cleméte: sed etiam à mediato, videlicet à Leone, vel Adriano, dummodo intra sex menses à die coronationis sive veniat ad eum. vidi etiam super hoc dispensari post annum: & quandocunque Papa vult, hoc potest expedire, postquam elthonestum, & æquum, sed ideo hic addit sex menses, quia per regulam cancellariae, bullæ debent expediti intra sex menses. Ethoc scriptum vidi etiam impetrari super permutatione facta tempore predecessoris, idem in Episcopatu: tamen addita erant ista verba, rationi congruit & cōuenit honestati & æquitati, ut ea, quæ de Romani Pontificis prouidentia etiam benignitate præsertim in prouisione ecclesiæm cathedralium processerint, licet eius superueniente obitu, literæ Apostolice conseruantur, & non sint, super illis plenum fortiantur effectum. Dadum siquidem bonæ memo. &c. Et regulariter in omnibus gratiis, quæ fuerint concessæ per predecessorem, solet Papa expedire per hanc clausulam, rationi congruit, &c. & vidi interdum addita hæc verba, rationi congruit, ut ea, quæ de Romani Pontificis gratia in prosequendo desideria iusta pertinentium processerunt, &c. Et sic per hæc verba Romanus Pontifex nollet expedire dispensationem ad quatuor, vel aliud quod iustum non habet desiderium: quia iustum desiderium pertinentium expedire vult, non iustum. Et facit l. iustum est desiderium. C. de edendo. Et per hoc dicerem: quod si primum bulla fuit expedita tempore predecessoris: tamen non fuit plene expedita, quod adhuc poterit expediti, quia eadem ratio & æquitas veritas in uno, sicut in alio, quia quoties vitiōse expeditæ sunt, pro non expeditis haberi debent. L. quorū. ff. qui faciunt cogant, sicut si semel fuerint expeditæ, & cum omnibus clausulis necessariis.

Et per hoc infertur, cum rationi & honestati sit congruum, quia ius iem erat illi quæ situm per concessionem. gl. in. dud. in gl. verb. de se p. Papa non debet hoc denegare, & si hoc faceret, contra rationem honestatemque ficeret, & sic peccaret.

per l. vna. C. ne fiscum rem, quem vendic. e. in lib. 10. vbi sunt ista verba, retractare fiscum quod semel vendidit, æquitas honestatisque ratio non patitur. Vbi dicit Lucas de Penna, quod lex, seu legis ratio, debet super æquitate & honestate fundari. c. en. autem lex. 4. d. s. honestas enim detrahit legum rigori, imo hic honestatis semper censetur exceptum. l. quod ex liberta. C. de operis liberto. vbi dicit pulchrit Bald. quod dominus non potest cogere libertam ut veniat ad saltandum in domo patroni, nec nobilis potest cogere rusticam subditam ad turpia, alias amittit ius superioratis. plura cuncta. Decius in l. semper in contrah. bns. ff. de reg. sur vide que scripsi super his literis, & alii in forma manda in verb. graiam.

REGULA IX.

Item declarauit omnium & singularum ecclesiæm cathedralium, & monasteriorum prouisiones, quas præfati predecessoris sui ordinationi, & dispositioni eorum: nec nō omnia & singula beneficia ecclesiastica, quæ dicti predecessoris etiam præfatae dispositioni cum interpolatione decreti reseruauerat, quæ quidem ecclesiæ, & monasteria, nec non sit reseruata beneficia, tempore obitus eorumdem predecessorum vacabant: aut ecclesia, vel monasteria huiusmodi sic commodata, vel eis administratores deputati nō fuissent, etiam tunc vacassent remansisse, & remanere per huiusmodi reservationem, & decretū affecta, nullusque de illis, præter Romanum Pontificem, ea vice se intromittere, vel disponere potuisse, si ne posse quomodo: decernens ritum & inane, si securus de illis atten-

tentatum forsan erat, tunc vel in posterum contigerit attentari.

Reservat suæ dispositioni beneficia, quæ vacabant, vel erant reseruata tempore obitùs sui prædecessoris, quas reseruationes intelligimus in Francia, ut *supra dixi*, & inscribuntur in cap. 2. & 3. si *apostolica de preb. in 6.*

Nota tamen quod licet nullus, possit conferre illa beneficia, quae semel Papa contulit inhabili, ut hic, quia sunt Pape reseruata. c. *venustum, de appell. Ioan. Andr. in cap. quod sicut. de elect.* tamen in Francia hæreseratio est reprobata, & si beneficium vacet in curia, est reseruatum Papæ ut nullus intra mensim possit conferre: post mensim sic. c. 2. de *preb. in 6.* Si tamen Papa contulerit alicui non curiali, ante acceptationem factam, vacat semper in curia, & aliis in d. c. 2. Secus si semel acceptaverit, quia tunc non dicitur in curia vacare si acceptans extra eam sit, etiam si sit in habili. *Ioann. de Selva iurata. de benef. in 3. parte. q. 7. 2. vide Pan. & Ioan. And. in cap. mer dilectos. in fin. de excessib. prel. quia postquam ille acceptauit, amplius non vacans ergo non dicuntur in curia vacare,*

REGVLA X.

Itē prædictus dominus noster, omnes & singulas ab ipsis prædecessoribus suis, infra annum, ante diem obitūs eorū, concessas gratiæ, vel iustitiæ literas, temporib. debitis carum executoribus non præsentatas omnino reualidavit, & in statum pristinum, in quo videlicet ante fuerat, & eos pro quibus erat obtentus, quo ad hoc plebani restituit, ac decreuit per executores prædictos, vel ab eis subdelegandos perinde ad ipsarum executionē procedi posse, & debere, ac si execuſio huiusmodi tē-

poribus prædictis inchoata fuisset

Quando executio gratiæ facta est, res non est integra. & sic non expirant literæ l. mandatum. C. mand. sic vult hic Papa, quod quando quis impetravit literas gratiæ vel iustitiæ a suo prædecessore, & non dum est elapsus annus, tunc vult ut illarum executio fieri possit ac si executio inchoata id temporis fuisset, & per hanc regulam patet, quod si per eundem Clementem concessum fuerit mandatum de prouidendo executoribus deputatis, & ante annum mortuus fuerit Papa Clemens, quod licet præsentatum non fuerit, tamen valebit: & eorum executores poterunt ad executionem procedere, recusante vel negligente collatore, per hanc regulam. vide quæ scripsi in gloss. concor. in §. 1. de mand. *Apostol. in verb. sui pontificatus. facit pro ista regula. c. si autem. & c. plerunque de recip. vbi rescripta iustitiæ. non exequuntur intra annum, non valent post annum.*

REGVLA XI.

Item retocauit quascunq; expectatiuas & coilationes, mutatiōnes, ac reualiationes, & extensiōnes, eas quomodolibet concer- nētes, etiam si qui per eas in canonicos sub expectatione præbendę vel portionum creati aut recepti fuissent. Nec non alij quā super quibus per cancellariā apostoliceā literæ in forma expediri cōsueuerunt. Reseruationes etiam mentales, perinde ac si nō emanassent, de quibusuis etiā patriarchalibus, metropolitanis, & aliis cathedralibus, ecclesiis, ac monasteriis, & beneficiis vacaturis cū prouisionib. & cōmendis aliisq; dispositionibus

bis, seu de promouendo & commendando, aliasque disponendo mandatis, & extensionibus inde fecutis. Nec non absq; consensu coadiutorias, seu coadiutorū deputationes, etiā cum successione, per dictū Clementē & alios Romanos Pontifices suos prædecessores in fauorem quorūcunq; & quibuscunq; etiā sancte Romane ecclesiae Cardinalibus: & sub quibusuis verborum formis, etiā motu proprio, & de Apostolica potestatis plenitudine seu consistoria liter concessas & factas, ac facultates nominandi, reservandi, conferendi, commendandi, & alias dispensandi, quæ ab eisdē prædecessoribus emanarunt, illarumq; vigore factas nominationes, & reservationes, quoad ea in quibus nondum verè, non autem per decretū in illis appositū, sunt sortitæ effecitum, nec alicui quascunq; declarationes aut præservationes, volexit, prout ex die revocationis huiusmodi restitutivas & reualidatias clausulas, vel adicationes, etiā si in eis decretū esset, illas ex tunc effecitū sortitas esse, & ius in requisitum fore, aduersus revocationē huiusmodi, in aliquo suffragari, ac tenores & formas omnīū præmisorum pro expressis habere voluit.

Hic annularat omnes gratias expectativas, etiam si qui per eas in canonicos sub expectatione præbendæ recepti fuissent, probatur in c. pen. de preb. in 6. & c. pen. & vlt. de concess. preb. illo. lib. de concess. preb. illo. lib. vide decem formas expectatiuarum per loan. Staphil. in suo tract. de literis gratiis. in prim. Et sic licet mā-

datum per mortem non extinguitur, probauit plenē in §. i. in glo. verb. sui pontificis demand. Apost. in concord. tamen Papa potest reuocare, vt hic, & hoc probatur in c. signat. de rescript. in 6. vbi gratia ad beneplacitum sedis Apostolice, non extinguitur per mortem: nisi fuerit reuocata per Papam: sic nec mandatum: tamen istam reuocationem tenetur quis probare: cum ea, quæ facti sunt non præsumantur. Dicunt tamen quidam hanc reuocationem non obesse Gallis habentibus mādata, cum fiat in præiudicium Concordatorum, quæ fuere edita in totius regni utilitatem: & ne res iudicaria Romæ exauriatur, ut pater in proce. dictorum concordatorū. ergo, &c. Tamen non est præiudicium ut non prouideatur mandatariis, & ista regula sortē posset intelligi si post annum, regula proxima si ante annum obitus Papæ concessæ fuerint literæ. Nota tamen quod Papam reuocat expectatiuas, quæ non sortite sunt effectum, id est, quando in vim illarum alicui non est prouisum, & plus prodest ista reuocatio, quā mors mandantis. Nam per mortem concedentis non reuocantur expectatiuas, quando præsentata erat bulla executori, & fulminatus processus, quia tunc non dicitur res amplius integræ: sed fallit quando expresse reuocatur, vt hic text. in c. si is cui. & c. pen. & fn. de preb. & c. vlt. de concess. preb. illo. lib. Et hanc fulminationem præcessus, non potest executor facere, ante literarū executoriū receptionē: etiam si bullam gratiosam receperisset. text. in c. cum teneamus, ibi mandatum nostrum in alicuius prouisione receperis. de preb. c. suscepimus. de rescri. in c. super eo. & ca. ve debitus. de appell. dom. de Rota. dec. 459. circ. tertiu in vult. Item reuocationes vocat hic, literas de perinde valere, quæ validant gratiam, vñ not. Cassador. dec. 33. super reg. cancel. & do. Gomes. q. 7. in reg. de non iudicand. iuxta formam supplicationis.

REGVL A XII.

De reuocatione unionum.

Item rationabilibus suadentibus

bus causis ipse dominus noster o-
mnes vñiones, annexiones, incor-
porationes, suppressiones, extin-
ctiones, applicationes, & dismem-
brationes etiam pérpetuas de qui-
busvis Cathedralibus, necnon a-
liis ecclesiis, monasteriis, dignita-
tibus, personatibus officiis, ac lo-
cis & beneficiis ecclesiasticis per-
cessum, vel decessum, aut quam-
vis aliam dimissionem, seu amis-
sionem qualiacunq; fuerint inui-
cē, vel aliis ecclesiis, monasteriis,
mensis, dignitatibus, personati-
bus, officiis, beneficiis, & piis, ac a-
liis locis, vniuersitatibus etiā stu-
diorum generalium, & collegiis
etiam in fauorem sancte Romanę
ecclesiæ Cardinaliū, seu ecclesiis,
monasteriis, & beneficiis per eos
obtentis, quomodolibet apostolica
vel alia quavis auctoritate fa-
ctas, quæ suum sortitę non sunt ef-
fectum, ac quæcunq; concessio-
nes, & man data super vñionibus,
annexionibus, & incorporationi-
bus, ac aliis præmissis taliter faci-
dis, reuocauit, cassauit, & irritauit,
nulliusq; decreuit existere firmi-
tatis: nec alicui quascunque clau-
sulas, vel adiectiones in quibusvis
apostoliciis, etiam quæ motu pro-
prio, aut ex certa scientia, etiam
confistorialiter processerant, & e-
manauerant literis: etiam sij in eis
decretum esset, illas ex tunc effe-
ctum sortitas esse, aut ius quæsi-
tum fore, quomodolibet conten-
tas, aduerius reuocationem, cassa-

tionem, & irritationem huius-
modi, voluit aliquatenus suffra-
gari.

Hic reuocat vñiones, quæ non sunt sorti-
tę effectum. Intellige quando auctorita-
te Papa erant facienda, quia Papa man-
dauerat iudici in partibus, quod si de nar-
ratis constarer, quod yniere: si id temporis
Papa moriatur, reuocat hic Papa illas vñ-
iones facienda, & factas quæ non sunt
effectum sortitę: secus de facienda, vel
factis auctoritate ordinaria. Et quia de-
vñione loquimur hic, pauca de ea subiun-
gam, à definitione incipiendo.

Aliud est rescriptum vñionis, & est id in
quo Papa vnuin beneficiū alteri annexit
& adiungit. Vnde sic definirem vñionem,
Vnio, est duorum vel plurium beneficio-
rum ab episcopo vel alio superiore legiti-
mę facta annexio. Primo dico, quod est
duorum annexio, probatur in c. i. ibi, ut idem
est episcopus vñisq; ne sede vacante, &c.

Item dico, vel pluriū, quia interdu plura
annexuntur vni, ut in c. exposuifli. de preb.

Postea dicitur beneficiorum: quia est
terminus generalis ut comprehendat di-
gnitates, personatus, officia tamen maiora
quam minora: & sic omnia beneficia, ut in
c. postulati. de rescript. & c. i. de reg. iur. in 6. si-
ue sint parochiales ecclesiæ, siue prebendæ.
ca. extirpande. §. qui verò de preb. siue sic
regulari, siue seculari. ca. 2. de relig. domi. &
cle. ne in agro. §. ad hoc de statu monach.

Etiam vñiri possunt duo episcopatus in
vnum. cap. decimas. & seq. 16. q. 1. vnde iuralo-
quentia de vñione non distinguunt de qua-
litate: sed simpliciter dicunt vnam eccle-
siam vñiri alteri posse. c. sicut de excessib. prel.
cl. si. de reb. eccl. non alie. & episcopatus Dien.
& Valen. vñiti sunt in Delphinatu: & v-
nus est in illis duobus episcopatibus præ-
sul.

Præterea in definitione dicitur, ab epi-
scopo, quia sicut vñire episcopatus, atque
potestati subiictere alienæ, ad summum
pontificem pertinere dignoscitur: ita epi-
scopi est ecclesiarum suæ diœcesis vñio, &
subiectio earundem. capit. sicut vñire. de ex-

Ttt

cepsib. prelat. cap. quod translationem. de officio. lega.

Ad hæc in definitione dicitur, vel alio superiore, ad declarandum à quo possit fieri vno. nam ut prædicti, Papa potest universam episcopatus, quām alia beneficia, & sic omnia beneficia tam maiora, quām minoria. c. 1. decimas. & c. temporis qualitas. & sequent 16. queſti. i. quia habet ipſe plenariam potestatem in beneficialebus. c. 2. de pref. in 6. & cl. 1. vñl. pend.

Item legatus de latere vniere potest: quia omnia potest quæ episcopus in sua diœcesi. Spec. in utr. de leg. §. nunc ostendendum. vers. 30. ibi legatus iugur. & quia est maior episcopo in prouincia sibi decret. c. 1. de offi. leg. in 6. Do. de Rota. decis. 58. legatus. & dec. 118. secundum maiorem. in not. & decis. 459. nota secundum maiorem. in antiqu. Guido Papæ in conf. 124. Circa processum. in 2. quæſt.

Fallit in episcopatus, quos non potest vniere legatus. c. quod ad translationem. de offi. leg.

Fallit etiam in præiudicium episcopi, videlicet in totum eximendo à iurisdictione & subiectione episcopi: sed licet collationem conferat, vniendo: tamen vno valebit, dammodo nō conferat subiectionem, obedientiam, correctionem, vel alias à iurisdictione episcopi non eximat. cap. fin. de confir. vñl. vbi Deci. dicitur hanc esse magis communem opinionem, & secundum ita collegium Papense consuluisse, sic tenent Do. de Rota. dec. 459. nota secundum maiorem, in antiqu.

Item fallit, quando ecclesia esset sub iure patronatus laici. gl. & doct. in c. nobis. & causa in dilectus. de iure paronatus.

Potremō non procedit, quando vellet ecclesiam in qua est collegium clericorum secularium, conuentum religiosum facere, quia non potest alterare statum ecclesiae. c. pen. de eccl. ad dicit. Feder. de Senis. conf. 191. in Christi. & t. factum ita se. & ca. plen. Perus. Perus. in tract. de vno. eccl. c. 4.

Quamvis istam quæſtionem dubiam & indecisam relinquat, Ioann. Baptista. Caccalup. in tractat. de vno. articu. 3. vbi solum recitat Doctorum opiniones, & postea di-

cit istam quæſtionem satis dubiam, sed per prædictas limitationes quæſtio videtur satis clara, & non dubia, & ad fundamenta contrarium per Doctores adducta. Respondet Ioan. Brunel. in tract. de dignitat. lega. concl. 13.

Archiepiscopus etiam in diœcesi potest vniere, cum in ea tātam potestatem habeat, sicut episcopus. teste Spec. in d. ut. de lega. §. nunc ostendendum. vers. legatus iugur. quoniam fert & sequitur. Ioan. Caccalup. in suo tract. de vno. art. 3. q. 4.

Sed beneficia pertinentia ad collationem sui suffraganei vniere non potest. text. inca. scitur vniere. in si. de excessib. præb.

Item in definitione dicitur, ab episcopo, quia inferiore ab episcopo vno fieri non potest, vnde priores, vel abbates non possunt vniere. gl. in d. cle. si. tex. iuncta gl. in verb. ordinarios. cl. ne in agro. §. ad hæc de statu monacho. vbi dicit. gl. non procedere, quando prescripserunt inferiora vniere beneficia, non episcopatus: sed requirit titulus: vel tantum tempus, cuius memoria non sit in contrarium, probat Pet. Perus. in d. tract. vno. eccl. cap. quarto. vers. sed circa hoc. Roman. conf. 1275. quo ad primum. Alex. conf. 70. in causa. col. 1. vol. 3. & conf. 101. circa. col. 1. vol. 6.

Sed vna ecclesia potest prescribere alerantā quam vnitam, etiam per illud tempus, quia tunc non prescribatur ecclesia vnitatis: nisi quo ad proprietatem: & nō quo ad titulum: quod potest fieri. cap. audius. de prescr. & c. cura. de iure patro. Perus. in d. tract. vno. c. 4. & Caccalup. in eodem. tract. art. 3. m. Oldra. conf. 206. Fel. in c. causam. col. 2. de script. Rota. dec. 205. Nota quod vbi in antiqu. & tunc sufficiat probare tempus, etiam sine causa vnionis. Rota. dec. 275. Nota quod vbi in antiqu. quia ex diuturnitate temporis omnia presumuntur esse solenniter acta. l. quæcunq. ff. de publicia.

Potest tamen capitulum sede vacante auctoritatem vniioni præstare, dummodo per eam nihil iuri detrahatur episcopali: alias securus, quia ea, quæ sunt iurisdictionis, ad capitulum sede vacante transeunt. vno. de maior. & ob ea. Ioan. Franc. de Pannus in

tract. de offic. & p[ro]cessu capituli, sede vacante. in 2. par. q.3. col. pen.

Idem in vicario episcopi, si hoc commis- sum fuerit ab episcopo, teste Perus. in predi- go. artic. c.4. in p[ro]p[ri]etate. & qui vnuionem facere pos- sunt, eam ex causis quibus fieri potest dis- soluunt, per regul. l. ispost. ff. de acq- here. & l.3. de re iud. c.1. de reg. iur. & i[n]abilitate naturale. f. illo. tit. hoc exp[re]sse docet Cac- cialup. in suo tract. m[od]is. artic. 9. & Perus. de iur. de re iudicacione vnuionis, ubi plene scribit, ride cu[m] non graueris. & Decium. cons. 233. viro. col. 3. & 235. viro. Notandum est, quod vnuio sine cau- sa fieri non debet: & ex causa falsa facta, seruata forma iuris, valet: sed venit reuocan- da. Rota. decis. 59. vnuio. in nouis, & decis. 160. & sequ. & in in antiquis. Quod est verum quādō facta est ab ordinario: secus si per re scriptum Pap[er]e, quia tunc subreptio ipso iure vitia re scriptum, & vnuionem teste Nical. Milio. in verb. vnuio. 1. & Feli. in ca. postu- lati. col. 7. ver. potest etiam inferri, de rescripsiōe & sic decimū fuit in Rota. ne rescripsiōe. Cagliad. in dec. super reg. cancel. rub. de vnuionib. decis. 1. Et dux sunt, ad quas aliae reducuntur, causæ videlicet evidens necessitas, & utilitas. cap. exposuit. de preb. Guido Pap[er]e. cons. 134. circa. q.1. Et facta fine cauila, non valets, quia est contra ius, volens quod quālibet ecclesia suum rectorē habere debeat. cap. cum non ignorare. de preb. Oldr. cons. 260. quod vnuio. Card. cons. 95. Papa vnuio. Ripa libr. 2. Resp. in c.1. & si vnuionis. Dec. cons. 233. viro. Necesitas est, vt si duas ecclesias sunt pauperes, quæ advidetū duorum non sufficiunt. c. vnuio. 10. q.3. ca. post- quam. 16. q.1. cle. ne in agro. §. ad hoc. de statu monach. Et quando dicatur pauper, declarat. gl. in c. cleric. 21. q.1. Idem si sit destructa per hostes, vel desolata. c. 2. de relig. domib. vel propter populi decrementum. c. ad audi- tionem. & c. s[ecundu]m de ecclesiis adiſcan. & quādo ec- clesiæ sunt vicing, & populus mortuus est, & nunc sunt pauci. c. & temporis. 16. q.1. Ut- litas est quando propter tenuitatem fru- straum non inueniuntur idonei ad deſer- uiendum illi beneficio, vel ecclesiæ cathe- drali. Pan. & alij in d. c. exposuit. & c. i. ibi, ne plus fauisci perfonas quam ecclesiæ vide remur, & c. ne sede vacante. Ergo cu[m] causa teneretur

episcopus hanc vnuionem facere: & si recusa- ret, posset adiri superior. c. null. a. de iure pa- tro. Per. de Perus. exp[re]sse ita vnuio in d. tract. c.3. & 10. & Cacialup. artic. 5. Et quamvis sit cau- sa: tamen non potest fieri vnuio ab episco- po, sine coſensu capituli ecclesiæ cathedralis, quia vnuio alienatio est in qua conſensu interuenire debet. tex. in cl. vi. de reb. eccl. non alien. & cl. ne in agro. §. ad hoc. de statu mo- nach. Bald. cons. vol. Domi. cons. 87. Apparet. in 1. q. & in 2. q. dicit an interuenisse preſu- matur & cui incumbat onus probandi. vi- de Alexan. cons. 219. ponderatis. col. 1. & seq. in 6. vol. & poterū consentire etiam si aliquod commodium sentiret. Rota. dec. 850. Prepoſi- ture in antiquis. & decis. 4. de rerum permuti. Oldr. cons. 132. licet. Et si nollet consentire, cauila exiſtente, posset compelli: in modo ipſis inui- tis à Papa fieri posset, per ca. cum dilectas. & ibi not. de his, quæ r[es] in eius vnuio. sunt. Inno. in cap. in Lateranen. de preb[en]d. l. Alias, si cauila non subefset, vnius contradicſio vitiare, teste Cacialup. in d. tract. at. vnuio. articu. 6. in pr. & iſta cauila est probanda. Oldr. cons. 261. in vnuione. & cons. sequ. Et quomodo sit pro- banda, cons. 296. de iure. & Alexand. cons. 70. in cauila. col. 3. & cons. 101. circa. in 6. vol. Decis. cons. 233. viro tenore. colum. 2. In modo requiritur conſensu patrōni. ca. ſuggeſtum. di iure pa- tron. Card. cons. 95. Papa. in 2. q. & in decis. Rota, in ſecunda cauila in vlt. Thome Faſtoli. & in o- etiā cauila. c. dubio. ibid. Soc. cons. 1. n. 6. in 3. vol. Dec. cons. 148. Reuerend. col. 1. & illorum quo- rum interest, & quod illis vocatis fiat. d. cl. ne in agro. §. ad hoc. & iradit. Decius, in d. c. ſicut r[es]ire. & Petr. de Perus. in d. ſuo tract. c. 5. quod est verum, si non fiat à Papa: quia ille hoc potest facere, etiā in iusto ep[iscopo]. c. 2. de re- lig. do. Ripa. lib. 2. resp. c. 18. nihil proponit. Nō requiritur tamen conſensu rectoris: ſed ei ad ſuam vitam non preſuicatur. clem. vlt. de reb. eccl. non alien. nec eſt eidem inſi- nuanda dicta vnuio, poſtquam non preſu- dicat niſi vt ignorantiam non poſſit pre- tendere ad hoc vt permute, vel alia refi- gnare iſtud beneficium non poſſit. c. ad hoc. de poſtula. prel. Ioann. Gallus in q. per areſta. queſt. 134. & seq. Rota. dec. 160. Nota quod bene- ficiū, in antiquis. & decis. 4. rub. de rerum permu-

Oldr. conf. 27. factum. Et per vniōne fā-
tām per Papam, vel legatum non p̄eū-
dicatur ep̄iscopo in iurib⁹ suis, videlicet
in visitatione, subiectione & aliis iurib⁹. c.
cum dilectus. vbi gl. quod metus causa. gl. in cle.
fin. de reb. eccl. secus in collatione, & aliis iu-
rib⁹, quæ salua esse non possunt, valida
existente vniōne, quia illis censetur deroga-
tum, propter repugniam, *Cacciulup.*
in tractat. vniō. art. 8. q. 10. Secus ergo si fieret
vniō ab ep̄iscopo: quia tunc videretur iura
tantum sua remittere. cap. pastoralis. de dona.
Card. in d. cl. vlt. Perus. in d. tract. de vno. cap. 1.
vbi dicit, quod ep̄iscopus, in cuius diocesi
est ecclesia vniā, adhuc iurisdictionem in
illa habebit & iura ep̄iscopalia, de quibus in
e. conquerente de offic. ordin. vnde solet Papa
in re scripto vniōnis scribere post narra-
tionem factam. Nos igitur super hoc pro-
videre volentes, huiusmodi supplicationis
nibus inclinati, dictam parochialem ec-
clesiam, cum omnibus iuribus & pertinē-
tiis suis eidem monasterio auctoritate a-
postolica in perpetuum incorporauimus,
annexuimus, & vniūimus: ita quod cedē-
te, vel de cedēte rectore dictæ ecclesie, qui
nunc est, vel aliis ecclesiam ipsam quo-
modolib⁹ diuinitente, liceat abbatisse, pro
tempore existenti, & dilectis in Christo fi-
liabus, conuenienti dicti monasterij, per se
vel alium, seu alios corporalem possessio-
nē parochialis ecclesie, iuriumq. & perti-
nentiarum pr̄. dicitorum auctoritate pro-
pria apprehendere, & tenere fructusq; re-
ditus, & prouentus ad iura vniuersa eius-
dem ecclesie in monasterij & ecclesie p̄e-
dictorum utilitatem convertere: referua-
tamen de fructibus, redditibus, prouen-
tibus, iuribus & obventionibus huiusmo-
di pro perpetuo vicario in ea instituendo
congrua portione, ex qua idem vicarius
commodè sustentari valeat, iura ep̄iscop-
alia soluere, & alia sibi incumbentia one-
ra supportare, dispositioni apostolica re-
feruamus districtus inhibentes fratri no-
stro ep̄iscopo N. ac illi, vel illis, ad quem
vel quos collatio, prouisio, p̄äsentatio,
seu alia quævis dispositio pertinet com-
muniter vel diuīsim; ne de huiusmodi par-

rochiali ecclesia disponere quoquomodo
p̄fsumens ac decernentes ex nunc irri-
tum & inane, si secus super his à quoquā
quavis auctoritate scienter, vel ignoran-
ter contigerit attentari, non obstant. &c.
Hic concedit Papa, quod auctoritate pro-
pria possunt possessionem recipere, quod
non possunt facere, nisi concederetur. per
tex. in cap. pastoralis. de priuile. Ripa. lib. 2. Rep.
c. 18. n. 11.

Vltimō cognoscitur an vniō sit perpe-
tua, quando hoc dicitur in vniōne, s̄olēt
enim Papa dicere in prin. literarum, Pau-
lus, &c. ad perpetuam rei memoriam, vel
in perpetuam vniūimus: & hoc etiam so-
lent alii dicere quando volunt esse perpe-
tua. d. q. qui verō. c. extirpande, de p̄eb. vel
quando ad benepacitum sedis fit. ca. s̄. ḡ.
tiose. de rescr. lib. 6.

Aut quando fuit facta contemplatione
ecclesie. c. i. ne sede vacante, secus si fiat con-
templatione personæ, quia tunc mortua
persona, cuius contemplatione fuit facta,
extinguetur. ca. quoniam abbas. de offic. deleg.
Ethodie in hoc regno Franciæ non potest
fieri vniō in fauorem personæ, quia sapit
referuationem quæ est in Francia prohi-
bita, ne per indirectum fiat, quod directe
hierinon potest: hoc exp̄. docet. gloss. in
fin. de rescr. in pragm. alia quotidie fieret
fraus isti prohibitioni rescruationem: &
fierent per indirectum, quod non est per-
mittendum. Et quoniam Papa possit di-
spensare, vt quis duo habeat beneficia. cap.
de multa de p̄eb. tamen non potest vniōre,
vt dicit ibi. gloss. pro hoc fuisse prolatum A-
restum pro cura sancti Ioannis in Grauia.
in dubio facta censetur contemplatione
ecclesie, non personæ. c. i. Perus. in d. tract.
cap. vltim. Et quorū modis fiat vniō scribit
gloss. & Dec. in cap. & temporis. 16. q. 1. & in ca.
i. ne sede vacante, & Perus. in d. tractat. cap. i.
Et an dissoluta vniōne per obitum, rema-
neat rescrutatio scribit Cassidor. dec. 2. fa-
cta erat super regulis cancell. rub. de vniō. quod
non, vide plene ibi. & si adesset, eam Galli
non seruarent. Item subreptio vitiat vniō-
nem ipso iure. Calder. conf. vlt. de reb. eccl. non
aliena. sequitur, Ripa. lib. 2. responso. de rescr.
c. 10. &

c. 19. *Si* rniōis, & statuit Alexan. Papavt non fieret vniō ad indignius, videlicet vt parrochialis vniātūr capellæ: sed capellæ parrochiali vniī potest. Insuper omnes vniōes, quæ non fuerunt sortitæ effectum, reuocantur, in regu. cancel. ii. & hodie in concilio Tridentino, siue fuerint sortitæ, siue non, si à quadraginta annis factæ fuerint: quod statutum si seruetur, videbimus multos seculares apostatas, nunc nudos & destitutos beneficiis.

Præterea, quæ in vniōibus requirant, exprimunt in reg. cancel. Inno. 21. quam inferius describant.

R E G U L A XIII.

Item reuocauit quascunq; facultates concessas quibusvis patriarchis, Archiepiscopis, episcopis, ac aliis prælatis & personis: necnon apostolice sedis nunciis, ac fructuum, & prouetum came- ræ apostolica debitorū collectoriis de dispeſando cum quibusvis personis, super matrimonio contracto, vel contrahēdo in gradu prohibito, ac super natalium & ætatis defectibus, & de incompatibilibus beneficiis ecclesiasticis in simul retinen dis: necnon de notariis publicis erandis: ac de disponēdo quomodolibet de quibusvis beneficiis ecclesiasticis, & aliis à præmissis officiis ipsorum nunciorum & collectorum direc- tè non concorrentes. Necnon facultates & indulta quibusvis Cardinalibus, aut aliis personis, de quibusvis beneficiis ecclesiasticis certarum ciuitatum, & diocesum, in quibus ipsi non erant,

nec vñquam fuerant veri ordinarij collatores: sed de ipsorum ordinariorum consensu, aut etiam sine eorum consensu, seu se de episcopali, vel etiam Archiepiscopali vacante, disponendi, vicarios perpetuos, seu temporales, qui etiam eisdem Cardinalibus, aut personis huiusmodi beneficia conferrent, vel commendarent, deputandi aut ipsi vicarij per quoscunq; Romanos pontifices prædecessores suos deputati fuissent, etiam perinde ac si veri, & non facti inibi ordinarij collatores essent: ac etiam cum decreto, quod dispositiones de eisdem beneficiis absque corundem Cardinalium vel personarum consensu, etiam per sedem apostolicam pro tempore factæ, nullius essent roboris, quomodo libet concessa, etiam si in literis de super concessis sint clausula reſtitutoriæ, reintegratoriæ, & derogatoriarum derogatoriæ, & aliæ efficaciōes, quas pro expressis haberi voluit quod omnia, in quibus facultates ipsæ non sunt sortitæ, sedilegati de latere competens, sit concessa potestas, decernens irritum, &c.

Ita regula tollit dubium scriptum per Doctor. an per mortem Papæ expirant facultates per eum concessæ, & hic tollit expressè ad remouendum illud dubium quod deciditur in capitu. fin. de concessio. pre- bens. in 6.

Patriarchi.] Quis dicatur patriarcha.

Tit 3

qua declarat. text. in ea. cler. 21. dist. scripti
quam potestatem habeat supra episcopos,
in §. si quis verò de collat. in concord.

Archiepiscopis, Episcopis ac alijs
prelatis, & personis. Ita vocabula de-
clarauit in d. §. si quis verò de coll. in concor. post
tex. & prop. in d. c. cler. 21. dist.

Necnon apostolicis sedis nunc ac
fructum ac prouentum camera A.
postolica debitorum collectoribus.]
Hos duos expressim nominat. quia his so-
let dare amplas facultates, maxime colle-
toribus. & quas postea declarat.

De dispensando cum quibusvis per-
sonis super matrimonio contrac-
to, vel contrahendo in gradu prohibito.]
Quædam est prohibitio à lege diuina de
contrahendo matrimonium, & in illis
personis prohibitis Papa sine magna cau-
ta non dispensem, vi Leuit. 18. & Deuter. 27.
& cum rege Anglie fuit dispensatum vt
vxorem fratris sui defuncti ducere posset,
vt scribit Egid. de Bella Mera. consuetud. 28.
Iicet etiam sine iudicio ecclesiæ postea re-
liquerit, sed transeat cum ceteris errori-
bus suis, vide pro hac dispensatione Anch.
in consue. 373. & Anto. Rosellum in tractat.
de potest. Papæ. fol. 33. colu. 3. & Tostaturum super,
capit. 18. princ. regu. quest. 155. & Doct. in c. litter.
ras. de refut. spol.

Altera verò est prohibitio à lege cano-
nica, & in illis gradibus sicut Papa prohi-
buit, ita potest dispensare & dare potest-
atem dispensandi, ut hic probatur in c. quod di-
lectio. de consang. & affinita.

Ac super natalium, & aetatis defe-
ctibus.] Itas duas facultates infra abun-
dantius habes descriptas, videlicet de dis-
pensingando super defectu natalium, vt pote
cum bastardis, vt possint promoueri, &
beneficia obtinere. capitul. 1. de filius presbyter.
in 6. & super defectu aetatis, non obstante
aetatis defectu, quod beneficium curatum
obtinere & retinere possit contra. capitul.
cum in cunctis. §. inferiora. de elect. & capitul.

Super inordinata. de preben. script. infra in reg.
53. & seq.

Et de incompatibilibus beneficiis
ecclesiasticis in simul retinendis.]
Quæ sunt beneficia incompatibilia decla-
rat. gl. & Doct. in c. gratia de reser. in 6. & in
frat. abundantius scribo in reg. 54.

Necnon de notariis publicis crea-
dis. Papa solet creare comites, quos Pa-
latinos vocat, quibus solet dare potesta-
tem creandi notarios, intellige apostoli-
cos, de quibus alibi abunde scripti.

Ac de disponendo quomodolibet de
quibusvis beneficiis ecclesiasticis.] Vi-
ne. ls. cui. de preb. in 6.

Et alias à premijs officia ipsorum
nunciorum & collectorum direst
non concernentes.] Est limitatio à pre-
dictis, quod Papa non reuocat facultates
tangentes officia collectorum & iudicio-
rum: sed facultates non tangentes officia
illorum.

Necnon facultates & indulta.]
Reuocat indulta concessa Cardinalibus,
vt nullus possit beneficia ad suam dispo-
sitionem pertinentia conferre: quando ipi
in illis non erant veri ordinarii collatores,
nec vñquam fuerant, vnde non reuocat in
his, quæ iure ordinario conferunt, tanquam
episcopi, Abbates: seu alia tanquam veri
collatores, quod est notandum.

Aut vicarios perpetuos seu tempo-
rales, qui etiam eisdem Cardinalibus
aut personis huiusmodi beneficia con-
ferrent, vel commendarent.] Vide
Boer. q. 347. & Paris. cons. 80. in 4. pol.

Ecce hic quod quamvis episcopus &
lius collator possit creare vicarium, vel vi-
carios ad conferendum beneficia. c. si. de of-
ficio. vicar. in 6. tamen iste vicarius, vel vi-
carius nō poterūt conferre episcopo, qui illud
creavit, quia ibi ipsi per se non potest con-
ferre, nec potestate conferendi dare. c. si. de
institut. ob id solent aliqui ambitiosi epi-
scopi.

scopi, vel Abbates, omnia beneficia degluti, cupientes à Rom. Pontifice hoc imperare, ut vicarios habeat, qui illis qui crearunt eos possint conferre, ut hic, & tunc hoc poterunt vicarii auctoritate Apostolica, & non ordinaria: ne vñus conferat si biipsi, contradictum, c. si. de inst. & ca. per rebras. de iurep. vidi tamen istos vicariatus tanquam reipublicæ pestilentes reprobari per senatum Paris.

Notandum est, quod episcopus solet creare officiale, ut iustitiam nomine episcopi exercere possit, & tunc potest in criminalibus cognoscere: nisi specialiter eidem commissum sit. c. 2. de off. vic. in 6. Nec potest cognoscere de causa commissa episcopo, quamvis episcopus commiserit eidem causas presentes & futuras, quia episcopus non habebat iurisdictionem id temporis quo committerebat. Ideo delegare non poterat. arg. c. 1. de off. vic. in 6. Rota. dec. 157. Nota quod ubi episcopus in antiquo. etiam si diceret, auctoritate ordinaria, vel delegata mihi competentes, vel competitur. arg. 1. non potest ridere. ff. de iudi. quia iurisdictio nondum competens committi non potest. arg. c. Romana. de off. ord. in 6. sic concludit. Do. de Rota. dec. 3. incip. Episcopus. rub. de off. vicar. Sed bene poterit officialis, sive vicarius ex officio vel ad instantiam requirentis, cogere patronum ecclesiasticum ad assignandum congruam portionem vicario. Fuit decisum Tholosæ, ut refert Austr. in decis. Tholosæ. q. 148. & q. seq. plus dicens in Francia iudices regios hoc usurpasse, & in quibus consistat administratio in temporalibus, & in spiritualibus, pulchre scribit. Bal. cons. 477. præmitendum. col. 1. in 4. vol.

Item vicarium, qui vires suas gerat eo absente, vel praefente, creat episcopus, ut per totum titulum de officio vicaria. Et quamvis olim, quando prælatus se absenteret ab ecclesia, teneretur constituere procuratorem. c. si. de voto. tamen hodie tenetur constituere officiale & vicarium, hoc probatur per d. c. si. in arg. & per §. teneantur. de colla. in concor. ubi scripti.

Et si vicarius sine speciali concessione, beneficia conferre non poterit. et. si. de off. de colla. in concor. ubi scripti.

vicar. in 6. quia in generali concesione non veniunt ea, quæ non esset verisimiliter quis cōcessurus, ut ibidem dicitur, & quia lex magis confidit de prælato, cuius oues sunt propriæ, quam de vicario, qui dicitur mercenarius, cuius oues non sunt propriæ. I. an. 10. Claud. de Seycello. in speculo feud. qui feud. dare possunt: §. 2. principaliter. col. 9. Et quia conferre, donare est. ca. relatum. in gl. de præb. & in generali mandato non venit, ut quis donare possit. l. filius fam. ff. de dona.

Donare enim est perdere. d. l. filius. an. ff. de dona. & in dubio quis non videretur vel le iactare suum. l. cum de indebito. ff. de probatio.

Non valebit tamen si committat vicario in specie collationem certi beneficii: securus si in genere omnium beneficiorum, ne detur via ad vacatura, contra. ca. 2. & 3. de conces. præb. in 6. & pro hoc est text. in cap. constitutus. de conces. præb.

Item hoc est decisum in legato in c. deliberatione. §. prohibemus. de offic. deleg. in 6. vbi legatus non potest committere alicui facultatem recipiendi resignationem talis beneficii. Et eadem ratio videretur in episcopo. ergo idem ius. l. illud. ff. ad legem Aquil. Sed Do. de Rota. decis. 397. Si episcopus, inno. concludunt episcopum potest committere vicario generali potestatem recipiendi resignationem certi beneficii, & conferendi rectæ persona, quia tunc cessat ratio captandæ mortis. de Rota. decis. 5. rub. de conce. præl. de. & hoc quando simul & semel darentur ambæ potestates: secessisse separatis. c. ad quæst. de verum permittat. & idem repetunt idem Do. de Rota. decis. 288. Nota quod episcopus, in antiquo. quod episcopus suo vicario generali dare potest potestatem conferendi beneficia vacatura, & recipiendi resignationem: non tamen potest committere singulari personæ, & de singulari beneficio. dicto §. prohibemus, & ita fuit obtentum.

Item vicarius episcopi habens potestatem recipiendi resignationem beneficiorum causa permutationis, non potest beneficia si resignata conferre, cù speciale māda-

tum.

tum requiratur in collatione. d. c. f. de offic. vicar. in 6. Ideo debet in vicariatu inferi, de- dit facultatem recipiendi resignationes, & beneficia resignata conferendi, c. dudum de preben. in 6. Rota dec. 43. Nota quod vicarius. in antiqu. vbi dicit istam opinionem teneri co- muniter in Rota. sequitur de Selua, in tracta. de benef. in 2. part. quæq. 14. Etsi data est facultas recipiendi resignationes, eas re- cipere posset, sed non conferre, teste Cald. in consil. 3. an renunciatio. rubr. de renunc. Imo si aliquis possit conferre beneficium situm in dioecesi alterius episcopi ex priuilegio, vel consuetudine: tamen non poterit resi- gnationem illius recipere per gl. & ibi Card. in Cle. n. vna. q. 7. de rerum permitt. Ideo de- bebit fieri in manibus eius, cuius in dioecesi beneficium est situm, ut expresse tradum. Do. de Rota, decis. 39. Si aliquis episcopus, in not. facit decis. 28. Nota quod cui. in antiqu. facit gl. in verb. locorum. Clem. vnic. de supplend. negli- prela.

Item episcopus potest vicario generali dare potestate in conferendi beneficia: cer- tæ vero alteri personæ, quam non confi- tuit vicarium, non potest, ne fiat fraus cō- cilio Later. & ne detur via ad vacatura. ca. 2. & c. constitutus. de concessio. p̄.bend. sic con- sultui Oldrad. consil. 77. quod episcopus, per dict. c. f. per text. sing. in cap. statutum, de p̄.bend. in 6. Quod est verum in vacaturis: securi in vacante beneficio, cuius collationem com- mittere certæ personæ, sine generali pote- state & vicariatu, potest, quia cessat ratio prohibitionis concilij generalis, Rota in decis. 327. Nota quod licet, in antiqu. Ioa. de Selua in tract. de benef. in 2. parte. q. 21.

Poterit etiam vicarius generalis, habens potestatem conferendi beneficia, conferre dignitates, quia appellatione beneficio- rum eriam veniunt dignitates, cum non sit in materia ambitionis a globo. c. i. de reg. iur. in 6. & Clem. a. editor de rescript. cap. tua. de verb. signif. Rota dec. 437. Nota virum, in antiqu. & decis. 2. rub. de offic. vicar. Panor. in capit. f. de concessio. p̄.b. in 2. nota. Tuitius est tamen in vicariatu exprimere dignitates, & etiam quod posset commendare, licet in mandato non sit expressum, quia plus est conferre, quam

commendare. ca. Novo. de elect. in 6. & cui plus conceditur, & minus concedi cense- tur, per reg. iur. tuitius est etiam exprimere, & ego vidi exprimi.

Item collatio facta extra dioecesim ab episcopo valet, licet a vicario in dioecesi eodem die fiat, quia est facta a maiori, & ideo prauela. cap. si a sede de preben. & quia maior est potestas episcopi, quam suuicarii. cap. dudum, de p̄.bend. in 6. & quia cen- setur reuocatus vicarius quo ad illam col- lationem, sicut in domino non tractante causam, ut censeatur quo ad hoc reuocare procuratorem. c. si quem, de procur. in 6. Et per cognitionem, quam facit delegatus videtur reuocare subdelegatum. capit. m- timaq. de appell. Archi. in capit. quanvis. de- ficit. deleg. in 6. sic & in ordinario conferente consulutus Cald. consil. 2. an collatio. subrub. de- ficit. vicarii.

Item vicarius generalis, licet non possit conferre, nisi expresse fuerit ei concessa conferendi potestas. d. c. f. poterit tamen presentatos a patronis instituere. per text. no. in c. ex frequent. de insit. secundum R. sing. 601. tu scis quod fundatores, & Pan. in d. c. ex frequent. ac lo. de Selua in tract. de benef. in 3. part. q. 14. R. dec. 43. Nota quod vicarius. in antiqu. & de Bellamer. dec. 92. licet vicarius.

Sed ego dicerem contrarium, quia in- stitutione non potest fieri, nisi canonice fiat, & iuris vel consuetudinis auctoritate. cap. penul. de insit. & c. i. de reg. iur. in 6. sed quando non est vicario data nisi certa potestas, non potest illam excedere, alioqui contra mandatum faceret, & non valeret ab eo gestum. cap. cum dilecta. de rescript. forma e- nimir mandati est diligenter obseruanda. l. diligenter. ff. de manda. Si ergo est vicarius constitutus generaliter, & non est data potestas instituendi, sine potestate non in- stituit, nam verbum conferre comprehen- dit etiam institutionem. rubr. ut ecclesiastica beneficia sive diuina, conferantur, & scripti in- flauimus. i. de colla. in concor. & quamvis non sit libera institutio: tamen alia ratio text. habet loci, quod in generali mandato &c.

Nec refragatur tex. in d. cap. ex frequenti- bus, nam dicit posse fieri ab officialibus episcopi,

scopi, qui hoc de iure possunt, & tunc pote ab illis, cui est data potestas & non ab aliis per illud relatiuum qui, quod restringit, ut per Bar. in L. omnes populi. ff. de iust. & iure.

Non obest quod institutio est necessaria dispositio. Nam respo. esto sanè: tamen non potest instituere is, qui non habet potestatem, & cum hio vicarius in hoc non habeat potestatem, sed limitatam, non extendetur. arg. l. in agris. ff. de acq. rer. domi. Et quia etiam institutio sicut donationem, quam vicarius facere, sine speciali manda- to, non potest. d.c.f.

Item institutio & deputatio pertinet ad episcopum. c. cum ex iniunctio de hereetic. & sic non ad vicarium: nisi eidem committatur, & sic vicarius non potest priuare quem beneficio: nisi sibi expressè fuerit commis- sum, ut consuluit Anchara. consil. 60. dupli- citer potest tamen declarare possidente beneficium, non habere iustum titulum in beneficio, cum per modum actionis hoc petatur, ut expressum consuluit. Bal. consil. 478. Premitendum in col. 2. in 4. vol. Sed an possit monere beneficiales, ut ostendant titulum, scribit Anchara. consil. 60.

Item non valet instrumentum vicaria- tes, in quo non reperiuntur testes descri- pti: alias possent episcopi cum secretario instrumentum vicariatus facere, & sic frau- dare vel nominatos, vel Apostolicos, quod non est permittendum. cap. sedes. de re script. Ita fuit prolatum arestum, anno. 1519. die 29. Iulij. Solent enim collatores literas delinare ad aliquos, & dicere si videntur be- neficia Parisi poteritis ea conferre: sed vel- lem ut conferretis talibus: & te inuenies vicarium, si conferat tali inuenietur vica- riatus, si vero non contulerit illi pro quo mandauit episcopus, non trader vicariatum isti. Igitur abusus tolli debet, & vicariatus in curia registrari, alias quod non detur fi- des istis fallis instans sic communiter fa- bricatis.

Item habens potestatem conferendi & substituendi, cum sumili potestate: si sub- stituat postea non expresso quod dat specialiter potestatem conferendi, valer: quia secunda censetur specialis, habita relatio-

ne ad primam iuxta l. ait prætor. §. 1. ff. de re iud. vbi paria sunt exprimere certum, vel se ad certum referre, & pro hoc videtur text. in c. tibi quis. de re script. in 6. & ibi Alexan. de Anilla declarat, quia substitutio facta per vicarium debet intelligi & continere quod in prima vicarij potestate continebatur. l. afferro. ff. de hered. instituend.

Item specialiter dicitur data potestas, quando expressa collationis, vel prouisio- nis, seu dispositionis beneficiorū facta est in vicariatu mentio: alias non, cum illud dicatur specialiter concessum, quod est à generalitate verborum abstractum. l. ius apud. §. hoc editum. ff. de iur. ca. qui ad agen- dum de procura. in 6. gl. & ibi Imol. n. 12. in cle. 4. de iud. Alex. de Imol. consil. 4. Preuis. nu. 2. ini- vol. & consil. 7. videtur col. 2. in 4. vol. & consil. 122. v. 10. ac consil. seq. in eo. vol. & consil. 95. diligenter. col. 1. in 5. vol. quod est repetitum consil. 63. diligenter. in 6. vol. vbi facit differentiam in- ter specialiter & singulariter, ac in consil. 155. videtur col. 2. in 6. vol. & consil. 139. v. 10. sti- tuto. col. 2. in 7. volu. & Barb. consil. 25. scribiur. col. 9. volu. & consil. 37. Illud. col. 8. ibi. & consil. 48. Illud. col. 4. ibid. & consil. 15. Preclare. col. 7. vol. 2. plene Andr. Tiraq. in tract. de leg. connub. in glo. in verb. express.

Item etiam procedit in vicariis Papæ, ut non possint conferre, nisi eisdem data sit à Papa potestas, quia limitata potestas ex- tendi non potest. d.l. in agris. ff. de acquir. re- rum dom. Felin. in c. cum ordinem. col. 4. vers. li- mitata. de re script.

Et quamvis d. c. ff. de offic. vic. in 6. loqua- tur in vicario episcopi: tamen quia est ea- dem ratio in vicario Papæ, ergo eadem e- rit iuris deo. l. Illud. ff. ad l. Aquil.

Etiam si esset vicarius Cardinalis, quia ad hoc non dicitur habere potestatem, nisi sit legatus. ca. de offic. lega. l. 6. hoc tenet expre- sim Bal. in l. aliquando. q. pen. ff. de offic. pro consil. & leg. quem sequitur Cateilian. Cotta. in 2. parte menor. in verb. vicarii.

Quamvis contrarium teneat Barba. in tract. de prestat. Cardi. in prelud. secunde par- tis. per text. in l. vicarius. ff. de legatio. vbi vicari- ius dicitur legatus, & legatus conferre beneficia potest, ergo & Cardinalis vica-

V Y Y

rius. Respo: quod ille text. probat contrarium sic dicens, qui est vicarius alieni munieris, voluntate sua datur, cogitur legationem suscipere: non tamen est legatus antequam suscipiat, & sic non omnis vicarius est legatus per illum tex. Et diuersitatis nominum rerum diuersitatem inducit. *L. s. idem. C. de codicil.* tanquam legatus non potest, quia non est legatus: tanquam vicarius etiam non potest, quia ei non data est potestas, tanquam Cardinalis non reperitur quod habeat potestatem conferendi antequā sibi detur, ergo nullo modo potest conferre si non sit nisi vicarius constitutus.

Nec refragatur secundum, quod Cardinalis quando constituitur legatus, sicut gaudet praerogativa honoris ultra alios. *c. i. de offic. leg. in 6.* ita & quando Cardinalis constituitur vicarius, transeat honor in Cardinalem vicarium, ratione sui Cardinalatus: sed quod ex hoc habeat potestatem conferendi, nullo iure cauetur, *ut prae-
dixi.* licet sit honorandus.

Nec obest tertium, quod conferre beneficia magis sibi competit gratia honoris, & praerogativa, quam legationis. *dict. c. i. ergo* quando est vicarius, Cardinalis habet illam praerogatiuam honoris, ergo poterit conferre. Respo: quod Cardinalis, eo quod est Cardinalis, non habet illam potestatem beneficia conferendi: sicut quando est vicarius, nisi sibi coinitatur, sed statim quod est legatus a latere, *sic d. c. i.* & per hoc puto Cardinalem constitutum vicarium siue a Papa siue ab alio non posse conferre beneficia, nisi sibi expresse commissum fuerit, & hoc adulatiois forte gratia sustinuit Barba. *in d. tractat. de prestan. Cardinalium. in prelud. secunde pars.*

Idem puto in vicario generali Archiepiscopi, vel alterius praediti: cum sit eadem ratio tex. & quamvis expresse rit vicarium episcopi, noluit vicarios aliorum collatorum excludere, cum a ratione incipiatur ille text. *in d. c. i. de offic. vicarij in 6.*

Idem si sit vicarius capituli, & quia etiam non potest conferre, cum in illo habeant etiam locum due rationes expressae *in d. c. i. f.* & quia vicarius est.

Idem in procuratore generali laici, ut non possit presentare, nisi expressa debet eidem presentandi potestas. *Pan. in c. s. de concessis. i. p. r. vbi dicit quod laicus non potest constitui vicarium: sed si necesse habeat proficiendi longa absentia: poterit procuratorem omnium honorum constitui, cui presentandi potestatem concederet, hanc opinionem ibidem sequitur *l. m. l. & alij. & Paul. de C. i. a. de iure parro. in 6. parte. q. 41 & q. seq.* dicit parro num ecclesiasticum, debere constituere vicarium generale ad omnia, & etiam ad presentationes facientes. *Philip. probus in c. i. de offic. vic. in addi. ad 1. a. Monach.**

Item vicarius alium constitui non potest. *c. i. et c. i. de offic. vic.* nisi fuerit ei data potestas substituendi alium, cum quia persona industraria eligi solet, quae in diuersis est diuersa. *L. inter artifices. ff. de sold. l. finit. fortem. s. libert. s. de condi. l. indeb. illius est sententia. B. l. in marg. in verb. vicarij 94. allegat. l. obliu. in d. a. clericos. nisi ex maxima causa, & non frequenter, ut consulunt. Bertr. consil. 7. in literis. col. 3. no. 5. in 1. vol. secundum nov. impresio.*

Item per constitutionem secundi vicarij videtur reuocatus primus, sicut per constitutionem secundi procuratoris. *l. s. quis cu. procurat. s. ff. de procurato. & Card. & Barb. c. i. volentes. de offic. lega. licet Pan. ibi tensa contrarium. & in c. i. non in iste. not. 4. de procura. xl. de Selua in tract. de benef. in 2. parte. q. 14.*

Ex quo infertur quod collatio beneficij ecclesiastici facta per primum reuocatum, non valet, si facta erat intimatio, & notificatio alterius vicarii creati: alias valet per *l. s. forte. ff. de offic. prae-
sid. Roma. sing. 57.* fuit q. Rome. & sing. 65. quod. *l. s. forte. Berth. in tract. de episcopo in 7. parte. lib. 4. q. 21. Deci-
consil. 395. in causa. col. 2.*

Etiam est notandum, quod vicarius episcopi excommunicati, non potest conferre: sicut nec episcopus excommunicatus *text. in c. i. de offic. vic. in 6.* quia episcopo suspenso, suspensa est iurisdictio vicarii, *per gl. & Dec. ibi scripti in repeti. ca. postula-
tus. in 2. no. de clericis. excom. ministrante.*

Vltimo sciendum est, quod vicarius generalis

terialis episcopi vel alterius, potest conferre beneficia etiam extra dioecesim. glo. in cap. nouit. de offic. lega. Rota dec. vlt. de offic. vicar. quia conferre est iurisdictionis voluntas: quod etiam extra territorium fieri potest. l. 2. ff. de offic. pracon. Ioa. de Selua in tracta. de benef. in 2. parte. q. 40.

Fallit in beneficiis vacantibus in curia. t. statutum. de prebend. in 6. vbi si Papa non conferat beneficia in curia vacantia intra mensem, post mensem ordinarius, vel eius vicarius poterit, in dioecesi tamē existens, & non extra, & hoc est statutum ne collatores creent vicarios Romæ, & collationem Papæ auferant, & quia de iure speciali competit, ut afferit Rom. Jng. 48 tu habes. dxi in d. c. statutum.

Secundo fallit, quando esset limitata potestas vicarii: quia potestas limitata non extenditur. l. in agris. ff. de acq. rerum dom. & licet insula acquiratur illis, qui habet prædia in ripa proxima. §. Insula in insl. de rerum diuisio. tamen non habet locum in agris limitatis, quia tunc occupavitis fit. l. ait prætor. §. Insula. ff. de finim. Et potestas data domino in causis vaillorium, non egreditur controversias fundatas. Pan. inc. ceterū. de iudicis. Fel. in c. cun. or dinem col. s. num. 6. de scribi. vnde si vicarius sit creatus cum potestate conferendi beneficia in sua dioecesi, non poterit extra, videlicet infra.

Item quando alicui conceditur facultas limitata, excedens limites, non facit etiam id quod sibi concessum est: sed aliud. l. sed si ait. ff. ad Trebel. l. si communem. §. i. quæ ad inodum seruit. amitta. l. si pupillorum. §. si prætor. de rebus eorum. Alberti. in tracta. de augeamento. conclus. 3. limita.

Item fines mandati sunt diligenter obseruandi: alias si aliquid fiat ultra mandatum, non valet. l. diligenter. ff. manda. ca. cum dilecta de re script.

Item quanvis maritus pro vxore agere posuit: tamen si sit constitutus procurator in aliquibus, ad alia agere pro vxore non potest. l. maritus. C. de procura. sic dicendum de vicario. Ut autem materia sit omnibus nota, facio causas sequentes.

Primus est, vicarius constitutus ad con-

ferendum beneficia dioecesis Parisi. poterit: tam in dioecesi, quam alibi conferre, siue constitutus sit generaliter, siue indefinite. gl. in d. c. nouit. de offic. legat. & supra dixi.

Secundus casus, vicarius constitutus ad conferendum beneficia Aurelianen. dioecesi vacantia Parisi. non poterit conferre Aureliæ, quia ibi non vacat, & ad hoc non est constitutus: & sua potestas est limitata. no. in c. pro illorum. de preb.

Tertius casus, vicarius constitutus ut conferat omnia beneficia dioecesi Lemoviten. in ciuitate tamen & dioecesi: non poterit extra dioecesum conferre, quia sua potestas est limitata ut in dioecesi: id est intra dioecesum: ergo non extra. text. in l. i. §. in publico. ff. de finim. & dictiones in, & intra, æquiparantur. l. i. §. si intra. de successo. e. dict. ff. l. 2. de verbo significat.

Quartus casus, vicarius constitutus ut possit conferre beneficia quamdiu episcopum abesse contigerit, non poterit conferre quando episcopus erit præsens. c. si delegatus. de offic. delega. in 6. cap. antiqua. de priuilegiis. Ioa. de Selua in tracta. de benef. in 2. parte. q. 14. col. penul. videtur tamen Paul. in l. sed & si pupillus. §. conditio. ff. de insl. a. & tio. Quia non confertur constitutus in praefectia, nam inclusio vniuersi est exclusio alterius. l. cum prætor. de iudi. ff. Ideo eum, qui habebit collationem in tali vicario, oportebit probare episcopum fuisse absentem: tum quod sit intentionis suæ fundamentum: tum quod præsumatur episcopus præsens, per totum titulum de cleri. non residen. vbi debent residere in episcopatu.

Quintus casus, si data sit potestas vicario conferendi beneficia affecta graduatis & nominatis, vel vacantia in membris illis præstitutis, non poterit alia beneficia conferre, cum non debeat fines mandati & vicarius excedere. c. cui de non sacerdotali. de preb. in 6. Et data potestas vicario ut conferat beneficia spectantia ad collationem episcopi, non extendetur ad beneficia, quæ auctoritate Apostolica conferre posset episcopus: utpote propter negligientiam regularium prælatorum. Cle. vni. de suppl.

Vyy 2

negli. præl. Ideo in vicariatus instrumento debet scribi, quod non solum beneficia conferre possit, quæ nos iure ordinario conferre possemus: sed etiam omnia illa, quæ iure devoluta auctoritate Apostolica, vel quavis alia potestate à iure communi, vel speciali, quod est bene notandum.

Vltimus casus est, quod gesta per vicarium & collationes factæ per eum non valent, si de eius non confitetur mandato. *hoc expressum tradit Beritach. in tract. de episcopo, m. 7. parte quarti libri. q. 8.* Gestæ delegati, de quo Barro. in l. 2. ff. si quis in ius voca. non iterit. & Doct. in c. pastoralis. de re script.

Et tunc solet vicarius condemnari ad omnia damna, & expensas partis, cui contulit beneficium, qui eam decepit. ita vidi seruari in practica.

REGULA XIII.

Item reuocauit quascunque facultates, & literas de super confe-
ctas, per quas quicunque sui præ-
decessores Romani Pontifices quibusvis personis ordinariam collationem, seu aliam dispositio-
nem beneficiorum ecclesiastico-
rum de iure, vel consuetudine ha-
bentibus: & quavis etiam Patri-
archali, Archiepiscopali, vel alia
dignitate (non tamen Cardinalatu-
s honoris fungentibus) quavis
consideratione, vel intuitu, seu et-
iam motu proprio, & ex certa sci-
entia, ac de Apostolica potestatis
plenitudine concesserant, ut quā-
diu viuerent, vel suis ecclesiis, seu
monasteriis presentent, aut ad aliud
tempus de beneficis ecclesiasti-
cis generaliter reseruatis, seu affe-
ctis ad eorum collationem, pro-
visionem, presentationem, ele-
ctionem, aut quamvis altam dis-

positionem communiter, vel di-
uisim spectantibus, disponere li-
berè & licet valerent: aut etiam ad id per eosdem prædecessores
vicarii perpetui, vel ad tempus
constituti forent.

Reuocat facultates & indulta concessa quibuscumq; personis exceptis Cardinalibus, per quæ possent liberè disponere de beneficiis ecclesiasticis generaliter reseruatis, seu affectis ad eorum prouisionem spectantibus, vnde oportet ut denuo con-
cedantur, alias prima concessio nullius est momenti.

REGULA XV.

De dictiōnibus numeralibus.

Item ut in Apostolicis literis committendi crimen falsi per amplius tollatur occasio, voluit, statuit, & ordinavit, quod in antea dictio-
nes numerales, quæ in dictis literis ante Kalend. Nonas, & Idus immediate poni consueverunt per literas, & syllabas, extensem scribā-
tur: & illæ ex præfatis literis, in quibus huiusmodi dictiones aliter scriptæ fuerint, ad bullarium nulla tenuis mittantur.

Hic statuit quod dictiones numerales extensem scribantur, ut in literis apostolicis plenior committendi falsum tollatur occa-
sio: ut tertio idus, sexto nonas, nono ca-
lendas, non abreviata, ut 3; idus 6. calen. &
quod illæ dictiones ponantur ante, & non post: ut tertio calen. non, calen. tertio: &
si sic vltimo inuenientur, esset contra
stylum. c. qu. am graui de crim. falsi. & præsum-
erentur falsæ, & ideo non valerent: quia
contra stylum.

Notandum est, quod si iure, vthi vel
consuetudine caueatur, quod scriptura
extensem ponatur, tunc non sufficiant ab-
reviaturæ, alias securus, vnde thesaurarij
solent extensem scribere prima, centum, vel
aliam

aliam summam, & postea abbreviata: ut C. vel quinquaginta, per L. &c ista est communis sententia doct. in authen. quod sine C. de testam. & l. in l. quod. §. 1. ff. de hered. insit. & sic bulla sic expedita non valebit per praedicta, licet hic non annuletur expresso: sed quia est facta contra hanc regu- lam. Et non dubium est, quod ea quæ con- traluges sunt, pro infectis habentur. l. non dubium. C. de legib. & etiam hic vult non re- mittatur ad bullariam. ergo vult quod non expediatur, & sic non valere. Alber. Bruni in tractat. de forma & solemnitate actus in rubr. ex quibus consitit forma, &c. fol. 26. col. 3. versic. sed an illud, quia non habet formam scri- pturæ, quando est abbreviata: nec dici po- test scriptura extensa secundum eum. Et ista regula potest habere locum tam in literis apostolicis gratiæ, quam iustitiae, cum simpliciter loquatur de illis, & gene- raliter, sicut facilius committitur falsitas in literis gratiæ, quam iustitiae: potest tamē & in his falsum committi, ob id, ista regula tunc habebit locum. Et quamvis hæc regula loquatur de literis apostolicis, & sic non habeat locum in literis & collationi- bus ordinariorum: tamen ut crimen falsi vitetur, bonum est quod etiam in collationibus beneficiorum ab ordinariis fa- cies seruaretur, & quod extensem pon- rentur annus & dies. Et idem in vniuersi- tibus Franciæ, ut in nominationibus hec etiam extensem scriberentur. An sufficiat scribere primam literam nominis, vel co- gnominis impentrantis, vel rei, aut iudicis, describit Fel. in ca. cum accessissent. in princ. de constit. & Ripa. in c. cum M. Ferrari in 2. nota de constitutionibus.

REGULA XVI.

Item voluit, quod de concur- rentibus, super vacantibus, seu re- cto modo vacaturis beneficiis, il- lis quibus gratiæ motu proprio conceduntur, cæteris simili modo gratias non habentibus: alias gra- duati, non graduatis: & inter gra-

duatos, magis graduati: aut inter æqualiter graduatos, prius gra- duati, necnon colorato titulo pos- sessores, non possessoribus, ac in- ter personas alias in curia præsen- tes, absentibus ab ea, ac inter præ- sentes, non beneficiati beneficia- tis, & similiter inter absentes, & cæteris partibus, oriundis non o- riundo: & diocesanis non dioc- esano, in reliquis verò singuli, qui prius apostolicas desuper lite- ras eorum executoribus præsen- tauerint, aliis in ipsorum de qui- bus agi contigerit, beneficiorum assecutione, præferantur.

Hic ponuntur plures qualitates super cōcurrētibus in data. Prima est quod plu- ribus eiusdem date existentibus, is præferendus est, qui habet clausulam motu pro- prio, cæteris non habentibus. & hoc est iu- ri conforme, quia hæc regula motus pro- prij auget gratiam, ri plenē scripti in forma mand. in verb. motu proprio. in concorda. siue ponatur in literis ad vacaturam beneficia, ut in mandatis: siue ad vacantia, ut in impe- trationibus. Nam si plures eodem die im- petrauerint, & in vna sit hæc clausula, is præferetur, & iste motus proprius ceteras prærogatiwas vincit, ut hic, quia præponitur, & hoc etiam firmat Callador. in dec. 14. in si. rub. de pr. c. bend.

Secunda qualitas est, ut graduati non gra- duatis præferantur. c. de multa. de preb. & in con- cor. in §. statutinus i. de colla. Et quid si quis- dicat se doctorem & non sit, an valeat gra- tia? vide Chassad. decis. 7. de concep. preb.

Tertia, quod inter graduatos magis gra- duati, ut potest si unus sit docttor, præferetur licentiatu, quia maior minori præferri de- bet, & constitutus in maiori dignitate al- teri existenti in minori: scripsi in §. statui- nus. i. de colla. vbi dixi doctorem in vtroq; doctori in altero præferendum.

Quarta, quod inter æqualiter graduatos

V V V 3

prius graduati preferuntur, qui enim prior est tempore, posterior est in iure, regal. qui prior, & scripsi in gl. conco. in d. §. statuimus. 1. & in tract. no. q. 21. n. 43.

Quinta qualitas ultra text. quod si omnibus concurrant, legentes, non legentibus preferuntur, ut dixi in d. §. statuimus. 1. de coll. in concor. per text. in l. 2. C. ut dignita. ordinis seruetur. lib. 12. & in tract. non matto. script. q. 21. n. 43.

Sexta qualitas etiam est ultra tex. quod inter non graduatos, actu studentes, non studentibus preferuntur, & scholasticis, non scholasticis. l. 1. C. ut dignit. ordo seruetur lib. 12.

Septima qualitas in tex. posita, est quod possessores, non possessoribus. c. si a sede de prab. in s. beati qui tenent, dicit gloss. in §. si tres de pace tenenda.

Octaua qualitas text. est quod praesentes in curia absentibus preferuntur: sicut in quotidianis distributionibus dicimus in c. vno de clericis non residentibus in 6. Vnde si episcopus contulit alicui existenti in curia. & Papa alteri existenti extra: is, qui erat in curia preferetur, & hic intelligi debet de curia Romana, non de alia curia, sed ista videtur contraria infra descriptis, videlicet quod bonus preferatur, nam curiales instar vulpium sunt astuti, & fallaces, & ob id non debent bonis & simplicibus preferri: sed transeant cum vulpina similitate.

Nona qualitas inter praesentes, non beneficiati, beneficiatus: sed hodie omni habenti datur. Et quod pauperes preferri debeant beneficiatis, est tex. in ca. cum adeo. ibi doct. de rescrip. c. quia in tantum, & cap. cum secundum. de prebend. Fallit quando ecclesia effet debitis onerata: tunc diues pauperi preferendus esset: & beneficiatus beneficiato. Panor. & Perus. in c. constitutis. de app. Felin. in c. cum adeo. colu. 7. & c. postulasti. colu. 9. de rescrip. Roch. de Curr. in verb. honoris. cum. q. 19. de iure patro. Item hic plus dicit, preferendum esse magis beneficiatum, minus beneficiato: ut is, qui non habet nisi quinquaginta in beneficiis, preferitur illi qui centum habet. gl. in verb. numerum. in §.

item quod uniuersitates de colla. in pragm.

Decima qualitas inter absentes, oriundus, non oriundo preferatur, & diececa- nus, non diecesano. c. neminem. 70. dif. 50. l. in eccl. C. de epis. & cleric.

Vndeclima & precipua qualitas est quod bonus malo preferri debet: ut prae- tulit David, videlicet bonitatem, discipli- nam, & scientiam petendo.

Duodecima, doctus ignaro preferri debet c. cum ex eo. de elect. in 6. Doct. in c. cum no- stris. de concess. prab.

Decimatercia est, ut ille debeat preferri qui habet signaturam per fiat, illi qui ha- beat ea per coeclium, ut scripsi in reg. 34. infra.

Vltima, qui prius literas collatoribus presentauerint, ca. duobus de rescrip. in 6. vbi aliae qualitates describuntur. Vide ibi, quia loquitur tantum de literis ad vacature beneficia, non ad vacantia: sed extenditur per istum text. & sic inspicienda sunt qualitates praedictas ante istam, cum ins- ne ponatur.

REGVL A XVII.

Item ne per varias, quæ pro co- missionibus, seu mandatis & de- clarationibus habendis in causis plerumque fiunt suggestiones, iu- stitia postponatur. Idem dominus noster decreuit & declarauit suæ intentionis fore quod deinceps per quamcunque signaturam, seu concessionem, aut gratiam, vel literas Apostolicas, pro commis- sionibus seu mandatis aut decla- rationibus huiusmodi, etiam si motu proprio, & ex certa scien- tia, ac etiam ante motam item a sanctitate sua emanauerint, vel de eius mandato faciendas, nullius sibi quæsitum quomodolibet tollatur.

Papa in dubio nō est intentionis, vt ve- litius quæsitu alicui tollere. Ratio ponitur in prin-

in principio. ne per varias suggestiones, iustitia postponatur, quæ plerunque sunt pro commissiōnibus seu mandatis & declarationibus habendis in causis, & ita regula est iuri divino conformis, & conueniens. Nam Achab Rex, qui vineam Nabot accepit, volens etiam meliorem dare pro ea, vel argenti pretium, audiuit a Domino, in loco, in quo linxerunt canes sanguinem Nabot, lambent quoque sanguinem tuum. 3. Reg. 21. dixi in tract. congrue porcio. in s. Est etiam iuri humano coniuncta, in inferis multis probabo exemplis.

Et sic per istum textum iudices debent securè procedere, quod non obstante rescripto Papæ, non dubient ius partibus reddere. Quia si Papa contulerit duobus, & declarat postea quod intendit & intendebat isti secundo conferre, & non primo, ea declaratione non obstante, iudicabitur pro primo: & ita iudicavit magnum consilium super prioratu sancti Martini de campis Paris. Quia per importunitatem, & suggestionem impetrantur plerunque istæ declarationes, sic consuluit Franci. conf. 14. habitu. col. 7.

Secundo hic statuitur per quamcunq; signaturam, seu aliam concessionem, sive in literis iustitiae, sive gratiæ, non intendit Papa iustitii tollere. Tum, ne vnde iura naescuntur, iniurias naesci videantur. 1. minister. C. vnde vi. Tum, quia omnibus subditis æqualis defensio iuris est debita. L. capitulatio 5. ad statuas. ff. de pen. Et quia apud eum non debet esse acceptatio personarum. c. nouii. de iudic. & illam semper solitus est referuare cautelam, vt de illis ita proueniat commodum, quod alii non immineat detrimentum. a. uno. de concessio. preb. in extra. Ioa. 22.

Tertiò non intendit Papa ius quæsitus tollere per quascunque literas Apostolicas, sive gratiæ. vnde si conferat non obstante quacunque collatione, intelligitur de inutila, non de valida, ne ius quæsitus tollat. Fel. & alii in causa de rescrip. & sic per hoc verbum literas, habet locum hæc regulatam ante item coptam, quam postea. decis. Casio 39. super regu. cancel. Ita vt

etiam non videatur velle tollere posselliōnem acquisitam sicut nec ius quæsitus, tum quod possessio iuris sit. 1. vbi Bart. difinit, & ius intendi, &c. ff. de acquir. possess. Felian rubr. de rescr. col. 3. Panor. in ca. dud. um. notab. 1. de prim. le. tum etiam, quia princeps non intendit possessoribus præiudicare. 1. ff. C. per r. 5. ca. crux nostræ. de conce. preb. Ol. in conf. 2. 68. q. & Soc. in conf. 15. in causa. nu. 4. 113. col. penul. & conf. 120. memini. col. u. 6. na. 3. ibid.

Quarto vult hic Papa quod per quascunque commissiones, vel mandata, aut per declarationes, non tollatur iustitii: vnde mandatum secundum non tollit primum, etiam si in eo sit apposita clausula anteferri: nisi Papa derogauerit huius regulæ. text. in c. pen. de concisio. prelend. in 6. & cap. quodam per literas. eod. lib. 6. quod vix in Francia recipetur, quia habemus formam præstitutam. facit quod consuluit. Card. conf. 136. factum sic se habet, vacanti- bus col. 1.

Quinto etiam patet hic, quod per clausulam motu proprio: vel per clausulam, ex certa scientia, non intendit Papa ius tertii tollere, etiam per utramque: nec per eas clausulas dicitur apparere de mente principis, quod illud ius vellet tollere. Clem. per literas. de preb. Card. conf. 96. Papa in s. & conf. 136. premitto col. vlt. num. 24. ac conf. 142. viderur col. pen. num. 9. vbi dicit: verba rescripti potius improprianda quæ tertio præiudicetur. Dec. conf. 468. superiori anno. num. 20. & seq. ac conf. 544. serenissimus. col. vlt. vbi concludit feudi concessionem ab Imperatore factam, non valere in præiudicium agnitorum, quibus iam erat ius quæsitus. Nam ea importunitate, qua fuit concessio facta: fuit & illa clausula adhibita, & ideo non valet, vt dicunt in simili Docto. de renuntiante exceptioni non numerata pecunie. in l. si ex cautione. C. de non numerata pecunie. Fel. in c. si cautio de fid. in fr. Dec. conf. 520. in causa quamvis hæc clausula motus proprii, multos habeat effectus, quos abunde scripsi in gl. com. informa mand. in verb. motu proprio. Ide dicere si apponetur clausula ex certa scientia, vel de plenitudine potestatis

potestatis, per rationes prædictas, etiam si diceret quod vult ut retrohatur.

Item donatio facta a principe intelligitur sine præiudicio terrij, vnde si donauerit terras alicui, ille tenebit soluere, & collectas ciuitati dari solitas. *vt consuluit Alexan. consi. 125. visto titulo. in 2. vol. 5. consi. 35. visto processu. col. 3. in 4. vol. 5. consi. 22. visto col. pen. in 5. volu. nec cenetur princeps velle tollere gratias, quæ sortite sunt effectum.*

6. si. de concessio. prob. in 6. Paul. Castr. cons. 340. prem. 7. col. pen. 1. in 1. vol.

Sexto in commissione quantumcumq; generali nunquam cenetur concessum, quod possit tolli a tertij. Et ideo vicarius imperialis, vel vicerex, ex quaunque generali potestate hoc non potest, & si attenteret, cum in hoc sit priuata persona. *l. 3. ff. de offic. præsid. poterit illi refisti. arg. l. defensio. 2. facultas. 3. l. prohibitum. C. de iure sacer. l. id. Cunia. consi. 125. vii. in 1. q. & hoc aliquando allegauit contra quenquam proregem, qui me grauate poscea repexit. ob id potest appellari ad parlamentum. Imo non valet declaratio Papæ, vel regis in prædictum tertij. Anch. consi. 398. Præmitto. in si.*

Septimò remissiones delictorum, quas gratias vocamus, quæ sunt a principe, nūquam trahuntur ad remittendū pœnam parti applicatam, vel applicandam. *arg. 2. quoniam. de rescript. in 6. Fel. inca. super eo. de offic. deleg. Ias. in l. venia. C. de iure vocando. Decius consi. 520. in causa. Ob id solet princeps in gratia exprimere ista verba, Quotions, remittons, & pardonnons, le fait & cas dessus dict, avec toute peine, anende, & offense corporelle, criminelle & ciuile, en quoy pour occasion du dict cas, il pourroit estre encouru enuers nous, & enuers iustice, &c. satisfaction faicta à partie ciuilomen tant leuement, si faicten' est, &c. De hoc scripsi in ord. reg. rub. de gratia.*

Octauo legitimatus a principe, quamvis possit succedere patri: tamen si legitimetur post mortem patris, illi non succedit, quia ius quæsumum princeps non intendit tollere. *Bart. Ias. 5. alti in l. Gallus. 5. & quid si tantum ff. de lib. 5. posth. Francis. qui. consi. 128. habita. 5. Cuman. consi. 168. Reuerendus. col. 2.*

Nono vassallus negans feudum, & vt

dicunt, de suo iuant son seigneur, perdit feudum. 5. vassallus. in 22. si de feudo defuncti contento fueris inter dom. & agnat. vassalli, nisi in quibusdam casibus descriptis a Boco. in 5. 13. & seq. de consue. feud. in consue. Birur. Et si impetraverit literas regias, vt eon non obstante non priuetur feudo, illæ literæ non comprobabunt nec interinabuntur, quia inciuntes. Nam rex non videtur velle tollere ius quæsumum per negationem, & vt vulgo dicam. de fave. c. 1. de reb. eccl. non alienam. in 6. quod est no. quia yidi in causa ardua dubitari. & dicunt quidam interuenisse Aræfum ad utilitatem do. Ioannis Bertou doctoris in medicina, contra Sangum præpositum Syluanensem.

Decimò ista regula, duimmodo ius alteri quæsumum, & c. præseruat habentes ius in re: sed derogathabentibus ius ad rem: unde si mandatarius vacans beneficium in vim sui mandati acceptauerit, & antequam sibi præsum fuerit Papa alteri conferat, valebit collatio: non erit subreptitia imperatio, licet de acceptatione non fecerit mentionem. do. de Rota. dec. 2. 4. licet de more. in nouis. Cald. cons. 8. in si. rubr. de rescript. Roman. cons. 256. Quod non habet docum in hoc Francie regno, prætextu ordinatiois regie, volentis Papæ præventionem non habere locum, post mandatarij acceptationem & pertex. in 5. declarantes, ubi scripti in verb. iure præventionis de mand. ap. 5. 18. concord.

Vndeclimò iuri in re, quod quis habet ex electione vel collatione, nō videtur Papa derogare: securis in iure ad rem, quod habuit ex acceptatione: quia postea iterum non præstaretur, vel nō eligeretur: sed bene iterum poterit beneficium in vim sua gratia acceptare, teste do. Gome. his in 2. q. falt in subrogatione, per quam etiam non videtur tolli ius ad rem ex acceptatione, proueniens, ut consuluit Egid. Bellam in consi. 35. etrum. in fin. & Ioan. de Selva. in tract. de benef. in 3. part. q. ii. in 25. qualitate.

Duodecimo, priuilegiū motu proprio concessum, extenditur ad litem pendente, etiam si de ea non fuerat facta mentio. gl. singu. in l. qui aut. ff. qui factus. cogam, quod est verum

est verum si nulli afferat præiudicium, a-
lia contra, quia iuri tertij non videtur
princeps voluisse prædicare, n. h. c. & hoc
dicit Spec. in tit. de dispensatio. §. qualiter. vers.
diximus ergo. Refert Ioa. Staphil. in tract. de lite-
ris gracie. rub. de effectu. & vi clausularum. fol.
85. vers. secundo. & c. principaliter.

Decimotertius hæc clausula etiam intel-
ligitur in concessione facta minori, vel
militi. l. impuberi. ff. de administ. Iaf. in l. be-
neficiorum. col. 4. num. 20. ff. de conflit. princ. et
iam si concessio fuerit facta pia cause. A-
lexand. in l. past. quod dotal. col. 2. C. de pac.
Gomes. in hac reg. q. i.

Fallit quando de voluntate conceden-
tis constaret, quod vellet præiudicare ter-
tio. l. 2. §. merito. ff. ne quid in loco publ. fiat. vbi
quod princeps non solet cöcedere, si con-
cesserit valet: sed facile hoc non concedit
princeps. l. 2. de nata. restit. ergo si concedat
videtur valere, & hoc consiluit. Paul. Castr.
conf. 187. donatio. col. 2. part. 1.

Et tune tertio præiudicabitur, in illis
casibus, in quibus de iure potest, de quibus
n. doft. in cap. quæ in ecclesiarum, de conflit. &
scribunt maximè in beneficialibus, in quibus
Papa habet plenaria & potestatem. c. 2.
de pref. in ca. cum dilectus. in verb. nec iuri. de
conf. & gl. b. i. reg. c. a. c. ita firmat. Ego ta-
men putarem contra quia licet in illis ha-
beat plenariam potestatem conferendi, v-
niendi, dividendi, & alias disponendi: tamè
ius parti quæsitum tollere non potest, vt
plenè scripti in tract. non. q. 21. nam quæ iusti-
tia potest esse vt alicui tollatur beneficium
tot laboribus acquisitum, sine causa. c. super
hoc, derenu sic decidi: Card. Z. vba. conf. 142. pun-
ct. u. q. col. 2. nu. 3. & seq. In leuibus forte &
paruis toleratur forte talis derogatio
præiudicij tertij, in magnis vero non per gl.
m. l. 2. §. si quis a principe, & l. scio. ff. de in-
ter. rest. & in l. sed cum ab herede. ff. ad Treb. quæ
notat additio an Panorm. in capit. suggestione, de
decis. & l. af. in l. beneficium. column. 4. ff. de con-
flit. prim. facit. gl. in c. cum olim, in verbo, præiu-
dicion de confuet. Card. in c. mandatum. 7. not.
de rescript.

Tamen quando Papa, vel princeps tol-
lius quæsitum alteri de plenitudine po-

testatis, tenetur sibi, de simili beneficio
prouidere, vel de æquivalente bono, per gl.
& ibi Bal. in c. uno. de alaudis. column. 5. nu. 21. in
feud. gl. in l. locis. §. ff. quemad seru. anit.

Secundò fallit quando Papa contraxis-
set cum parte, recipiendo multam pecu-
niam pro balla, seu compositione, tac
poterit addere clausulam in signatura, placet
quatenus tollatur ius quæsitum & tunc si
fuerit ius quæsitum per ius posituum Pa-
pa derogabit: secus si per ius gentium gl.
sing. in l. 2. C. de precib. Imperia. offerend. l. uen
verberatum, dæri rend. Quod intelligerem
verum, de iure quæsito pontifici: sed alte-
ritertio vt in Francia, ex hac causa in fo-
rensi iudicio sustineretur, quamvis hoc
expressè scribat Ioa. Staphil. in tractat. de
li. iustitiae. fol. 162. vers. insuper inter alias. rub. de
li. iustitiae.

Tertiò fallit, quoad ius querendum spe
non approbata, ang. conf. 264. do. Papa. Vnde
potest derogare regul. de viginti diebus,
quamvis possit esse præiudicium illius,
qui habebit collationem per obitum. a. gl.
qui autem ff. quæ infraud. credit. idem de le-
gato conclusi in gl. Concord. in §. prefati que
graduati in verb. racare. de colla. Itaque Papa
tunc à iure quærendo potest etiam sine
causa excludere. Bal. in l. 2. C. de iur. & fact.
ign. vt refert Carol. Ruin. conf. 70. Quis id.
in 5. vol. vbi dicit, quod si spes esset appro-
bata, vt potest quia aliquis est proximior ali-
cuius, non poterit Papa auferre successio-
nē illius quo minus proximior succedat, ne
dicam in inferius in rescripto legiūmatio.

Item valet concessio principis, vt quis
possit molendinum construere in flumi-
ne publico, licet alteri molendino præiudi-
cetur. Bal. conf. 71. casus talis cf. in 1. vol. doct. in
l. quoniam. ff. de fluminib. Item valet gratia
facta delinquenti, licet bona alioqui fuis-
sent acquirenda alicui Baroni, vel Duci: vt
tener Ioa. Gallus. in q. per arcta. q. 254. sed ego
non inueni in libro meo. Licet hoc referat
Imbertus in ms. Forensi. pag. 62. lib. a. sed pro
hac sententia est tex. in ca. cum secundum le-
ges. de heret. in 6. doft. plene in l. seruus. vbi etiam
addidi. C. de pac.

Quarto limita quando alias concessio-

nihil operaretur. Calder. in disput. incip. Dom. Papa. col. 12. Vnde si Papa mandat duas ecclias vñiri, intelligitur etiam cum præiudicio terciij, sequitur Fel. in c. super eo. de offic. deleg. Intellige in his, quæ arbitraria sunt principi, & manualia, secus in aliis, vi not. Alcia. in tractat. de presump. reg. 3. presump. in per. illud, quod noster Abbas, Paor. conf. 84. illud in summa. vol. 1. vbi valet rescriptum principis, ex certa scientia confirmans donationem non insinuatam, & tenet etiam in præiudicium filiorum, quibus erat in quæstum spe probabili, quia ista solennitas est introducta de mero iure positio, quod est principi arbitrarium, & utud est notandum pro ordinatione nouissima Francie, quæ vult non valere donations sine insinuatione.

Quinto quando Papa facit mentionem de iure, hic videtur intellexisse de iure perpetuo duraturo: non autem de duraturo ad tempus, quia isti bene intendit derogare. l. pro parte. §. versum. ff. de in rem vers. vbi. gl. allegat alia iura similia.

Sexto, ex causa publicæ utilitatis. l. item si verberatum. §. 1. ff. de rei vend. & l. Lucius. de euili. Bart. in l. ff. C. si contra ius. Paul. Caffren. conf. 178. donatio. col. 1. in 1. part. facit. l. si quis in graui. §. virum. ff. de Senatus conf. Sylla. doct. in l. conuentionem. ff. de pac.

Septimo, quando ex voluntate principis res fuit alieui quæsita, & ipse fuit causa quærendi, tunc sola voluntate potest auferre: sicut sola voluntate illi acquirere voluit, quia omnis res per quascunq; causas nascitur per eas & dissoluitur. reg. i. de reg. iur. in decret. Vnde inferunt doct. quod dominium acquisitum ex præscriptione auferre potest. Angel. in l. Lucius. ff. de euiction. Bald. in l. ff. col. 2. C. senten. rescindi non posse: sic consuluit Franc. conf. 178. habitac. col. 2. nu. salibi de hoc scribi an verum sit.

Ottauo, de absolute potestate, ius tertij princeps tollere potest, etiam si agatur de graui præiudicio. gl. & doct. in l. ff. C. si contra ius. & doct. in l. quoties. C. de precib. imp. offeren. Inno. & alij in cap. quæ in ecclesiastum. de const. refert Franc. conf. 174. in causa. col. 2. nu. o. Sed ista potestas absolute est potestas ty-

rannica, quæ verius diabolica dicit potest procedit enim à potestate iniuriola, & quæ est contra legem diuinam, de qua superius dixi, de Nabor loquens. Estque contra legem naturalem, ciuilem & canonicanam.

Nonò, ius quæstum pure Papalit tollere non intendit: secus de iure conditionali, & in pendentia existente. l. si ista script. ff. de leg. 2. hoc expressum tradit Ludo. Rom. conf. 256. Approbo. in si. quem sequitur. Felim. in capit. super literis. colum. 7. numer. ii. in 5. regu. dærescrip. quia est ius quærendum, non verè quæstum.

Vltimò, hic etiam ampliat Papa, quod etiam si concesserit ante litem motam siue postea: siue ab eo evanauerit, siue ab altero de mandato eius, quia postquam ipse non vultius quæstum tollere, ipse videlicet magister & dominus, multo minus vult ut alius tollat suo mandato: quia non dat pleniorum potestatem, quam habet, & sibi retineat. c. dudum. de prob. in 6. multa alia hic pertractarem: sed breuis esse cumpio & per ista alia decidi poterunt.

REGULA XVIII.

Ista regula multa doctorum opiniones tollit scriptas in c. super inordinata. de prob. & in hac quiescendum est videlicet quod infaines nullum beneficium habere possint absque Papæ dispensatione. Card. Alex. in c. de his. 28. diff. Post septem annos recepta prima tonsura, beneficia simplicia, quæ in nomen rectoriae non sonant habere possunt, si maturitatem consilij non exigant. c. 2. de etate. & qualit. c. si eo tempore. de ref. in. n. certum habent ordinem annexum. c. ei cui prouideri. de prob. lib. 6.

Ad canonicas ecclesiastarum collegiarum post decem annos habiles sunt: & post quatuordecim annos etiā ad probandas ecclesiæ metropolitanæ vel cathedralis: licet Anchar. in c. ex insinuat. de fino. dicat impuberes posse esse canonicos in ecclesia cathedrali, quamvis contrarium dicat Pan. in c. præterea. de etate & qual. cuius. opinio approbatur hic. & sic requiruntur quatuordecim anni completi: nec sufficeret attingere, ut in h. quæ ciat. ff. de ref. in. c. in c. 2.

in cunctis & inferiora. elect. postquam hic est expressum, & hoc fuit prius ordinatum per Gregorium II. ut in decr. Rose continetur. decr. 324. s. i. posta. in nouis. & g. de Bellamera. decr. 227. supposta. Solet tamen dispensari ad canonicatus & prebendas in cathedralibus etiam metropolitanis, ac in collegiatis ecclesiis, cum constitutis in octavo anno. vide text. & ibi doctores. in cap. ex eod. de electio in b. & Insl. in clemen. fin. de etate & qualit. de omnibus aetatis. vide que scripti in tract. de pacific. posse. n. 174. & seq. limit. 4.

Nota tamen ex hac regula, quod mandata impetrata per minores, non valent, si non fiat expressa mentio aetatis, perhanc regulam, etiam si in mandato de prouidendo fuerit clausula, pro expressis habentes, &c. quod est notandum, quia hic annullat illa mandata, intellige ad præbendas, & canonicatus ecclesiæ cathedralis, vel collegiate: cum hic requiratur specialis & expressa mentio, quæ non dicitur per illam clausulam, pro expressis habentes, &c. vnu. Bar. in l. i. f. de vulg. dixi in gl. pro expressis. in formamand. Nec in vim huius mandati debet isti minori prouideri de his canonicatus & præbendis: de aliis beneficiis secus, si ad illa sit habilis, quia in mandato Papa non habet aetatem pro expressa: sed solum beneficia & corum valorem & dispensationes: ergo alia exprimi debent, nisi tollantur per clausulam motu proprio, ut dixi ibid.

Idem est si minor impetrat præbendam in ecclesia nostræ dominæ Paris. vacante: nisi suam exprimat aetatem, etiam impetratio non valebit, quod est notandum.

REGVL A XIX.

Item voluit, quod si quis in infirmitate constitutus resignauerit aliquod beneficium, siue simpliciter, siue ex causa permutationis, & postea infra viginti dies, à die per ipsum resignantem præstundi consensus computandos, de ipsa infirmitate decesserit: ac ipsam

beneficium conferatur per resignationem sic factam, collatio huiusmodi nulla sit, ipsumq; beneficium per obitum vacare censatur.

Si quis.] Comprehendit sc̄eminas si resignantes, cum hac appellatione, si quis, sc̄eminae comprehendantur. l. i. f. de verb. si- gnific. vbi abundanter dixi. gl. in c generali. de electi li. 6. Et quia hæc regula est ad fraudes evitandas introducta, ne is qui non potest beneficium tenere, de illo testetur resignatio, nam de iure non succeditur in beneficiis iure consanguinitatis. c. i. de præb. & hoc etiam tendit in præiudicium expectantium mandatariorum, vel nominatorum, igitur debet restringi. Imò etiam in Papa habere locum hanc regulam voluit Gomesius in commentariis huius regule, queſta. cui assentio si non fuit dispensatum, quia tunc Papa noluit seipsum obligare. Sed non discutio, quia rarum est. In Cardinalibus resignantibus aliquid beneficium, faciebat habere locum, cum in generali dispositione concernente animæ salutem & bonum publicum Cardinales comprehendantur. Geminia. in cap. si proper. de rescript. & Gomes. hic. q. 3. Et hanc regulam seruari in episcopatibus & abbatiis ac prioratibus electiis quorum nominatio ad Regem in hoc regno pertinet conclusi in §. i. in ver. dissidiose, dergia ad prælaturas nominatione facien. in concord.

In infirmitate constitutus.] Ex hoc textu colligenda sunt requisita, antequam ista regula locum habeat. Primo enim requiritur, quod aliquis sit in infirmitate constitutus, ibi constitutus. Ergo si esset sanus, licet moriatur postea fato quodam, non habebit locum hæc regula. Facit. c. de his, qui, de sepult. vbi si quis in infirmitate constitutus, & sua donet monasterio, parochialis ecclesia canonicam portionem habere debet: secus si sanus donauerit: nisi præstiterit consensum resignationi post infirmitatem, ut declarat Papa Paulus in fine regularum suarum. Quia paria sunt

XXX 2

resignare, vel prestatre resignationi consenium. *Dicit in Cle. vna, de rerun. Vnde si quis sanus resignet, & post dataim supplicationis in infirmitatem incidens confusat, si à die istius consensus non vixerit. 20. dies, beneficium per obitum vacabit, n*on est* videre in regula Pauli. Et est bona declaratio quam probat iste textus, & Fran. Marcus ita docet. q. 28. in 1. parte. Ideo qui dicit infirmitatem, eam probare debet, sicut qui dolum allegat. *l. quoties. §. qui dolo. ff. de prob.* Nisi resignans statim post resignationem mortuus fuerit, quia tunc presumitur, quod ante fuerit infirmus: & hoc residet in arbitrio iudicis discutere, quando statim, vel non. *l. in a. C. de emenda. seruo. per glor. ibidem.**

Intellige, siue fuerit tempore resignationis leuis febricula, vel vetus quartana, seu alia grauis aut dura infirmitas. Nam sufficit per hunc textum quod moriatur ex illa infirmitate. Nam aliquando in principio leuis adeat infirmitas, & postea lensum, si eidem non occurratur, fit grauis, licet aliquando differant in alia materia. *l. que si tum. ff. de re iud. l. 2. ff. si quis cauio.* Intellige de infirmitate corporis qua carnem & corpus grauat, & postea dissoluit, nam de hac loquitur. *d. l. que si tum. ff. de re iud. ca. n*on* si cum pridem, de reunc. cap. cum infirmitas, de prem. & rem*is* vbi Panormi. scribit sex cauas, ex quibus infirmitates solent hominibus enenire: & in quibus prospictrit. Benedictus in repet. ca. Rayn. in verb. mortuorum. i. de testa. seu. de infirmitate animi quae est in furioso, prodigo, avaro, & aliis defrictis in l. & seq. ff. de edict. edict. De hac non intelligitur hec regula, sed de vtraque infirmitate. *Vide peritex. T. dicit. in l. 2. de testam.* quia resignation ab his facta non valet, nec alij actus. Ergo beneficium non vacabit nisi per obitum. *l. in negotiis. ff. de reg. iur. ca. 1.* & c. si quis insaniens. *15. que si l. & quando lo-* quimur de infirmitate intelligimus de infirmitate corporis. *c. cum infirmitas. de pzn. & rem*is*.* Nec etiam intelligitur de fene, qui propriè non dicitur infirmus: & cui non conuenient verba, nec dispositio. *c. in demittitibus. §. supradicta: de elect. in 6.* Et la-*

ta est differentia inter senes & infirmos, nam quandoque videmus senes ita plene robustos ut iuuenes, maximè qui in castitate vivent. Nam hircos / vt ita dicam/ senes ferè valetudinarios cernimus. Ob id dicerem quod si senex nulla valetudine extranea detentus, sed senectute tantum resignauerit, licet postea ex superueniente infirmitate obierit intra 20. dies, non habebit locum hæc regula: sed resignatione valebit quamvis contrarium videatur tene-*re. gloß. in prag. sanct. in §.* Item quod omnia in verb. permutationis, quam literam scribit more suo. Ioan. de Selua in tract. de benef. in 3. parte. q. 18. Et sic dicerem non habere locum in fano renunciante metu pestis in stantis: nec in eo qui volebat inire duelum cum alio, vel in volente ingredi mare, aut bellum: quia non sunt constituti in infirmitate, vt texti dixit.

Resignauerit.] Secundo ergo requiritur quod si infirmus resignauerit: nam si resignare promiserit, non procederet regula: quia aliud est promittere resignare, aliud resignare. *arg. l. aliud. ff. de reg. iur. De cons. 502.* habet locum in cedente commode per dec. 32. Paschalis, per Cassad. quia dixi hodie vacare beneficia per commendatarij mortem, sicut per obitum eius qui in titulum habet, in tract. de pacific. possessor. in 5. amplia. n. 35. & seq. Prepositus in c. cum antem. col. 6. dist. 44. vers. restat dubitatio, & habet locum in quacunque resignatione, siue fuerit facta reseruatis fructibus, siue nō: cum semper dicatur resignare & cui adaptantur verba, & dispositio. *l. 4. §. roties. ff. de damn. infest.*

Item si quis resignasset coram ordinario in causa permutationis, & postea coram Papa simpliciter: si primo fuerit facta resignation ab infirmo coram ordinario, & ab ordinario admissa, valebit, si vivat ultraviginti dies. Si vero moriatur intra, nō valebit collatio facta ab ordinario per istam regulam. Si vero fiat a Papa etiam non valebit interim, quia non vacabat beneficium: & sic non potest Papa illud conferre: & ita fuit iudicatum, vt dico in §. volumus in gl. y. de colla. in Concordatis, vbi vide alia.

Aliquod

Aliquod beneficium.] Tertiò requiriatur quod resignauerit beneficium *ibi, bene* *huius*, quod large intelligitur, vt comprehendat etiam dignitates, *per gl. in regu. r. de reg. iur. in 6. & in Cle. auditor. de rescript. & quæcunque alia beneficia ecclesiastica, siue regularia, siue secularia, cum text. hic loquatur simpliciter: atque officia ecclesiastica, & capellas & capellaneas. *glos. in cl. de decim. Felin in c. postulatis de rescript. in tract. nomin. q. 6.* Intellige, si vnum resignauerit, siue plura. *argu. l. 3. §. 1. ff. de nego. gl. l. & script. in §. prefati que graduati. in verb. nominacionis. de coll. in Concord.**

Non ergo haberet locum in officio prophano resignato coram Rege: quia tunc oportet quod 40. dies viuat resignans ex statutis Regni Franciæ, & eius communione obseruantia. Vnde quando officij regij admittitur resignatio, solet Rex in literis excipere, dummodo resignans infirmus non sit, & viuat per 40. dies, *ut habetur in dec. Franci. Marci. 284.* Intellige quando resignans ius habebat in illo beneficio: alioqui contra. Vnde si beneficium vnitum quis resignauerit quod possidebat: sed erat vnitum in eius viat potest fieri etiam eo non consentiente. *Cle. vlt. de reb. eccl. non alien. licet moriatur ante 20. dies, non censetur vacare per obitum, per hanc regulam, nec alio modo: sed vno fortetur effectum.*

Idem dicere, si aliquis infirmus resignaret beneficium alterius: nam licet ipse moriatur ante 20. dies, illud beneficium non vacabit per eius mortem. Nam beneficium quod quis haberet, sine suo facto auctellia se non potest. *l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. quia non potuit resignare quod non habebat. l. si vniuersa. c. de legat. §. servius. Instit. de cap. domin. Requiritur ergo quod is qui resignat, ius potentius habeat. Et sic dixi, quod si ex tribus collitigantibus vnu in infirmitate constitutus resignauerit, & moriatur, beneficium quod alios collitigantes non vacabit per obitum, nec erit noua opus impetratio. Secus si ius potentius haberet, quia tunc etiam haberet locum regula: vt pote si non leuatis bulis quis resignaret ius praetensus, tunc ista*

regula procedet. Nam qui ius ad beneficium habet, ipsum beneficium censetur habere. *l. qui actionem. ff. de reg. iur. & quia rationes huius textus habent locum in isto, ergo & decisio.*

Sive simpliciter, sive ex causa permutacionis.] Quartè etiam procedit in quacunque resignatione sive simpliciter facta fuerit, siue ex causa permutationis. Is tamen qui habuit ex causa permutationis, secundum quosdain, si superuiuat, recuperabit beneficium infirmo collatum ratione permutationis, & alterum beneficium vacabit per mortem illius qui decessit: & forte iste permutans carebit utroque quia non est iuris concessione vesus. *Clem. vna. de rer. perm. & in fraudem fecit istam permutacionem, ut pinguius beneficium haberet. Ideo dolus & fraus non debent ei patrocinari. cap. sedes. & cap. ex tenore. de rescript. & quia debebat cogitare istum mori posse ante 20. dies, & posse suum dimittere beneficium, posuit se in necessitate. Eadem ergo non est subueniendum l. si fidei usq. §. 1. in s. ff. qui satisdat cogatur. Epro hoc est. tex. formalis in ca. 2. in fin. de renun. in 6. ibi, & idem renuncians habita omnino careat & ambita. Intellige, quod beneficium illius qui obiit facta permutatione, ante 20. dies, vacabit per obitum illius: & de hoc non est dubium. Sed beneficium resignatum per sanum, etiam vacabit per resignationem, quod hic annullatur collatio infirmi. Et vult text. quod per obitum censeatur vacare: & non potest valere permutatio ex una parte. *l. i. ff. de rer. perm. & in seruus dicitur, quod est notandum.**

Secundò intellige istam regulam habere locum siue permutatio fuerit facta de æqualibus beneficiis, siue de inæqualibus: cum text. loquatur indistincte de permutatione, ergo de omni permutatione, *ut nos. Hof. in sum. de rer. perm. & doct. in rubr. illius. ut per l. de pretio. ff. de publ. in rem act. Et si voluisset hic Papa de permutatione tantum loqui ad beneficia æqualia, dixisset, iuxta. c. ad audientiam. de dec.* Et eadem ra-

tio procedit ad inæqualia, quia videtur restari de beneficio: & priuat ordinarium sua collatione, & nominatos atque alios expectantes: nempe si infirmus habeat beneficium in episcopatu Aurelianensi, quod permittat cum altero beneficio sito in episcopatu Parisiensi, & postea moritur ante 20. dies. Si non esset hæc regula, nominati Aurelianenses essent priuati illo beneficio. Quia beneficia causa permutacionis vacantia, non debentur eis. §. volumen de colla in c. in cord.

Nec refragatur quod hæc regula extracta a vii sc̄ribus. c. 2. de renun. in 6. & sic de. ser intelligi secundum illud: quia resp. illum textus esse factum, ut obuiaretur fraudibus, que siebant expectantibus per istas fraudulætæ permutationes. Iste vero tex- est factus ad obuiandum fraudibus que siebant ordinariis & expectantibus, ne quis testetur de beneficiis, & ne in illis sit luc- cessio, iuxta c. de præb. à quo dicerem potius hanc regulam elicitam, & ad obuiandum malitiam eorum, qui suadent infirmis ut beneficia sua resignent, ut dixi in tractat. nominatio. q. 17. num. 55.

Item dicatur, cestet fraus, quando sunt æqualia. Resp. non est licta successio ri- dixi. Et quando sunt plures rationes, vna cessante non cessat dispositio. §. affinitatis, de nupiis, in infir. Nec obstat quod hæc de- cisis est odiosa, ut sic restringenda. l. cum quidam ff. de liber. & postb. Resp. Imo est fa- vorabilis, quia iuri conformis, & facta ad vitandas fraudes. Et miror quod Do. Go- mesius teneat contrarium super hæc regula. q. 19. dicens esse odiosam: & in aliis fermè quæstionibus supr. dixit esse favorabilem: quia concernit animæ utilitatem, & bo- num publicum: hoc in q. 13. & 6. ac plenius. q. 17. & sic valde fuit sibi contrarius in hac regula.

Et postea infra 20. dies.] Quartus re- quiritur, quod resignans moriatur infra 20. dies: si post, non habet locum regula: & mors dicitur hic, quando anima separatur a corpore. l. si mater. c. de inf. & subf. Quo- modo mors probetur tradit Alex. conf. 25. in 5. vol. Et hinc capitur dies pro die natura-

li 24. horarum, prout more Romano la- mitur & communiter. l. more ff. de ser. Script in l. 2. ff. de verb. sign.

A die per ipsum resignantem prestandi consensus computandos.] Quinto computantur isti 20. dies à die consensus prestandi. Hoc addidit Paulus tertius, & sic computatur. Nam si quis re- signauerit Calendis Ianuarii 21. die, cen- seatur vixisse 20. dies: & si vixerit post resi- gnationem per 20. dies, à die tamen con- sensus, per decem octo dies, non censetur superuixisse: ita quod beneficium vacabit per mortem. Et intellige siue consensus fuerit præstitutus per procuratorem, siue per resignantem, nec sufficeret consensus præstitutus per constitutionem procura- toris, sed requiritur quod consensus præ- stetur ubi sit resignatio. Etsi quis resigna- verit, sufficit quod vivat 20. dies à die con- sensus præstiti prima resignationi: quia illa valet, altera non: & ob primam resi- gnationem nullum habebat amplius usus resignans. Ideo iterum resignare nō pot- rat. c. In presentia, cum diu nuditus, devenit inter. de præb. nec secunda resignationi ini- lis impedit primam utilem, iuxta not. in l. censi conditio. §. quoniam. ff. si certum per. c. ex tenore de rescr. Imo si quis primò resignare- rit ante procuratorium & postea tempo- re consensus procuratorum fuerit, non valet collatio, nisi denuo conferatur, quia pars non potest ratificando conferre: ideo opus est nouo conferentis con- sensu: quia in partis non est potestate ratifica- re collationem nullam: sed requiritur con- sensus conferentis & resignantis. Vide que dico infra in reg. de publican. resignanib. Et sufficit quod sit infirmus vel tempore quo constituit procuratorem ad resignandū, vel si id temporis erat sanus, & tempore locum hæc regula, cum hæc duo tempora hic considerentur, videlicet resignationis & prestandi consensus. Et oportet quod his duobus temporibus sanus sit, sicut de testamento & hærede dicimus in §. in ex- traneis. Institut. de heredit. qualitas. Bald. in

c. constitutus. de rescr. Nam qualitas iuncta verbo, debet intelligi secundum tempus verbi. *in delictis. §. i. ff. de noxal.* Ita qualitas est iuncta verbo ergo debet intelligi vel de tempore resignationis, vel de tempore confusus, ut hic patet. Hodie de stylo curiarum Franciæ, illi 20. dies computantur à die admissæ resignationis, & hoc in favorem tam ordinariorum graduatorum, quam nominatorum: & sic fuit saepius in parlamentis Galliæ iudicatum. *teſt Boer. q. 341. Queritur.* Ex quo infertur, quod dies confessus non computatur in termino vi- ginti dierum, & hoc probatur per dictio- nem à, quæ separatione & expulsionem denotat, *per gl. in l. datio. ff. de actio. empr. & c. statu. de prob. in 5.* Vnde si quis resigna- ret. *Calend. fulij.* & vixerit usque ad vigesimū diem, quod adhuc habebit locum hec regula, ut censeatur per obitum vaca- re, quod est notandum.

De ipsa infirmitate deceſſerit.] Sexto requiritur quod resignas de ipsa infirmitate deceſſerit: alias si fato quodam moreretur, non habet locum hæc regula, *ibi de ipsa infirmitate deceſſerit. Et hoc dicit glo- hic. & Franc. Mar. q. 85. in decis. Delph. par. i.* Et dicitur tamen mori ex infirmitate, etiam si febris, ratione illius superuererit, vel aliquid acciderit ex ipsa infirmitate: secus si extra prouenerit, c. 2. de cler. percus. & c. con- neatur. de homicid. Add. l. alium. ff. alim. lega. *Facit. c. dehinc. de sepult.* Vnde si aliquis in infirmitate constitutus resignauerit, & postea aliquis eum gladio occiderit, non habebit locum ista regula, quia non deceſſit ex ipsa infirmitate, per tex. in l. Item *Mela. §. Celsus* scribit. *ff. ad legem Aquil. & Soc. in re- pecc. ad audientiam in 7. q. pr. m. 35. q. de homic.* Et liberato facta per abbatissam infiriam non valet, si de infirmitate deceſſerit, *teste Matthæo de aſſiſtis in decis. Neapolit. q. 163. p- tru- quæſatio.* Relinquitur igitur arbitrio medicorum, quando ex ipsa infirmitate deceſſerit. *Bart. in l. si in rixa. ff. ad legem Cor- nelian de ſicar. Plen. ſcrip. in repet. l. diuus. ff. de ſenatus consuli. Sillana.* Et quia nunquam beneſconualuit, præſumitur ex infirmitate illa deceſſisse, quo ad hanc regulam;

ſecus quo ad puniendum delinquentem poena legis Corneliae de ſicar. *Fel. in c. pre- byerum. de homic. & Hyppolyt. conf. 7.* Quotu- plex ſit mors, vide per *Lucam de Pen. in l. i. col. 8. C. de defor. lib. 12. & Car. in Clem. l. vi. l. i. p. 1.*

Ac ipsum beneficium quavis au- thoritate conſeratur per reſigna- nem ſic factam.] Septimo requiritur, quod ita resignatione ſit admissa vel per Pa- pam, vel legatum ordinarium, vel alium, ut ex his verbis conſtat. Et in regeſtris curiæ Parifiens. habetur, quod si quis in in- firmitate conſtitutus resignauerit aliquod beneficium vbi cunque, etiam ſi in curia Romana, & extra. & ſic conuenit huic de- claracioni per Papam Paulum edita, in di- catis verbis.

Ex hoc patet habere locum coram or- dinario, *ut plen. ſcrip. in tr. alt. nominat. q. 17.* nam ſi aliquis infirmus resignauerit coram eo beneficium, vel ſimpliſter, vel cauſa permutationis: & poſtea resignans moria- tur ante 20. dies, illud beneficium poterit iterum conſerare ordinarius. Quia de no- uo vacat, per hæc regulam, & quotiescum- que vacat ordinarius poſt illud conſer- re. Imo duo iura concurrunt in eum, vide- licet ut conſerat & quando vacat per reſignationem, & quando per non promocio- nem, vel per obitum: aut alias, & ſic cen- ſetur habere vim duarum personarum. *l. ſi conſul. ff. de adept.* & ſicut alter conſerat il- lud beneficium potuſſet, ita & hic, quia quando duo iura competunt in eis, sublatu- vno alterum remanet illeſum. *l. ſi domus. vbi Bart. ff. de ſeru. vrb. preda. l. quoties dupli- deret. iur.* nec refragatur quod variatio ſit prohibita, maxime collatoribus. *Cle. in. de renunc. reſpon.* verum eſſe contra ius, & in malum: ſed iure permittente, licet. Imo magis prudente eſt ſi reuocaueris id quod male egeris. *in magne. 22. q. 4.*

Nec prima collatio poſt impediſſe ſe- cūdam: quia prima nulla effecta eſt huius regulae auctoritate, & ſic quod eſt nullum, non poſt impediſſe ſecundam collatio- nem. *Doflo. in c. ex tr. tr. de reſcrip.*

Et hoc:

Ethoc casu duobus poterit idem beneficium conferri: quia bis vacavit per resignationem, videlicet & per mortem, nec est diuidere beneficium conferendo duobus, quando diuerso tempore. cap. iuc. de preb. scripti in gl. concor. in verb. vni. §. i. de colla.

Imo collator si non conferret istud beneficium sic nunc per mortem vacans, puniretur, ut dicitur in c. de multa. de preb. ergo potest & debet illud conferre, ut plenae scripti in tract. nominatio. q. 17. num. 5. ibi videt. si non graueris. Nec est verisimile quod Papa voluerit in vno loco per hanc regulam prouidere. videlicet Rome: & adscribere sibi legem, & non aliis. Imo puto, quod omnem fraudem, per hanc regulam voluit excludere, qua sit resignando praecepit in fauorem, nam quodammodo videtur fieri testamentum de beneficio, quod est perniciosum, & ita in rota conclusum, ut referit Do. Cass. in dec. 31. s. p. in dec. super regulis cancellarie ita indicatum fuisse, & Do. Gomes. in h. c. regul. q. 26. & ego etiam dixi, sic in Francia fuisse indicatum in d. q. 17.

Et si vno die fuerit facta collatio per Papam cum derogatione huius regulae & eodem die per obitum ab ordinario, Papæ collatio presumitur prius facta tam ratione prærogatiæ, si a sede, de prebend. in 6. quam etiam resignationis, ut fuit decisum in hoc senatu anno 1524. die 24. Decembris, & valebit, per ea quæ non. Fel. in cap. in notfra. corollario 28. & in c. capitulum. de refer.

Etiam non habet hæc clausula locum si collatum fuerit beneficium per priuationem, licet is, qui priuatus sit, esset id temporis in infinitate constitutus, nam hæc verba non conuenient, & sic nec dispositio. c. indemnitaribus. §. supradicta de elect. in 6. & iste text. dicit per resignationem conferatur. Alia est vacatio per resignationem, alia per priuationem. ea suscepimus. de refer. in 5. c. cum in illis. §. i. & seq. de preb. ibidem. & cessant rationes propter quas est inducta clausula, ergo cessabit & ipsa regula.

Collatio huiusmodi nulla sit.
Et sic collatio facta per resignationem, est nulla. Quod igitur nullum est, nullum producere effectum. Vnde vidi dubitari an

hæc collatio facta ei, qui habet duo beneficia, faciat ea vacare, per text. in clem. scriptures de preb. respon. quod non, postquam est nulla, nullum effectum producet. vulga regula, non prestat impedimentum, &c. Sitamen in vim ipsius collationis adipisceretur possessionem, illius tertii pacificam, vacarent duo alia, ut ibi, Sed cum nulla sit collatio, ea non prebet coloratum titulum. Ideo si per triennium non possederit non iuuabitur beneficio de pacifico posselli, ut abunde scripti in tract. eod. de pacifici possess. in concord.

Ipsamq. beneficium nihilominus per obitum censematur vacare. Addit præterea iste. text. quod non solum collatio per resignationem facta, nulla est, sed etiam beneficium censematur vacare per obitum, & poterit conferri tanquam per mortem vacans, etiam ab eodem collatore, qui contulerat per resignationem, quia diuerso iure vacat, nec iste text. distinguat an ab vno & eodem, vel a pluribus. Ex quo patet quod actus factus per infirmum in præiudicium tertii, non valet. Vnde emancipatio facta a patre de familia, ut testetur: non valet in præiudicium illorum, ad quos hæreditas deuoluebat. Anch. cons. 420. fuisse, quia in fraudem censematur fieri. Plura adducit Bened. in rep. cap. Rayn. in verb. in extremis. nu. 23. & seq. de testam. & plen. Barba. in ca. in pref. em. nu. 28. de probatio. nam censematur fieri in fraudem, & præiudicium illius, ad quem beneficium, vel res debet venire post mortem, cui fraudi hic resistitur etiam quia is, qui est grauifirmitate detentus facile resignat. Ethoc videtur ab eo donari: quia postquam non potest illud beneficium habere vult ut alius post mortem habeat, & sic videtur testari de beneficio, vel causa mortis donare. I. & seq. ff. de dona. causa mori. nam si hic non resignasset, vacasset beneficium per mortem, ita etiam vacabit, quia resignatio docet Ioan. de Selua in tract. de benef. m. 3. part. q. 46.

Tenerit tamen hic resignans, si in fauorem certæ personæ resignet, & ipsa fitimabilis,

habilis, & ei conferatur ad interesse illi ecclæsia, & in conscientia, ut abunde docui in repet. ca. postulasti. in gloss. de clericis exconm. ministr.

Secundo ex ista regula concludit Ludo. Rom. cons. 342. quo ad primum. col. 1. quod licet nulla sit collatio per ipsum. text. tamen resignatio valebit: quia non annullatur hic, & sic beneficium resignatum in curia, etiam si non sit derogatum huic regulæ, non poterit alteri conferri, ratione reservationis: que tamen in hoc regno non habet locum, ut supra dixi: si vero esset resignatum ordinario, tunc nulla esset reservatio. Ideo ordinarius poterit postea per mortem conferre, ut etiam concludit Gomes. q. 3.

Tertio patet hic collationem generaliter accipi etiam pro institutione & alia prouisione. per text. in cap. vni. vi ecclesiastica beneficia sine dominis. conferantur, scripsi in §. statuimus. 2. in glo. conferantur. de colla. in conc. & in §. 1. de mand. Apost. in concord. glo. collationem, vbi scripsi præsentationem largè dici collationem. Barba. in cap. abbatem. de rescript. col. penul. sed hic expressit verbum collationis, quia solita est sapienti fieri quam præsentatio. & plura alia adducere & comprobare: nisi Do. Probus plenè hæc deduxisset in addit. ad Ioan. Monach. in cap. tum illis. de testa. vbi responderet Decio contrarium consulenti, cons. 224. adde hic regulam in fine positam huic conformatem.

Quarto patet quod hic vacat per obitum fictione illius regulæ, non verè: quia verbum, censeatur, postum in hac regula, de notat fictionem. per text. in cap. 4. & c. 16. qui de procur. in 6. & c. 1. de arbitris. vide quæ scripsi in regulæ public. resig. in verb. non per refigationem. Ex quo inferatur quod vbi beneficium vacans per obitum tantum debetur non debetur si vacans, per hanc regul. ut in regula de impenetrantibus per obitum. familia. Cardinalium, etiam si clausula, quo usumodo esset inscripta, que veram vacationem & non fictam videtur comprehendere. argum. l. 3. §. hæc a. rem verba. s. de nro. gest. Si tamen aliquis impe-

traret beneficium sic vacans per obitum simpliciter, non debetur ei nisi qualitates expresserit, & Papæ narrauerit. Quod est verum, quando esset alius impenetrans: securi esset, solus. Nor. Lapis alleg. 89. coll. 6. vers. item decreta. & Fel. in nostra. corrella. 17. drescrip. Alia ponit Gom. super hanc regulam, quem licet videre.

REGULA XX.

Quod qui intelligat idioma.

Item voluit, quod si contingat ipsum alicui personæ de parochialie ecclesia prouidere, seu mandare prouideri: vel gratiam expectatiuam cōcedere: nisi dicta persona intelligat, & intelligenter loquatur idioma loci, vbi ecclesia huiusmodi consistit, prouisio, seu mandatum, & gratia desuper quo ad parochialem ecclesiam nullius sit roboris vel momenti.

Statuit hæc regula quod prouisio non valeat, vel gratia de parochiali ecclesia facta ei, qui non loquitur vel intelligit idioma patriæ, etiam si in ea Papa diceret pro expressis habent, & c. de qua clausa. scripsi in gl. concord. in verb. pro expressis. informa mandata. & fundatur Ezechiel. 3. cap. in prime. ibi non enim ad populum profundi sermonis, & ignotæ lingue tu mitteris ad dominum Israel, quorum non possis audire sermones, & c. quia Papa intendit vnicuique in sua patria prouidere, ut dicit tex. in c. bone. 2. circa finem de elect. quod nec vellemus ei praticere alienum, facit cap. nullus. 61. dist. 1. in ecclesiis. C. de episcop. & cleric. & s. de cleric. peregr. ca. sanctorum. 70. dist. & sic expressio nationis requiritur in literis gratiæ, alias sunt subreptiæ per supradicta.

Ratio est quia curatus qui ecclesia parochiali præficitur, tenetur audire confessionem furorum parochianorum, & illis pœnitentiam pro qualitate peccati inimicere. c. omnis virtus que sexus. de penitent. & re-

Yyy

Additiones Petri Rebus.

538
*miff. extr. & tenetur eos docere, & ad bonum incitare ac prædicare. cap. inter. de offic. ord. &c. ecce d. 9. & qui non intelligeret idiomam illorum, hoc non posset facere: ob id prohibet iste text. alioqui tenetur. alium habere, qui intelligeretur. cap. quoniam. de offic. ord. ideo non solet in hoc regno exterris prouideri: nec quidem per Papam, nec mandetur prouideri. Imo si extero mandetur prouideri, non poterit conferri in ym mādati ecclesia parochialis per hunc text. & si non recipitur dispensatio Papæ in Francia contra istam regulam, qua est iuris divini etiam ratione priuilegium dati regi Francie, vt nullus alienigena, sine literis naturalitatis possit in regno beneficia obtinere, quamvis in patria obedientiæ huic regulæ dispensare soleat Papa. Imo inter Dei maledictiones reputatur habere hominem ex aliena gente, qui non intelligatur, nam *Deutero 28. capit. 10.* dicitur, adducet Dominus super te gente de longinquo, & de extremis terræ finibus in similitudinem aquile volantis cum impetu, cuius linguam intelligere non possit, &c. & *Hiere 5. c.* idem dicitur.*

Nota tamen quod in Francia nec ordinarius, nec legatus posset alienigenæ conferre, qui si conferant illud beneficium a regnicola impetrari poterit, quod est notandum, & hoc priuilegium regni non solum prohibet extero habere ecclesiæ parochiam, de qua hæc regula loquitur, sed etiam alia præcunque beneficia ac alia bona etiā si illi fuissent Cardinales, sine regis beneplacito, obtinere non possent, quamvis *Do. Gome. hie. q. 2.* volens Cardinalibus favere, multa pro ipsis adduxerit: tamen in Francia seruatur quod dixi.

Nisi dicta persona intelligat, & intelligibiliter loqui sciat idioma loci, vbi huiusmodi ecclesia confitit, prouisio seu mandatum, & gratia desuper, quoad parochiam ecclesiam, nullius sint roboris vel momenti.

Et sic requiruntur sequentia. Primo, quod Papa conferat: *ibi, ipsum.* nam hic per excellentiam intelligitur. *§. sed ius quidem civile. In fine, de iure naturali.* Idem tamen in alio, cum sit eadem ratio, *vi supra* dissimilat tamen dixi in quolibet alio praetantem, instituente, conferente, vel eligente: cum verbum prouisionis, sit generale, gl. in clement. *fin. de elect. script. in verbo prouisionem.* in *§. prefatique ordinariat de collat. in concord.* & ratio quæ est in Papa, in aliis habet etiam locum, cum à iure hoc exprimatur, quod dicitur in regula *vi supra* dixi, & idem potest si Papa comendet, cum eadem sit ratio in ista regula, & prouisio etiam potest comprehendere commendam, quia prouisio dicitur de beneficio commenda-*to. Do. & Perus. in. nemo. de elect. lib. 6.* nam commenda est verus titulus, *et script. in tract. de pacifici posse forrib.*

Secundum requiritur beneficium conferri personæ nescienti loqui idioma patriæ, *ibi loqui sciat, &c.* & intelligitur loqui, quando loquendo intelligitur a populo, vt prædicare possit, *cap. quoniam. de offic. ordin.* *vt hinc dicitur intelligibiliter loquatur, & sic quamvis taliter loquatur quedam verba, vt intelligat, sed non omnino: tamen non habet locum hæc regula.*

Tertio requiritur quod intelligat, *ibi. intelligat, scilicet perfecte:* nam si quædam verba patriæ intelligeret, haberet locum regula, cum non dicatur intelligere *arg. discretis. C. qui testam. facere possum.* Et sic possit Papa, non obstante ista regula vnde capitulo ecclesiæ parochialem ecclesiam, licet illi de capitulo non loquerentur idioma patriæ illius beneficii, quia sufficeret præficere vicarium perpetuum, qui intellegat: & ita possit intelligi iste tex. nam sufficit quod immediata persona intelligat & ideo consului, vniōnem factam de ecclesia parochiali conuentui monialium, non annullari per hanc regulam licet ipsæ non loquātur, nec intelligant idioma patriæ, quia sufficeret præficere vicarium perpetuum, qui intelligeret, quamvis *do. Gome. hie. q. 2.* dicat his non comprehendendi, bene tamen: *q. n. confitetur vicarium perpetuum*

rum debere intelligere, & loqui idioma-
te patriæ, quod verilimum arbitrori, Imo-
etiam requiritur quod intelligat & loqua-
tur Latinè sufficenter, alias, quomodo
posset Euangelium prædicare ignarus?
Ideo episcopus ignorans donatum depo-
nitur *ca. fin. de c. et quætra. &c. parum ha-
betur mentio in Galia, si sciat legere & cā-
tare videlicet. Domi. & Perus. in c. si pauper cle-
ricus deprehend.*

Quarto requiritur, quod illa ecclesia sit
parochialis, ergo non haberet locum in
præbenda & beneficio simplici, sed in Fran-
cia idem in omni beneficio ratione priuile-
gi.

Quinto requiritur quod loquatur idioma-
te loci in quo est ecclesia, & illud intel-
ligat: nec sufficeret intelligere idioma vici-
num loco beneficii, vel loqui: sed oportet
quod loquatur & intelligat idioma loci be-
neficii. Et per hoc respondi, quod aliquis
de Montepessul. potest habere beneficium
in Vasconia: quia intelligit idioma, & loqui
potest intelligibiliter idioma. Idem dic-
rem in Petragoricem, prouincia, Aluer-
nia, Lemouicen, & Rutenen, quia idioma
conuenit in multis, & qui vnum intelligit,
vel loquitur, alia loqui potest, quod est no-
tandum. Et sic Gallus poterit etiam habe-
re beneficium in Normania, Picardia, Bur-
gundia, & Senomania, ac in patria Borbo-
nia, quia multum conuenit idioma. ideo
qui loquuntur & intelligunt vnum, aliud par-
uo negoio, loqui poterit, quamvis do. Go-
mel. q. 10. videatur contrarium tenere: sed
nesciebat conuenientiam idiomaticam.

Primo fallit hæc regula, quando Papa
expresse dispensaret.

Secundo fallit, etiam si Papa dispensa-
set per rescriptum perinde valere, dum-
modo in eo sint expresa illa quæ exprimi-
dabent, de quo plenæ Cassado. in dec. super reg-
cancel. dec. 33. Lata fuit sententia, quem sequi-
tur. Gomes. qu. 7. super hac regula. Ea dispen-
satio sic solet dicere, quod ut afferat, idioma
illius patriæ, quod gentes illarum par-
tium communiter loquuntur non bene
intelligis, nec intelligibiliter loqui sis.
Nos enim tecum ut ecclesiam prædictam

habeas, &c. dispensamus præmissis, ac con-
stitutionibus, & ordinationibus apostoli-
cis, necnon prædictis statutis, & consuetu-
dinibus, & aliis contrariis nequaquam ob-
stantibus, auctoritate apostolica per pre-
sentes concedimus, prouiso, &c. Gomes.
qu. 14.

REGULA XXI.

De impetracione beneficij vi- ventis.

Item si quis supplicauerit sibi de
beneficio quoconque, tanquam
per obitum alicuius, licet tunc vi-
uentis, vacante prouideri: & po-
stea per obitum eius vacet, prouis-
io, & quævis alia dispositio, dicto
supplicanti per obitum huiusmo-
di dentio facienda, nullius sint ro-
boris, vel momenti.

De impetrante beneficium viuentis hæc
loquitur regula, & est conformis cap. i. de
concess. præb. vbi sic dicitur, qui in viuorum
sacerdotum loco ponuntur hoc ipso sunt
ab ecclesiastica communione pellendi: qui
se passi sunt successores viuorum sacerdotibus
adhiberi, vbi Panormit. dicit, quod si ali-
quis occupauit beneficium viuentis, & po-
stea illud impetraverit à Papa cum vaca-
ret, non habita mentione primæ occupa-
tionis, non valet collatio, tanquam subre-
ptitia, quod facit contra nobiles, qui per
potentiam occupant beneficia, & postea
ea impletant, vt impletatio non valeat:
quia si Papasciuisset illa occupationem il-
li scelesto non contulisset, vel non ita de
leui. cap. postulati. de rescript. vide Ioan. Day-
ma. in proem. concordat. fol. 92. & quæ dixi in
nou proce. in verb. facti. & que addidi ad Pa-
nou. in cap. i. de concess. præbend. Bertrand. conf.
19. ex themata. in 2. vol. secundum nouam im-
pressionem.

Fallit, quando peterem mihi cōferri be-
neficiū per resignationē, & postea resignas

yyy 2

moriatur, valebit collatio. d. cap. i. de concess. prebend. quia tunc cessant rationes huius regulæ. Si tamen quis sapius impetraverit beneficium in vita & postea post mortem, non valebit ita collatio post mortem ratione ambitionis, & etiam quia beneficium viventis impetravit, quia antequam esset de morte certus impetrare non debet, reconsuluit. Dec. cons. 39. in causa domini circa finem. & in l. s. col. 5. C. de past.

REGULA XXII.

De vñionibus.

Item voluit, quod petentes.

Et sic primo requiritur, quod quis petat vñionem fieri. ibi petentes, ergo non haberet locum si ex certa scientia & motu proprio fieret, sumendo argumentum à contrario, quod est in iure validum. l. i. ff. de officiis eius. capitul. cum apostolica. de his quæ sunt à prelat.

Beneficia.

Quorum appellatione veniunt omnia beneficia tam maiora, quam minora, glos. incap. i. dereg. iur. in 6. cum hic simpliciter loquatur, & vñiones sint odiosæ. doctor. in elem. si. de rebus eccl. non alien.

Ecclesiastica.

Et sic non habet locum in temporalibus, vt sunt feuda. c. felicis. de pennis. in sexto. scripsi in tract. nominatio, quamvis Imperator aliquando vñiat duas dignitates, vi in §. illud. in authent. vi iudices sine quo quo suffra. collat. 2.

Aliis vñiri.

Et sic ecclesiastica ecclesiasticis vñiri debent, & temporalia temporalibus. ca. fin. de rerum permitt.

Teneantur exprimere verum.

Et sic aliud est requisitum, quod verus valor exprimatur, nec in Francia sufficeret sic exprimere cuius fructus 24. duatorum auri, &c. quando non esset verus valor.

Annuum valorem.

Et sic non tenetur exprimere valorem vnius diei, vel mensis, vel duorum; sed annum valorem, id est quantum in anno valet, & si pluris sit vno anno, quam alio, debet exprimere ut sequitur.

Se cuiusdam communem aestimationem.

Vulnus regula, quod exprimatur secundum communem aestimationem, & non secundum sterilitatem, l. pretia rerum. §. ff. ff. ad leg. Falc. d. plenè scripti in repe. l. vñice. C. de sent. que pro eo, quod interest preferuntur.

Tam beneficij vniendi, quam illius cui vñiri petitur.

Item debet exprimi valor tam beneficij vniendi, quam eius ad quod vñio fieri debet, nā cum vñio fiat ex causa necessitatis, vt supra dixi in regula 12. si cestet necessitas fieri non debet vel ex aliis causis expressis. ibi, quoniam vñi hoc sciat, vult quod fiat hæc expressio.

Alioqui vñio non valeat.

Ipsa iure, quia forma data est, quæ si non seruat, actus est nullus. cap. cum dilecta. de rescr. & beneficium sic vñitum potest impetrari.

Imo facta sine hac forma, non posset, praescribi, nisi per tempus cuius memoria non est in contrarium. Oldra. cons. 206. de iure. vide. Maleretum. in tract. de elect. fol. 25.

Et semper in vñionibus commissio fiat ad partes.

Item requiritur, quod commissio & verificatio fiat in illis locis vñio fieri debet, & ista est practica faciendi vñiones, nam veritas melius scitur per vicinos, quam a lios. l. i. ibi. aestimatione circumvolentium. ff. de sumi. Anch. in elem. vna. not. primo. de concess. prebend. bonus tex. in cap. quanto. extra. de pempt.

Vocatis quorum interest.

Et sic vñio non debet fieri sine consensu patroni. vide Petrum de Perus. in tract. de vñionibus

omib. in ca. quinto. Et alii vocatis, qui inter-
esse pretendere poterunt, nam vniō non
fit de ecclesia parochiali ad simplicem, &
sic ad minus dignum: poterit tamen de
iure vniō ecclesia parochialis præbendæ
ecclesiæ cathedralis, cap. exiipande. §. que
vero de præb. quia canoniciatus ecclesiæ ca-
thedralis dicitur esse dignior parochiali.
c. super eo. de præben. in 6. magnus enim est
honor esse canonicum ecclesiæ cathedralis.
do. de Rota. decisi. 15. voluerunt. in nouis.

Etidem voluit obseruari in cō-
firmationibus vniōnū factarū.

Et si non valet confirmatio vniōnis,
nisi ista supradicta interueniat, quod est
not. Reliqua de vniōnibus supplebis ex
his, quæ supr. in regula. 12. & ibi allegauit il-
los, qui abundantiam materiæ pertractant.
Erintellige nullam confirmationem vni-
onis, quanvis glossi in hac regulâ teneat
contrarium: tum quia text. voluit idem
esse in confirmationibus, cum non esset
idem. perl. servitutes. §. si sublatu. ff. de serui-
tu. vba. prædio. quia dictio idem significat
eandem in pluribus censuram; gl. in l. cum
hi. §. si vni. ff. de transact. iuncta gl. idem. scilicet
per omnia. §. sed sex. testament. in fin. de fa-
tis. dat. ius. l. si ante. ff. solu. mari. & hic vers.
ad omnia referri debet. prout plene scripti in
repet. l. vnde. in gloss. & non ex quibusdam.
C. de sen. que pro eo, quod interest, idem po-
test tripliciter dici, in genere: in specie, &
in numero.

REGULA XXII alias XXXII.

De mendicantibus.

Est extraugans inter communes sub-
rubr. de regula, per quam religiosi men-
dicantes sub excommunicationis pœna
quam ipso facta incurruunt tam recepti
quam recipientes, quacunque licentia nō
obstante, prohibentur ad religionem non
mendicantium cōsolare: & nihilominus
secus facta non teneant & nullius existant
efficaciam, vel momenti. Excipitur religio
Catur. ad quam transire possunt, quia est
strictior, & ratio huius regulae est quia re-
ligio mendicantium est perfectior omni-

religione non mendicante, quia quanto
arctior est paupertas, tanto essentialiter
est perfectior religio: teste Florent. in 3.
parte summe in tit. 15. cap. 4. de transiuntibus
de vna religione in alia, vbi limitat, quando
Papa dispensaret, & quando esset religio
nem priuatus, forte propter delictum: tunc
pollet, alias non: quod est notandum.

Item de clericis extra tempora
a iure statuta.

Nota, quod quis dicitur malè promo-
tus multis modis. Primo, quonia est pro-
motus extra tempora a iure statuta, ut pote
extra quatuor tempora. c. 3. de temp. ordin.

Statuta tempora a iure sunt, ut minores
ordines dominicis & alii festis diebus cō-
ferantur. ca. de eo. de temp. ord. & consecra-
tio virginum. cap. 1. illo tit.

Episcopi tantum die dominico conse-
crai possunt qua de causa tradit tex. in c.
quod die. 75. dist. sed consecrationes eccle-
siarum omnibus diebus fieri possunt. & ca.
2. de consecra. eccl. vel altaris.

Prima vero tonsura quolibet die con-
ferri potest cum iura certum diem de ea
non exprimant, & sic seruatur de generali
consuetudine, testib. Host. Ioan. And. & Card.
in c. pen. de temp. ordina. per c. cum contingat
de eis. & qualit.

Et minores ordines quando, & vbi libi-
tum fuerit dantur, usque ad subdiaconatu:
diaconi vero nunquam, nisi in publi-
ca ordinatione, cap. quando. 75. dist. & or-
dines sacri solent in maiori ecclesia con-
ferri. gl. in c. ordinationes. 75. dist. de consue-
tudine episcopi conferunt vbi volunt teste
Flor. in d. 3. parte. c. 14. c. 16. §. 17. non debet
tamen episcopus generalem ordinationem
de his minoribus facere, ideo vnum aut
duos ordinare potest, non quin plures or-
dinare possit: sed caueat ne generalem or-
dinationem faciat sicut in quatuor tempo-
ribus. c. de eo. & ibi doct. de temp. ordi. Pra. positi.
in c. quod a patribus. 75. dist. Sed ordines fa-
ciri videlicet subdiaconatus, diaconatus, &
presbyteratus non, nisi quatuor tempori-
bus, aut sabbato sancto, vel sabbato ante
dominicam de passione conferri non de-

Yyy 3.

bent. cap. 3. de tempo. ordin. c. quoniam, in fin. & c. fin. 75. dist.

Sed quare his temporibus, & non aliis
Preposit. in cap. quoniam. §. ceterum. 75. distin-
repon. quia sacerdotes & alii clerici locū
in ecclesia obtinent, quem Leuitæ in po-
pulo Israelitico obtinuerunt, quos ut libro
Numerorum legitur, Dominus pro primo
genitis recepit, & eos in Agypto dū pri-
mogenita Agyptiorum interficerentur,
custodiuimus primogenita enim quasi primi-
tire sunt, vnde quasi primitas Domini offe-
rimus, cum aliquos ad sacros ordines da-
mus: conueniens ergo est ut pro primitis
temporum, scilicet quatuor temporibus
primitis hominum offeramus, hæc ille.

Item in quatuor temporibus sunt, ut
quatuor temporibus ordinari exornentur,
& sub quatuor euangelii seruire Christo
& ecclesie monentur: in vere, ut virtutibus
florent: in aestate, ut fructu offerant:
in autumno, ut fructus operum metant:
in hyeme, ut fructus collectos conseruent
in horreo, ut eis in Domino fruantur, & in
sabbato potius, quam in aliis diebus, eo
quod illa dies spiritui sancto consecrata est,
cuius bona in ordinibus recipiuntur. cap.
quod à pairibus. 75. dist. vel sabbatum notat
requiem, & ordinati ad sacros, transeunt
ad requiem ordinis clericalis, de labore se-
culari quoniam negotiorum. c. formicari. 88. dist.
& Paulus ad Timot. nemo militans Deo
implicat se negotiis secularibus. c. 1. & per
totum, ne clericum monachi nego. secula. se immi-
scant, sed in minoribus non transeunt ad
requiem: quia possunt ad seculum redire.
gl. & Doct. in c. literas, in fin. de temp. ordi. quod
limitabat quidam in presbyteris Petrago, &
Limouic. qui instar rufficorum per tota vi-
tam laborant, nec requiem habent, nisi in
lecto. Papa tamen a quolibet tempore ordi-
nes etiam sacros conferre potest. c. 1. de temp.
ord. & ibi Hes. in summa, sicut quolibet te-
pore pallio virtut. c. ad honorem de ipsa pallii,
quia hoc est de iure positivo, a quo est ab-
solutus. c. propositi, de concis. præb.

Item hoc concedere potest ex speciali
gratia episcopo, ut ordines etiam extra qua-
tuor tempora conferre possit. Doct. in a. s. 1.

& datur dispensatio per breve, existenti
in 22. vel circa, etatis anno, etiam in dia-
conatus, ordine constituto, ut promoueatur
ad sacerdotium die dominico, vel festivo,
etiam extra tempora à iure statuta, de qui-
bus supra dixi, dummodo aliud canonici
non existat, super quo sua & antistitis eli-
gendi conscientia oneratur in seculari-
bus, sed cum religiosis detestatur in 21. an-
no etiam ad sacros, teste Staphileo in d. trah.
de literis iustitiae. fol. 194. vers. datur dispen-
satio. Inquit dicit Angel. in l. i. C. de fent. pag.
Papam solo verbo posse aliquem facere e-
piscopum, vel prałatum.

Nec valet consuetudo, quod sacri ordi-
nes, conferantur extra quatuor tempora.
c. 2. de temp. ordin. Inquit tam ordinans, quia
ordinatus peccant mortaliter: quia vi-
olatores canonum à spiritu sancto, cuius in
sincere conditi sunt, condemnantur. con-
violatores. 25. q. i. Floren. vbi sup. in d. 3. parte
iudic. 14. c. 16. §. 16.

Et quamvis de iure esset aliqua dubita-
tio, an ordinatus extra quatuor tempora
esset ab ipso iure suspensus. in c. cum quidam
& c. literas. de temp. ordin. Tamen hodie per
istam extra iuram. Plus ipso iure sunt suspensi
qui si huiusmodi suspensione durante, in
eisdem ordinibus sic suscepit ministrare
presupplerint, irregulares eo ipso sunt,
& à solo Papa absoluendi. c. cum quidam. c.
literas. de temporib. ordin. Sylvestern. summa.
in verb. irregularitas. que est. 10. vide tamen
distinctionem, in c. consultationi. de temp.
ordin. & quid agendum quando aliquid am-
mittitur de forma statuta in ordinibus,
scribit Floren. in 3. parte summa titulo. 14. c.
16. §. 5.

Item capiens vno die plures sacros or-
dinis, est suspensus. c. literas. & c. dilectus,
de temp. ordin. quatuor tamen minores
poterit vno die assecurare, dummodo non
temerario ausu. cap. 2. de eo, qui fuerit or-
dines recipit, sed acolytatum, & alium la-
crum non Panor. & Anchæ. in d. cap. 2. Inquit
nec parvam tonitram, & quatuor mino-
res, non licet eodem die recipere. Anchæ.
in cap. 3. de temp. ordi. dicit tamen ibi Car-
din. quod contrarium seruatur & puto
con-

confuetudinem valere, cum non prohibeantur, nisi sacri ordines eodem die confiri.

Sicut ante ætatem in legitimam.

Ita ætas legitima est, ut ante septimum annum ad primam tonsuram non promovetur. *cap. fin. de tempor. ordin. in 6.* Ad ordines vero minores, videlicet ad acolytatum, in 12. anno, vel in 14. *cap. in singulis.* 77. *diss.* subdiaconus vero olim non poterat ordinari, nisi esset in 21. anno. *cap. de his.* 28. *diss.* & finito 20. anno. *cap. subdiaconus.* 77. *diss.* nec refragatur. *d. c. in singulis.* 77. *diss.* ubi in 14. anno subdiaconus fieri poterat, quia hoc intelligitur in 14. anno post septennium, & sic in 21. anno, *vt gloss.* & *Doct. ibi docent.* hodie sufficit quod attingat decimummoctauum: quia minus hodie homines vivunt. *clem. generalis de ætate & qualitate.*

Item olim diaconus, minor 25. annis, non ordinabatur. *cap. episcopus.* 77. *diss.* & *c. nemo.* 78. *diss.* hodie ordines assumere possunt, si constitutus sit in 20. anno. *d. cle. fin. de etia.*

Presbyter vero olim nullo modo ordinabatur, nisi trigesimum ætatis fuit annum impleuisse. *cap. i. & seq.* 78. *diss.* in hodie per d. cl. fin. sufficit attigisse 25. annum, & contra nullus ordinari debet, quia dicitur ad Timoth. i. ca. 5. nemini cito manus imposueris, neque communices alienis peccatis. Quid est manus cito imponere? nisi ante etatis maturitatem, ante tempus examinis, ante meritum obedientiae, ante experientiam discipline fæderalem in honorem tribuere non probatis. *text. in ca. si quis est.* 78. *diss.*

Nota, quod si ante tempus quis ordinatur, ordinans episcopus est suspensus à collatione ordinum. *glos.* & *Doct. in d. clem. fin. de etia.*

Sitamen durante suspensione celebraverit, non efficitur irregularis. *Dom. in ca. cor. de tempor. ordi. in 6.* *Philip. Franc. in cap. i. col. vlt. de reiud. in 6.* sed peccat mortaliter, teste *Floren. in 3. parte summae titu 14. cap. 16. §. 15.*

Ordinatus vero ante tempus, est suspē-

sus ab executione ordinis usque ad ætatem legitimam. *cap. non est compos. de tempor. ordin.* & *cap. dilectus de etia.* & *qualit. ordinatio tamen tenet etiam si puer ad fæderium ordinaretur. Cardin. in d. clem. fin. de etia.* *per gloss. in cap. pueri. i. q. i.* collatio tamen beneficii isti promoto ante septem annos, non tenet. *Ioan. Andr. & Philip. Perus. in cap. fin. de tempor. ordin. in 6.* & sic non inveniatur decreto de pacifico possesse, cum sit inhabilis, *ut scripti in d. tractat. de pacifico possessorib.*

Si interim celebrent, irregulares à iure non fiunt, tum quod à iure expressum non inveniatur. *cap. i. qui. & ibi gloss. de sentent. excom. in 6.* tum quia est & suspensus à canonico quo ad se tantum & non quo ad alios, & suspensus à iure quo ad se celebrans, irregularis non efficitur. *cap. fin. de cleric. excom. mi. in fin. Philip. Perus. in d. cap. fin. de reiud. in 6.* hodie per constitutionem Pii Papæ II. efficiuntur irregulares, & beneficii priuari possunt.

Super ætatem tamen non potest episcopus dispensare. *gl.* & *Doct. in d. clem. fin.* sed cū ordinato extra tempore bene dispensat episcopus. *tex.* & *ibid. in ca. consultatione de tempor. ordin.* sed non hodie.

Aut absq; dimissoriis literis, ad sacros ordines se promoueri facientibus pro tempore.

Dimissoria quo ad istum textum dicuntur, quæ alias commendatoriae vocantur, quæ dantur eis, qui volunt ordines ab alieno lumine episcopo. *cap. i. & cap. cum nullus de tempor. ordin. in 6.* *scripti in l. dimissoria. ff. de verbis. significat.*

Et has dimissorias poterit episcopus dare in sua diœcesi, non inferiores prælati: nisi hoc eis indulsum sit: vel nisi episcopo mortuo, quia tunc capitulum, seu is ad quem administratio spiritualium id temporis pertinet: vel episcopo in remotis agenti, vicarius generalis episcopi in spiritualibus. *text. in c. cum nullus. de tempor. ordin. in 6.* *Io. Franc. in tract. de offic.* & potest, capituli sede vacante, in i. part. quæst. 3. & quæst. 8.

Et

Et sic promoti sine dimissoriis literis ad sacros ordines, sunt suspensti ab executione ordinum, & si interim in eisdem ordinibus sic susceptis ministrent, eo ipso irregularitatem incurront, ut pater in constitutione Papa Pii, ergo non habet locum si sumeret alios non sacros: quia unum exprimendo, alterum negare videtur. *ca. nomine de presumpcio. c. cum p. et f. de iudic. & si volueret intelligere de omnibus ordinibus, dixisset, cap. ad audienciam de decis. sed quia limitauit de sacris, ergo de aliis intelligere nolit, nec refragatur. c. i. de tempor. ordin. in 6. quia in suo casu intelligitur, ut ibi Doct. nos quamus in quibusque ordinibus suspensionem contrahere scribat Sylvestris in sua summa. in verb. irregulat. q. 9. per d. c. i. sed dicyt dixi.*

Etiam voluit constitutionem pia memor. Pii Papae II. similiter predecessoris sui desuper editam & in dicto cancellariae Apostolicae libro descriptam, quae incipit, cum ad sacrorum ordinem, &c. patri modo obseruari.

Quia vidi multos super hac constitutione dubitare, ideo eam ad verbum duxi hic transcribendam.

CONSTITUTIO PII. II. PP.

Pius episcopus seruus seruorum Dei ad futuram rei memoriam. Cum ex sacrorum ordinum collatione character inuisibilis animae imprimitur, sacra mysteria dispensantur, & ipsorum cura tribuantur animarum, in eorum susceptione excessus gravius tanto magis plectendi sunt, quanto ex illis maiora in mentibus fidelium scandala generantur. Cum itaque sicut fide dignorum relatione, non nisi moleste acceptimus, nonnulli clerci extra tempora a iure statuta, quidam ante etatem legitimam, alioqui vero sine dimissoriis literis contra sanctiones canonicas se faciunt ad sacros ordines promoueri. Nos eorumdem temeritatem tali castigatione reprimere.

mentes, ut aliis in posterum committendi similia aditus precludatur: auctor apostolicae presenti constitutione perpetuo validitatem statuimus, & ordinauimus, quod omnes & singuli, qui ab aliis dispensatione canonica, aut legitima licentia, sive extra tempora a iure statuta, sive ante etatem legitimam, vel absque dimissoriis literis, etiam citramontani a citramontanis præterquam si in hoc ultimo casu, per camieram apostolicam, iuxta illius statum ordinati fuerint, ad aliquem ex sacris ordinibus se fecerint promoueri, ab aliis ordinum executione ipso iure suspensti sunt. Et si, huiusmodi suspensione durante, in eisdem ordinibus ministrare presumperint, eo ipso irregularitatem incurront, præterquam ultra alias penas iusta generaliter iuras inflictas, beneficiis ecclesiasticis, quæ possint iure priuari. Volamus autem quod praesens nostra constitutio in Romana curia existentes post quindecim dies, absentes vero Italicos post duos, alios vero ultramontanos post sex menses ab ipsius in audiencia contradictarum, & cancellaria apostolica publicatione, & affectione, ligare incipiat. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrorum statuti, ordinatiois, & voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare presumperit, indignationem omnipotentis Dei, & sanctorum Petri & Pauli Apostolorum eius se nouerit incursum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno incarnationis dominicae millesimo quadrigen. sexagesimo primo, quinto decimo Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno quarto.

REGULA XXV.

De moneta.

Item declarauit idem dominus noster, quod libra Turonensis parvorum, & florenus aurei de camera

mera, pro æquali valore in concernentibus literas & cameram apostolicam computari & æstimari debeant.

De moneta vide in cle. si. de dec. & hæc regula est valde utilis mensulariis, siue banqueris, ut quando taxantur bullæ viginti florenis, intelligatur viginti libris, quia florinus auri de camera & libra paruorum Turonenium idem sunt. Et hoc in concernentibus literas & cameram apostolicam. Secus ergo quo ad alia, & ideo gloss. prag. sanctio. in §. quod si quis, ex dictis. de tollatio. exponit florenum ibi, pro ducato, vt excludatur à nominationibus, qui habent ducentos ducatos in beneficio, nam hoc est odiosum excludere aliquem ab habendo beneficio ob id est restringendum, & prodeltista regula, quo ad expressionem. Nam voluit Papa taxare florenum pro libra, vt major valor exprimeretur: & vt ipse maiorem haberet annatam, sed consuetudo Franciæ resistit, & huic, vt arbitror, regule dedit causam expressio quorundam impetrantium ex Galia qui in suis impetrationibus dicebant fructus non excede-re vigintiquatuor libras Turon. & quia ista moneta erat apud Romanos incognita, ob id voluit vt libra pro floreno auri accipiatur, quamvis libra non valeat nisi viginti solidos Turonen. & quilibet solidus valet duodecim denarios, secundum communem Franciæ æstimationem: secus de iure.

REGVLA XXVI.

De beneficiois vacaturis per promotionem ad ecclesiæ, vel monasteria.

Item præfatus dominus noster Papa voluit, decreuit, & ordinavit, quod quæcunque concessiones, gratia, & mandata etiam motu proprio, & cum derogatione huius constitutionis, quæ ab eo

pro quibusuis personis emanauerint, de prouidendo eis de quibusuis beneficiis vacaturis, per promotionem quorumcunque ad ecclesiæ & monasteriorum regimina, si huiusmodi concessiones & mandata diem promotionis promouendorum ipsorum præcesserint: Necnon quæcunque collationes, promissiones, ac dispositiones pro tempore facienda de præmissis ac quibusuis aliis beneficiis ecclesiasticiis, secularibus & regularibus quæ per promouendos, vel assumendos ad quæcunque prælaturas, inter illarum vaccinationis & huiusmodi promotionis vel assumptionis tempora, vel simpliciter, vel ex causa permutationis, ybicunque resignari, vel alias dimitti contigerit, cum inde securis, pro tempore sit cassæ & irritæ, nulliusque roboris, vel momenti.

Vide quæ dixi in §. fin. de manda. Apost. in concorda. & hoc vult ista regula, quod sicut non valet collatio beneficii viventis, ita nec collatio beneficii illius, qui ad episcopatum, abbatiam, vel ad regimen aliquius ecclesiæ præmoueri vult, si ante diem promotionis fiat: faciebat enim is, qui promouebatur, ad regimina ecclesiæ, tacitas & secretas resignationes in favorem multorum, & postea per promotionem illius nihil vacabat: ob id noluit vt valerent.

Ista collationes factæ ante diem promotionis, tanquam factæ per multorum importunitatem, non valent. Igitur cum tantum prohibeat hic collationem ante promotionem: ergo post promotionem valebant, & sic Papa videtur quodammodo referuare suæ dispositioni beneficia illorū, qui sic promouentur. unde putarem in

Zzz

Francia, quod si iste promouendus corā ordinario resignaret beneficis ante prioritio nē quod illa collatio valcret, cū omnes regule sapientēs reservationem sint in regno Frācīe sublatæ, perrub. de rescrua. in concord.

REGVLA XXVII.

Non indicetur iuxta formam suppli cationem; sed literarum expe dirarum.

Item cum ante confessionē literarū gratia Apostolica sit informis, voluit, statuit, & ordinavit, idē dominus noster quod iudices in Romana curia & extra eam pro tempore, etiam si sint sanctæ Romanae ecclesiæ Cardinales, causarū palatin Apostolici auditores vel quicunq; ali, non iuxta supplicationū signatarum, super quibus suis impetrationibus, vel concessionibus, nisi in dicta curia duntaxat sint cōmissiones iustitiam continētes per placet, vel per sanctæ Romanae ecclesiæ vicecancellarium, iuxta facultatem super hoc sibi concessam signata: sed iuxtaliterarum super eisdē impetrationibus & concessionibus confessarum tenores, & formas iudicare debeat, decernēs irritū, &c. & si literæ per præ occupationem, vel aliās minus bene expeditæ reperiantur, ad illorum, quorum interest instantiam ad Apostolicam cancellariam remitti poterunt per eius officiales, quib. huiusmodi tenores & formas restringere conuehit, ad formas debitas reducendæ.

Ista regula tres habet partes, in prima ponitur dictū cum duabus limitationib; in

secunda, decernit irritum, in tertia aliud dictum scribit, secunda ibi decernēs, tertia ibi, & sit literæ ipse. In prima parte statuit Papa non debere iudicari secundum tenore supplicationū, vel formam: sed secundā confessionem literarū: ratio assignatur his, quia gratia Apostolica, sine literarum concessione est informis, idem dicitur in regula, ibi dican.

Primus est, quando cōmissiones darēt per placet, in curia Romana. Ergo extra eā non sic iudicaretur: nisi & quando illa cōmissiones iustitiam continerent.

Secundus casus, quando darentur cōmissiones signatae per vicecancellarium, iuxta facultatem sibi super hoc concessam.

REGVLA XXVIII.

De producendis regulis cancellaria.

Item attendens idem dominus noster Papa, quod super habendis de cancellaria Apostolica regulis, & constitutionibus inibi descriptis, faciliter per eos qui in Romana curia indigerint ad ipsam cancellariam recursus dirigi potest: nec consultum foret, quod super earundem regularum & constitutionum, quasiuxta varietatem occurrentium causarum & negotiorum, aliquotiens immutari conuenit, probādo tenore, vel effectu testium plenarior, tenacē desuper memoriam habentis, depositiōnib; statū debere: voluit, statuit, & ordinavit, quod deinceps quilibet ex auditorib; causarum palatiū Apostolici, & alii, etiam si sanctæ Romanae ecclesiæ sint Cardinales, in ipsa curia pro tempore deputatis auctoritate Apostolica iudicibus, etiam in causis a cōpendiis,

tibus, super huiusmodi tenore vel effectu probando, duntaxat, stet, si demque adhibeat schedulæ, seu scripturæ desuper à duobus de maiori parte, qn̄d danda sit à tergo signata: & etiam duobus literarum Apostolicarum abbreviati tribus in ipsa cancellaria auscultata: & domini vicecancellarii, seu dictam cancellariam regentis manu subscriptæ, vt moris est, quicquid autem fecus fieri contigerit nullius sit roboris, vel momenti.

Per hanc regulam cognoscitur quando cedendum sit regulis producendis ex cancellaria Roinana, nam forma hic apposita seruari debet, alias non creditur transcripto, vthic.

R E G U L A XXIX.

De subrogandis collitigantibus.

Item dominus noster litem sucidere cupiens anfractus.

Hæc regula habet tres partes, prout tria dicta ponit, secunda ibi, & nihilominus, tertia ibi, quod etiam strictissime, &c. & duæ ratione, ponuntur in initio. Prima est, vt litem anfractus succindantur, qui anfractus sunt maximi, & ranti sunt, vt vix par aliquis, quantuincunque diues esse possit. Credemini, si possis componere, nunquam litiges. Ego puto, quod Deus opt. maximus permittit lites cōtra aliquos magnos, vt torqueantur, nam per peftem cum fugiant, vix torqueri possunt, per bellum mīus, per famem nequaquam, cū semper habeant frumenta: sed lites evitare non possunt.

Et ne noui collitigantibus aduersarii dentur, prouidere voluit: statuit, & ordinavit, quod quoties: deinceps aliquem super quo- uis ecclesiastico beneficio colliti- gantem.

Secunda cōstratio huius regulæ, quæ elicatur ex c. si. re lue pēd. in 6. vbi si vñus collitigas moriebatur, no poterat beneficiū conferri, nec de eo per electionē, aut aliās prouideri: nisi līs finita fuisset, & de iure defuncti apparuisset. c. i. & 2. ibid. vbi sunt hæc verba. Si hi cōtra quos super dignitatibus, personatis, vel aliis ecclesiasticis beneficiis, quæ possidēt, litigatur: lite pendente cedant, vel forte decedant, ne propter nouos aduersarios, qui malitiosè interdū peritorib. subrogantur, litigia in ecclesiārum dispendium, prorogari contingat: statuimus vt dignitatis, personatus, vel beneficia huiusmodi, &c. Hic non requiritur finis litii: sed im- petratio collitigantis yalet, si intra mensem à die cessionis, vel obitus impetraverit: ita quod collitigas præfertur alteri cuicunque im- petrati, dummodo impetraverit intra mē- sem, & omnes aliae im- petrationes factæ nō valebūt, per prædictas rationes, & loquitur de im- petratione facta à Papa, & sic habes hīc vñ casum mirabile, in quo ultimus im- petras præfertur priori cōtra. c. si eo tempore. &c. duabus. derefr. &c. eum, cui de preb. ibid.

In iure, vel ad ius, si quod for- san eius aduersario in dicto bene- ficio competierit, subrogari con- cesserit.

Et sic habet locum hæc regula, siue quis subrogetur ad ius, siue in iure, dummodo is, qui obit, acceptauerit, nam si nominatus, antequam beneficium acceptet, moriatur: vel mandatarius, non poterit alius ad ius istius subrogari, quod moritur per istius o- bitum. Goines. q. 6.

Ego intelligere hanc regulam, quod si collitigans intra mensem adit, quo litigans ceilit, vel decelsit, petierit in ius de- functi, vel cedens subrogari, quod omni- bus præferatur, etiam si in data priores fuerint, ne noui aduersarii collitigantibus dentur, & im- petrationes aliorum nullius sint momenti, dummodo iatram mensem, quod si postea, non licet gloriator aliter in- telligat, & potest quis lire pendente cede- re. cap. per tuas. i. in fin. de simon. sic & ap-

Zzz 2

pellatione pendente: tamen si postea pronuntiatur bene iudicatum, renuncatur illa renunciatio tanquam attestatum. *gl. in verbo, interponi rubri de causis. in pragm. sanctio.*

Dummodo praefatus collitigans, in dicto beneficio intrusus non fuerit.

Fallit in duobus casibus. Primus est quando collitigans fuisse intrusus, tunc non poterit aliud ius habere quam haberetis, in cuius locum subrogatus fuerat, sed intrusus nihil iuris habebat. *c. cum iamdudum. de præb.* Ergo nec iste impetrans in locum suum, siue in principio erat intrusus, & potest deserit: siue non. *Gom. q. 18.*

Intrusus dicitur, qui sine auctoritate illius ad quem spectat collatio beneficii, illud propria accipit auctoritate. *ca. ad aures. de excessib. præl.* & qui nullum habet titulum. *c. quia diuersitatem. de concessio. præb. gl. in verb. meueban. cap. bone. 1. de elect. & c. nisi. derenuncia.* Idem in officio. *l. non aliter. C. de pala. sacra. largi. libr. 12. vel qui sine tituloingerit se administrationi beneficii. Panormi. in cap. cum iamdudum. de præbendis.*

Vel, qui sine canonico titulo beneficium occupat, & non intrat per ostium, nechaberet canonicum ingressum. *c. relatum. de iure par. Bald. in c. nihil. col. 2. de elect.* & qui sine titulo sedem inuidit intrusus est, & talis crimen tenetur. *Leos. §. qui se pro milite. ff. de falsis. Bald. in cap. pastoralis. col. 1. de except.*

Ex quo infertur, quod qui per vim occupat beneficium, dicitur intrusus. *ca. cum qui, de præb. in 6. glo. in verb. violentus. de pacifice. possess. in pragm. nec valebit collatio. etiam si postea impertrauerit non facta mentione illius intrusionis. d. c. cum iamdudum. Pan. & alii in c. de concessio præb.*

Secundum. etiam vocant intrusum, qui post electionem & ante confirmationem administrat, quia ipso iure est priuatus sic administrando. *ca. auaricie. de elect. in 6.* Nisi esset alius actus a superiori procedens, & hunc representans. *Oldr. cons. 146. factum est tale. in f. vel nisi administrauerit ob necessitatem ecclesiæ, vel utilitate. Oldr. consil. 9.*

posito. Nec valet consuetudo in contrariu, quia est contra bonos mores, nam posset haereticus excommunicatus & incapax sic praesesse ecclesiæ. *Old. consil. 19. nul. modo. col. 1. pertex. in auth. nulli i. dicunt. §. 1. colla. 9. & c. vlt. de consuet. qui videtur corruptela, ac sacrif. canonibus inimica. c. cum venerabilis. de consuet. sic cōfūlūt Petr. Anch. consil. 1. consuetudo. vbi tamen dicit administratem ratione consuetudinis antiquæ, non priuatum, nec villam pati debere prenam, per gl. in d. c. cum venerabilis, quia non debet puniri, qui communis iudicio non peccat. *cap. inter corporalia. §. sanct. ibi. & quanuus. & c. de transl. episc.* Idem si late pendente, *ca. 2. de in integr. rest.* Idem si post presentationem & ante institutionem quis administraverit, *vi firmat Rochus de Carte in tract. iur. pat. in verb. honorificum. q. 29.**

Tertio, qui beneficium post priuationem & depositionem adhuc retinet, a qua non appellavit. *l. m. in c. qualiter. 2. col. 3. nu. 10. de accus.* *Maleretus in tract. de elect. in f. q. 17. Prepos. in c. f. 19. dicit.*

Quarto, qui beneficium iniustè alteri ablatum, & omisso iuris ordine, detinet, & si habuerit collationem, *c. q. tanta. de excessib. prælat. Dom. & Prepos. in c. propter. in f. 19. dicit.*

Quinto, qui a superiori excommunicato, vel suspenso collationem habuerit, vel ab eo, qui non habebat potestatem conferendi. *ca. f. de excessib. prælat.* Et ideo si, qui accipit per deuolutionem, aut alias collationem ab eo, quem scit non posse conferre, est intrusus. *Dom. in capitul. fin. in f. dicit. 19. & sepius videmus istos deuolatarios volantes ad infinitas lites, & malignitates illique iniqui, ac temerè litigantes odio prosequendi sunt, & mulctis magnis afficiendi.*

Sexto dicunt illum qui commisit crimen dignum depositione, dici largè intrusum: vel qui habet vitium, quo priuari beneficio potest. *Glo. in ca. cum super de causa posse. dicit eos, quasi intrusos. loan. de Selua. in tract. de benef. q. u. nu. 9. in 3. parte. Fel in cap. veniens. 2. nos. de accusa. extra. Quod non videtur veri, quia interim habet titulum antequam*

quam priuatur, ergo intrusus nondicitur: nisi commisisset crimen per quod fuisset ipso iure priuatus, vt hæresis, & simonia, de quibus scribit. Fel. in c. 2. de rescr. extra.

Octauo dicunt intrusum, qui cum simplici signatura beneficij possessionem adipiscitur, allegatur extra iniunctæ, de elect. in criminibus, quæ loquuntur in dignitatibus maioribus, hoc afferit Fel. in cap. in nostra. corola. 2. de rescr. sed ultra eum facit l. fin. C. de offi. magistr. vers. sed sciat, vbi, qui sine sacro rescripto peruenit ad militiam, & priuatus, sic & qui sine literis Papæ, sed habendo signaturam non capit sine literis Papæ. Ergo non debet priuari. Imo ex co-suetudine Franciæ, nullus priuatur ex ad-ceptione possessionis, cum simplici signatura: sed in instrumento solet dici, in vim certæ prouisionis Apostolicae, sed idein si diceretur, in vim signaturæ: quia quando aliquis violentiam nō commisit, licet pro-pria auctoritate ingrediatur beneficium: tamen non priuatur iure suo, teste Nic. de Milis in reper. in verb. beneficij. q. 58. incip. beneficij possessionem. Imo in curia Romana non datur priuatio illius, qui cù sola sup-plicatione se intrusus, sunt verba. Ioa. 2. phil. in tract. de literis gratiæ. fol. 19. vers. con-fueui: nūc minus debent indices Fran-cie, de possessorio cognoscentes, priuare eum, qui adeptus est possessionem ex sim-plici signatura sua, si alias canonici habet titulum, vnde in patria obedientiæ caute-la est, vt non teneatis leuare bullam, vt imperies breue, supplicatione inclusa, per quod mandetur executori vt mittat te in possestionem, & tunc omnia cessabunt.

An valeant gesta per intrusum, decla-rat. Pan. & alii in cap. nihil. de elect. Dom. & Preposi. in d. c. fin. 19. dist. Doct. in l. Barbarus. f. de offi. præto.

Quæro, an intrusus sit inhabilis dunta-xat ad illud beneficium cui se intrusus: an ad omnia alia? Resp. quod ad illud tantum in quod est intrusus: Imo si impetraverit illud, non facta mentione intrusionis valebit impetratio vt firmat Fel. in cap. postu-lasti. in fin. de rescr. quem sequitur. Ioann. de Selua in tract. de benef. in 3. part. q. 2. n. 1. in-s. f. de offi. præto.

qualitate, & Maleretus. in tract. de elect. in fine, quia non incurritur inhabilitatis poena, nisi à iure exprimatur, arg. c. fin. vbi gloss. de iure patr. fallit quando esset à iure factus inhabilis, vñc. quisquis de elect. & in extra-uaug. execrabilis, de prob. Ioann. 22.

Nec super eo contra dictum aduersarium. &c.

Secundus casus est, nisi mota fuerit lis illi, qui iam possederat pacifice beneficium per triennium, quia tunc, sicut non debet molestari quis post triennium, vt infra. reg. 36. sic iste subrogatus non poterit molestare possessorem triennalem. Go-mel. q. 16.

Et per hoc ponderatur iste text. quod non procedat, quando lis esset nomine meo mota per aliquem non habentem man-datum, eriam si esset ratificata ante obitū colligantis per me: tamē ego non debo preferri postea: tum quod non dico aduersariu, quia nō mouilitem: tum quod iste. text. requirit verā litem, non fictam: & ne detur super hoc locus fraudi. Gomel. q. 3. in fine, vel quando lis esset mota in vim rescripti in ualidi, Gom. q. u.

Et nihilominus felicis recorda-tionis Pauli. 2. &c.

Tertius casus prohibet aliquem litigā-tem subrogari ad beneficium viuentis, quod impetravit, de hoc multa scripsi in proce. concor. in verb. sati. & supra. in regula de imp. benef. viuen. que. st. 21.

Quod etiam strictissimè obser-vari mandauit, in impetrationib. beneficiorum per priuationem & amotionem, ex quibus suis crimi-nibus, & excessibus forsitan per-pe-tratis, etiam si usque ad diffinitiuā sententiam, quæ tamen in rem nō transuerit iudicatam processum foret.

Item voluit non valere subrogatio em illius, qui impetravit beneficium vacans per priuationem, antequā sententia transu-
Zzz 3

rit in rem iudicatam, ut postea non possit petere se subrogari, & sic est quartus causus prohibitus, vide gl. in verb. successores. in §. declarantes. de mand. apostol. in concord. & Gomes. q. 7.

Quintus casus est, quando derogatum est isti regulæ, & Papa solet derogare potentibus quasi indifferenter, vt vidi, quod potentiori denegari deberet, per rub. C. ne hanc poterior. Et d. l. rna. C. si quacunque pre-di. potestas. Hocque fuit denegatum tempore Inno. 8. Card. S. Petri ad vincula, teste lo. *Staphileo in tract. de literis gratis foliis 15.* de literis iustitiae, unde dicit, in supplicatiōne debere apponi ista verba, attento, quod orator nō est cedente potentior, &c. licet derogetur etiam pro potentiori & fauorabilibus, tamen si non sit expreſſum in supplicatione quod est poterior, non vallet derogatio, per not. iu. c. i. de aliena iud. iurandi causa facta, & l. 1. Et per totum, ss. illo. tit. plene scripti in scholasticorum prius. 177. vide Gōnes. q. 15.

Si tamen unus colligans habuerit sententiam pro se, quae in eam transiuerit iudicatam, poterit etiam potentiori cedere, cum derogatione regule, quia tunc omnis presumptio malitiae cessat, quia non videatur quod de iure suo diffidetur, ut Doct. notarii in c. 2. de alien. iud. sed hoc casu requiritur, quod sententia lata fuerit contra omnes colligentes: nec sufficeret quod contra unum lata esset, quia cum illo collusio posset esse, teste Gom. in q. 1. super hac regula.

Sextus casus quando quis petit subrogari in locum illius, qui habuerat tres sententias conformes, & ante quā executioni demandatae essent mortuus fuerit, tunc is, qui in locum illius perit subrogari, non est necesse quod petat derogari isti regulē, quia hic casus in ea non comprehenditur, cum lis iam sit finita, per *Cle. 1. de re iudic. & idem si finita erat per sententiam, quae transfiuit in rem iudicatam, per text. in cap. 1. de litis contest. in 6. & sic cum lis sit finita, non præfertur colligitans impetrans, etiam si huic non sit derogatum regulē. *Com. q. 14.**

Ultimus casus, quando lis esset iniuste

mota contra mortuum, forte triduo antequam decederet, tunc illa motio litis inducit vitium litigiosi. l. 1. §. 1. f. de litigiosi, plene scribit Cassad. dec. vlt. de dolo.

Nota, quod non datur subrogatio, nec gratia si neutri, vel si nulli, vbi contra aliquem agitur de criminis, & si moritur: tunc antequam priuatur non subrogatur alius in locum illius, quia beneficium non est litigiosum: sed persona accusata. & ideo poterit cedere ante sententiam priuationis gl. in verb. finita. m. vlt. vt liceat pendere. sed post priuationis sententiam, poterit dari subrogatio: quia post sententiam fuit de beneficio prouidum, ob id beneficium potest dici litigiosum.

Item non datur subrogatio in beneficiis consistorialibus, hoc est, in monasteriis virorum, et alorem ducentorum floreronum auri communis aestimatione excedentium quia talia sunt reseruata, & de illis solet Papa prouidere consistorialiter. Ideo in illis non datur subrogatio, nisi praecipient alia prouisio, vel commenda consistorialis. Et ita seruat stylus curiae Romanae, usque ad Stephilum in tract. de literis gratie, fol. 165, versic. Et alius casus. Plus dicens, videlet non admitti resignationes talium.

In hoc regno Franciæ non vidi hancre
gulam seruari, ob id alia hic non scripsi.

REGVLA XXX.

De verisimili notitia.

Item voluit & ordinavit.

Hæc regula sicut publicata & regilarata
in parlamento Parisi, anno 1493 die 2. No-
uembbris, & vbiique in regno Francie rece-
pta, & in forensi iudicio ad vnguim serua-
tur: elquæ a iuri visceribus extracta, max-
imè ex c. 2. de concess. prob. vbi beneficia
antequam videntur non debent impetrari;
& nisi vacatio peruenierit ad notitiam co-
ferentis, vel peruenire potuerit. cap. quia
illo tit. cap. 2. & 3. illo tit. in 6. nam collatio
que non est verisimilis, non est creditilis,
nec facta creditur. l. c de indebet. §. 1. ff. de
prob.

prob. *I. Menius*, in prim. deleg. 2. & quod ion-
gē est à verisimili, est quædam falsitatis
imago, in *I. col. 3. C. de seruis fugi*, *Fel. in ca.*
quia verisimile de presumpcio, verisimilitudo
enim est cognata naturæ. *Bal. in conf. 180.*
morto. col. 1. vol. 3.

Ratio solebat in principio hujus regu-
læ describi ista, videlicet, ut in habendis
beneficiis ecclesiasticis fraudes evitentur,
seruetur conscientie puritas, & ambitio-
nis via præcludatur ambitionis, teste *Gomes*,
super hac reg. in prim.

Et ideo non potest huic Regulæ Papa
dispensare, cum non possit contra natura
statuere: sicut nec ius. §. minorem. inst. de
adoption. cap. de cunctis. vbi *Pan. in 2. noi. de ba-*
puis. nec potest facere quod citius ve-
niat, quam natura possibile fit.

Et quamvis sit solitus Papa derogare,
non tamen recipitur eius in hoc Franciæ
regno derogatio, minus legati, vel alte-
rius, nisi in casu infra descripto.

Nec probatio contraria in hoc casu re-
cipitur, *rin. c. filii. de heret. in 6.* etiā si quis
vellet probare se per necromanticum &
demonem allatum intravnum diem, quia
tantummodo verisimile admittetur, vide-
licet quod cursor eques Romam potuit
ire sex diebus ex Lutetia: ex Lugduno
quincque, hoc recipietur: ex Tholofia, se-
psum tempore hyemis: sicut Paris. si in-
ueniatur collatio præmaturè facta, tan-
quam non verisimilis excludetur, ut vici
in practica seruari, nec est aliqua difpositio
tam generalis, que ad non verisimilia
trahi debeat, teste *Ang. conf. 249. super primo.*
col. 2. verf. pro hac parte. & Laf. conf. 141. in ista
col. 8. verf. 6. predicta, in 2. vol. quamvis Pan.
& aliis in d. c. verisimile de presumpcio. dicant
probationem regulariter contra verisimile
admittendam, licet clariores probatio-
nes requirantur.

Quod omnes gratiæ.

Requiritur ergo in hac regula, quod
sit gratia, & habet locum in quacunque
gratia per istum. text. omnes gratiæ, qui

enim totum dicit nihil, excludit. *I. à procu-*
reatore. C. mand. siue fuerit collatio, præsen-
tatio, siue institutio, siue nominatio, vel
alisa quæcunque prouisio, de quibus in cap.
cum in illis, de preb. in 6 eum omnes gratiæ
dicantur. *cte. gratia. de rescrip.* Idem requi-
ritur quod sit gratia de beneficio: alias si
esset gratia delinquenti facta, valeret, quia
hæc regula non habet locum in illa: cum
in ea hoc non inueniam statutum, nec
prohibitum, etiā si gratia esset motu pro-
prio facta, quia hæc clausula non tollit
hanc ambitionem, quia præsumitur pro-
curata: & quia facile apponetur. Ideo
vixitetur fraus, etiam in gratia motu pro-
prio facta procedet, teste *Gomes*, que *§. 2. &*
§. 3. non haberet locum in resignatione, quia
non est gratia, cum teneatur conferre,
saltem permutant. cap. inter de preb. cap.
vno dixer. permut. in 6. & in Clem. quia hæc
regula loquitur de vacatione per obitum,
vt infra dicetur.

De quibusuis beneficiis ecclesiasticis cum cura, vel sine cura seculariis & regularibus.

Et sic non habet locum in beneficio
temporali Regis, vel Imperatoris, seu al-
terius principis, cum hic in beneficiis ecclesiasticis tantum statuatur. Bonum es-
set tamen quod etiam seruaretur in offi-
ciis propter magnas ambitiones curren-
tium ante tempus, habet tamen locum
hæc regula siue beneficia sunt secularia,
siue regularia, siue sunt curata, siue non,
vt hic dicitur: etiam comprehendit hic
dignitates & officia ecclesiastica, sicut hic
non exprimantur nominatum: sed quia
text. dicit, de quibusuis beneficiis ecclesiasticis, & appellatione beneficii ecclesiastici, & dignitatis & officia ecclesiastica
continetur. *cap. postulati. de rescrip. gl. in c.*
1. de reg. iur. in 6. & in cl. auditor. de rescrip. s.
in concorda. rubr. de collat. §. volumus. in ver-
bo, beneficia, & quia est eadem ratio in di-
gnitatibus & officiis ecclesiasticis, quæ
in aliis beneficiis, ergo eadem decisio lo-
cum

cum habebit. *l. illud. ff. ad l. Aquil.* & si qua fuerit antiquioribus causis similis, seu maior, &c. dicit text. in §. porro, que fuit prim. causa benef. amittendi, & in dignitatibus maior est ambitionis ratio, & votum captandae mortis, ergo in illis habebit locum.

Per obitum quarumcunq; personarum vacantibus.

Ergo non habebit locum si alio modo vacet, vt pote per priuationem, nam si scirem quendam archidiaconum priuandum die decima Iulii, mitterem curforem ad Papam, qui die decima priuationis mihi conferret, non valere collationem videatur. Sed argumentum hoc à contrario sumptum facit quod sic, & idem in alia vacazione, de quibus scripti in §. mon. fr. in gl. vacanibus, de regia ad p. n. nomine facienda, quia non datur occasio mortis captandae hoc casu. Ratio diuersitatis est, quia posset quis machinari in mortem alterius, & ideo vt votum captandæ mortis auferatur, *inxta. c. 2. & 3. de concess. p. r. b.* sed non in priuationem, vel in aliam vacationem, ob id in illis locum non habebit, etiam si iudex procurasset priuationem, quia priuatus potest appellare: adhuc etiam reg. non haberet loc. *Gomes. hic. que. 3. distinguit.* aut, inquit, impetrans per resignationem esset impetraturus per obitum, & res est expedita, quoad hanc regulæ: securus si non esset impetraturus, & iuramento procuratoris statur. Hæc concordia non haberet saporem, quia omnis impetratus est impetraturus per obitum: sicut per resignationem, vt est verisimile, & stare iuramento procuratoris, qui ignorat voluntatem domini est periculofum. Ideo ego concilio sic, quod habeat locum nisi in illa impetratio fuerit regulæ derogatum a Papa, & ita in Forensi iudicio seruatur in Francia.

In antea fecerit.

Et sic loquitur in Papa: sed quia eadē ratio versatur in legato & ordinario, ob id etiam in illis locum habebit. Posset enim quis in mortem alterius machinari, &

postea ad ordinarium currere & petere ab eo beneficium, certe ut mortis captanda occasio tollatur, quod hic in Papa statuitur, & in aliis ordinariis seruabitur, *per c. 2. & 3. de concess. p. r. b. in 6. huius sententia est gl. in verb. facienda. §. neque de collat. in prag. quam ad verbum more solito transcribit Leon. de Selua, in tract. de benef. in part. q. 46. & idem consulendo tenuit Dec. conf. 398. in causa. in fin. dicens ita fusile indicatum in Parlamento Delphinali, & idem consuluit de Ripa. conf. fuit resp. 16. regul. & in c. in fin. de rescr. sic etiam fuit regulus iudicatum in Parlamento Franciæ, ut scripsit in proce. conc. in verb. fati. idem tenet Iaso. conf. 104. circa vlt. que. in 1. vol. & Gomes. hic plen. q. 4. 1.*

Et ideo præventiones Papæ nō valent, nisi tantum tempus effluxerit, quod interim vacationes verisimiliter potuerint peruenire ad notitiam Papæ, ut declaro in proce. in verb. fati. & in §. declaratæ. in verb. iure præventionis. de mand. Apost. etiam si in ea adiuncta clausula generalis & quovis alio modo vacet, etiam si per obitum, ut solet ponere styllo curia Romana, teste Cassad in dec. 29. super regul. cancellarie. Plus dicens in sequenti regula, procedere etiam si, qui habebat beneficium in commendam moreretur, ex mente regule, & quia per obitum commentarii vacat beneficium, cum sit titulus canonicus, ut scripsit in tract. de pacific. possit. in amplia. & Gomes. hic. q. 4.

Nullius roboris, vel momenti sint.

Et sic cum penitus nullæ sint collationes istæ præcoce, non proderunt etiam post triennium: tum quia nullæ vthic. & si non colorate, ut decretum de pacific. possit. requirit: tum etiam quia nullum momentum, nec cominodum afferre possunt, ut hic vide Andr. Tiraq. de his verbis plen. scribentem, in interpr. l. si vnguam, in verb. revertatur. in num. 81. C. de reuocan. dona. nec processus in vim talium factus valebit, nec fulminatione alia opus est, non. id est. in cl. 1. de p. r. b. in verb. momenti.

Nisi

Nisi post obitum, & ante datam gratiarum huiusmodi, tantum tempus effluxerit.

Et sic computatur tempus à die obitus, vnde etiam si quis currat habens procuratorem ad resignandum, computabitur tempus à die obitus, per hunc tex. nisi fuerit huic derogatum regulæ, quia in hoc casu computabitur tempus à die procuratorii: rum quia ad alium modum vacationis procurator Romanuerat: tum quia fraus cessat, & non datur occasio mortis captandæ. Ad hæc, quia origo prouisionis aspicienda est. *l. 3. C. ad Maced.* & sic intellige debet gl. in d. verb. faciendas. §. neque. de coll. in pragm. & solent hodie cursores, qui ante diem procuratorii currere cœperant, impetrare beneficium pluribus diebus, & postea habebit illam impetrationem, quam voluerit: sed hoc est iniquum, ideo bonum esset statuere, ne in vim vnius procuratorii plures valerent prouisiones: & etiam, quia per procuratoria aliquando post decem annos expediuntur: bonum (vt puto) esset quod post diuidendum annum non expidirent procuratoria ad resignandum, quia obliuio postea præsumitur, quæ si non esset, procurator sic constitutus reuocaretur. *argum. l. peregr. ff. de acquir. posse.*

Quod interim vacationes ipse de locis in quibus personæ prædictæ decesserint.

Computabitur ergo tempus ex quo decessit: non in quo valetudine prius affectus fuerit, si postea ambulauerit, vel alio vetus & translatus fuerit, per ipsum text. Et si reperiatur impetratio & obitus eodem die, præsumetur quod mors præcessit, & si valebit impetratio & collatio, quia in dubio illud præsumitur præcedere, quod ad validitatem actus est necessarium. *l. can. in testamento. §. hæc verba. ff. de hered. inf. & i. bibl. d. præsumi debet, vt actus potius valeat, quam pereat. l. quoties. ff. de reb. dubitis, hoc expressum decidit Cassad. decif. 21. super reg. cancel. Cardinalis rub. de prab. di-*

cens hoc verum, dummodo sit huic regule derogatum. Ergo impetranti non incubitus onus probandi, quod mors præcesserit, teste. *Gomes. q. 6.*

Ad notitiam eiusdem domini nostri verisimiliter potuerint peruenisse.

Certum est, quod si quis promiserit mihi dare Tholose centum, inest tempus que illuc proficisci possim, & antea non potero illum conuenire. *tex. in l. continuus. §. idem dicendum. de statu liber. & citatus sine terminino tenetur quam citius potest comparere, reseruato sibi tempore, quo possit proficisci. c. cùm parati. de appell. ibi Panor. in vlt. notab.*

Et quamvis ante istam regulam collationes factæ à Papa vel eius executori de beneficio vacante, licet vacatio ignoraretur, valerent, ut scribit *Ioan. Monac. m. c. sibi absenti. de preb. Rota. dec. 172.* Nota quod ibi executor in antiquo & idem est dicendum in ordinario, qui poterat conferre beneficium si vacat. *gloss. m. c. 2. de elect. in 6. & Lapis. alleg. 6.*

Tamen hodie istæ collationes sunt nullæ à quocunque factæ fuerint: tum quia hoc est prohibitum per hanc regulam: & concupiscentiam neciebam peccatum esse, nisi lex prohibuerit. c. nam concupiscentiam de constit. idem in ista præcoce collatione: nisi fuisset per hanc regulam prohibita, & si non est opus ad iura contraria relinquere, quæ non habent locum per istam regulam, nam esto quod ordinarius possit conferre si vacat, & Papa: tamen illa collatione non valebit, nisi tantum tempus effluxerit, quod collationes verisimiliter potuerint peruenisse ad notitiam collatorum: alioquin nunquam Papa iure præventionis conferret, quia singulis diebus ordinarius conferret singula episcopatus beneficia, si vacarent, & postea quam audiret mortem alicuius, expediret collationem ab illo die mortis, & infinitæ fraudes ac falsitates quibus obviantur post istam regulam cessarent. Necesse est tigur ut serueretur ista

Aaaa

regula in quocunq; collatore. Si velis multa videre de versimilitudine, lege Andr. Tirag. in interp. l. si inquam, in prim. C. denuo. dona vbi inulta more suo congerit, non tamen loquitur de ista regula quod miror, cum omnia penè videatur perlegisse.

Et habet locum hæc regula, sive factum fuerit per mare, sive per terram: nam si aliquis diceret se ex Aquis mortuis iuise Romam vno die, non est verisimile, & ideo posset opponi hæc regula, licet aliter fieri debat computatio per mare, quam per terram. Doct. in l. i. ff. si quis cau: Scripti in l. in itinere ff. de verb. signif.

REGULA XXXI.

De commissionibus.

Item quod omnes & singulæ causarum commissiones, quas in anteà fieri contigerit obtentæ, vel occasione concessionum duntur, a apostolicarum de beneficiis ecclesiasticis gratiarum, super quibus apostolicæ literæ concessæ non fuerint, ac processus de super habendi nullius sint roboris vel momenti.

Commissiones causarum à Papa factæ super beneficiis per supplicationem, non valent: nisi literæ sint expeditæ, id est bulle concessæ, nec etiam valebunt processus facti in vim illarum commissionum: quia dicunt signaturam esse gratiam imperficiam, dic. minif. nisi derogatur huic regulae, vel ponatur in signatura, que litera statim intra terminum ad articulandum expedire paratus est, tunc poterit experiri: & si pars requiratur, expedientur bullæ, teste Steph. merat. de lauris iugitate fol. 141. & sequens, imprimis igitur, & sic valebit ista commissio etiam literis non concessis, dummodo in termino ad articulandum literas expediatur secundum eum: vel sumptus bullarum producat. Rom. 62. in antiqu. & vt Papa c. 9. rō 24. Martii.

gat actorem ad leuandum bullam, solet apponere istam clausulam in d. commissionibus, videlicet quod interim beneficium ipsum, etiam quoad effectum regulæ de subrogandis, minime cœnatur litigium: alias non dabitur commissio in materia beneficiorum, literis non concessis, & solet apponere etiam ad tollendas fraudes impenetrantium beneficia per alios possessa, ratione seneccutis, sorte ut gaudent beneficio regulæ de subrogandis post sensu mortem, cui obuiat ista regula: licet alias regulariter post citationem executam, res dicatur litigiosa. cl. si. vt li. pend. Pan. & alii in gratiam de offi. deleg. Tamen non hic ratione huius clausulæ dicitur tamen beneficium litigiosum quoad actores impenetrantes commissionem, tam quoad regulam de subrogandis, argum. eorum qua Regulus scribit. dec. 380. Si faciens committit. & dec. 543. Si pendens, quam etiam, ut actor ius suum cedere non possit etiam ante dictum terminum ad articulandum: alias diceretur lite pendere, & sic posset reuocari, per clm. i. vt lit. pend. dec. Rote 410. lit. pend. in nor. quia litis pendentia bene inducit in præiudicium impenetrantis, vt scribit Lud. Rom. conf. 320. cap. primum. col. i. concle. vt lit. pend. plen. Com. in compendio virtusque signaturæ. num. 62. & 64. de quo scripti in commen. regula de ideonate, ut ad notitiam citati perueniat citatio, & simulatq; impenetratio ad notitiam actoris peruenit. Ergo quoad eum lis dicitur pendere & etiam res dicetur litigiosa, vt actor teneatur postea in re scriptis de hac litis pendentia facere mentionem, alias non proderunt impenetranti, nec res nocebunt. c. causam. q. 2. de refib. & ibi gloss. in c. dilectus. vt lit. pend. Fel. in c. super literis. col. 7. vers. 6. reg. de refer. Stephil. vt supra. fol. 144.

Ideo in commissario mandati seu alterius bullæ, nam istæ commissiones verbales periculose sunt ob id literæ expediti debent, quia interdum iudex, qui concessit negat le concessisse non ex malitia, sed ex obliuione, quamobrem commissiones verbales, quas iudices faciebant, fuere reprobatae per Senatum Parisi. anno 1533. die ve-

Nota

Nota diligenter, quod is cui mandatur commissio, facit processum fulminatum, nam primo dicit literas Papæ sic præsentatas fuisse integras, non rafas, nec cancellatas: sed in forma iuris, & iustitiae, quas cum honore & reuerentia, & docet recipimus iuxta. c. sequenda. derscr. quas ad verbum describendas cum nostra commissione curamus. Paulus, &c. Et postea iste commissarius concedit literas in vim sue commissariis sicut opus.

Hodie in regno Franciæ causa vitandi circuitum, nisi causa cognitio requiratur in literis gratiæ, non solet fieri processus fulminatus: sed facta præsentatione literarum gratiæ executor confert, vel facit quod mandatur ei.

Aduentum est quod istæ commissiones per simplicem signaturam, absque bullarum expeditione conceduntur, & secundum ipsarum tenores & formas iudicare debent commissarii, nec registratur istæ supplicationes iustitiae, sicut supplicationes gratiæ continent, quia non præsumuntur falsitas in istis, sicut in aliis. c. pen. de cri. sal. vnde sumptrum de registro supplicationum, signatura domini Papæ, in iudicio non facit fidem: secus si de registro bullarum extrahatur, & ita tenet curia Rom. ut testatur de Rota. dec. 62. Nota sumptrum in antiquis.

Mente tenendum est, quod una commissio non datur ad duo beneficia aduersus possella, secus contra vnum, si expressa sint in supplicatione: quia hoc calu una gratia confert esse, secus in alio. arg. l. scire. ff. de verb. obl. Barr. in l. Aurelius. §. idem quæ sit. de libera. lega. nec etiæ dicitur commissio, vel literæ regiæ ad causas motas & in futurum mouendas per c. adhuc de rescrip.

Item non datur à Papa commissio, & dant non prodebet, ut processus factus absente parte, & non citata validus fiat, & confirmetur: quia defectus citationis non solet sanari etiæ refectionis expensis à parte, nec confirmari potest à principe, cùm dicatur de iure diuino nullus. cl. pastoralis. de re iudicata, quia contra partem in auditu nihil facere potest Papa. c. de causa posse. Si tamen fuerit facta citatio, & non fuerit seruata forma,

tunc potest confirmari per literas. cl. causam. in si. de ele. Rom. consil. 360. circa. & conf. 410. ut clarius. Rota. decis. 471. Si de mandato in not.

Præterea defectus mandati, non solet per literas confirmari: vnde si quis impreteret literas Regias, ut defectu mandati non obstante valeat processus, non verificabuntur nec interinabuntur: quia processus est nullus. l. licet. & ibi doct. C. de procura. & c. in nostra. illo. tit.

Item processus factus à procuratore reuocato, non solet confirmari per literas, quia est nullius, cum sit factus contra voluntatem domini. c. ex parte decani. iuncta. gloss. derscr. & iudex ex officio potest compelle re procuratorem, ut exhibeat mandatum ne labore in vanum. gl. in verb. absentia. c. de ele. in 6. Ludo. Rom. consil. 60. & conf. 170. se habent.

Itē per literas non solet confirmari cōtractus vtriusque partis consensu factus. l. & 2. c. quando licet ab emptio. discedere.

Nec confirmari factus ab eo, qui consensum non habebat, utpote à furioso, vel pūpillo: quia consensus est de iure naturali. Ideo Papa defectum consensu supplere nō potest, multo minus aliis princeps. teste. Io. an. And. & Pan. in c. per venerabilem qui filii sunt legitimi.

Præterea defectus iurisdictionis non solet per literas sanari, nec confirmari, quia processus est nullus, ac omnia inde secuta, non solō ex defectu consensus, sed etiam propter solennitatis defectum, quæ nō potuit coram iudice alio interuenire, & docet Pan. in c. significati. col. pen. de for. compet. & hic defectus iurisdictionis semper allegari potest, etiam post tres sententias conformes. gloss. singul. in cl. vna. in gloss. vli. de sequest. posse. & fractuum. Gomej. in compend. viriisque signature. n. 74. & seq.

Adhuc non sanatur per has commissiones defectus ex via iustitiae. Panor. in ca. 4. in si. dere iudi. nisi sententia fuerit nulla ex defectu ordinis, seu solennitatis posite in l. prolatam. C. de senten. & interlocu. om. iud. & hoc refectionis expensis, quia ista solennitas est iuris positum, quā Papa supplere potest, cum sit superius. c. proposuit. de concef. prob. l. princeps. ff. de legib.

Aaaa 2

Nota bonum verbum, quod in his commissiōibus, & aliis literis iustitiae, in dubio non praeiunitur Papa, vel princeps concedere aliquid in praeiudicium alterius, nec facere gratiam, nisi aliud exprimat. Hoc docet Staphil. in tract. de literis iustitiae, fol. 190. vēs. constat autem quod filius. Plus inferens, quod quando vnum petit monitorium dari contra debitorem defuncti, cuius ipse, qui petit est creditor, datur: sed cū clausula, ablique praeiudicio petitoris creditoris, inntareg. cap. qui prior. de regu. iur. in 6. & f. ac C. qui pōtio. in pign. habeantur.

Addit etiam, quod post conclusionem in causa non solet curia Romana dare commissiōem, nisi conclusioni illi deroget, & hoc propter regulam cancellariæ, hoc disponentem: nisi aliquid de nouo producat, nam tunc si per auditorem admittantur, tacitè conclusioni derogatum videtur, quia auditori non obstat conclusio. Rota decis. 5. Si post conclusionem, in nouis. gl. in cap. cum dilectis, in verb. decennium, de electionibus. Ioan. Staphil. in tract. de literis iustitiae, f. 108. vers. non datur aliqua.

Item licet commissiōes in curia vbi sunt concessæ, sint latè interpretandæ. Innocen. in capit. super literis, drescript. tamen non extenduntur ad ea, quæ sunt contra, vel præter intentionem committentis, & ideo commissiō impetrata contra ynuim, eo mortuo, est finita: nec poterit conueniri hæres. c. significavit, de rescript. & impetrata contra duos reos, mortuo actore, etiam extincta erit deci. Rota. 103. Si impetrer. in not.

Limita istam regulam non procedere in spoliato, vt etiam literis non confessis posse prosequi causam in odiuim spoliantis, & in favoreim spoliati. Cassado. in decis. i. super reg. cancella.

Secundo etiam non procedit, quando fertur absolutoria contra impetrantem. Cassado. in 2. decis. incipien item voluit.

Tertio fallit, quando derogatum est huius regulæ, Cassado. decis. 3. super eadem. & sollet derogari, dummodo expeditio fiat ante terminum ad articulandum, quod postea præsumitur factum si expeditio litera-

rum inueniatur, vt ibidem. & decis. 4. limitauit.

REGULA XXXII.

De impetratiōne beneficiorū per obitum familiarium Cardināliū vacantium.

Item voluit quod impetrans beneficium vacans per obitum familiaris alicuius Cardinalis.

Ista regula indulget Cardinalibus hoc prīnlegium, quod competit tamen Cardināli residenti in curia, quām non residenti, cūm hic loquatur generaliter: tamen residens in curia habet ynum speciale, de quo infra.

Item ista regula loquitur quando beneficiū vacat per obitum: securus ergo siveacet per resignationem, etiam si resignans moriatur intra viginti dies, dummodo fuerit regulæ derogatum à Papa, qui potuit facere ne vacaret per obitum, dispensando illi regulæ, vt plenē scripti in §. pref. iurique ordinarii. in glo. vacare. de colla. in concord. & illud expressum decisiū inueniut per Cassad. in dec. 16. vnuis familiaris, rub. de prebend. habebit tamen locum si vacet per obitum illius, cui erat ad vitam commendatum, vt idem concludit Cassad. decis. 37. Si familiaris. in eiusdem decisionib. super regu. Cancellaria. etiam si ille post mortem Papæ esset familiaris Cardinalis. idem Cassad. decis. 23. ibidem.

Teneatur exprimere nomen.

Oportet quod impetrans beneficium per obitum familiaris alicuius Cardinalis vacans, exprimat nomen Cardinalis, sed an cognomen? Respond. non: quia hic non dicitur, nec solent Cardinales nomine proprio & cognomine vocari, maxime à Papa. Ideo est solo contentus nomine, cum titulus Cardinalis reddat eum certum, quod sufficit. vt in l. certum. f. si cert. pet. & quando nomen proprium sufficiat vel non, plenē scribit Paul. Parisi. m. audius; col. 8. & seq. dt. prescript.

Et titulum ipsius Cardinalis.

Et sic solet exprimi in literis Papæ, Capellaniam in ecclesia Senonen. quæ quoniam N. in ipsa perpetuus cappellanus, dum vivueret obtinebat, per obitum ipsius N. qui curialis & dilecti filii nostri Anthoni tituli sanctæ Anastasiae presbyteri cardinalis familiaris existens, de ciuitate, &c.

Et si ille in curia fuerit, eius auctoritate id accedit a sensu: alias desuper gratia sit nulla.

Vulchis Papa collationem beneficij vacantis per obitum familiaris cardinalis in curia existentis non valere nisi consenserit cardinalis ad hoc accedit, magis enim in favorem est his, qui plenè laborant: sicut illi, qui in curia resident. Vnde dicit. textus non sunt alieni a labore & puluere, qui signa nostra comitantur. *Lina. Cod. de pala faciar. largi. lib. 12.* & propter expensas & cetera que Cardinales sustinent in eorum familia. *Cassad. deciso. 37. super reg. cancellariae incipi. si familiariis.* Et quamus aliqui cardinalis extra curiam valide laborent: tamen non ad utilitatem publicam: sed frequenter circa mulieres, & venationes, & ludos. Ideo hoc priuilegium eis non conceditur.

Et idem seruari voluit etiam si dicti familiaris, corundem cardinalium familiaris esse desierint, seu ad aliorum cardinalium familiaritatem similiter transierint, quo ad beneficia, quæ familiaritate priori durante obtinuerint, & in quibus priori ipsa familiaritate durante ius eis competierit, ita quod Cardinales, quorum prius familiares fuerint, suū habebant adhibere consensum.

Et sic Cardinalium consensus requiriatur non solum quoad familiares, qui moriuntur in eorum seruicio, sed etiam si de-

sierint esse familiares, dummodo illa beneficia habuerint durante familiaritate, quia Cardinalis potuit ei conferre ex suo episcopatu. Igitur si iste moriatur, habet Cardinalis alteri familiari prouidere. Limita tamen vt sequitur.

At felicis re. Sixti IIII, Innocentij VIII. & Adriani VI. Roman. Pontificum predecessorum suorum hærendo vestigiis, declarauit præsentem constitutionem locum non habere in illis beneficis, quæ non solum ratione familiaritatis, continuæ commensalitatis huiusmodi: sed etiam ratione officio-
ni, quæ familiares ipsi tempore
sunt eorum in dicta curia, vel
curia non continent, aut antea
eius in loco dispositioni generaliter referuntur, vel affecta sūsse
apparuerent.

Litigatur quod supradictatum fuit, videlicet quod consensus cardinalis requiritur, quando cardinalis est in curia, & eius familiaris moriatur: tunc Papa non conferet sine illius consensu. Fallit quando illud beneficium est generaliter referatum Papæ, vel ratione officii, videlicet scriptoris: vel quia est maior dignitas in ecclesia Pontificali, tunc Papa sine alioius consensu conferet, vel quia est Papæ familiaris, ut scribit *Cassad.* in *deciso. 9. de prebend.*

Secundo falt quando aliquis litigatur cum familiari aliquius cardinalis: quia tunc petendo subrogationem, non tenetur consensum requirere cardinalis, nec habet locum ista regula, quæ loquitur in alio casu, teste *Gomef. in q. 5. super reg. de subrogand. colligantibus.*

Nec non illos, quoad effectum dictæ constitutionis, familiares corundem cardinalium censer, qui.

Aaaa 3

ipſorum cardinalium familiares-
ad minus per quatuor menses fu-
iſſe probarentur. Decernens irri-
tum, &c.

Hic traditur maxima declaratio ad o-
mnes regulas, vt illi dicantur familiares,
qui fuerint per quatuor menses commen-
ſales continuū. Et commensales voçat qui
ſumptibus, & expensis cardinalis in ea-
dem domo degunt, quaſi ſimul mensales,
& in eadem mensa degentes, & dicuntur
convictores, quaſi ſimul viuant, id eſt in
eadem domo, licet non in eadem mensa:
quia famulus non ſolet in eadem mensa
cum domino comedere ſaltem in Fran-
cia.

Et pro hac decisione facit quod scripti
in scholastic. priuileg. 14. vbi dixi per legem
regni, scholasticos non poſſe conuenire
hius debitores in hoc regno Francie, niſi
ſtuduerint prius per ſex menses. Et con-
tinui dicerentur familiares, etiam ſi eſſent
in ſtudio, ne probat Cadderin, cons. 8. An ſi lega-
tio, de offic. leg. & plene scripti. in 23. priuilegio
scholasticorum.

Requiritur tamen quod quatuor menses
ſiſſiſt completi per illam dictiōneſem per
l. urbana. ſ. per tractare. ſ. de verb. ſignif.

Et poſſit computari menses prout in
calendario poſſiſant, nam Kalendis Ja-
nuarii eſſe eſſet, qui eſſet commensalis cardinalis,
in Kalendis Maii, erat lapsi quatuor
menses & completi, per gl. in c. quam ſit de
eſſet. in c. ſcriptis in gloss. Concord. in verbo, poſſit
mensem in forma manda. apofol.

REGVLA XXXIII.

Item idem dominus noster ad
equitandum lites & contentiones,
qua ex praecedenti ſua conſtitu-
tione exoriri poſſent, veſtigiis pre-
deceſſorum ſuorum inhærendo,
voluit, ſtatuit, & ordinauit, quod
ſi beneficia, qua per obitum fa-

miliarium continuorū cōmen-
ſaliam eorundem cardinalium in
futurum vacabunt, ceſſantibus a-
pofoliciſ ſeſerationibus ad al-
terius cardinalis collationem, vel
aliam diſpoſitionem pertinere de-
berent, in diſta praecedenti con-
ſtitutione non comprehendan-
dantur, quoad hoc vt in prouisio-
nibus talium benefiſorum ſuper
expeditione literarum illius car-
dinalis, cuius familiaris deſunctus
ille extitit, conſenſus requiri de-
beat: ſed beneficia huiuſmodi
ad collationem, & quamuis aliam
diſpoſitionem Cardinalis ordina-
rii collatoris, vt praefertur liberē
ſpectare cōſeſtatur, & ſi apud ſe-
dem Apofoliciſ beneficia hu-
iujmodi per obitum dictorum fa-
miliariū vacauerint, tunc in pro-
uifione huiuſmodi talium bene-
ſiſorum, ſuper expeditione literarum illius
Cardinalis exigatur conſenſus, ſi in Roman. curia pra-
fens fuerit, ad quem eorundem
collatio, vel diſpoſitio, vt praefer-
tur pertinere deberet.

Hic traditur altera limitatio ad praē-
denteſ ſuam, videlicet quod conſenſus Cardinalis in curia degentis, requiri-
tur in collatione benefiſii vacantis per
obitum ſuī familiaris, fallit quando col-
latio illius benefiſii ſpectet ad alium Car-
dinalē: tunc collatio liberē poterit ſe-
riabillo: nec requiriſtur conſenſus illius
Cardinalis in cuius erat ſeruicio, & fami-
liaritate, quia priuilegiatus Cardinalis
non debet vti priuilegio aduersus alium
Cardinalē priuilegiatum. text. vbi Bartol.

in authentic. quas actiones. C. de sacraficiis
ecclesis.

Infuper vult haec regula, quod si beneficia familiaris Cardinalis vacarunt in curia, quod requiratur consensus eius, etiam si a Papa conferendum esset beneficium, si ille Cardinalis praesens sit in curia, alias secus.

REGULA XXXIII.

De signatura per fiat.

Item voluit idem Dominus noscitur, quod concurrentibus eadem die super quocunque beneficio per fiat, & concessum, signaturis: excis, per fiat, etiam ut petitur, habens: alteri, per concessum etiam motu proprio, habenti præferatur.

Et sic est casus in quo plus valet concessio ad petitionem, quam motu proprio, quod est notandum, & per solam signaturam probari vult hic prælationem. An debet hic præferri, etiam si ille, qui habet per concessum, accepit prius possessionem, vel aliam habeat qualitatem? & putarem quod sic: quia haec signatura per fiat vinit motum proprium, qui est fortis, ut scripti in gl. motu proprio, de colla. in concordantia. fortius vincet signaturam per concessum, etiam post possessionem, ita nunc inueni dictum fuisse Romæ in diabibus causis, & ita interpretatum, ut resert Cassado. in dec. 14. regula. rubr. de prebend. Aduertendum est quod Genes. 1. c. dicitur, fiat lux, & facta est, sic fuit verbum Dei, & eius nunc vicarii. Et verba Dei alii sunt præferenda, ut huius Papa, & sunt magis notanda, quam aliorum, nam per hoc verbum fiat, statim perficitur gratia. Calder. in cap. quisquis. de elect. Bal. in l. cam apud. C. de communione seruio manus. facit text. in l. ait prætor. §. deinde ait, ibi haec verba, fiat, statim & facto suu no[n]t. ff. ne quid in loco publ. cap. qui bona. §. sicut. 17. q. 1. & hodie sepius parla-

menta Franciæ solent in supplicationibus utihoc verbo, fiant, ut sepius vidisi subiecta materia hoc patiatur, ut fiat præceptum, &c. fiant inhibitiones, &c.

Sed ista regula videtur omnibus aliis contraria loquentibus de signaturis, quæ volunt non adhibendam fidem signaturis, ergo non facerent fidem. Respon. facit fidem quo ad bullam, non tamen ut iudicetur ex ea sola, & pro intellectu huius regulæ notanda sunt sequentia.

Primo notandum est, quod Papa, maxime solet ut in beneficialibus triplici genere scripturarum, quædam vocatur Signatura, altera Bulla, altera Breue.

Signatura est scriptura in Papyro a Papa signata vel eius delegato, absq; sigillo, partis supplicationem, Papæque concessionem brevi continens.

Primo dico, quod est scriptura, nam omnis supplicatio scripta est, nec posset probare nisi per scripturam, cū ante scripturam non dicatur signatura, quia non est signata, nec signari id, quod non est, potest. arg. 1. decem. ff. de verb. oblig. Doct. in rubr. de constit. scripti in §. 1. in verb. literas de mand. Apostol. in concord. & sic est vnuus casus in quo scriptura requiritur ultra descriptas per gl. in c. 1. de censib. in §. licet alias actus tantum valeat sine scriptura, quantum cum scriptura. I. Pactum quod bona fide C. de pact. sunt enim scriptura ut quod actum est per eas facilius probari possit, & sine his quidem valet quod actum est. I. contrahitur. ff. de pignor. ratio est quare in gratia requiritur scriptura. Quia est valde difficile testibus deponere de omnibus quæ continentur in gratia, ut hic docet Card. in proem. clem. §. sane. q. 5. prout resert Feli. in rubr. de constit. col. 4. vbi limitat in tribus casibus: Primus est in probanda qualitate gratiae, per text. in t. aud. ius. de reslit. in inegrum. gl. sing. in dubiis, de rescript. in §. & in cap. si a fide. de preben. ibidem. vbi prioritas per testes probari potest.

Secundus casus, in foro conscientiae potest quis uti gratia etiam sine literis. Abbas in Clem. dudum, in fin. de sepult. post gl. ibi.

Tertius casus est, quando agitur de pro-

probando tenore gratiae cuius literae sunt
perditae. cap. cuius olim de priuilegio. t. xxi. in l.
sicut iniquum. vbi Bartol. C. de fide instrum.
l. testimoniis in fin. C. de fide instru. alios casus scri-
psi in concordan. t. i. de mandat. apost. §. i. in
verb. literas.

Secundo dico in papyro descripta, ad
differentiam bullæ, quia regulariter sup-
plications & signaturæ solent in papyro
describi, non pergameno: sicut Bulla. &
iste est curia Romana stilus, qui seruan-
dus est. c. ex literis de constit.

Tertio & à Papa, vel eius delegato si-
gnata, quia signatura non dicitur, nisi si-
gnata sit, ob id enim dicta est, quod signe-
tur & subscratur, & inferius dicetur. &
scribo in l. sub signatum. ff. de verb. signif.

Quarto dicitur, absque sigillo ad diffe-
rentiam brevis, quia breve decoratur si-
gillo ex annulo piseatoris, ut inferius dice-
tur in materia Brevis.

Quinto in definitione dicitur, partis
supplicationem continens, nam solet pars
dicere, beatissime pater, vel pater sancte,
cum ecclesia, &c. & solet primo supplica-
tionem suam inserere, & postea Papa so-
let addere, sicut, ut pertinet, vel concessum
ut pertinet, & postea solent summatim de-
scribi omnes clausulae in bulla ponenda
et inferius apparet.

Sexto additum est, Papæque concessio-
nem continens, ergo necessario signatura
debet continere tria, videlicet partis sup-
plicationem, Papæ signum, & concessio-
nem, vel sui delegati aut vicecancellarii,
sed cum ipsi nomine Papæ expediant, di-
citur Papæ concessio, per regu. qui per a-
lium facit, per se ipsum facere videtur.

Quare vocatur signatura? Respo. quia
à Papa, vel eius commisso, signari solet, &
dicitur signatura, quasi signata, id est sub-
scripta, ut in l. sub signatum. ff. de verb. signif.
& isti scripti. Si ergo recusat, & non si-
gnetur, non dicitur signatura, priuatio
præsupponit habitum, sicut positio. i. de-
cem ff. de verb. obligat.

Item inferri potest, quod si Papa conce-
dat motu proprio, absque partis suppli-
catione, non poterit dici signatura, quod

est verum si nullam narrationem contine-
ret, alias fecus, nam potest esse supplica-
tio, & tamen Papa motu proprio conce-
det, ut Bal. afferit in c. n. f. col. i. de offi. lega. cri-
psi in gl. motu proprio, informa manda in con-
cord. & inferius dicetur: sed oportet suppli-
cationem partis precedere.

Item cum Papa semel signet eam, non
debet concedi supplicatio duplicata, quia
in utraque requireretur signum Papa,
quod non solet ponii, nisi in una, & haec
seruari tempore Papæ Pauli III. in curia
Romana solebat.

Item signatura falsa, non signata ab eo
qui debebat signare: sed ab alio, non me-
retur dici signatura, quia denarius falsus,
denarius non est gl. in l. omnes. C. de heret. l.
eleganter. §. qui reprobos. ff. de pig. ad.

Quero, an soli signaturæ credatur. Bre-
ui r. resp. quod no, ut statuitur in reg. 25. can.

Quia quemadmodum imbreuiatara no-
tari non redacta in formâ instrumenti nō
facit fidem, quoq; fuerit de iudicis mā-
dato in mundum & ad longum redacta. l.
contrallus. & ibi Paul. C. de fide instrum. vbi
plus dicit, quod si pars primo producat
protocollum, vel imbreuiatâ, non suffi-
cit ad faciendam fidem, quia non est scrip-
tura munda, nec extensa sed requirit
ultima scriptura extensa quæ in actus ad
longum deducitur, sic potest dici de signa-
tura & bulla, ut primo bulla sit produc-
enda, & si de ea dubitetur, ad signaturam, ex
qua extracta est, tanquam ad protocollū
recurrans.

Primo fallit quando fuerit approbata
per librum registri signaturâ, quia tunc
facit plenam fidem sicut notarii protocol-
lum. rex. in auhen. de tabellio. §. fin. colla. 4.
& tunc habebo sumptū. & valebit quoad
probationem, nam ex stylo curia Rom.
gratiae Papæ possunt ex registro sumi, &
aliter probari, quam per literas bullatas
re habeatur in proxim. scripto docetur. & hoc expri-
sum docet author. Bartri. in corf. 49. vij. his-
t. col. 2. & isti registro ex stylo curie Ro-
nil addidebet: & hoc etiam voluit duci
Papæ Pauli III. nec dies in eo scri-
ptus mutari.

Secun-

Secundo restringe quando alio modo
fuerit approbata & aliis administris fulci-
ta: vt pote per mensularios expertos, qui
depoferuerit eam bonam & secundum sti-
lum curiae Rom. factam. arg. l. instrumenū.
C. de probatio. vbi creditur scriptura priua-
ta si inquietur aliis administris, & multo
fortius signaturā. Práctica ergo est in Frá-
cia, quod si non possim obtinere bullam
obstante legitime impedimento, impetrē
literas regias, per quas impedimentū nar-
rem, & peram mihi concedi, vt licet at-
probare per expertes dictam signaturam,
& verificare, & concedi solent, obstante &
constante impedimento.

Tertio fallit quod confidendum bullam, nam tunc signaturæ creditur, ad hoc r̄tulla ex hac conficiatur: sicut ex protocollo notarii instrumentum conficitur, a liis bullæ confici non posset, nam Roma abbreuiator foliæ signaturam ad verbum describere in uno libro, &c si de ea dubitetur, ad illum librum recurremus, tāquam ad originale, vt firmat Anto. de Burio conf. 2. vñfis column. a. vbi dicit, quod quando aliter sumpta est misura per vice cancellarium, & imaginis stricte, vel largè, quām fuerat à Papa concessā, tunc recurrendum est ad originale, per c. quoniām contra de proba. idem reperitur confit. 49. vñfis literis. Et pro hoc fuit iudicatum in hoc senatu pro signatura contrabullam. Nam in signatura erat concessio beneficij, prouiso, quod non esset de collatione episcopi Pictaviens. expedita erat bulla sine illa clausula: sed producēta fuit signatura continens istam clausulam, prouiso quod non esset, &c. & probatum, beneficium esse de collatione episcopi Pictaviensis, certe fuit iudicatum pro signatura, vt non valeat collatio, licet in Bulla nihil diceretur, quia signaturæ statutus quoad contentia in ea: & plus quoad hoc quām bullæ, n̄tredi, nam signatura quoad se est gratia Papa perfecta, vt est text. m. Institutions. 25. q. 2. Rota decis. 882. nota quod r̄tula gratia in anni.

Quarto tempore, consentientibus partibus, nam si velint quod ex sola signatura pensio debeatur, exigi poterit, ut scripsi in

trad. de pacis. posse. n. 137. quia quilibet po-
test renunciare priuilegio in fauorem sui
introducto. l. pen. C. de pact.

Quamvis Prob. in cap. tibi, qui in addi. ad
Ioan. Monach. num. 13. de re script. teneat con-
trarium, dicens esse scripturam priuatam,
ideo non facere fidem nisi in cancellaria, ut
super ea sumatur per officiales curiae for-
ma, qua dat esse rei, & eam conferuat in
esse. Absurdum enim foret si hoc esset per
partes remissibile. In nemo ff. de lega. a. allegat.
simile de excommunicatione, sicut enim
excommunicatio partium conuentione
tolliri non potest, nisi absolutio sequatur. c.
cum desideres de senten. excomm. Ioan. Monach.
in cap. quinque. col. 2. illo tib. in 6. hec Philip.
Prob. in d. c. tibi.

Ego vero dico si partes velint stare si-
gnature, quod ei stetur. nam cum partes
sunt concordes, quid ad iudicem? Quide-
niam aliud agit pretor, quam ut controuer-
siam dirimat. *l. 5. inde f. de noui operis nunc.*
& iudex non supplet in his, quae facti sunt.
l. vna. C. ut que de sump. aduoca. & istud est in-
tructum in merum fauorem partium,
& principaliter. ergo illi fauori renuntia-
re possunt. *l. pen. C. de pact.*

Item probatio imperfecta, potest reddi de consensu partium perfecta. l. f. C. de testibus. & vni testi credi, licet alias non. l. Theopompos, vbi plen. Bart. ff. de dote prælega. Feli. & alii in cap. venientia de testib. etiam fine iuramento. gl. in l. ff. deferuntur.

Imo possunt facere partes, ut dicto alterius partis credatur super damnis & intercessione, ut Bari. firmat in l. f. f. de preto. stipula. & in l. iusl. a. d. quod ex conuentione. in pr. ff. de iure. sequitur Iaf. in repet. l. admoniti. colum. 97. num. 200 ff. illo titu. Ettesti etiam infami, aubent. si quis testibus. C. de testib. facit gloss. sing. in aubent. de testibus. S. & licer. in gl. & supplicis. r. aubent. multa addidi colla. 7. Doct. in c. caus. on. de testib.

Et signatura non dicitur scriptura priuata, quia est facta, secundum eum, per officiales curie. ergo non est priuata, sed publica. Et si priuata esset, non signaret eam Papa, & signando videatur dictam mandare, ut littere sicut secundum signaturam, nam

B b b b

postea cancellarius scribit, per quem debet fieri minuta postea ingrostanda, ut docet Nico. Milius in reper. in verbis gratia Apostolica, que est 36. Et quamvis esset scriptura privata: tamen ex conventione partium faceret fidem inter partes, ut plene probat Ios. in d. l. Admonend. col. 40. nu. 101. cum seq. ff. de iure. reprobando Imo. & a los contrarium tenentes.

Nec refragatur d. l. nemo potest, quia intelligi debet de legibus introducenisibus solennitatem, vel ius publicum, quod per partes non possit renunciari, fucus si ius introducat aliquid in fauorem partium, tunc partes renunciare poterunt: nec obest allegatio facta de excommunicato, quia excommunication non est in fauorem partium introducta, cum sit medicinalis, c. 1. de sent. excom. in 6. igitur partes hoc non possunt, fucus in signatura ut possunt illi credere.

Quintus fallit ut probet contra supplicationem, qui eam dedit, ad hoc ut probetur, quod beneficium viuentis impetravit, & ita seruat Rota, ut docet Do. Gomef. in q. 5. in commenta suis super regulam de imperia beneficij viuentis, & per hoc tex. in l. cum premium. C. de libera causa, ubi statut confessioni supplicantis in eius prae iudicium.

Sexto etiam si mea signatura per fiat signata sit: & tua per concessum, ego preferri debeo, & illi signaturae statut regu. 31. cancell. ubi abunde scribitur.

Septimo si petatur aliquem in religio sum recipi, ac sibi de quovis ecclesiastico beneficio prouideri, per simplicem signaturam fiet receptio, ut patet in regula cancell. 65.

Notandum est, quod concessio facta a Papa in signatura, intelligitur secundum partis supplicationem, c. inter dilectos. §. ceterum. de fide in instru. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. actio. pulchri Dec. cons. 33. viso punto. col. 1. & cons. 373. viso consilio. col. 3. num. 11. versi. secundum. presupponendum. & Soci. cons. 12. viso processu. col. penul. & ult. in 4. vol. Et quando supplicatio est certa & limitata, & responso ambigua, responsio & consilio declaratur & intelligitur secundum

supplicationem. Bar. in l. si quis intentione in f. ff. de iudicis. Ex quo inferatur, quod si quis perat absoluui a diuibus excommunicatis, & Papa dicat, fiat ut petitur, videatur ab illis diuibus absolvire: fucus si vntantum tacit expressa. arg. c. sedes, de re. Papa nor. in c. cum pro causa. in gl. vli. de sententia excommunicatis.

Item si in signatura petatur, quod qualitas beneficij habeatur pro expressa, vel aliud: & Papa signet, fiat ut petitur, valebit gratia, ac si qualitas expressa esset, vel aliud exprimendum. Anto. de But. cons. 2. visititeris. col. 1. que in referet & sequitur Fel. in c. super literis. col. 6. regula. 4. nu. 9. de rescript.

Et si pars narret beneficium vacasse certo tempore, & petat sibi conserri, si Papa dicat, fiat, prae sumuntur facta cōcessio cum eodem tempore, per text. in arg. in l. quero. §. ff. de editi. editi. Bal. in l. 1. col. pen. nu. 13. C. de editi. actio. sic consuluit Soci. cons. 103. in causa. col. pen. in 3. vol.

Et si quis porrigit principi supplicationem multa petendo, si princeps simpliciter rescribat, omnia concedere videtur, ut consulunt Rom. cons. 30. confirmanda. Idem videtur decidere in simili causa Alex. cons. 84. in causa vertente. nu. 4. col. vli. in 1. vol. & cons. 94. in causa. nu. 3. in 2. volu. & plura cumulat Hyppol. cons. 75. clementissimum. num. 8. cum seq. ficit quando plures postulant aliquid, & Papa simpliciter concedit, nempe omnibus concedere videtur, quia non est ratio curvni plus quam alij concedat. arg. l. cum viri. in pr. ff. de bonis aucto. iud. possiden.

Fallit quando Papa a limitat, vel cancellas est aliquam partem, tunc enim concessio limitata stabitur. Panor. in d. c. inter col. 3. per illum tex. unde quando petitio fuit indeterminata, ut pote, quia petit secum dispensari de non promouendo, & concessio fuit terminata, ut pote de non promouendo ad duos annos, tunc concessio attenditur. Panor. in c. 2. de iurega. & pace. Fel. in d. c. super literis. col. 6. nu. 10. Ias. in l. Gallus. §. Item credendum. nu. 10. cum seq. col. 3. ff. de libertate. & postbu. Vnde etiam si quis petat dispensationem ad obtinendum praebendum, & dignitatem in eadem ecclesia, etia electio.

nam si Papa cancellat, illa verba, etiam ele-
ctuam, videtur alia concedere, & hoc can-
cellatum denegare, allegatur. *l. tribunus. in*
si. ff. de militi. test. haec nominatum concludat
Do. de Rota. decis. 561. Cancellaria. in antiqui-
nam qui viuum negat aliud concedere vi-
detur. l. cumprevisor. ff. de iudic. c. nonne. de pre-
sumptio. lo. de Selua. in tract. de benef. in 3. parte.
q. 12. in qualita. 19. nu. 33.

Secundo fallit in his, quæ debent specialiter & expresse concedi, tunc si non sit in signaturæ expressum, concessum non censemur: sed neglectum: quia si Papa voluisset, concessisset illud. *cap. ad audienciam. de*
de decis. ut si petatur quod summarie pro-
cedi posse, si Papa non dicat, audiatur talis,
& summarie procedat, non poterit summa-
riæ procedere, ut extat decis. Rote. 379.
Nota quod si in commissione. in antiqui. quia spe-
cialis commissio requiritur. Clem. sepe. de
vera. signifi.

Breue Apostolicum, est scriptura breuia in modicis concessis negotiis, in papyro descripta, & cera rubea, annuloq; pifatoris sigillata, ac signo secretarii subscripta. De breui. vide text. in l. si. C. de conuenien-
tissi debit. l. 10. & l. 5. de epoch. publ. l. in nam. in si.
de colleg. l. 1. n. & l. excellantiam: de erogat. milit.
anno. libr. 12. l. placez. C. de episc. & cler. & in-
fus. c. s. in pr. quid si inuestitura. & s. item si in-
fallus, si de inuestitura fendi controuersi fuerit.
Vbi dicitur, breue testatum. Vide Budeum
in Amor. in Pandectas, in l. qui leuand. ff. ad
legem Rhodiam, de iactu. vbi vocat breuariu: vel
vocari Breuis, seu Breue post. humanae,
in p. 2. q. 5. Dico. Apostolicum, ad differen-
tiā alterius breuis, d: quod inferius. Secun-
do dicitur scriptura, sine qua non dicitur.

Terrio Breuis dicitur, quia breuibus
verbis fit, teste Buldo in cap. 1. de conuocatio in-
uestiture, vel in breuibus materiis concedi
solet, & breui negotiū continet, ut pote
sine præstationibus: & sic dicitur in modicis
concessis negotiis: quia in arduis bullis
vtrumur. In papyro descripta, ad differen-
tiā bullæ & confessionalis, quæ in mem-
brano desribuntur. Postea dico, cera rubea,
ad differentiam alterius gratiæ, quæ
cera viridi sigillatur.

Item dicitur annulo pifatoris, ad differen-
tiā aliorum sigillorum, & vocatur
hoc sigillum annulus pifatoris, quia Di-
uus Petrus, qui pifator erat, hoc sigillo
prius vsus est, & sicut sine præstationibus
& ampullis, verò vtebatur: ita & nūc pon-
tifices summi, post eum, & Alexa. 5. Ponti-
fex id temporis maximus, multum hanc
materiam Breuium ampliavit, & primus
secretariorum collegium instituit, teste Go-
mezio in tract. breuium. n. 9.

Et quamvis olim non concederentur
Brevia, nisi in materia iustitiam concernē-
te: tamen hodie per breue non solum ex-
pediuntur negotia circa iustitiam: sed etiā
circa gratiam, teste Gomezio in suotrac. vnde
vidi concedi quibusdā bibliopolis per bre-
ue, ut licet typis mandare. & imprimere
consilia laf. & aliis omnibus à Papa prohi-
bebatur ne imprimarent, per decem an-
nos, sub pena excommunicationis, ut li-
cet videre in illis laf. consil.

Quero que causæ per breue concedan-
tur: Respo. Applicationes siue commis-
siones de simplici iustitia potest cancella-
ria sine speciali Papæ commissione con-
cedere, secus in breuibus, quia per breuia
causa pendens, in partibus committitur,
quam cancellaria non potest committere,
ut etiam firmat. Et id. conclu. 46. Dom. Gomez
in tract. breuium. num. 8. & seq. vbi Brevia æ-
quiparat bullis expeditis per cameram,
per ea quæ no. Card. Alex. in c. in menoriam. col.
pen. 19. dist. & ideo siue falsa latinitas non
vitiat bullam, quæ transit per cameram,
quia non examinatur per diuersos officia-
les: ita non vitiat Brevia: sicut vitiat bul-
lam, quæ transit per cancellariam. c. ad au-
dientiam. 1. d. resecript.

Item dispensatio potest fieri per signa-
turam, & habilitatio: & valet sine literarū
expeditione, cum gratia sit perfecta per
flat, vel concessum, ut consuluit plen. Ripe
lib. 2. respon. ca. n. de iure sufficit, nec dicitur
intrufus, qui duo beneficia obtinet cū sim-
plici signatura, si cum simplici signatura sit
dispensatus: nec incidit in extrauag. ex-
crabilis. gl. in regula cance. 53. Scripti in repe-
t. postulatis. in gl. retinere. de cler. excom. min.

Bbbb 2

vbi in conscientiae foro, dixi tantum pro-
delle signaturam, quantum in bullam, ibi ri-
de. Imo Alex. Papa & statuit quod non da-
retur priuatio illius, qui cum sola signatu-
ra se intrufat, nec in regno recuperetar. Di-
spensatio vero & habilitatio non sunt ex
stilo curiae Ro. per Breue, & hec prohibuit
Alex. Papa VI. qui Brevia instituit & am-
pliavit, ut in suis regulis quilibet videre
potest. Aliquando tamen ad duos menses,
ad duas dignitates in eadem ecclesia: & ad
quatuor menses ad duos canonici &
prebendas dispensatur, p. n. Staphil. in eod.
tracta versi. in super conceditur. Et etiam per
Breue dispensatur secundum eum cum
homicida, & habilitatur.

Item dispensatio de non promouendo
per annum ex sola signatura dabitur per
Breue ad biennium, vt in re. Papæ Alexan-
VI. continentur, & prorogatur ad annum
etiam per breue, per bullam vero, ultra,
quantum Papa vult & concedit.

Item ad visitandum sanctum sepulchrum,
quando orator est presens, conceditur per
solam signaturam, si vero absens, per Bre-
ue, & hoc statuit Papa Alex. in suis regu-
lis, & quando conceditur religiosis, dici-
tur, de licentia superioris eorum, ne va-
gentur. c. si cupit. 16. q. 1.

Item per Breue non committuntur appella-
tiones extrarvbem; nisi pro pauperi-
bus & miserabilibus. Egid. concl. 44. Allega-
tio paupertatis, per l. si procuratore: §. si igno-
rantes. ff. manu. ii. vel nisi altera pars habue-
rit commissionem per Breue in partibus,
tunc ut æqualitas seruetur inter partes, al-
tera etiam habebit. arg. c. cum debet licere, &
c. in iudicis, de reg. iur. in t. c. n. de iudicis, ibid.

Item conceditur per Breue facultate
standi de bonis acquisitis intuitu ecclesiae,
usq; ad certam sumam, modicam tamè:
nec est componenda, quia de modicis ma-
xime Romani, & mulieres non curant. l.
sciv. ff. de resti. in iug. Et religiosis, quando
hæc facultas datur, statuit certa summa
arbitrio Papæ taxanda, & quod de licentia
sui superioris testentur. arg. c. cum ad mona-
sterium de fato monacho. Clemens religiosis de
procura. Egid. conclus. 247. f. a. r. Et quando

possit concedere declarat Panorm. in c. cum
effe, de resti. in repetit.

Item licentia vendendi res ecclesiæ, &
pecuniam exponendi in euidentem ipsius
ecclesiæ utilitatem, solet per breve conce-
di, quando valor rei alienanda non ex-
cedit centum ducatum, aut annuus censu
quinque ducatorum, supplicatione inter-
classa teste Staphileo in d. tract. versi. datur per
Breue.

Altare portatile non solet dari per bre-
ue, nisi ex singulari gratia nobilibus, aut
graduatis, aut alias dignis personis, vt cele-
brant in oratoriis, vel dominibus. arg. text.
in auth. vt in priua. domin. sacra mysteria
non frant, & prædicatores ac minores ha-
bent priuilegium, vt cum altari viatico
possint celebrare sine episcopi licentia. ca.
in his de privilegiis.

Item licentia vescendi lacticiniis, ouis,
& carnibus, per breve datur, de consilio
tamen utriusque medici animæ videlicet,
& corporis, gl. & Doct. in c. f. 82. diff. Corstius
in sing. incipit. Caro.

Item doctorandi non datur extra
terras ecclesiæ per breve: in urbe sc. adhi-
bitis ad hoc duobus, vel tribus doctoribus
eiusdem facultatis, teste Staphileo in d. tract.
de iure gratiæ. rub. de re ser. in forma brevium.
fol. 190. versi. licentia, vbi tenet licentias ha-
bitus quo adhæc, pro doctoribus, eo quod
de proximo sunt cingendi, pro cinctis ha-
bentur. l. pen. ff. de testa. militia. & bonis texti. m.
l. qui pœna. ff. de manu. quod non credo ve-
rum, per text. quem allegat in l. nemini. c. de
advo. diuerso. iudicio. ibi doctores, & Bal. inl.
athlete. in prim. ff. de excusa. tutor. scripti in glo-
licentia. i. de colla. in concord.

Ratio est, quia is, qui non est docto non
potest facere doctorem, nec sibi dissimi-
lem facere. l. adiles. §. qui mancipia. ff. de adil.
edit. Panorm. in capit. cura pastoralis. in fin. de
iure patro.

Indultum de fructibus recipiendis, non
datur per Breue: sed per bullam, si sit in
curia Rom. vel in altero beneficiorum re-
sideat, seu in studio generali: non tamè
comprehendit hoc indultum, vt quis di-
stributiones quotidianas recipere possit.
710.

190. de cleric. non residen. in 6 glo. d. inc. 2 priu. in 6. plen. scripti in scholastic. pruul.

Item per Breue datur licentia promouendi ad quocunq; ordines extra Rom. curiam, à quounque catholico antistite, & gratiam sedis Apostolica habente, de quo operentur hæc verba declarant. gl. & Doct. in c. veniens de prescriptio. Solet tamē addi clausula de licentia sui ordinarii. cap. nullus, de par. eccl. & hoc est introductum contra infames & pessimos, qui communiter consueverunt fugere loca rationū, c. cum deputati de iud. & ad alios ordinarios confugere, ob id scribitur. d. clausula c. i. & per totum tit. de temp. ord. in 6. sed episcopis, & superioribus in vrbe degentibus solet concedi licentia proinouendis sub sola signatura, & quodvno die promoueri possint dominico, vel feito, nam isti episcopis solent deferri. c. 2. de off. dele. in 6. c. quia, de sen. excom. eccl. lib.

Per Breue datur facultas & dispensatio alicui promoto ad locum regularem, vt non teneatur suscipere habitum per alios eiusdem ordinis gestari solitum, nec professionem emittere regularem, etiam solet prorogari ad sex alios menses intra tamen tempus primum sex mensium. arg. l. sed s. manente, ff. de prece & sex ultimi computantur à fine primi semestris. arg. c. cum exco de eccl. in 6. Imò etiam solent eidem literæ concedi, vt extra monasterium possit habitare deseruendo ecclesiæ cura, vel sine habita tamen licentia sui superioris. c. 2. de statu mona. Rot. dec. 483. Collatio. in not.

Etiam per Breue, regulari certum ordinem professo, datur licentia manendi in alio ordine ad quem sine licentia sui superioris conuolauerat, & committitur absolutio ab apostolica & ab aliis ecclesiasticis censuris, & penis, quas præmissorū occasione quomodo ibet incurrit, & super irregularitate, quam forte contraxit celebrando, dum talibus censuris effet innodatus: non tamen incurrit penas. c. 2. necler. vel mona. in 6. Roma. conf. 341. circa primum.

Moniali etiam professæ datur, cum

causa, licentia transiundi ad aliud monasterium monialium alterius ordinis, cum consensu superiorum, & cum mutatione habitus. not. in c. Deus, qui. derita & honesta, qui non congruit rationi, vt homines disparis professionis & habitus, simul in eisdem monasteriis socientur. cle. i. de elec.

Etiam ex iusta concedetur causa per Breue, vt monialis in domo patris, vel fratris, seu matris, extra monasterium quo ad vixerit religiosè viuere possit, de licentia tamen sui superioris, & ea durante. cap. periculoso de statu reg. lib. 6. & iusta causa esset, si alio alium suscepissent habitum, vel monasterium esset destructum.

Exemptio ab ordinario ex causa per breue dari solet, teste Staphil. in vers. datur. in d. tract. breuum.

Dispensatur super defectu oculi ad omnes etiā sacros & bresbyteratus ordines, & quod in illis etiam in altaris ministerio ministrare liberè & licite valeat, dummodo in oculo non tanta appareat deformitas, quod ex hac possit populo scandalum generari. c. 2. de corp. ritua. & quando est absens solet comitari illius ordinario, vt diligenter aspiciat oculum, & defectum, si est in curia, ostendat referendario, quia postea refert.

Committandorum legatorum ad piam causam, vt in aliam fiant, per Breue facultas datur, alias sine sedis apostolicae auctoritate non sit. cle. qui. contigit. de relig. dom. Aufr. dec. Tholo. 26. doc. in c. nos quidem de testa-

Intelligat tamen quando legatum illud erit ad opus certum, tunc non solet commutari, vt voluntas defuncti seruetur: alias secus. l. in conditionib. ff. de cond. & devon. vltima enim voluntas debet exequi. l. vel negare. ff. quemadmodum testamenta aperiatur. c. vlt. voluntas. 13. q. 2. ex causa tamen solet immutari etiam in rebus certis.

Prorogatio temporis de consecrandis episcopis solet dari per breue ad biennium, computandum à fine trium mensium datorum de iure. c. cum in cunctis §. i. de elect. & hæc prorogatio in Francia dari non solet episcopis non prouisis nec confirmatis à Papa nec de non promouendo ad sacros

Bbbb 3

ordines, teste Steph. in tract. de literis gratiae, in fine, & haec prorogatio fit aliquando per peccnitiarum maiorem, quando ipse priuas literas concessit: alias non, teste Gomes, in tract. breuium n. & seq.

Vltimò datur per Breue dispensatio ad omnes ordines & beneficia, illis, qui olim contraxerunt cum vnica & virgine iam defuncta: sed eam bigamis non solet Papa dispensare. c. acutius. & c. vlt. 26. distin. potest ratiem Papa plenitudine potestatis dispenseare cum illis: quia est maior Apostolo in potestate. c. sacro sancta. 22. dist. Rota dec. 447. Quoddam factum in no. Et ne quis in his breuibus erret, transcribo formam, ex qua erit facile dignoscere Breua, postquam dixerimus quomodo dignoscatur.

Videndum est quomodo cognoscatur hoc Breue ex sequentibus. Primo ex breuitate cognoscitur: quia sine prefationibus, & apparatu fit: bulla vero prefatione habet vitæ & morum, & aliae ferè literæ. Non minus tamen dicitur Breue, licet multa fuerint verba negotii qualitate, sicut Imperator dicit paucissima verba, per vnam vel duas columnas. in l. cum antiquis. c. de usufru. 7. Sed quod in breuibus matériis concedatur, & vbi non est expónenda multa pecunia. Et sic in casibus conscientiæ, & in absolutionibus dari potest.

Tertio non solet huic breui Papa subscribere, sicut signaturæ, sed secretarius tantum.

Quarto in his solet fieri mentio annuli pectoris, & non in aliis rescriptis, ut superius scripti, & ut deinceps melius dignoscatur, formam eius subiici.

FORMA BREVIS EST TALIS.

Paulus Papa 3. dilecto filio salutem & apostolicam benedictionem. Cupientes commodis tuis quantu cū Deo possumus paterna benignitate consentire, tuisq; in hac parte supplicationibus inclinati, tibi ut ratione decanatus ecclesiæ Parisi. quem sicut afferis, in dicta ecclesia obtines, aut cuiuscunque alterius beneficii ecclesiastici curati, vel alios sacros ordines requirebibus per te pro tempore obteti, ad aliquem

ex sacris etiam subdiaconatus ordinibus ad biennium à data præsentium computandum: vt interim te in diuinis officiis melius intruere possis, te promoueris, & in munere tenaris, nec ad id inuitus à quoquam compellivales, præsentium de speciali gratia indulgemus, prouiso, &c. Non obstantibus, &c. Datum sub anno pectoris, tertio idus, &c.

Effectus horum Breuium apostolicum est, vt tantâ vim habeat iure cœcta, & in illis materiis in quibus conficiuntur rescripta alia, & aliae literæ apostolicæ. Ed. hic: col. 3. & incidit in falso, quiboc breue corrumpt, teneturq; pena. ca. ad falsiorum, vt iudicavit Alex VI. in Consilio, prout refert Gomes, in tract. breuium, n. 5. vbi dicit, quendam archiepiscopum ob hoc combustum, quod falso in Breuio Papa commisisset. Etho probatur ratione sigilli. Nam sigillū scripturā reddit authenticam. c. 3. loco. ibi doctores, de prob. & c. 2. def. de instru. Et sic potest hoc Breue derogare bullæ, si vltimò concessus fuerit, per de cons. in 6. & probat sicut aliud rescriptum.

Aliud est Breue à notariis in hoc confeatum regno, & dicitur matrix scriptura notariorum, quia breui scribitur, & cum clausula, &c. de qua in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de liberis & posth. scripti in l. certorum ff. de verb. & rerum sign. & Galli voluntari, Breues, quæ scriptura potest postea extendi in instrumentum authenticum.

Bulla est scriptura in pergamo de scripta, & plumbō ex chordis pendent, decorata, quæ si fuerit gratia debet esse chorda serica. Si vero bulla iustitiae fuerit, cum filio canabis. text. in cap. licet. & c. quam graui de criminis falsi. glo. in extrauag. sedis, in verb. iustitiam. cod. iur.

Feli. in c. postula. sti. col. 3. d. rescr. & si filium fuerit in totum ruptum, bulla non probat. gl. in c. nobilissimus. in gl. magna. in si. 97. distin. quam sequitur Card. Alex. in c. in memoriam col. vlt. 19. dist.

Et dicitur bulla tam in literis iustitiae. c. presentium, circa prim. iti. sub bullam iustitiae missis, de testibus, in 6. quam in literis gratiae. licet. & c. quam graui de criminis falsi.

Fiant

Biunt etiam hodie quædam scripturæ, quæ parua datae vocantur, nam dicam datario, quod beneficium vacat, ut mihi conferar, & ego petam à datario, quod mihi datur datum illius diei quo mihi fuit collatum, & ipse dabit: & postea extedetur in signaturam, vel bullam. Nam si dicam aliquem constituisse procuratorem ad resignandum in favorem meum sub ipso procuratorum mittendi, concedetur mihi parua data, & in his infinitæ committuntur fraudes, quia sic impetrantur omnia beneficia Romæ. Ideo sancte fuit statutum per Papam Paulum III. ut impetrations & prouisiones eo die consensu computentur, & non ab alio die, ob id Romæ etiam statutum fuit, ut parua datae post mensem non expediuntur: etiam bonum esset statuere, ut post menses procurations ad resignandum non expedientur: quia periculis sunt, nam interdum quis tradit procuratorium patruo ad resignandum, quod ipse custodit in area: demum moritur, & alius inuenit, & resignat, ac filii conferris facit, quod est homine bono indignum.

REGVLA XXXV.

De impetrando beneficium etiam per annum pacifice possessum.

Item idem dom. noster.

Ista regula est utilis & seruatur in Francia, unde impetratio iudicatur subreptitia & nulla, si non exprimantur sequentia, quæ sunt de forma, propter clausulam decreti, *vinot. Fel. in cap. cum dilecta. de reser. & hoc est introductum ratione sequenti.*

Vt improborum lites exquirantur motus reprimantur, voluit statuit, & ordinavit, quod quicunque beneficium ecclesiasticum

Comprehendit officium & dignitatem ecclesiasticum. *gl. in cl. auditor. de reser. & superscripti: & ex ratione regulæ comprehendit impetrantem per resignationem, vel per alium modum vacandi, telle Cassa-*

do. in dec. 15. locum habet, & i. super reg. cancel.

Tunc per annum.

Nora sequentia requiri antequam hæc regula locum habere possit. Primo, quod beneficium fuerit possessum per annum integrum & compleatum, nec haberet locum decisio huius regule si possessum fuisse per decem, vel vndeclim menses, cum dimidio; nisi fuerit annus completus. *l. 3. §. 1. ff. de minoribus.*

Et computatur hic annus à die quo ad eptus est beneficij possessionem, & postea per annum pacifice possedit.

Immediatè præcedentem.

Seundò requiritur, quod possessum fuerit per annum immediato præcedentem, videlicet impetracionem, vnde si nō possederit per sex menses, & postea alius, demum primus per alios sex menses, non habebit locum hæc regula, per hoc verbū, immediatè præcedentem.

Pacificè possessum.

Tertiò requiritur, quod quis pacifice possederit, id est, sine lite & controvèrsia, ut plenè scribo de hoc verb. pacifice, in tract. de pacif. poss.

Et quod certo modo vacare prætenditur.

Quarto quod beneficium prætendatur certo modo vacare: alias diceretur beneficium viuentis impetrare, quod est prohibitum ut supra dixi in regula.

Deinceps impetravit.

Quinto requiritur quod illud beneficium impetretur, & cum effectu. *l. 1. ff. quod quisque turis.*

Nomen.

Sextò in impetracione requiritur nomen, & sic nominis expressio illius, qui possederat pacifice beneficium per annum, & quamvis nihil exprimat de cognomine, tamen exprimi debet, ut certus reddatur. *l. certum. ff. si certum pet. scripti in §. teneantur. de colla. in concord.*

Gradum.

Septimò debet exprimi gradus possessoris

soris beneficii, si quem habeat: alias non vult exprimatur. Et si beneficium fuerit vnitum, & per annum possellum, etiā oportet ista exprimere, & habebit locum ista regula, ut concludit *Cassad. in dec. 13. vrram obtinens super regulis cancel.* quia impetranti statuitur hæc regula, non possessori.

Et nobilitatem possesso-
ris eiusdem.

Octauo nobilitas est exprimenda possessoris in hoc casu, si fuerit nobilis: alias sufficeret exprimere nomen & gradum.

Licet regulariter impetrans beneficium, non teneatur exprimere nobilitatem, quia nobilitas non est causa retrahendi concedentem, sed inducendi: *de cl. in cap. ad aures. i.e. rescr. 10. an. de Selua in tract. de benef. in 3. part. q. 12.*

Et quot annos ipse possedit.

Non exprimi debet quot annis possederit beneficium, quia tres annos Papa nollet conferre, si cum colorato titulo possedisset, ut in reg. seq. non tamen habet locum ista regula, si beneficium hæretici impetraretur, cum sit ipso iure priuatus. *text. in. c. quo iure. rbi Dom. & Alex. 8. difin.* hoc expressa decisum fuit in Rota, ut refert *Cassad. dec. 14. super reg. cancel.*

Ac specificam ac determinatam, ex qua clare poterit constare quod nullum ipsi possessori in beneficio ius competit, causam in huiusmodi impetracione exprimere.

Dicimò oportet causam exprimere specificè, non in genere, per quam patet at summo pontifici, quod possessor nullum ius in beneficio habet aliqui impetratio non valet: quia non intendit derogare iuri alterius, ut supra dictum extitit.

Et infra sex menses ipsum possessorum ad iudicium euocari facere.

Qui sex menses computantur à die data literarum. Fallit tamen si propter bellum non potuisset habere literas, vel alio modo impedimento, ut scripsi in §. 1. in verb.

impedimento, de colla. in concord.

Item si intra annum sententiae diffinitiuae possessor conuentus cesserit, non habebit locum hæc regula: nec si ante lapsum istorum sex mensium datorum ad faciendum vocari possessorem, ut concludit *Cassad. in decis. 16.* Idem quod super regul. cancel.

Item istud tempus solet per Papam prorogari antequam sit elapsum: quia post lapsum, prorogari non potest. I. sed si manente ff. de prece. sefis est nobis *Staphilus in tract. de lueris gratie. sol. pen.*

Causamque ex tunc desuper, infra annum usque ad suam diffinitiunam inclusiū, prosequi debeat, & teneatur.

Duodecimò debet prosequi causam usque ad sententiam diffinitiunam à die citationis per vnum annum, nisi stererit per iudicem, ut in l. properandum, in fine C. de iud. vel nisi per Papam istud tempus prorogatum fuerit, ut supra dixi.

Idei si mortuus fuerit impetrans intra annum: quia subrogato non obterit, cum non steterit per impetrantem, ut concludit *Cassad. in decis. super regul. cancel.* Quo ad dictam.

Alioqui impetratio praedicta, & qua cunque inde secuta nullius existant firmitatis.

Ecce hic decretum, ut non valeant impetrations factæ non seruata forma hic posita: nec inde secuta: & sic in 2. instantia poterit apponi ad annullandum primam sententiam, ut decidit *Cassad. in decis. 12. Obi- nits. per. reg. cancel.*

Et idem impetrans de damnis & interesse possessorem praedictū propterea contingentibus, & satisfacere: & si possessorem ipsum iniuste, friuole & indebitē molestatore repertus extiterit.

Condemnari ergo deberis, quia ad iudicium vocauit temere, in hac materia beneficiali, in damnis, interesse & expensis,

*In hic patet, & in rubr. de pacificat. possit.
Quinquaginta florenos auri
persoluere.*

*Et sic patet multam apostolicæ came-
ra esse soluendam, quod est verum in ter-
ris Papæ subiectis quoad temporalem iu-
risdictionem, alias applicaretur illi, qui
habet temporalem iurisdictionem in loco.*

*Cameræ apostolice sit astrictus,
nec aliis quam præmissus vaca-
tionis modus, etiam per literas, si
neutri, aut subrogationis, vel a-
lias, sibi quoad hoc, ut beneficium
huiusmodi ea vice consequi, aut
obtinere valeat, quomodolibet
suffragetur. Illudque nullatenus
in antea litigiosum propterea cœ-
seatur.*

REGULA XXXVI.

*Item statuit & ordinavit idem
dominus noster, quod si quis que-
cunque ecclesiastica beneficia,
qualiacunque sint, absque simo-
niaco ingressu, ex quovis titulo,
apostolica vel ordinaria collatio-
ne, aut electione, & electionis hu-
iustmodi confirmatione, seu præ-
sentatione, & institutione illorum
ad quos beneficiorum huiusmodi
collatio, prouisio, electio, & præ-
sentatio, seu quævis alia dispositio
pertinet, per triennium pacifice
possederit, dummodo in benefi-
ciis huiusmodi (si dispositioni a-
postolica, ex reseruatione genera-
li in corpore iuris clausa, reserua-
ta fuerint) se non intruserit, super
eisdem beneficiis taliter possessis
molestari nequeat: nec non impe-
trationes quaslibet de beneficiis*

*ipsis sic possessis factas irritas &
inanis censeri debere decreuit,
antiquas lites super illis notas pe-
nitus extingendo.*

*Nihil scribam hic, quia edidi tractat. de
pacifi. posse. vbi totam huius regulæ
materiam tradendo regulam cum viginti
ampliationibus, & totidem limitationibus
descripsi, omnibusq; palam feci, quamob-
rem si quis abundantius hanc materiam
prosequi velit, adibi per me scripta recur-
rat, vide Boër. q. 150. in decif. Burdeg. idem di-
centem.*

REGULA XXXVII.

De publicatione resignationis.

*Item idem dominus noster sta-
tuit, & ordinavit, quod quicunq;
beneficia ecclesiastica.*

*Et sic hæc regula habet locum in bene-
ficiis ecclesiasticis, de quibus in regul. i. dereg-
iur. in 6. & non habet locum in beneficiis
temporalibus, videlicet in feudis, licet a
Papa dentur, de quibus in libr. de feudis. & in
rub. de his, qui feudam dare possunt, in vñibus
feud. & hanc differentiam tradit text. in ca.
felici. de penis, in 6. vide Paul. Par. conf. 39. in
6. vol. Hæc regula fuit recepta & publicata
in Senatu Par. anno 1493. die 27. Augus.*

*Ratio huius regulæ est, quod morte
possessoris censeatur vacare beneficium:
quia possessor censetur dominus. l. sive pos-
sideris. vbi gl. C. de prob. Federic. conf. 13. col. 2. per
l. s. C. de rei vend. facit. l. 2. C. de proba. Fel. in cap.
cum generabilis, post Pan. de except. cl. 1. & ibi
imol. ita lute pend.*

*Item quia hic textus generaliter loquitur,
quod quæcumque beneficia ecclesiasti-
ca, &c. ergo comprehendit dignitates, offi-
cia ecclesiastica tam regularia, quam secula-
ria, & alia quæcumque beneficia, quæ in
titulum conferuntur: non tamen dignita-
tes episcopales, cum sint dignitatum cul-
mina. c. pen. de prob. nec archiepiscopatus,
nec abbatias. gl. in c. 2. de prob. in 6. vbi multa
addidit.*

Cccc

Sue in Romana curia, sue extra.

Vnde pro hac verba coniicere potes, quod hæc regula habet locum tam in beneficiis resignatis in curia Romana quam extra, ut infra dicitur. Et dicitur in curia Romana vacare quando vacat ubi est Papa: quia curia Rom. ibi dicitur ubi est Papa. gl. & doct. in c. 2. de præb. in 6. vel si moriatur in loco proximo non distante veltra duas die tas. cap. præsentium. ibid. Et cuin ista regula sit difficilis propter intricationem textus, & ideo sic legi debet regula, & intelligi, quod quæcumque beneficia resignata non per resignationem, sed per obitum vacare censeantur, collationes quoque de illis tanquam per resignationem vacantibus factæ nullius sunt roboris, vel momenti: si resignantes illas postmodum in possessione mortui fuerint. Ergo requiruntur multa. Primum quod beneficium sit resignatum in curia, vel extra. Quod resignatos moriantur in possessione. Quod publicata non sit resignatio intra sex menses, si in curia sit facta. Si autem extra curiam expedita fuerit, intra sex menses publicari debet. Ergo quando est publicata intra tempus statutum, non vacabit per obitum, sed per resignationem: ideo collatio per resignationem valebit.

Quinto quod possessio petitæ non fuerit ab his, quos id cōtigit: alias dicitur collationem per resignationem valere sumpio argumento à contrario, quod in iure validissimum. l. i. ff. de offi. eius cui mand. est iuris. & c. cum apostolica, de his quæ sunt à prelat.

Resignata.

Requiritur ergo in ista regula, quod beneficium vacet per resignationem, per hoc verbâ resignationes, & verb. resignantes, infra eo. & sic non haberet locum quando beneficium vacaret per non promotionem, vel per priuationem, quia cum text. exprimat unum vacandi modum, alias non comprehenditur. c. suscepimus, dersc. in 6. c. cum in illis. §. 2. de præb. ibid. Additum non per resignationem, sed per obitum huiusmodi vacare censeantur, & in-

tellige siue sine resignata simpliciter, siue causa permutationis, cum simpliciterit. text. loquatur, & utrumque potest dici resignatio. Sic consuluit Roman. conf. 46. in re presenti, &c. quamvis dubitet Gomes. quæll. 3. & habet etiam locum in resignatione, si resignans sibi retinuerit omnes fructus quandiu viueret, quod est verum, si per resignatarij manus eos capiebat, vel capere debebat, secus si propria autoritate resignans deberet esse semper in possessione, & denominationem habere, tunc non haberet locum ista regula, & concludit Gom. q. 2. nam Papa sic conferendo, videtur huic regulae derogare, quæ est contraria collationi factæ per Papam, aliâs impetratio. & Papæ prouisio est et nulla, & quia resignans non remaneret in possessione utili, sed sui iuris tantum, quod sibi reseruit, & ina consuluit Petr. Paul. Paris. conf. 39. An regula. in 4. vol. nam postquam erat permis sa perceptio fructuū, erat permisum resignanti in possessione manere, & sic huic regulae derogare, quo ad hoc Papa intendebat. arg. l. 2. ff. de iuris dict. omn. iud.

Nisi de illis factæ resignations in eadem curia infra sex menses.

Intellige quod resignationes non valent, nisi publicatae fuerint intra sex menses, quando in curia facta est resignatio. Ob id statuitur longius tempus in curia, quia ex omnibus partibus ad eam confluent homines, etiam ex remotissimis regionibus, qui non possent publicare, nec bullas habere intra tam breve tempus, & facit pro hoc l. quinquaginta. ff. de excus. tut. & §. q. antem illo. tit. in Institutio.

Quare, quid si aliquis constituit procuratores ad resignandum in favorem Titii, retenta villa iustitia & tali molendino, non aliter, nec aliâs Papa confert non retenta iustitia, vel sub restrictione si non excedat medianam partem, an valeat talis resignatio? Breui respondeo, quod sic, quia hoc relinquitur beneplacito Papæ, cui non placet hoc reseruare. Ergo pars non potest conqueri, quia contractus, do ut facias, non ligat superiorem in beneficialibus. gloria. & ap. l. 2.

Ad. in capitul. cum inter. 1. de elect. quia superior his conuentionibus non ligatur, sed potest admittere prout ei placet, teste Archid. in c. 2. col. 2. de preb. in 6. nam in omni actu semper censetur excepta auctoritas superioris. c. venientes de iure iurata: hoc expressè decidit Franc. Marc. in 2. parte, decis. Delph. q. 31. hoc tamen esset difficultè obtinere.

Pallit si intra sex menses hoc tempus ad tres menses prorogatum fuerit, & hoc solet fieri in patria obedientiæ ex causa, vel ad longius tempus. argu. c. quia diuersitatem, de concess. preb. l. 1. ff. de iure delib. quod vix in patria consuetudinaria seruaretur, si resignans moreretur post sex menses, & intra tempus prorogatum, cum postquam ista regula recepta est tanquam lex regni, & sic publicata, & registrata, & non eius derogatio, seu prorogatio: quia per itas prorogationes nunquam fieret publicatio: & sic fraudarentur nominati, graduati, & mandatarij. Ideo non reciperetur.

Siverò extra dictam curiam facta sint.

A quocunque, siue à legato, archiepiscopo, vel alio quocunque, quia indefinita æquipollit vniuersali. *l. si pluribus ff. de lega. 2. etiam si ab abbate vel alio inferiore.*

Intra mensem.

Sed à quo tempore computabitur iste mensis, & alii superiores? Respondeo in gl. sequenti. Sed quomodo? Prout est in Kalendario, videlicet si Kalend. Ianuarij fuerit facta collatio extra curiam, & vsq; ad Kalendas Februarioj non fuerit publicata, non valebit prouisio per resignationem facta, per istum tex. gl. m. c. quam sit de elect. in scripsi abundè in forma mand. apostol. ingloss. post mensem.

Extunc.

Id est, infra sex menses si in curia, vel in framensem si extra curiam, hæc clausula in gratia rescripto posita gratiam magis efficacem reddit, teste Decio, conf. 405. videtur, in princ.

Et computatur istud tempus à die datæ supplicationis, & non à die præstiti con-

sensus, vt declarauit idem Papa Paulus anno 1540. die 14. Augusti, vt sequitur, quavis contrarium teneat dom. Comes. q. 7. vide text. in l. talis facta stipulatione, de iure dotium.

Sanctissimus in Christo pater, & dominus Paulus diuina prouidentia.

Papa tertius, qui in crastinum assumptionis sue ad summi apostolatus apicem, per eius constitutionem statuit, & ordinavit, quod quæcumque beneficia ecclesiastica, siue in Romana curia, siue extra eam resignata, nisi de illis factæ resignationes, si in eadem curia infra sex menses, si vero extra dictam curiam factæ essent, intra mensem, extunc, vbi tunc dicta beneficia consistebant, publicatæ forent, vel possessio illorum ab eis, quos id contingebat, petitæ esset, si resignantes, illa postmodum in corundem resignatorum beneficiorum possessione decederent, non per resignationem, sed per obitum huiusmodi vacare censerentur, collationes quoq; & quævis aliae dispositiones, nec illis tanquam per resignationem vacantibus factæ, & inde sequitæ quæcumque nullius esset roboris, vel momenti. Et cui innotuit, quod huiusmodi statuto, & ordinatione non obstantibus, plures abusus & fraudes in resignationibus beneficiorum huiusmodi committabantur, volens huiusmodi abusibus & fraudibus obuiare: & ne illorum praetexta quisire suo frustretur, prouidere: declarauit, de cætero se mestre ac mensem ad resignationes publicandum per constitutionem prædictam statutum à die data supplicationis, & non à die præstiti consentius curare, & computari debere, irritum quoque, &c. decreuit.

Placet publicetur, & describatur, &c.

Lecta, &c. Romæ in cancellaria Apostolica, Ann. &c. 1540. die verò sabbathi decimaquarta mēsis Augusti. Pont. &c. Anno sexto.

Cccc 2

Et sic cum supplicationi data soleat apponi, dies quo Papa prouideret, ideo isti mes-les computantur a die prouisionis & collationis, & sic seruatur.

Vbi dicta beneficia consistunt.

Et sic publicatio in loco beneficij fieri debet per haec verba, tunc ut prouisio ordinario collatori sit nota, alias ordinarius posset conferre, & materia litigandi in beneficiis, quae ampla per se est extenderetur.

Tum ut prouisio atq; acceptatio nota, alteri ius in ipso acceptato beneficio habere manifestent. Rom. conf. 433. Quo ad pri-
mum, & ut populus recognolat suum
pastorem, quod maximè interest.

Limitatur quando non posset fieri eo-
loco: vtpote ob periculum belli, peftis, ob
infidias inimicorum, vel aliud iustum per-
iculum, per text. tñr. vbi periculum. §. porro
de elect. lib. 6. & ca. statuimus, de offic. deleg. eod.
lib. 6. ecle. ca. sam. de elect. clem. vna, de foro com-
pe. cl. vna, de concess. preb. & sic docet Rom. conf.
33: quia sufficit aliquid fieri per aequipol-
lens, quando sic non potuit impleri pro
forma, vtpote Albert. Brumus. in tracta. de for-
ma & solemnita. actus. rubr. de potentia & effect.
forma, limit. 33. scribit post Felin. in c. cum dile-
cta. col. 18. nu. 13. limita. 7. d. re. scr. & firmat Caf-
fad. in dec. n. de dolo. Tenebitur tamen publi-
care in alio loco, in quo scit parochianos
illius beneficij resignati degere, telle Ripa.
in tract. de peftis in quinta specie peftis in contra-
ribus. Item bonum est, quod reuocatio-
nes procuratorum ad resignandum insi-
nuarentur & intimarentur ordinario lo-
ci, ad vitandum fraudes, quae in his fiunt.

Et nota quod text. iste non dicit, quod
intra ecclesiam fiat: sed vbi beneficia con-
sistunt, & sic sufficit si fiat extra, in cœmitem-
rio, vel in alio loco beneficij, vt concludit
Dom. d. conf. 75. ancausa. inf. & plenius Pan.
in conf. 99. Illud. col. 2. vbi dicit quod si paro-
chia incluserint ecclesiam, potest capi pos-
sessio extra & in ecclesia dicitur fieri,
quando ante eam sit. clem. ca. sam. in verb. in
domo. de elect. debet tamen ibi fieri, quando
populus ibi adest, vel in tempore mercati.

aut missæ, aut prædicationis, vt inferius di-
cetur.

Publicatae fuerint.

Publicatae dicuntur resignationes, quæ
do publice factæ sunt, vel nuntiatæ palam
& publice in loco beneficij, vtpote in mis-
sa parochiali, die dominico, vel festo, vel
die mercati, aut nundinarum, & hoc quæ-
do est ecclesia parochialis. gloss. in verb. pu-
blic. in clem. 1. de sepul. & cap. 1. de posf. prel.
nam publicare verbum, importat ut publica-
tio fiat in actibus, in quibus populus lo-
ci conuenit. Dominic. dict. conf. 75. in causa.
col. 2. probat.

Nec sufficeret eoram quatuor testibus
accipere possessionem, quia non dicitur
publicari, nec ob hoc publice fieri poterit.
Nam istic quatuor forte præcipiet, vt
rein secretam teneant, & tunc diceretur
clandestina possessione. not. Bart. in l. in fra-
udem, in pr. ff. de his, quibus in indig. gloss. in c. de
clandest. desp. Decius in l. quo tuelia. §. clam.
ff. de regul. iuris.

Nec satisfactionum effet rationibus regu-
lae, quæ sunt, vt ordinarij collatores sciant
quiam teneant beneficia, & possideant
in suo episcopatu, & an sint idonei neene,
quia sua interest. c. ordinarij, de off. ordi. in 6.
& §. inquirant. de coll. in concor. & prag. vnde
in beneficiis simplicibus putare in publica-
tionem esse faciēdam episcopo, liceat. Go-
mef. q. 9. dicat sufficere, si fiat Romæ, quod
non putare in satisfactionum rationi huius
regulae, nam propter istam publicationem
Romæ factam, non tollentur intrusiones:
ne ordinarij poterunt scire vacationem,
nec collationem. Item expectantes etiam
non poterunt scire, nec nominati, aut gra-
duati, nec mandatarij Apostolici. Adhuc
quia text. dicit publicationem faciendam
in loco beneficij: & quando fieret Romæ,
non effet in loco beneficij. Igitur non pu-
tare in valere Romæ factam, nisi in benefi-
ciis verbis, non in aliis.

Alias parum seruire hæc regula, volēs
resignationem publicari: nam de iure
testes debent interesse in adceptione posses-
sionis: sicut in aliis actibus, alias non posset
probari. cap. 2. & cap. licet. de res. lib. ergo hæc
regula.

regula requirens publicationem, aliquid ad ius commune addet. Et quod non dicitur publicatio coram duobus, aut trib. testibus, consuluit Pan. cons. 99. saluatoris, & c. illud. & ea in 1. volu. & Dom. dict. cons. 75. in causa. col. 2. hoc approbat Do. Arnoldus Ferro. in Comment. ad confutud. Burdegal. §. vle. de sub- huffa.

Si verò beneficium consistat in ecclesia cathedrali, collegiata, vel conuentuali, possessio accipi solet in principio missæ maioris, vel fine, aut in vespereis, alias non dicitur publicata, ut vult hæc regula. Et bonū est quod ista possessio sic capta, registrareretur, & scriberetur per scribā capitulo, quod est notandum. Et satis dicitur publicata resignatio, si quis adeptus sit possessionem, & ea vtitur, & se notoriè gerit pro curato, vel beneficiato: & per equi- pollens adimpletur mens regule, & iuste- ne Gomes. q. ii.

Notandum est etiam, quod si Papa moreretur antequam bullæ potuissent expediiri, & postea per longū tēpus vacaret sedes, & resignans moritur in possessione, quia sine bullis resignatarius nō audet recipere fructus, tunc non vacaret per obitū resignantis, quia per ipsum resignatarium non stat, ergo illi non est imputandum, regula in iure ciuili. ff. de reg. iur. Auriolus in add. ad de Monte laudino. in c. pen. de elect. in 6.

Ino dicit Pet. de Vbal. intrat. de success. fo. ab inest. in 2. parte, colu. 17. quod si Papa moriatur ante, expirat regula, ergo non tenebitur quis eam seruare. Sed ego patet cum ista sit de registratis in curia parlementorium regni, non extingui per mortem Papæ, cum sit facta lex regni, & fuit registrata in hoc senatu anno 1492. die 27. Augusti, & secundum eam multoties iudicatum, ut pacet in presa. ad rub. de colla in concord. fol. 17.

Vel possessio illorum ab eis, quos id contingit, petita extiterit.

Hic, & in registris curie Romanae est alternativa, ad veritatem cuius sufficit alteram partem esse veram. l. si heredi plures. ff. de conditio. in fol. si is, qui. §. virtut. ff. de reb.

dub. c inter ceteras, de rescr. & hoc firmat Dom. Gomes. q. 15.

Sed in registris curie Paris. est coniunctiua, & ideo requiritur publicationem esse factam, & possessionem captam, alias vacat per obitum: verum tamen in forensi iudicio seruatur quod quomodo enque resignatio fuerit publicata, & possessio accepta per resignatarium sufficit, quamvis tempus hinc præstituatur, quis hoc non seruatur in praxi, dummodo capiat possessionem ante resignantis mortem, Dom. cons. 85. Rom. cons. 337.

Si resignantes ista, postmodum in eorundem resignatorū beneficiorum, &c.

Ita dictio, postmodum, denotat usque ad mortem, videlicet si resignantes post resignationem decesserint in possessione beneficiorum, quæ resignarunt, beneficium vacabit per obitum, & nō per resignationem.

Et per istum textum patet à contrario sumendo argumentum, quod si resignans moriatur ante mensem, vel ante sex menses in possessione, beneficium non vacabit per obitum: sed per resignationem, quia hie dicit postmodum, quamvis Auriol. contrarium tenuerit in c. can. t. nu. 267. de rescr. nam quod in vno prohibetur, in alio permittitur. c. si. de filiis presbytero.

Possessione.

Aliud est possidere, aliud in possessione esse. l. si quis ante ff. de acq. poss. nam colonus dicitur esse in possessione, licet non possideat, & qui iuituntur in possessionem causa rei seruandæ, dicuntur esse in possessione, quamvis non possideant. per l. 3. §. credidores. ff. vni posside. & l. cum legatum, quib. ex causis in poss. eatur. Dec. in c. consultationib. col. 2. de offic. delega. unde per hoc verbum, si resignans post resignationem semper reperit fructus, & alios actus, sicut verus curatus fecerit, & sic moriatur, dicetur in possessione mori: & beneficium vacabit per obitum, etiam si resignans, tanquam fructus recipiat: quia ad hoc dicitur in possessione mori, si sic moriatur: & quia fieret huic regulæ fraus, nam resignatarius per-

Cccc 3

mitteret resignantem vii fructibus beneficii sic locando beneficii fructus: sed ista regula obuiat illis fraudib. volens vt vacet per obitum. Sic consuluit Cornelius cons. 137. hiee multas inz. vol. alioquiverus rector ignoraretur, vel duo essent siccyno instanti, beneficii curati & rectores. cōtratex. in c. cum nō ignores, de prob. Et quia non est petitia possessio ab hoc resignante, cum ipse semper fuerit in possessione, ob id si in ea moriat erit huic regulæ locus. per tex. in l. sicut. §. super vacuum. §. quib. mod. pign. vel hypo. sol. & maximè hæc probatur fraus, si postea iste resignans fecerit aliquos actus, tanquam curatus, quos non potuisset conductor, vel vicarius facere, & hoc debet maximè considerari.

Imo resignans, qui post resignationem, quam scit expeditam, remanet in detentione beneficii, & caput fructus, non est in conscientia tutus: nec ille in cuius fauore resignauit: si permittat, teste Provin. f. 33. ver. consilium. &c. quia resignans per resignationem amisit ius capiendi fructus, cum amiserit beneficium & possessionem illius. e. post translationem. §. rursus de renunc. c. inter. de prob. & sic est malæ fidei possessio, qui fructus non facit suos. l. bone fidei. ff. de acq. rer. dom. gl. in c. grauis. dereft. spolia.

Et is, cui resignatum fuit etiam peccat, quando permittit resignante in vii beneficio, cum non sit pastor, & verus pastor, dimitit oves mercenario, qui non seruit sicut verus pastor, & hic nō seruit, vt teneatur. Et publice vtile est, vt is, qui ius habet in beneficio, illud possideat, & ille qui non habet ius illud, non teneat. arg. c. curi nobis. de ele. c. constitutis. &c. oblitus de appellationib. tum propter ho. pitalem, quam tenebit verus curatus, vt tenetur: non vero eam exercebit mercenarius. cap. de monachis. de prob. tum vt oves pastore suum agnoscatur, recte in Euangelio, quod verum existimare, quando resignans clam fructus acciperet, tunc enim peccaret. Secus si tanquam conductor, quia tunc resignatus donare videtur, vt potest, dummodo hoc sicut sine conuentione, alias si esset symonia, nisi hoc approbasset. c. cumpridem. de pastis. cap.

quam pio. 1. q. 2. nec inuenio prohibitan donationem inter eos: sed hoc casu vacabit beneficium per obitum, ut dixi, & fuit pronuntiatum arestū contra eū, pro quo resignatio fuerat admissa: sed ipse non recuperat possessionem in vita resignatus, qui vocabatur Marinus Gontard, pro Gilberto de Columbe, die 13. Augusti, anno 1504. & id est fuit latu pro Do. Hugone Rogier. contra Carton, anno 1508. die 15. Martii. & aliud arestum prouinciatum 7. Septemb. 1526. inter magistros Nicolau Pondeire & Falconem de Cuffi ratione præbendæ ecclesiæ Anniciensis.

Item quando resignatus recepit possessionem, & publicauit: sed tamen resignans est semper in possessione, dico quod per obitum vacat, quia non dicitur accepisse possessionem, quando non durat nam versum non dicitur, quando non durat versum. l. si pro parte. §. versi. ff. de in re verso. text. & ibi gl. in ca. 3. de verb. sign. vbi non videtur suisse posse, quæ nō durauit. l. 2. §. si. quibus ex causis in posse. earur. plenè Hipp. in l. qui falsam. nū. 5. cum seq. ff. ad leg. Corn. de sal. facit quod dicunt Doct. in cle. §. in prim. de vita & honesta. cleric. de eo, qui momento fert vestes bipartitas, vt puniri poena illius tex. non debeat.

Nisi pridie mortis possessionem publicè acceperit, quia tunc, cum non posset accipere fructus, forte valebit.

Quid si resignatus die mortis resignans beneficium possessionem receperit, an valeat: resp. quod non, si resignatus non probet, quod ante mortem acceperit possessionem. l. filia. ff. sol. mat. per nos per nos. in l. non solum. §. sed ut probari. ff. de no. ope. nunc. Fel. & Do. in c. in presentia. nū. 12. de proba. & c. audit. de prescr. Soc. conf. 67. n. 7. in 3. vol.

Primo fallit hæc regula in beneficis cōfistorialibus, quæ cum in confistorio resignantur, & ipforum resignatio ibidē recipiatur, sicut dicitur publicari. arg. l. omniū. C. de test. Gon. q. 5. Sed cum non sufficiat sola publicatio, sed possessio adepta: videtur quod in his etiam locum habeat: quia publicatio ista facta Roma, non sufficit Nam regula ista dicit publicationem faciendam

endam vbi beneficia consistunt: sic non
Roma, ut superius dixi.

Secundò si isti regulæ derogatum à
Papa fuerit, quia habetur ac si non sit: ta-
men in hoc regno hoc esset periculofum:
quia recepta & registrata est in parlemen-
tis, & facta est ius Gallorum. Ob id vix ista
derogatio reciperetur. Nam si ius ciuile
receptum sit, & canonis statu in iure cano-
nico, licet tollatur ius ciuile, nō tamen tol-
letur in foro canonico, per gl. in l. maz. C. de
colla. donatorum lib. 10. Pet. Gerard. Sing. 28. scri-
psi in tract. nouin. q. 5. na. 17.

Tertiò non procedit, quando resigna-
tarius de nouo impetrasset etiam nulliter,
quia non vacabat: tamen ista noua prouisio
supplet omnes diligentias, & aequipol-
let publicationi: tunc quod noua prouisio
fi coram Papa, ergo coram omnibus. I. o-
mnium. vbi Iaf. & alti. C. de testa. Gome. q. u.

Contrarium teneo ratione fraudis vi-
tandæ, nam resignatarii semper possent
si impetrare de nouo, & illa imprestatio
nulla, nullum præbere potest effectum, li-
cet aliquando declare voluntatem; tamē
hoc non sufficit, nec obstat quod fiat cora
Papa, ergo publicata. Hoc est falsum, quia
ista regula in resignatione facta cora Papa
requirit etiam publicationem vbi benefi-
cia consistunt, multo fortius in noua prouisio-
ne postea facta, alioquin semper fieri
fraus regulæ, & nunquam esset illi lo-
cus, ut scriptum mirat de pacif. posse.

Item vult dicens hic Gome. quod suffi-
cit si publicatio fiat intra sex menses, &
posse filio petita ante mortem. q. 8. ego vero
puto per istura text. requireti publicationem
& possessionem esse intra sex menses, si re-
signans moriatur, sive vero resignans non mori-
ratur intra sex menses, nec intra annum, suf-
ficiet resignatio capere possessionem, &
eam publicare ante resignantem mortem,
nec ista duo diuerso iure censerentur,
& ita seruatur in Francia: sed hic statuit
sex menses, quando vacauit in curia, eo
quod si postea resignans moriatur, resigna-
tarius est in culpa, cur non accepit posses-
sionem, & non publicauit resignationem:
ideo vacabit per obitum, & hoc probat

textus requirens resignantein in posses-
sione decedere, & sic ista tria, ut declarat
tex. ibi p. 11. n. 5. &c.

Quarto fallit, quod resignatarius mo-
rerenetur ante resignantem, etiam non ac-
cepta possessione, tunc beneficium vaca-
bit per inortem cessionarii verè, & poterit
per illius mortem impetrari: quia hæc re-
gula non vult verâ vacationem tollere: sed
nouam fingere vult, & vbi cunque veritas
adest, fictio cessa. s. f. filius fa. f. si cert. pet. l. filio.
de li. & p. f. h. Item in isto casu non est o-
pus fictione, cum veritas patens sit.

Quinto fallit, quando resignans retine-
ret bullas, & resignatarius nesciret, sibi fa-
ctauit esse collationem: tunc non vacabit
per inortem, etiam si per decem annos re-
tineret bullas: tunc quod ignoranti non
currit tēpus: tunc etiam quod ratio huius
text. cessa. Do. & Perus. in ea. commissa. per illā
text. in vers. annus. de elect. in 6. Nec potest i-
gnorati fraudus adscribi: sed quia fieret fraudus
regulæ. Nam sic resignantes retinerent
semper bullas: ob id dicerem, istam regu-
lam locum habere.

Sextò non procedit, si quis resignasset
dignitatem, retento sibi stallo in choro, &
loco in capitulo: & sic mentiatur. Nam cā
resignatarius sit in possessione illius di-
gnitatis, non censetur resignans mori pos-
sessiones, nisi in possessione loci & stalli
in choro, que extinguntur cum persona,
sicut canoniciatus ad effectum. ca. de electo. de
pref. & superius scripti.

Idem si abbas vel alias resignauerit suā
abbatiam, & retinererit sibi regimen & ad-
ministrationem monasterii, si nouis ab-
bas post eius mortem veniat, valebit pro-
uisio prima, nec dicuntur mortuus in pos-
sessione, postquam sibi retinuit quo ad
hoc iusti censetur derogatum.

Decesserit.

Et si non habet locum si resignas post
sex menses ducat vxorem, quia quamvis
plene sepultus sit, qui habet malam vxorem:
tamen beneficium non censetur vaca-
re per matrimonium, quo ad resignari-
um, etiam si is qui contraxit illud, fuerit in
possessione.

possessione beneficij quoisque uxorem habuerit: quis non dicitur decedere. *I. si decesserit ff. qui satis cogantur*, nec dicitur obitus, licet beneficia quæ non resignauit dicantur per contractum matrimonium vacare: *vi plenē scriptis in §. monasteris, deminatio regia, in gloss. vacare*. Nec habebit locum in morte ciuili, cum hoc verbum obitus, in ea non verificetur, ut doct. scribunt in cap. suscepsum, derscript. in 6. & int. Gallias. *Et quia iuratum ff. de liber. & posthu.*

Non per resignationem: sed per obitum huiusmodi vacare censentur.

Per fictionem, quæ non reciperet probationem in contrarium, per gloss. in l. conficiuntur. *ff. de iure codicilio. quoniam sequitur Barb. in repe. l. cum acutissimi. col. 3. C. de fideicom. & Felm. in c. quoniam. colum. 2. de praesumpcio.* & si non admitteretur volens probare, quod vocavit per resignationem, quia ista fictio pro veritate habetur, & quo ad iuris effectum, & tantum in casu fictio operatur, sicut veritas. *Bar. in l. 1. §. hoc autem senatus consilior. ff. de senatu con. Silla. ona. firma. Cassado. in decis. super regul. cancella. rub. de vno. decis. 2. Ratio huius regulæ est, quia possessor confetur dominus per l. si. C. de rei vendica. l. 2. de proba.*

Collationes quoque, & quævis alia dispositiones, de illis tāquam per resignationem vacantibus factæ.

Intellige quod collationes, institutiones, & alia prouisiones, hic annullantur, per hoc verbum, quævis, alia dispositiones de qua non pauca scripsi in §. Prefataque ordinarii, in verbo dispositiones, de colla. in concorda. & sic comprehenditur hic commenda, ut si forte datum fuerit in commendam, & collatio capitul erit pro commenda, ut scripsi in §. statutum. 2. de colla. in concorda. *Et per Gomes. q. 4.*

Et secundum istam regulam fuit iudicatum pro Hugone Roger contra' Guilielmum Carton, qui per resignationem beneficium obtinuerat a Papa: sed non ac-

cepérat prouisionem viuente resignante anno 1508. die 15. Martij: & idem anno 1505. die 23. Decembris, inter Martinum de Rogis, & episcopum Ebronem. & anno 1526. die 7. Septembris, inter Nicolaum Prudhomme, & Falconem de Cufsi.

Et sequutæ.

Et sic possessio recepta per resignationem non valet, nec potest manuteneri in possessione, cum hic annulletur, & titulus, & inde secuta scilicet possessio capta, & alia, videlicet si resignatarius resignauerit alteri, & postea primus resignas in possessione moriatur, tunc resoluter nis tam primi resignarij, quam secundi, per l. ix. vñctigali. ff. de pignorib. & inferius dicam.

Imo ex clausula, quovismodo, non poterit dicere sibi collatum per obitum: quia ista clausula comprehendit tantum vacationem tempore data contingentem, & non futuram, nisi sit in re scripto, sine neutr. vel nulli. c. suscepsum. de scr. in 6. Gomes. q. 16.

Nullius sint roboris, vel momenti.

Patet quod quando iura requirunt, ut publicatio & notificatio alicuius actus fiat, tunc data est à iure forma, quæ sine ea seruatur, actus non valet. Clem. causam. inf. de elect. ob id annullantur collationes non sic publicatae.

Item non valeret impetratio interim facta de illo beneficio, licet postea resignans moreretur in possessione: tum quia non vacat adhuc: tum etiam quod beneficium quod poterit vacare, non potest interim conferri. c. commissa de elect. ca. si tibi. de prob. cod. lib. Aegid. Bella. mera. a. decis. 752. Gomes. q. 17.

Quare, aliquis constitutus procuratores ad resignandum coram Papa suum beneficium, quod procurator resignauit, & is cum facta est prouisio non accepit possessionem per sex menses, nec alio tempore deum resignans iterum resignat invim cuius secundæ resignationis collatum est beneficium secundo, & is adeptus est possessionem, postea moritur resignas, beneficium confertur per mortem, queritur cui debatur, & videtur quod illi est collatum

tum per mortem per istam regulam cancellariæ. 34. quæ vult ut beneficium censeatur vacare per mortem.

Item per primam resignationem beneficium amiserat resignans. c. in presentia. de renunc. etiam quoad possessionem glo. assignari. in c. inter. de præb. nam renunciatio beneficij inducit renunciationem etiam possessionis, quæ animo amittitur. Inno. in cap. super hoc. de renunc. Pano. & Imol. in c. sollicitate. de refut. spolia. Cald. confil. 4. rub. de renunc. ergo non poterat iterum resignare, alioquin præberetur materia calumniandi, & sic faciendi plures resignations, quod non est permittendum.

Item ille, qui secundo resignat, nihil facit: tamen crimen stellionatus puniri debet, per gl. si. in c. nulli, dreb. eccl. non alien. vt dicit Berberius in viato suo, rubr. de criminis stellionis. in fin.

Item dolus resignantis prodesset illi secundo resignando, & quando secunda resignatio valeret, posset resignans semper fraudare primum, quod non est dicendum, immo illusio & variatio est in clericis maxime prohibita. Clem. vna. de renunc. vnde si is, qui resignavit remaneat in possessione de facto post resignationem, tenebitur ad restituendum fructus, quos percepit à die si bi intimatae bullæ resignationis, seu collationis, quia ante bonam fidem habere poterat, quod superior noluisset admittere. Rota dec. 158. licet reus. in no.

Item si beneficium conferatur vni, & postea alij, & isti secundo tradatur posses- sio: tamen præfertur primus per c. capitul. dreser. & c. tibi & ca. dubius. de scri. in 6. nec habet locum in beneficialibus. l. quorums. C. dreci. vndic. vi. afferit las. in d. l. quorums. col. 4. quia in beneficialibus non requiritur traditio, vel quasi, vt acquiratur ius in beneficio. c. si tibi absenti. de præb. in 6. Dy. in regula, qui prior. de reg. iur. in 6. Igitur postquam valebat i. resignatio usque ad mortem, ergo secunda valere non potuit, nec refragatur quod secunda collatio præferri debet primæ. c. illud. & c. suggestum, de iure paro. quia hoc est ibi, quia prima non fuit iure facta: sed in isto casu fecus, & non minus

censetur iure facta, licet primus resignans non adipiscatur possessionem in vita resignantis, quia hoc potuit facere semper: si non fecit, vacauit per obitum, & in dubio præsumitur renunciatio iure facta. c. Gondalus. 17. q. 2. is autem qui dicit eam non legitimam, probare habet. ca. cum dilectus, de successio. ab intestat. nec obest quod non est mortuus in possessione. respond. contrarium esse verum: quia secundus resignarius nomine primi resignantis erat in possessione, & sic videtur resignans primus in possessione decessisse.

Item si resignarius ante sexmenses resignauerit alteri, & postea primus moriatur non facta publicatione: & post sex menses putare secundi resignarij ius resolui, & extingui: sicut ius primi extinguitur per hanc regulam, quia quod in ymo statuitur, & in duobus habet locum. l. singul. ff. si cert. pet. & resoluto iure primi resignantis, resoluitur ius secundi. l. lex restigali. ff. de pigno. Ad hæc, quia prouisio ultimi est subreptitia, quia si primus resignans exprelisset Papæ possessionem non captam, nec resignationem publicatam, forte non contulisset, vel non ita de leui. c. postulatis. de re script. quamvis Do. Gomes. hic in 1. q. tenuerit contrarium dicens se iudicasse: tamen iudicauit contra hanc regulam ibi, & inde secuta. Nec refragatur quod de prima resignatione debeat intelligi secundum eum, per l. boues. §. hoc sermone. ff. de verb. sign. quia hoc non procedit in hoc casu. Nec obstat quod superior consentit illi secundæ resignationi, & quando dominus consentit, tunc non habet locum. l. lex restigali. Guido Papæ in dec. Delphin. q. 575. Emphiteota. Hoc enim verum est, quando dominus sciens, consentit: fecus si ignorans: nec ignorans iuri suo præiudicat, nec renunciat. l. mater. ff. de inoff. testa. Vnde si in secunda resignatione essent omnia narrata, & Papa huic derogando regulæ conserret secundo, tunc crederem opinionem Gomes. procedere, alias non. Papa enim non videtur velle plus iuris conferre, quam resignans haberet, nec huic regulæ derogare, nisi hoc expresse dicat: vel nisi secundus resignarius pos-

Ddd

missionem intra sex menses recepisset, minus valet collatio facta ad resignationem illius, qui resignauit primum beneficium per alium impetratum, quod per adeptiōnem secundi vacabit.

Item regula cancellat, annullat resignationes & collationes, ergo primam & secundam, & quotquot factae sint.

Item poterat primus accipere possessionem quandiu viuebat resignans, ergo poterat excludere secundum. Nec facit secunda resignationem, quod non vacauerit per mortem, & sic nec credentia, nec possessiones debet isti habenti secundam resignationem adiudicari, quia omnia hic annullantur.

Item non valet secunda collatio ratione subreptionis, & fraudulentiae resignationis. Old. cons. 24. factum. col. 3. scripti in gl. r. a. cantia. de colla. in §. volumus, quia Papaius tertij non intendit tollere, & si Papa primam resignationem factam sciuerit, isti secundo non contulisset, ob id secunda collatio est nulla.

Item pulchre scribit Gomei, in Comment. ad regul. de insinu. resignant. q. 40. quod si infirmus per procuratorem resignauerit in curia, & postea iterum in favore in alterius, cum derogatione illius regulę secundo confertur beneficium, & infirmus moritur intra viginti dies, adhuc vacabit per obitum, & secunda renunciatio, quae est nulla, non facit quo minus vacet per obitum. sic & hic dicemus.

Præterea collatio facta per vicarium etiam reuocatum antequam reuocationem sciuerit, valet. l. si forte f. de off. presid. quem singularem dicit Roma. singul. 57. & Iason in l. more. col. 3. nam. 8. f. de iuris dict. om. iudicium. & Dec. consil. 29.

Nec me mouet gl. & ibi Doli. in c. extenore, & c. in nostra, deresa. & quod no. Old. cons. 299. quidam Hugo. vbi cōcluditur quod prima electio, seu prouisio quae est inutilis, non præstat impedimentum. Nec litera primæ vellum dant impedimentum secundis validis. Resp. verum. esse, sed hoc casu prima prouisio facta erat valida, & sic secunda valere non poterat.

Item quero, an valeat collatio facta cancellaria post reuocationem procuratorem intimatam cameræ breui respon. quod sic per tex. in Cl. na de reuen. vbi resignation facta post reuocationem non intimata procuratori, vel illi in eius manibus celsio est facta, valet & dicitibi gl. in verb. facta. in haec verba, quod quando mandatum est generale ad cedēdum in manibus eius, qui recipere possit, non potest iuvare notificatio, nisi sit facta illi, qui recipit & imputet sibi, qui debuit omnibus intimare, vel fale procuratori. Idē tenent Bonifaci. & alij in d. cle. vnic. & sic consului & obiui in magno. conf. pro Guil. Fabr. contra de Comb.

Ire reuocatio eo loco fieri debet vñegocium exercetur, aliqui non valet. l. sed & si pupilli s. pro scribere ff. de infinito. act. sed camera est diuersum tribunal à cancellaria, & separatum, & separata loca, & officiales habent separatos & diuerlos, ergo notitia facta in uno loco non ligat in alterio.

Adhac paria sunt minus plene intimare, & non legitimè intimare. l. relatu. ibi. vel minus plene editum. ff. de edendo. & l. quatuor, qui satis dare cogantur. & ibi multa dol. cit. & sic intimatio illa omni carebit iuri effectu, clem. causam. in fine, de electione.

Præterea dubitatur, an valeat collatio facta à cancellaria, si appareat eo die reuocationem esse facta in eadem cancellaria, vel consensum à procuratore præstitum respon. sic per tex. in d. cle. vna deren. vbi prouisio valet facta ad resignationem procuratoris, antequam perueniat ad notitiam illius, vel eius in cuius manibus facta erat celsio: sed non appareat hic, quod fuerit facta notificatio reuocationis: ante prouisioem, nam potuit esse postea, ideo is, qui dicit reuocationem antea factam oportet quod proberet: allegas enim tempus illud probare debet. l. cum actum. ff. denegat. gest. plen. scripti in trac. nominatio. q. 14. nu. ii. & seq. si autem resignantes post admissionem resignationis factam à Papa possent ab ea discedere, frequenter illuderetur Papa, cuius iudicium ab eorum pendere arbitrio videretur. ca. bone. 2. circa finem. de postula. prælat. & qui dicit aliquid reuocatum debet.

debet hoc probare. *l. cum tacitum. ff. de proba. l. sanctorum. Cod. de testamento.* & debet probare ante reuocatum, *vt supradictum extitit.*

Si tamen fuerit facta concessio in cancellaria die prima Martij, & intimatio eodem die in eadem cancellaria, si die secunda procurator consenserit, non valebit, cū à die consensus præstigi computetur tempus, quod non retrotrahetur, cum extremanon sint habilia, *de quibus Bart. in l. si is, qui pro emperore. ff. de suscipiōnib.*

Quamvis consensum retrahi dicat Roma. *conf. 349. num. 7. per l. ff. C. ad Macdo. l. licet. ff. de iudicis*, quia paria sunt ab initio consensum interuenire, vel ratihabitio-*nem subseque. regul. ratihabitionem de reg. iur. in 6. alia non prosequor, quia videre potes plenē materiam examinatam per Gomes.*

REGVL A XXXVIII.

De non appellando ante diffinitiuam.

Item idem dominus noster, *vt litibus finis celerius imponatur, & litigantium parcator sumptibus & expensis, suorum prædecessorum constitutionibus & statutis inhærendo, statuit & ordinavit, quod in causis in Romana curia pendentibus, & quas in posterum quouis modo contigerit agitari, nulli ante diffinitiuam sententiā licet appellare: nec appellatio si fuerit emissa, debeat admitti, nisi ab interlocutoria, quæ vim habeat diffinitiuæ, vel grauamine minime concernente negotium principale, quod non possit per appellacionem à diffinitiuā sententiā reparari: nullisque causa appellacionum huiusmodi committantur, nisi in commissione exprimatur quod interlocutoria vim diffi-*

nitiuæ habeat, vel grauamen, tale quod in appellatione à diffinitiuā non valeat reparari. Alioquin appellationes & commissiones in posterum, ac quicquid inde secutum fuerit, nullius sint roboris vel momenti, commissionibus appellationum iam iudicibus præsentatis, & exhibitis, in suo robore permanentis: in quibus, satis super eisdem sententiis secundo, vel ulterius, ab eis non licet appellare, appellantes verò & appellations etiam ab interlocutoriis, & granaminibus huiusmodi suo, vel alterius nomine prosequentes, si succubuerint, vitra expensas & damna ad quæ resarcienda de iure condemnatus compellit vi-*ginti florenorum auri poena mul- etetur.*

Ita regula loquitur tantum de causis in Romana curia expediendis, *vt ante diffinitiuam non licet appellare, vide plura quæ huic materie elucidanda adiunxi in concord. Francie, rub. de fruolis appellatio-*

REGVL A XXXIX.

Quod commissioni post conclusio- nem non fitur.

Item statuit, & ordinavit, quod in commissionibus de iustitia, seu mandatis etiam consistorialibus per eum, de eius mandato vel au- toritate, in causis in quibus con- clusum existat in posterum non cedendis, etiam si in eis de con- clusione huiusmodi implicitè vel explicite mentio facta fuerit, ni- hil censeatur esse concessum, nisi per concessionem commissionis

Ddd 2

huiusmodi conclusioni derogatur expressè.

Vult ista regula commissiones non valere post conclusionem in causa, nisi fiat mentio conclusionis illi derogando. & dicatur conclusio facta, quando est renunciatum allegationibus iuris & facti glo. & Doct. in c. cum dilectus, de fide in fr. vbi non licet postea partibus aliquid dicere, vel allegare, ob id si cōmissio impetretur & partes aliquid dicere intendunt, opus est expressa mentione conclusionis, sicut compositionis. c. ex multiplice deo. vide glo. in clem. sepe. in verb. conclusum de verb. sign. & in materia beneficiali non sit conclusio in causa, nec in possessoria & summaria. cle. sepe. de verb. sign. vide alia in hac materia conclusio. nis per Fel. & alios in d. c. cum dilectus.

Notandum est, quod hodie ex ordin. regia, quis non potest acquiescere postquam est conclusum in causa appellationis, ob id si quis impletat literas ad acquiescendum, debet scribi hæc clausula, concedimus ut acquiescat, prouiso quod processus non fuerit viuis, consultus, aut iudicatus, in aliis sufficiat gl. huius reg.

REGULA XL.

De licetis expediendis.

Item voluit & ordinavit, quod si aliqui religiosi petant aliquod beneficium ad nutum reuocabile, cum clausula, quod exinde pro solo nutu abbatis, vel superioris amoueri non possint literæ, quoad ipsam clausulam nullatenus expediantur, nisi idem S. D. N. ponat in signatura quod non possint amoueri vel ad partem clausulam ipsam concedat.

Vult ut bullæ non expediantur, quod religiosi ad nutum superioris reuocari non possint: nisi in signatura hoc petunt fuerit, & cōcessum, vel quod Papa ad partem hanc clausulam concedat. nam dicitur

Do. de Rota. decisi. in antiquo quod monacho habenti administrationem vel prioratum ad nutum abbatis remouibilem, non competit aliquod remedium in causa restitutionis. c. cum ad monasterium. §. tales de fato monacho c. i. in f. de priuilegiis in 6.

Si tamen Papa concesserit beneficium cū hac clausula, quod non possit amoueri, tunc ad præceptū abbatis renunciare non tenetur: nec ab illo amoueri beneficio. Art. ch. in c. presenti. de officio ord. in 6. quia quo ad hoc censetur emancipatus. ca. monach. 18. q. 1. Bal. in c. itiud de maio. & obed. ex quo infertur quod hæc clausula non est necessaria quando Papa conserit seculari regulare, nec is secularis amoueri ad nutum poterit: quia quando princeps concedit aliquod beneficium, intelligitur concedere pleno iure. Bal. in l. benefic. ff. de constit. princip. tamen beneficium non per hoc suam mutabit naturam, sed eo vacante rea sumit ipsam, teste Anto. de Burrio. in ca. porrecte. col. 2. de confir. utili. & Fel. in c. in nostra. col. utili. de re script. vide octo declarationes, quas scripsi in tract. de pacific. posses. in 6. limita. num. 272. cum seq. vbi plura videbis in hac materia, si te delectat.

REGULA XLI.

De clausulis in resignatione ponendis.

Item si committatur alicui beneficij resignationis receptio, ponatur clausula, attente quoq; prouideas, &c. & si ex causa permutationis resignationes fiant, ponatur clausula, quod neuter permutationis ius acquirat, nisi quilibet ipsorum ius habuerit in beneficio per ipsum resignato.

Sciendum est quod ex ista regula elicetur duplex resignation. una simplex, altera permutationis causa. In resignatione simplici vult Papa quod clausula ista ponatur in literis à cancellaria emanatis, attente quoque prouideas, quod in renunciatio nepræ-

ne praedicta dolus, vis, metus, acaliqua si-
monica prauitas non interueniat, quasi
velit hic Papa innuere quod si vnum illo-
rum non interuenerit, resignatio non va-
lebit: alioqui frustra apponetur hæc
claufula, & Papa superflua non vult scribi
in suis literis, vt in proœm. Decretal. pro-
testatur. *vide ista in tract. de rescripto in rescripto*
resignationis.

Primo nominatur dolus, & intellige de
dolo malo, qui est calliditas & fallacia ad
fallendum & decipiendum alterum adhi-
bita. *l. i. §. i. ff. de dolo.* & per hanc regulam
patet quod Romanus Pontifex non vult
renunciationem dolo factam valere à co-
trario sensu huius regulæ, & dicit gl. *in ca-*
pen. de his quæ vi meus re causa sunt, secun-
dum canones, siue vi, siue metu, siue dolo
aliquis renunciat rei suæ, subuenitur ei
contra omnem possessorum. *re integranda.*
3.9.1. & 2. c. cum ecclesia, & seq. facil. l. eum, qui.
ff. de inoffi. testam.

Et quamvis gl. vlti. in d.c. pen. dicat, quod
si dolus in spiritualibus interueniat, non
tamen subuenitur dolum passio, licet dolus
det contractui causam *ca. confituit. 26. q.*
3. vbi text. dicit, quod ingressus religionem
dolo abbatis, tenetur perseverare in reli-
gione, tamen res reddi debent hæreditibus
illius religiosi.

Idem in matrimonio afferit *c. ex parte. 2.*
de conuers. coniug. quia non videntur dece-
pi, qui meliorem vitam elegerunt. *ca. cum*
dilectus, quod meus causa.

Ego tamen putare in dolum dantem cau-
sam renunciationi, annulare renunciationem
beneficij, quia annulat alios actus re-
gulariter. *l. & eleganter. ff. de dolo.* & istum
non inuenio exceptum à regula.

Ad hæc liber consensu in resignatione
beneficij esse debet. *cap. super hoc, de renun-*
catione. sed vbi adest dolus, non est liber consen-
sus, ergo. &c.

Item dicitur Proverb. c. 4. filio doloso ni-
hil erit boni, ergo renunciatione dolo facta
non erit illi doloso bona: vt non accipiat
fructum suæ calliditatis.

Ad hæc iura canonica abhorrent maxi-
mè vitiousum ingressum in beneficialibus.

c. i. & per torum, de eo qui iniurias in possessio-
sed non posset esse alius deterior, quam in-
gressus dolosus, ergo vitiat.

Conueniens est quod ait Iurisconsult.
in l. i. ff. de doli exceptio, quod ideo hanc ex-
ceptionem doli prætor proposuit, ne cui
dolus suus per occasionem iuris ciuilis,
contra naturalem æquitatem, prosit: sed
prodebet dolus, si valeret resignatio: ergo
non valebit, saltem per doli exceptionem.

Item in beneficiis maximè omnis dolus
cessare debet. *c. cum dilectus, de electione.*

Sed hodie potest diei, quod habeatur Hier.
capitul. 6. à Prophetæ vsque ad sacerdotem
cuncti faciunt dolum: & sicut decipula
plena aubus, sic domus collatorum plena
sunt dolo. *Hiere. 5.* Vnde posset David mi-
rari plus hodie, quam olim, dicens, Domi-
ne quis habitat in tabernaculo tuo? Re-
spondens potea, qui non egit dolum in
lingua sua.

Nec refragatur, quod dolus non vitiat
actum in spiritualibus, vt pote ingressus
religionis: quia non videtur deceptus, qui
ingreditur religionem dolo alterius, vel
prouocatur ad bene viuendum: & ideo est
dolus bonus, qui non vitiat: secus in dolo
malo in beneficialibus cōmiso, quia pro-
uocatur ad male viuendum, cum aliquis
dolo auferat ab eo beneficium, postea erit
forte resignans leno, vel armiger ad galli-
nas. Ob id diuersum est, quando inducitur
ad Deum, vel quando deducitur, & re-
mouetur. Benedicerem, quod si dolo in-
ducere aliquem ad acceptandum bene-
ficium, quod dolus non vitiat, accepta-
tionem, quia inducitur ad seruendum Deo,
sed quando aliquis dolo inducitur ad re-
nunciandum, & se remouendū ad seruitio
diuino, hoc non valet, nam inter istos ca-
sus longa est, vt cuilibet patet, differentia.

Nec obstat quod dolus non vitiat ma-
trimonium. *c. ex parte, & c. dudum. de conuer-*
coniug. & bonum est argu. de matrimonio
carmis ad spirituale. *c. inter. de transl. episco-*
po, nain resp. verum esse, quando est eadem
ratio: sed diuersa est ratio in matrimonio
quam in beneficiis. Nam si per dolum quis
inducatur ad matrimonium cū aliqua puel-

Dddd 3

indotata, certe quis dormiendo cum ea,
& per annum in quo canitur, exultate,
magno per placet matrimonio & sic ratu
habetur & approbatur: quod non est in be
neficii renunciatione dolo facta, immo fla
tum agnito dolo penitet renunciantem:
sed dulcedine matrimonio cognita placet,
etiam aliud est incitare ad habendum, ut in
matrimonio, vel ad carendum, ut in resi
gnatione beneficij, vidixi, & in d.c. ex parte,
& d.c. d.d. dum est ibi dolus bonus: secus in
beneficii resignatione dolo facta. Quam
obrem non valet nec iure naturali, nec
prætorio, nec canonico, teste Fortunio in
trat. de virtute fine iuris. m. 225.

Vnde per istam clausulam dixi renun-
ciationem secundam dolo resignantis fa-
ctam non valere, & ideo non priuari secu-
dum resignantem decreto, de pacif. poss.
scripti in tract. de pacif. poss.

Item si quis vi fuerit expulsus de beneficio & postea illi renunciauerit. Ideo ponitur in clausula vis. non enim vult Papa istam renunciationem vi factam approbare: quia non est verisimile quod sponte iuri suo renunciaerit, qui renunciauit spoliatus. c. *sollitice de refatu. spol.* & sic iste quis spoliatus renunciauit, poterit intentare remedium recuperandæ possessionis. c. *iniegranda. 3. q. 1.* nec indices regni, qui in hoc regno cognoscunt de possessorio, abundant possidentem beneficium, donec resoluta fuerit possesso iti spoliato. *principia. super hoc de reu. siue resignatio* fuerit facta coram collatore ordinario, siue coram alio superiore, cum d. c. *super hoc. & d. c. sollitice* generaliter loquantur. quamuis. gl. in d. c. *sollitice* velit dicere non habere locum, quodam facta coram suo iudice, quam videtur sequi Soc. in tract. fallent. reg. 378. sed gl. & doct. reprobant in d. c. *sollitice*, cum renunciatio non possit admitti, nisi a superiore. vt Hosti. in summa. de reu. docet. Quæ obrem si spoliatus renunciaret coram suo superiore in iudicio, bene valeret, *vice consulat* Barb. conf. 17. *Praelare. col. vlt. vol. 2. idem intellige*, si ante spoliationem renunciaret, *vt dicit Lappus alleg. 23. limitant etiam do. & Rota. decis. 216. Nota quod existenti in antiqu.*

per cap. accepta. dereft. spol.

Nisi petitioni restitutioonis cum iuramento renunciaret: quia tunc restitutio-
nem petere non poterit, ut firmant. dom. de
Rota. dec. 428. Nota, quod si spoliatus, in anti-
quis. Idem si per paetum Rota. dec. 68. Nota,
quod licet in eisdem. & Soc. in tract. fallen. reg.
378. Spoliato. Nicol. Milius in repet. in verb. re-
nunciatio. Tamen per literas regias reale-
r. habitu iuramenti dispensatione, quies
facilitate qua fuit inductus ad renunciandum
beneficio, &c ad iurandum, obidispensa-
tionem perat, si velit admitti: ut in simili
dicit Fel. in c. si cautio. de fid. in str. de re-
nunciante exceptione non numerate per-
cunice cum iuramento. do. in f. fin. C. de non
numerata pecunia.

Præterea in hac clausula, attetè, &c. dicitur metus, quia renunciatio facta metu non tenet. *super hoc de renunc. & renunci- ans non perdit beneficium. Rot. deci. 203.* Nota quadam registratio in antiquo Henrici Boic. in. quod in dubiis, de renunc. per ca. abbas. c. adua- res. &c. seq. quod metus causa. vbi reuocatur collatio de facto, intelligi Fortun. Garsias in tract. de ultimo fine iuri. num. 275. vbi con- cludit tam iure naturali, quam prætorio, & canonico nullam esse renunciationem metu factam, & quatenus de facto procel- serit reuocandam.

Et iudices regii in hoc regno super possessionem cognoscentes possunt isti per metum renunciari interdicto recuperanda agenti possessionem beneficii adjudicare, non obstante renunciatione, si aliud canonicum non obstat, quia licet resignans amittat ius, verum est si sponte, secus si coacte, nam in his in quibus spontaneus consensus requiritur, ibi actus ipso iure vitatur gl. in c. *monasticis* pt. 33. q. 5. *Panor. in s. maior. in s. de baptis.* & c. *cum iocum de sponsalib.* *Alt. cons. 98.* *Quoniam colu. 2. volu. 3.* & *cons. seg. fed.* *renunciatio spontanea & libera esse debet.* d. *super hoc.* ergo non valebit quando metu facta erit: quia enim metu gelata sunt rata haberari non debet. l. i. & *per totum tit. ff.* *quod metus causa, & quod non valeat renunciatio beneficii metu facta, tenet gl. in ver.* *liberte* §. *ad collendas de elect in pragu.* vbi etiam

iam concludit posse hoc casu agi rei ven-
dicatione ad beneficium renunciatum
vel interdicto recuperande: vel frequen-
tissimum hodie in iudicis remedio can. red-
integranda.

Item non valet etiam constitutio procuratoris facta metu ad resignandum beneficium, reconcludunt Hostien. Panor. in d.c. Abbis, quod metus causa. & Dec. conf. 219. usque
puncto in quaque Philip. Probus in addi. addi-
Monach. in rub. de renanc. in 6.

conf. 99. in casu. col. 3. nu. 10. in 3. vol. talem pro-
bationem non exigit nec talem metum, ri-
videbi. Postremo notandum, quod dicta
ecclesiastica renunciata, est restituenda ren-
nunciata sine noua collatione re-
interuenit metus, qui potuit in constanti-

Tamen dom de Rota dec 374 fuit dubitatum inno. & communiter docto. in d. cap. Abbas. & ea ad aures tenent resignationem per metum factam valere, sed refidemus officio iudicis, dicashoc sic in fo- cadere virum d.c. Abbas. quod mens causis, sic consuluit Cald. cons. rubr. de renun. & quando dicatur cadere, &c. declarat Decius. d. cons. 210. usq. Probus. in rubr. de renun. in addi. ad loan. Monach.

senſi seruari iudicio in Francia, vt renuncians impetrat literas regias, vt non obſta te renunciatione ſic facta per metum, recipiāt ad petendum ſuum beneficium: & illi conceditur, & fuit informationes contra eum, qui metum adhibuit, & quāuis doct. in clem. multorum. de p̄. dicant ſpeciale eſſe in illo caſu vt resignatione facta per captionem & detentionem ſecularium poteftatuum, ibi ſit ipſo iure nulla tamen in dem seruatur in prætice in illo caſu quia etiam eft opus literis, & ille textum dicit modo ſupradicto factas, potest intelligi per coactionem, vt velit dicere quod omnis renunciatio metu facta & per coactionem ipſo iure ſit nulla: ſed cum pauci ſit enolumenti, quo ad præticeam huius regni aliter nunc non diſcurto, quia quoad effectum nulla eft. Auf. deo. Thol. q. 28. vidi tamen aliquando in petrari ſuper petitorio literas à Papa de ſignificauit, vbi Papa mandabat, quod ſi conſtaret de renunciatione ſic metu facta annullaret eam, & caſafaret, ac beneficium adiudicaret renunciatiu- tia xtra clem. audiōr. de reſer. Imo etiam per multa concludit renunciationem hæreditatis metu factam nullam, & ea non obſtante, filiam poſſe hæreditatem petere. Albertus Brunnus in conf. 82. ſuper diſcūlare Subicitur aliud verbum in illa clauſula attentē, videlicet quod ſimoniaca prauitas non interueniat. Nam renunciatione beneficij ſimoniaca facta non valet etiam in præiudicium resignant. Nec collatio tex. in c. ſuper hoc. in gl. pecunie, de renan. bmo. inca. cum vniuerſorum, derer. permitt. Arch. in c. ordinationes. i. q. i. Rota. dec. 226. in antiqu. Ge- minia. conf. 125. Dubia. in i. q. Nicol. Milius in reperio. ne ver. renunciatio. q. 4. vbi dicit ſimoniaca tunc renunciatur quando expreſſum renunciatur quod alteri conferatur, per gl. in c. ex parte, i. de off. deleg. vbi doct. ſed fi- non exprimatur, licet immediate hoc agatur, non eft ſimoniaca, teſte bmo. in c. tua. in ſi- de ſimonia. & ſic ille, qui per ſimoniām reſignat, non potest illud beneficium ſic reſignatum repetere nec ille, qui illud ſuit ſimoniacē conſecutus, retinere. glōſſ. & doct. in c. conſtitutus. de transact. Inno. in ca. cum vniuerſorum de rerum permitt. Card. in d. c. ſuper hoc col. 2. oppoſit. ſ. vide que ſcripti ion. Naucle- ri in tract. de ſimonia, & ibi in addit. que dan- inſerit. & ſic patet, quod in renunciationi- bus beneficiorum iſta quatuor videlicet dolus, vis, metus, & ſimonia, debent abſeſſe. aliaſ quilibet horum actum reddit, fal- tem quo ad eſſectum, nullum.

Et si ex causa permutationis resignationis fiat, ponatur clausula, quod neuter permutantiū ius acqrat, nisi libet ipsorū ius haberit.

in beneficio pér ipsum resignato.

Sicut in rebus profanis in re alienanō contrahitur propriē permutatio: sed requiritur quod dominium hinc inde transferatur. *l. ff. de rerum perm. vbi Pædius sic ait, nullam contrahit permutacionem si res aliena detur, & ibi Iaso, plura huic rei accommoda scribit, & in §. actionum. num. 102. Inst. de a. & non videtur datum quod res tineri, non potest. l. non quocunque modo. de legi. 1.*

Sic est dicendum in beneficiis, ut ne tri permutantium ius quāri debeat nisi veteri ipsorum ius in suo beneficio habeat, & non potest quis ius quod non habet in alterum transferre. *c. quod autem de iure par. l. tractio. ff. de acq. rer. do. Cal. consig. de rerum perm. alioquin posset aliquis vafer & astatus bonum decipere, beneficium quod occupauit permutando cū alio, qui canonice est suum assequutus beneficium, quod nō est permittendū, ut vides hic.*

Fallit quando quis permutaret beneficium cum iure p̄tento in alio beneficio, tunc valeret permutatio, etiā si alter nullum ius in illo beneficio haberet: quia iste qui ius ad beneficium recipiebat, debebat prouidere, an ille ius haberet, per *l. qui tñhernas. ff. de contrah. emp. scripti in tract. de pacif. poss. n. 299. & seq.*

Nota quod quandoque is, qui ius haberet ad suum beneficium, euicto dato, vult redire ad suum hoc sine noua collatione nō poterit. *c. si beneficia, de præb. in 6. plenē scripti intra. l. de pacif. poss. n. 22. amplia. n. 143. cum seq. vbi abundantius ridebis, si non graueris, & intellectum ad cap. sibeneficia, de præb. in 6.*

Si tamen is, qui resignauerit permutacionis causa ius haberet in beneficio resignato moriatur, & an requian ei conferretur beneficium alterius permutantis, tunc permutans habebit utrumque, & gaudebit bona fortuna, & hoc modo solent cauti auunculi suos nepotes promouere, pri-
mum quod haberet nō auferetur, & illud quod permutacionis causa collatum etiā ad ipsum spectabat, cum non sit qui con-
queri possit, & iusto titulo & canonice est ademptus. *ius. i. tract. 13. c. 1. de reg. iur. in 6. & sic*

limitatur ista regula, quia non fiat per ista permutantem, alias non procederet, *rl. in iure ciuili. ff. de reg. iur.*

Solent in resignationib. à Papa appro-
batis alia inseri clausulae, primo regulæ de
viginti diebus derogare Papa solet si petat-
ur, *de qua scripti supra in reg.*

Secundò solet derogare regulæ deve-
risimili notitia obitus: sed an recipiatur,
dixi supra declarando illam regulam.

Tertiò clausula solet adiici in qua de-
rogatur iuri patronatus etiam laicorum,
nisi in Francia consuetudinaria, in qua nō
recipitur, *ut infra dicam.*

Quarto derogatur indultis Cardinaliū,
quibus cautum extitit, quod in collatio-
nibus beneficiorum suorum, vel familia-
rium requiratur consensus eorum, de qui-
bus dixi *supra, in regula.*

Item nō potest minor 14. annis bene-
ficium multis laboribus à parentibus ac-
quisitū renunciare, quin si Iesus fuerit
lud repeteret possit. *c. si. ff. se vob de ind. in 6. c. ex parte. M. brigh. & doct. de refit. spol. hoc ex-
preßum tradit Nic. Milius. in repe. ver. mi-
nor. q. 4. dicens renunciationem minoris
duobus concurrentibus valere. Primo si
fiat in manibus superioris: secundo si fiat
cum cause cognitione, cu constabit supe-
riori quod minor velit renunciare, oportet
quod inquirat an pupillo expediat, &
ecclesia: & si de his constituerit: restitutio
dabitur: alias secus, *ut scribit Pan. in d. cap. ex
parte M. & Bened. in repe. c. Raynuius. in verb.
adiel. c. nu. 61. de testa. & Phil. Probus in r. br. de
renun. in 6. Angel. de Clauasio in Ang. inver.
renun. dicit renunciationem ex trib. iudicandam illegitimam. Primo ratione
personæ renunciantis, ut pote quia minor.
*d. t. si. aut alius, qui non potest renunciare,
ut demens & furiosus. Secundò ratione
personæ, in cuius manibus sit renunciatio:
ut si in manu laici. c. quod admone. & c.
quod in dubius. de renunc. vel in manu illius,
qui ea recipere non potest, ut in manu ab-
bati, quia inferior episcopo permutacione
approbare nō potest. *c. que sū. de r. r. primu.*
Tertiò ratione rei dicitur renunciatio il-
legitima, quando illa res renunciari nō
potest.***

Potest, ut iuri sanguinis. *l. ius sanguinis. ff. de regulis iuris. l. ius agnationis. de pact. sed si deceptus fuerit minor super valore beneficij permutati, an restitucionem impetrare possit, quod non, scribit plenè Probus in adiunctionibus ad Ioannem Monachum in c. f. de renum. in 6.*

Et clausula, cura animarum non negligatur, in quibus rescriptis soleat apponi, declarat. *gl. in verb. dispensantes, in cl. de prob. vbi dicit apponendam esse in dispensationibus super pluralitate, super aetate, ordine, & residentia, quod est bene notandum.*

REGULA XLII.

De supplendis defectibus.

Voluit quod si petantur supplenti defectus in genere, nullatenus literæ desuper concedantur, nisi in petitione desuper huicmodi defectus exprimantur, vel fiat ut petitur supplicatio signata fuerit.

Vult Papa quod in literis cancellariæ concedendis de cætero non apponatur clausulæ supplentes omnes defectus in genere, nisi specialium omnes defectus exprimatur: utpote si in alienatione rei ecclesiæ non interuenerit tractatus, vel alia solennitas tequisita in c. sine exceptione. *12. q. 2.* tunc porerit peti suppleri ille defectus. *alex. conf. 79. circaprimun. q. 6. vol. i. & hoc est introducendum ad vitandum calumniam partium, qui non exprimebant Papæ eorum defectus, sed petebant apponi hanc clausulam supplentes omnes & singulos tam iuris, quam facti, & quarumcunque solennitatum & substantialitatum omissarum defectus, si quis forsitan iuris interuerterit in eisdem, &c. Ista clausula supplet defectus positiui non naturalis, teste *specula. in titul. de legato. S. nunc ostendendum. ver. sic. 18. Anno. de Burto. in c. illa, de elect. Pan. & ali in ea. i. de transact. Panor. in c. de confirm. vñl. Decius. conf. 3. 41. niso puncto. col. 2. & conf. 5. 6. quoniam, col. 3. & conf. 502. vñl. puncto. col. 5.**

numer. 20. nec tollit defectum personæ sup. plicantis. cap. Cenomanensem. 57. dist. Barba. in rub. de reser. in cle. col. 8.

Et sic ista clausa non potest supplere defectum citationis, cum sit de iure naturali, ut concludit Soc. conf. 120. Memini. col. 3. num. 4. in 3. vol. per cle. sape. de verb. sign. & Alex. d. conf. 79. num. 19. vol. 1.

Secundus casus est quando supplicatione apponitur, fiat ut petitur: non si apponatur per concessum vel per fiat, seu alio modo, quam hic expresso.

Ex hac ergo regula habes, quod in specie multa valent, quæ non in genere, adde quæ scribo in ordin. reg. 58. rab. de rescissionib. contractuum.

REGULA XLIII.

De derogatione iuris patronatus.

Item voluit quod super quoniam beneficio ecclesiastico de iure patronatus laicorum non expediatur literæ, nisi ponatur expressè, quod rale beneficium tanto tempore vacauit, quod eius collatio ad sedem Apostolicam legitimè est deuoluta: vel quia tempus patronis laicis ad præsentandum à iure præfixum lapsum existat: aut ad id' patronorum ipsorum accedit assensus. Et si per ipsum iuri patronatus huicmodi derogari contigerit, si ius huicmodi ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium principem pertineat, & de hoc in literis prouisioni, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio mentio facta non fuerit, non censeatur iuri huicmodi quomodolibet fore derogatum.

An valeat collatio facta per ordinarium
Eee

de beneficio patronato, ante quā fuerit facta præsentatio, si intra illud tempus non fiat, vide Dominic. & Perus. in c. 2. de preb. libr. 6. & Docto. in c. audit. de prescr. item Felinum in c. cum Bertholdus, dere iud. dixi in tract. nominatio. q. 17. art. 12. vbi dixi valere, si patronus non conqueratur.

Notandum est, quod Papa potest iuri patronatus etiam laicorum derogare: sed non vult. ob id in tribus casibus in quibus solet beneficium sub patronatu laicorum existens conferre. Primo quando tanto tempore vacavit beneficium patronatum, quod eius collatio ad sedem Apostolicam est legitimè deuoluta: nam tunc non est necesse derogare iuri patronatus, cum patronus non possit postea præsentare: sed debet in collatione Papæ de iure patronatus fieri mentio, alioqui non valerer collatio, refut. Dom. conf. 50. Quærinur. Et Staphil. in tract. de literis gratia. rubr. de forma implet. vbi refert Dom. nempe cum tempus patronis datum ad præsentandum, vt si fuerit patronus laicus habet quatuor menses: patronus vero ecclesiasticus sex. cap. 1. de iure patron. in 6. postea est deuolutum ius ad superiorem, & id temporis Papa conferre, etiam poterit.

Secundo solet Papa conferre, quando consensu patroni seu patronorum acceperit: tunc ne fundatores à fundatis ecclesiis trahantur, consensu eorum sequitur. c. decernimus. 16. questio. 7. vnde si contulerit præsentatio à maiori parte valebit, quia secundum consensum patronorum, vt videatur tenere Rota in decr. 528. Nota infra tenuis in antiquis.

Tertio, quando Papa expressè derogat: quia nisi exprimat non videtur velle derogare iuris patronatus laicorum. gl. & Doct. in c. 2. de preb. in 6. ne laici retrahantur ab ecclesiis fundandis. d. capit. decernimus. 16. q. 7.

Fallit in iure patronatus siue in iure præsentandi quod quis acquisiuit ex præscriptione, vel confuetudine, quia in hoc cessat ratio predicta, & sic valet gratia non facta mentione de tali iure præsentandi: Card. conf. 69. vacante. q. 2. idem dicens si

non erant veri patroni: sed tamen erant in possessione præsentandi: mo plus, concludit quod etiam legatus potest conferre laicis beneficia, allegando Fede. conf. 69. infra scripta, quem sequitur Staphil. in tract. literis gratia. fol. 55. vers. unde redendo. Et Ego tamen tenerem etiam in his casibus expressam mentionem fieri debere iuris patronatus, postquam acquisitum est laicus iuris patronatus laicum de quo lex vult ut fiat mentio: nec inspici debet acquisitio seu modus acquisitionis: sed an sit ius patronatus ecclesiasticum, vel laicum. ea. dilectus. de off. leg. cap. cum dilectus, de iure patr.

Item per derogationem iuris patronatus factam non conferetur derogatum iuris patronatus, Regum, Ducum, Marchionum, vel aliorum principum, nisi hoc expresse dicatur in derogatione, quia ob reuerentiam, quam homines in eos habent plurimum eis deferri conuenit, & eos plus alii honorari deceat: arg. c. 2. de off. deleg. in 6. ea enim quæ notabiliter fiunt nisi specialiter notentur, videntur quasi negligata. item apud. 5. Art. prator. ff. de iuriis. Nec vero induito dictorum regum derogari solet. sgl. Do. Gomes. in tract. manda. in forma 3.

Nota tamen perpetuo quod si aliquis condemnetur in poenam delicti, vptote quia interfecit hominem, vt illi fundet capellam: eam fundando & dotando, non acquirit ius patronatus, nec ei aliquis honor debetur, probatur arg. 1. sed si hac. q. 1. at si viderit. ff. de iuriis vocan. vbi dicitur, quod non debetur iuris patronatus si libertas seruo debetur ob domini delictum, & facit. l. 1. c. si mancipium ita veneat ne prostituatur, l. filiones, de episcop. audiens, quia ex delicto premium quis consequi non debet. l. fine. ff. de nego. gest. l. relegatore. in fin. de interdict. & re lega. sic consuluit Signo, conf. 83. iussu domini, vide derogari fundationi beneficiorum, etiam si in illa caueatur expresse quod obtinens tale beneficium teneatur personaliter residere, & esse sacerdos, vel quod teneatur intra annum promoueri sed non datur de stylo derogatio quo ad omnes articulos fundationis, & in totum, nam potest

te esse quidam articulus, cui Papa non derogaret, & hoc de stylo curiæ Romæ.

REGULA XLIII.

De commendis.

Item voluit, quod nulli seculari de regulari, nec religioso de seculari beneficio commendanda deretur: nisi in signatura, vel per clausulam: ad partem super petitione commendæ huiusmodi, de commendanda ipsa fiat mentio.

Multa dico in tract. de pacifi. posse. am. phas. nu. 35. cum seq. quæ hic reperita superflua forent. ibi materiam commendæ vti lea videbis.

REGULA XLV.

De reformationibus.

Item voluit, statuit, & ordinavit, quod super quibuscunque reformationibus signatis super im- petrationibus quorumcunq; be- neficiorum vacantium, vel certo modo vacaturorum, in quibus pe- titur, quod literæ super prima da- ta expediri possint: si ex huiusmodi expeditione sub tali data vi- deatur posse fieri præiudicium, li- teræ huiusmodi sub ipsa prima da- ta nullatenus expediantur, nisi re- formationes huiusmodi per fiat, & sub prima data signatae fue- rint.

Hæc regula vult, quod si pars petat, pri- mas literas reformati, & de novo consti- tui, seu corrigi: & quod correctio fiat sub prima data, hoc concedetur dummodo non tendat in alicuius noui forte præiudicium, unde si quis impetraverit benefi-

cium simplex sancti Juliani de Balkanicis, ubi natus sum, & nunc vult reformatre im- petrationem, & ponere ecclesiam parro- chialem, hoc poterit fieri sua prima data, si alicui non præiudicetur, quia si alius im- petrauerit, vel fuit collatum per ordinari- um, tunc Papa non intendit tertio præiu- dicare. c. quamvis. de rescr. in 6.

Et quando notarius vel datarius possit corrigere datam vel imprestationem, & in quibus, vide per Bart. & Decium in l. s. librarius. ff. dereg. iur. Pan. Imol. & Fel. in c. ex literis, de fide instrum.

Hic si quis vellet tractare materiam pa- cetti reformati, informati, & transfor- mati, extra oleas esset. si illorum eluci- dationem quæreris, lege Bar. & alios in l. iu- ris gentium. §. Quintino. ff. de paci. & in l. lecta. si certum petas, ac in l. petens. C. de paci. alias scripsi, distinctionem pacetti prosequens, de reformatione religiosorum scripsi in §. i. m gloss. reformatus. de nominatio. regia. in con- cord.

REGULA XLVI.

De beneficiis in curia resignatis.

Item voluit & ordinavit, quod super resignatione cuiuscunq; beneficii ecclesiastici, seu cessione iuris in eo, quam in manibus suis, vel in cancellaria Apo- stolica fieri contigerit, Apostolicae literæ nullatenus expediantur: ni- si resignans, vel cedens (nisi præ- fens in Romana curia fuerit) per- sonaliter, alioquin per procurato- rem suum ad hoc ab eo specialiter constitutum, expeditioni huiusmodi in eadem cancellaria ex- pressè consenserit, & iurauerit, vt moris est: & si ipsum resignantem, vel cedentem pluries super uno & codem beneficio, in fauore diuer-

Eccc 2

factum personarum successuē cōsentire contigerit, voluit sanctitas sua quod primus consensus tene-re debeat, & alii in posteriores consensus, ac literæ illorum pra-textu etiam sub priori data expe-ditæ pro tempore nullius sint ro-boris, vel momenti, necliteræ re-feruationis vel assignationis, et iam motu proprio, cuiusvis pen-sionis annuæ superallicius bene-ficii fructibus expediri possint, nisi de consensu illius, qui pensionem prædictam persolucere tunc habe-bit.

Tres habet partes: in prima dicitur quod literæ super beneficij resignatione nullatenus expediatur nisi resignans con-senserit, si in curia præfens fuerit.

Siverò fuerit ablens, tunc per procura-torem ad hoc specialiter deputatum, & sic non valeret generale procuratorium.

Item quod consentiret extra cancellari-am, vthic in eadem cancellaria, nam dictio: In denotat intransficitatē. gl. mcl. causa. de el.

Item requiritur quod dominus, seu procurator iuret, quod non interuenit dolus, vis, metus, nec simoniae labes, de qui-bus supra scripsi in reg. 41.

Secunda pars est ibi, & si ipsum resigna-tem, vbi dicit quod quando resignans con-senserit bis, vel pluries quod primus con-sensus valet, nisi primus fuerit reuocatus, & notitia peruererit ad eum in cuius ma-nibus celsio facienda erat: vel in manibus procuratoris antequam consentiret ut scripsi supra in regula, pertex. in Cleon, vna, dere-nuncia.

Item ex ista regula habemus quod, lite-ræ expeditæ sub secundo consensu & resignatione non valent, etiam si fuerint expe-ditæ sub priori data secundi consensu: quia id quod metum non est resignare nō possum, & plus iuris in alterū trāsterre, quam habeā. l. traditio. ff. de acqui. rerum dom.

Et ideo post triennium non iuuatur de-creto de pacifico possessor. ut scripsi in tract. de pacifico possesso.

Tertia pars est ibi, nec literæ, vbi vult quod literæ super pensione non possunt experiri, nec debent nisi sis, cuius intereat conseruerit, si tamen interim moriatur re-signans, cum sit finita pensio, non teneret consentire: nec illam pensionem remiserit, ergo sedi est facienda fides vel de morte, vel de resignatione, alioqui bullæ non de-bent expediti.

An resignatarius possit conferre simul atque sua prouisio facta est licet necser-erit: pro hac quæstione facio casus sequētes. Primus est in renunciatione simplici, facta collatione & prouisione à Papa sive resignatarius sciuenter, sive necseruerit, putet tamen ita esse, & verum si poterit con-ferre. cap. transmiss. an. de elec. nec requiri-tur posse, ut concludit Roch. Currius in tract. iuris patro. in verb. ipse, vel is. q. n.

Secundus casus in renunciatione facta causa permutationis, non potest resignatarius ex una parte conferre: nisi adimple-uerit resignationem & permutationem ex parte sua per illam clausulam, non aliter nec alias, nec alio modo, sive suspenda-ctum, donec ita factum sit, & ideo solent bullæ significare partis resignati: & resignā si quam causam habet illam allegat, quam situ non allegat, postea. resignatarius conferre poterit, facit gloss. in verb. permis-sione, in tit. de annatis, in prag.

REGULA XLVII.

De ingressu religionis.

Item non dentur literæ super beneficij vacaturis per ingressum religionis: nisi ille præcesserit da-tam de super petitionis.

Papa enim non vult beneficium illius, qui religionem ingreditur infra annum probationis, alicui esse conferendum, nisi ad id ipsius accedat assensus aut constet quod vitam voluerit absolūte mutare: vel professio em expressam fecerit, seu scien-ter

ter habitum receperit professorum text. in c. beneficium de regula. videtur innuere, quod dari possint literæ post ingressum. Intellige in patria obedientia, si scia aliquem ingressum esse religionem, ego potero impetrare per illius ingressum & professionem: qua facta, mihi debetur: & ipse poterit interim resignare, nisi imperatione ponatur hæc clausula, quod resignatio cedat in commodum impetratis, &c. sed cum hæc clausula si pati referuationem non valeret in regno Francie vbi sublatæ sunt omnes reservations, videtur in tract. de literis gratiæ. fol. 75. & seq.

REGVLA XLVIII.

Non valet impetratio per modum in cancellaria exprimendum.

Item voluit quod si petatur aliquid beneficium vacans per modum in cancellaria apostolica exprimendum, talis impetratio non valeat, nec literæ desuper exprendantur.

Notandum est quod ante istam regulam & de iure impetrans non tenetur exprimere modum vacationis, ut not. Dominicus & Perus. in c. susceptum; de rescr. in 6. & Lapis alleg. 6. in hac sexta. Imo non est necesse exprimere modum per quem prouidetur beneficio: nam si fiat simpliciter mentio devocatione beneficii, includitur modus providendi, ita debet includi omnis vacatio modus. gloss. in Cle. 1. in verb. quamvis. de preb. & gloss. in c. si propter. dederit. in 6. tamen per istam regulam debet exprimi vacationis modus, nec valeret si dicat, quod certo modo vacat in literis exprimendo, ut hic, quia multæ super hoc siebant fraudes, & cauti practicantes nunquam exprimebant certum modum.

In signatura tamen potest dici, quod maior & vberior expressio fieri possit, & etiæ solet Papa uno modo vacandi expresso dicere, & alio quois modo ut tradunt

Doct. in cap. susceptum. de rescr. in 6. vnde vult hic, ut in supplicatione unus vacandi modus exprimatur, cum plures sint, quos scripsi, saltem triginta. in §. monasteriis. in verb. vacantibus. denominatio regia in concord. & de ista clausula, & quois alio modo vacet, vide quæ plenè scripsi in gloss. aliam, in forma manda. in concordia.

Aduertendum est tamen quod per regulam cancellariae publicati anno 1540. cautum est, ut de cætero impetrantes beneficia ecclesiastica cuiuscenque qualitatis per priuationem & amotionem, vel alii propter commissa crimina & excessus vacantia, vel vacatura, in supplicatione de super porrecta excessus & crimina ipsa, ac eorum qualitates, nec non modos & causas tales, ex quibus de iure priuatio ipsa incursa, aut facienda censeatur, & similiiter impetrantes etiam per modum deuolutionis beneficia tanquam certo modo vacantia, & ab aliis etiam non senio confertis, nec infirmitate aut impedimento detentis tanquam nullo, seu minus canonico titulo possessa, modus vacationis illorum in supplicatione de super porrecta specificè, & determinatè, ac dispositiue exprimere teneantur, ut in regulis seq. patet.

Ultimo non est omittendum, quod si quis impetrat beneficium per priuationem debet inserere istam clausulam, ne interim forte resignet, & cum decreto quod resignatio cedat in favoré impetrantis, quod solet cœcidi post primam priuationis sententiam, per raro, ante, teste Stephilio in tract. de literis gratiæ. fol. 64. in i. vacationis modo, quod in hoc regno non seruaretur, quia illa clausula, quod resignatio cedat, &c. inducir reservationem, quæ est in regno sublata, etiam licet quis sit pendente possit resignare. gloss. finita in c. 2. ut sit pendente. lib. 6. & c. nisi, derenuncia: non tamen poterit resignare causa permutationis, alii impetranti prouideri poterit. Dominic. in conf. 105. q. 2.

Notandum est quod quando impetrans commissionem à Papa narrat in supplicatione multa delicta per priuandum commissa, & postea in conclusione petit com-

Eccc 3

mitti quibusdam probis viris, vt si eis de præmissis, vel altero præmissorum constiterit, dictum N. priuent, certè Papa consuevit delere illa verba vel altero præmissorum, quia postquam dictus impertrans diffamat aliquem de pluribus criminibus debet arctari ad probandum omnia quibus illum diffamat: alias poena talionis tenetur, vel ad diffamationis poenam. *tex. in cap. super his, vbi Doct. de accusat. cap. liceit Heli. de simo. Staphil. in d. tract. f. 166. vers. 2. notandum est.*

REGVLA XLIX.

Item voluit, statuit, & ordinavit, quod quotiescumq; per signaturam suam, vel de eius mandato factam super exequēdis aliquibus cum adiectione proprii nominis vel dignitatis cuiusvis iudex detur, literæ desuper expediantur cū expressione, quodidem iudex executionem faciat per se ipsum.

Hic derogatur. *e. quoniam abbas. de offic. deleg. vide ibi istam materiam pertractatam, & in l. more majorum. ff. de turj. om. iudic. & per Ioan. de Pla. in l. §. C. vetera. lib. 12. malus sufficient. gl. super hac regula descripta.*

REGVLA L.

De dispensationibus in gradibus consanguinitatis.

Item voluit, quod in literis dispensationum, &c.

Aduertendum est quod interdum per matrimonio requiritur dispensatio: aliquando non. Si fiat secundum statuta iuris, non requiritur: si vero contra iuris prohibitionem, tunc requiritur dispensatio. Et interdum dispensatio postulari debet à Papa, interdum dispensatio postulati debet à Papa, interdum ab imperatore,

seu à Rege. Tunc à Papa impetrari debet, quando prohibito ab ea facta est, & quando imminet peccatum, vt in gradibus consanguinitatis, affinitatis, publicæ honestatis, & aliis prohibitis à iure canonico vi m. non debet, & per rotum de consanguinitate infra dicitur.

Interdum facta est à iure ciuili prohibitiō propter aliquam causam honestam, vt pote tutori prohibet ne nubat cum pupilla, vel adulta, ne ipsa circumscribatur ure familiaris ab his, qui rationes eius gestæ tute reddere compelluntur. *l. liberum. m. Senatus cons. ff. de ritu nuptia. & tunc solet Imperator, vel Rex dispensare super hoc matrimonio, vt C. de imperio. mat. l. situor. vbi sunt hec verba, si tutor vel curator pupillam, vel adultam quondam suam sibi, vel filio suo, nullo divino imperato beneficio, in matrimonio collocauerit, manet infamia contra eum, veluti in confessum de tutela, quia huiusmodi coniunctione fraudem administrationis tegere laborauit. Ecce igitur, quod Imperator super hoc dispensat & interdum audiū dispensatum cum magnis nobilibus in Francia, cum aliis sine Regis dispensatione hodie contrahi solet, vt infra dico in canonum secutus.*

Idem si magistratus tempore sui officii velit nubere cum aliqua sibi subiecta, quia ob timorem impressionis non potest, ob id solet princeps permittere. *l. vna. l. si quaque previdens potestate.*

Idem si mulier velit nubere ante annum luctus, ratione infamiae vitanda, solet hoc impetrare, ab Imperatore, vel Rege. *l. si qua mulier. C. ad Terul. l. i. vbi Bald. de secundis nuptiis.*

Idem si mulier velit impetrare nuptias ad retencionem prioris dignitatis, vt pote quia fuit nupta senatori: nunc vult nubere inferiori. *l. fin. ff. de senat. prohibetur: tamen ne matrimonium contrahatur per rescriptum subreptitium principis non debet aliquis impetrare nuptias a principe: sed deportationis poena, & aliis positis in rub. C. si nuptiae ex rescripto petantur. immo tandem est rapere puellam, quantum regis bene-*

beneficio postulare. c. nullas. 26. q. 2. contra quosdam nobiles, qui mulieres inuenire nesciunt, nisi principis literis, & præceptis habeant, hæc tamen leges matrimonii prohibentes de iure canonico, sunt correctæ, cap. pen. &c. vlt. de secum. nupt. quia matrimonia hodie reguntur iure poli, non iure fori, cap. Euphemium. 2. q. 3. Feder. consil. 36. casus talis. Lucas de Penna in l. f. col. 4. C. de in col. libr. 10. & abundè Fel. post aliis in cap. 1. de sponfaliis.

Super aliquo gradu.

Gradus in consanguinitate vel affinitate dicitur ad similitudinem scalarum, graduum, vel aliorum locorum, quia sicut de uno gradu in gradum ascendimus, vel descendimus: ita & per gradus consanguinitatis de una persona in aliam. l. Iurij consil. §. gradus. ff. de gradib. & est habitat personarum, qui cognoscitur quota agnationis, vel cognationis distantia due inter se personæ différant. Ioan. And. in declar. arb. consanguin.

Aduertendum est, quod quando in statutis, vel consuetudinibus fit mentio de gradu, vt in tertio, vel in quarto gradu, seu alio, tunc fieri computatio secundum ius civile: tum quia recta est computatio quod in matrimonii tantum computatio canonica discrepat à iure civili. l. fin. vbi Docto. C. de successio. edict. Barz. consil. 224. Anfrates. Albertus Brunus in tractat. de statutis exclu. art. 12. queſt. 21. Benedict. in repet. cap. Rayninus. in verb. & vxorem. num. 86. de testam.

Fallit quando consuetudo vel statutum aliter disponeret. Bald. in l. vlt. in fin. C. de successo. edict. Dec. consil. 444. concurrit. col. 2. conf. 563. Domino. in fin.

Secundo fallit, quando primo fuisse mentio iuris canonici, vel ageretur de computatione gradus quoad matrimonium. Iason. consil. 69. statuum, in 3. vol.

Consanguinitatis.

Consanguinitas est attinentia diuersa

rum personarum ex eo proueniens, quod descendit ab altera, vel amba ab eadem, teste Ioan. And. in decl. arb. consanguinit. vbi plus addit, quod consanguinitas dicitur à con, & sanguine, quia à communis sanguine descendunt, vbi Prepos. & alii declarant.

Notandum est quod licet olim prohibitiō effet usque ad septimum gradum, quia homines id temporis viuebant, & septimum gradum videre poterant, hodie augeſcente malitia populi, diminuta est & aetas, & devotio: vt quia difficultē est peruenire & videre quartum gradū: ideo usque ad quartum hodie gradum inclusuē prohibetur quis contrahere matrimonium cum consanguineo, vel consanguinea, vtc. non debet de consang. vbi aliae describunt rationes.

Vel affinitatis.

Affinitas est personarum proximitas, ex coitu proueniens inter copulatum & consanguineos copulatæ: & inter copulatum & consanguineos copulati. teste Ioan. And. & Prepos. in declara. arb. affinita.

Aut alias prohibito.

Multis modis prohibetur à iure matrimonium, qui his verbis continentur:

Error conditio, votum, cognatio, crimen.
Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas,
Si sis affinis, vel si coire nequibus.

Hic duo exprimuntur gradus prohibiti, videlicet consanguinitatis & affinitatis, addit gl. tertium, videlicet publicæ honestatis, de quo infra.

Quartus est ratione erroris, vt si quis putet contrahere cum Katharina, & contrahat cum Berta, & sic error personæ viat. Idem in errore conditionis: si contrahat cum serua & putabat contrahere cum libera. hi errores impediunt matrimonium. Error verò qualitatis, vel fortunæ non impedit matrimonium. c. 1. 29. q. 1. & super hoc impedimento non quæritur dispensatio.

dispensatio, & habita ea non prodest, altera parte inuita: sed partis poitea errans consensu interueniens matrimonium facere potest.

Quintò conditio apposita in matrimonio: vix pote, si pater filiae consenserit: si pater nolit consentire non valet matrimonium. *c. 1. super eo de condit. apposita.*

Itē si non valeant sponsalia, non teneat sponsam accipere. *c. de illis. eod. ut. de condit. apposita*, & melius esset non contrahere, quām contrahere, & ex hoc contractū capere mulierem, & processus infinitos ad promissam pecuniam habendam habere. Si verò conditio fuerit contra substantiam matrimonii, vitiat contractū: secus si alias fuerit illicita, quia tunc haberetur prō non apposita. *cap. 1. & cap. vlt. de condit. apposita. Hippol. conf. 286. &c. in hoc casu non videt dispensationem postulari.*

Sexto votum solerme impedit ac dirimit matrimonium, vt votum professionis religionis: vel votum emissum in suscipiendis ordinibus sacris. *c. uno de voto in 6.* Si verò fuerit simplex votum, vt regulariter quodlibet aliud votum, tunc impedit matrimonium: sed non dirimit. *c. minimus. & seq. qui clerici, vel vident, &c. super hoc voto continentur, solet Papa ex causa dispensare. cap. veniens. d. tit. quicler. vel vident, & sine causa dispensatus, non est tutus quo add. gl. in cap. non est de voto*

Septimo cognatio impedit matrimonium, & intellige de carnali cognitione, id est, consanguinitas impedit matrimonium, nisi super ea dispensetur, vt hic non solet Papa in secundo gradu dispensare, nisi cuin Regibus & Principibus, ac cum magnis nobilibus: in aliis gradibus sic: sed habita compositione, siue contractū fuerit siue contrahendum, siue scienter, siue ignoranter, sed hoc casu non petitur tantum compositio.

Et miratur Staphileus in d. tract. de literis iustitiae, quod Papa recipiat pro dispensatione compositionem: quia aut est iusta causa dispensandi, & tunc dispensare debet iuxta not. in c. bone, in 2. de postul. prael. *& in l. 1. §. permittitur, de aqua quotidiana &*

estiuia. Et iusta causa est dispensandi in gradibus prohibitis etiam à iure diuino, obbonum pacis & quietis inter principes & homines sibi subditos. c. 2. de defon. m. puber. si vero non est causa, dispensatione reicere debet sed bene multi impetrarent dispensationem, qui timore pecuniarum deterriti non audent: alioqui si gratis, dari retur materia delinquendi contra, l. conutire. ff. de pac. doi.

Secundò cognatio spiritualis impedit matrimonium ac dirimit, *ut in iusto de cognatione spirituali, & ista contrahitur per baptismum & confirmationem. c. 1. & fin. de cognat. spirituali. m. 6.* Nota tamen quod ad prohibitionem fornicationis sacerdotis cum muliere, cuius confessionem audiuit, omnes quos in poenitentia accepit, ita filii nostri sunt, vt baptismati suscepit. *c. omnes. 30. q. 1. & in hac cognatione spirituali viginti sunt personae prohibita, quas scribit Panorm. in c. Martinus. de cogn. spirituali. tam in baptismō quām in confirmatione.*

Prohibetur primo matrimonium inter baptizatum & baptizantem: inter baptizatum & filios baptizantis: inter baptizatum & vxorem baptizantis prius cognitam: inter parentes baptizati & vxorem baptizantis prius cognitam: inter baptizantem & parentes baptizantis: inter leuatum & leuantem: inter leuatum & filios leuantis: inter leuatum & vxorem leuantis prius cognitam: inter parentes leuati & vxorem leuantis prius cognitam: inter leuatum & parentes leuati. & totidē sunt personae in confirmatione, & super his difficiilius Papa dispensat: & maior est compositione, quam super consanguinitate carinalium & papa vidi, in cognitione vero legali, vt in adoptione, mihi soror esse cooperit, quandiu durat adoptio inter me & ipsum, nuptiae confitere non possunt, *c. uno de cognat. legali.* Et super hac non videt impetrari dispensationes.

Octavo crimen incestus impedit matrimonium siue dispensationem: sed non dirimit iam contractum. *cap. transmisse. de eo, qui cogn. consang. vxoris sue.* Et an episcopus

Scopus possit dispensare, scribit Panor. inc. i. de eo qui cognosc. consang. vxoris sue.

Item si quis machinatus fuerit in mortem mariti, postea, etiam non secuto effeta, non potest modo contrahere cum uxore illius. c. i. de diuini. & per totum, de eo, qui duxit in uxori, quam poluit per adulteri. vbi quando adulteri dat fidem adulteri, viuente narrato eius: vel fidem facta contrahit: aut inachinatus est mortem in maritum, his casibus non dicunt valere matrimonium postea contractum capitul. i. & per totum. 31. qu. i. ideo opus est dispensatione, que difficulter datur, nisi ignorantibus.

Idem in aliis criminibus, no. 33. que si. 2. c. hoc ipsum. §. de penitentibus. Idem si quis interfecerit uxorem, sine spe enim coniugii, sine dispensatione reinanebit. s. interfec-
tus. 33. q. 2.

Nono cultus disparitas, ut Christianus cum Iudea, vel Saracena contrahat. c. i. & cap. caue, 28. qu. i. & in hoc casu non solet Papa dispensare nisi infidelis ad Christianum peruenierit, non. doct. in c. i. de conserf. infidel.

Decimò vis compulsiua impedit matrimonium, quia vbi est vis, non est consensus. ca. cum locum. de sponsal. Et matrimonia libera esse debent. cap. Gemma. de sponsalib. ob id metus qui potest cadere in constantem virum impedit matrimonium. ca. ve-
niens. 2. de sponsal. gl. in c. Abbas. de his quæ vi-
merisue causam. Ias. in l. Tita. ff. de verb. ob-
liga. c. de illis. 2. & ca. ex literis. de sponsal. im-
puberum. nisi postea consenserit carnali co-
pula. ca. insuper. qui matr. accusare possunt. Et in hoc casu non dispensat Papa: sed con-
sensus postea superueniens conualidat matrimonium, ut predicti.

Vndeclimo ordo sacer impedit & diri-
mit matrimonium: per ca. 2. qui clericis vel vo-
rente, minor vero non, ut ibi. & c. qui vero.
& c. seriatim. 32. dist. Si de facto contraxe-
rit, dispensat Papa ut uxorem retineat, & in
in matrimonio contracto de facto solet Papa
dispensare, quādo ex separatione grāte scā-
dalum oriretur. c. quia circa. de consang. Vel
quando longo tempore in eo matrimonio

perseueratum fuerit, & inde suscepta est
proles. cap. de gradibus. 35. qu. 8. ca. non debet. de
consang. & affinit. Roma. cons. 307. in casu.

Duodecimò ligamen. nam ligatus cum
prima, non potest cum secunda contrahe-
re, quia non potest quis duas uxores habe-
re, etiam cum dispensatione. §. affinitatis.
institut. de nupti. Imo efficitur quis infamis
duas habens uxores. Leum qui. C. ad leg. Iuli-
an de adult.

Imo si aliquis contraxerit sponsalia per
verba de praesenti, vt est solitum fieri in
ressortu senatus Tholosani, & in prouincia.
& postea contrahat matrimonium, etiam
in facie sanctæ matris ecclesie cum al-
tera, & eam cognoscat: tamen primæ ad-
hærente tenetur. c. s. inter. de spons. c. i. & per
tot. de spons. duorum.

Decimotertio, honestas quæ vocatur
iustitia publicæ honestatis: nam si frater
meus contraxerit sponsalia etiam de fu-
turo, cum aliqua, eo mortuo non potero, nec
alius consanguineus usque ad quartum gra-
dum, cum ea contrahere tum quia non est
publicæ honestum. tum quia prohibitum.
Matthei c. 12. & c. ad audienciam. c. sponsal. de
sponsal. c. accessit, & cap. duo. de sponsa. impuber.
semper in coniunctionibus non solum
quid liceat considerandum est: sed & quod
honestum sit. l. semper. ff. de ritu nuptiarum.

Etiam si sponsalia sint nulla, utpote con-
tracta inter consanguineos: dicto cap. ad au-
dienciam. de sponsalibus. Secus si essent nulla
ratione consensus. cap. uno. de sponsal. impuber.
in 6. & super hoc dispensat Papa: & bo-
num esset quod episcopi possent super hoc
impedimento dispensare, imo quod tolle-
retur, ut dicunt Doctores in c. non debet. de con-
sanguinita.

Decimo quarto, affinitas impedit matrimo-
nium ut declaravi supra, in verbo, affinita-
tis.

Decimoquinto, si non possit coire ratio-
ne frigiditatis naturalis, vel accidentalis:
quia est castratus: aut ex defectu lanceæ,
aut siccitas membra, tunc illa frigiditas
perpetua, vel in muliere, si sit arcta, impedi-
tur matrimonium, & dirimitur iam con-
tractum ca. tertio. ca. laudabile. & c. fraternita.

Ffff

ix. & per totum, de frigid. & maleficia. & Hoeniensis in. fin. in funeribus tituli. & in his nulla postularunt, nec datur dispensatio.

Et casus in quibus sponsalia soluntur, tradit gl. in. si quippe. 27. q. 2. scribens hos versus.

Lepra superueniens furor, orde, sanguis, & albens

Ab honestis lapsus, fidicione etenim pro rorsus. Sponsos discent, & vota futurae reractione.

Ponatur clausula si mulier rapt a non fuerit.

Et sic Papa quotiens dispensat super consanguinitate, vel affinitate, solet adiungere hanc clausulam, dummodo mulier rapt a non fuerit: quia super hoc non intendit dispensare, nisi expressum petatur dispensatio. nam de iure ciuili raptor non potest contrahere matrimonium cum rapt a. l. yna. C. de rapt a virg. tex. in auct. de rapta mulieribus. col. 9.

Secus est de iure canonico, cui statut per tex. in c. penulti. & si. de raptorib. tex. in c. tria. & c. denique. 36. qu. 2. requiritur tamen hoc casu voluntas parentum. de fententia. Barbat. consi. vlt. quæst. fin. in 2. vol. quod in præfentia non discutio: sed dum operæ pretium fuerit.

Et si scienter ponatur clausula addita in quinterno.

Vult dicere, quod si raptor scienter contraxit cum rapt a, & petatur dispensatio a Papa tunc apponetur clausula in quinterno posita, ut separarent ratione delicti pro tempore, quoque ad arbitrium commissarii congruam egerint pœnitentiam. ca. ex literis de eo, qui cognit. consan. xxori. & postea dispensetur cum illis, & facta dispensatio ne, omnes pœnae legales cessabunt, ut vindicetur innuere gloss. in c. de pueris. 36. quæst. 2.

REGULA LI.

Super defectu natalium.

Item voluit, quod in dispensationibus super defectu natalium.

Notandum est quod Papa multiplicitate

cum illegitimo natis dispensat ubique existentibus, primo ad ordinates. c. i. de filiis presb. in 6.

Aliquando ad beneficia, vix in c. 2. illi n. iul. in. de fili presb. siue maiora, siue minoria sunt beneficia: & ad officia ecclesiastica, & administrationes, & si dispensauerit, ut possit retinere beneficia, personatus & dignitates cum cura, vel sine cura, etiam si ad ea quis per electionem assumatur, si non faciat de cathedrali ecclesia mentionem, non veniet ecclesia cathedralis: nec ad beneficia illius censebitur dispensatus: sed ad beneficia ecclesiæ collegiate sic, propter honorem ecclesiæ cathedralis. cap. Quamvis de præb. in 6. Rota dec. 45. Nota quod secundum aliquos in antiqu. & dec. 13. Nota, quod illi, &c. ibidem. De stilo tamen curie Romana est ad vitandum opinionem Archid. contrariam positam in ea, cui denoncierat. de præbend. in 6. quando gratia datur ad largam, ut terminis praæcūniam Rom, vtar, ut dicatur expressim, in ea, quod possit acceptare canonicatum & præbendam in cathedrali, vel collegiata ecclesia, quod est notandum: & superius sci. p. s.

Quod possint succedere bonis temporalibus.

Et per hoc patet, quod Papa etiam dispensat cum illegitimo, ut possit succedere in bonis temporalibus: & hoc in terris ecclesiæ, vbi habet temporalem iurisdictionem. In terris vero Imperii non solet legitimare quo ad temporalia. cap. per venerabilem, qui filii sunt legitimi, quoniam ibi multæ sunt opiniones: ita tamen seruatur in forensi iudicio quam tenuit Bartol. in l. qui in provincia. ff. de ritu nuptiarum. & l. c. de summativitate, quia dispensatio est iurisdictionis. c. 2. de constitut. in 6. & c. per venerabilem, qui filii sunt legitimi, quam quis non exercet extra territorium. l. fin. ff. de iurisdictione omnium iudicium. cap. fin. de constitut. in 6. & diuisum imperium cum Ioue Caesar habet.

Et quia Papa non exercet iurisdictionem in subditos imperatoris, nisi in casibus exceptis,

ceptis, & iste non est exceptus. in c. lice. de foro competenti. nec vult imittere falcam in messem, alienam, &c. rite statut in c. nouit. de iudicis.

Item in regno Franciæ non legitimat, nec dispensat Papa quod ad temporalia: sed solus Rex Franciæ, iste Ioan. Feral. in prærog. Reg. 15. & in istilo. Parlamen. in 4. par. A. reg. 23. & Ioan. Gall. in questionib. per A. reg. q. 15.

Nec sunt adulatores qui tenent regem Franciæ in temporalibus in suo regno legitimare: sed qui dicunt Imperatorem hoc posse, vt Albericus in suo dictionario, in verb. legiunari.

Intellige tamen quod Papa non poterit dispensare directè super bonis temporalibus: si tamen super matrimonio disponebat, quod tales nati essent legitimi, tunc etiam extenderetur ad temporalia. c. cum inhibito. de cl. test. depon. cap. ex tenore. & c. quod nobis, qui filii sunt legitimi. plenè Antho. de Rosellis, in tract. legitimatio. in lib. 2. nu. 16.

Ponatur ciausula, quod non præiudicetur illis ad quos successio ad bonorum ab intestato pertinere debeat.

Et sic Papa perhanc clausulam non intendit præiudicare illis ad quos successio bonorum peruenire debet, tam de iure, quam de consuetudine. Ex hoc patet, quod non sunt citandi in concessione istius dispensationis vel legitimatio consanguinei: cum illis non fiat præiudicium, per ista regulam quamvis Bart. & alii in l. Galliis. §. & quid si tantum ff. de libe. & poib. dicat, quod si petatur legitimatio post mortem patris, cum fratillis præiudicium, citari debent: fecus si ante mortem illius de cuius successione agitur. l. si ff. de natalib. restituens. Nam ita diuus. de adopt. l. de vno. quoque. de re judic. ff.

Hodie in hoc regno Franciæ ex communione & consuetudine nunquam in concessione rescripti solet citari aduersarius contra rescriptum impetratur: sed incompunctione, seu ut practici dicunt internatione fit citatio, & solet Rex in legitima-

tione ista describere verba, Nos dictum tales, &c. de copula prædicta gentium, ad honores seculares, actusq; legitimatos quolibet, quo ad temporalia, tenore præsentium legitimatio titulo decoramus: & huiusmodi genitare maculam, quo ad præmissa penitus abolemus, concedentes eidem, & tenore præsentium cum eo dispensantes, vt ipse tanquam haeres legitimus succedat valeat, & succedat personis quibuscumque, si de ipsis personarum processerit voluntate, in omnibus bonis mobilibus, & immobilibus, in quibus succederet de consuetudine, de iure aut aliis quoque modo, si est et de legitimo matrimonio procreatus, in quibus tamen ius non est alteri vel aliis iam quæsitum, & ea tanquam legitimus valeat iure hereditario, vel aliis quoque modo vindicare vel ipsi retinere seu possidere, ac de ipsis disponere tanquam successor fieri haeres legitimus, nisi alius quam defectus huiusmodi natalium repugnet prædicto defectui, quo per præsentes abolemus, &c. soluendo tamen nobis hac vice pensionem moderatam, quo circa, &c.

Sunt igitur quatuor notandæ clausulae in hac legitimatione potissimæ, quarum prima est, quod rex legitimat ad honores seculares: quia spuri ad honores admitti, nisi in defectum, non debent. l. vi gradatim. §. i. ff. de munerib. & honorib.

Et sic ad temporalia tantum legitimatio ista fieri. c. per venerabilis, qui filii sunt legitimi.

Secunda clausula est, quod succedat illis personis, quæ consentiunt legitimatio, & quæ instruunt eum: fecus contra illarum voluntatem.

Tertia clausula est, quod non poterit succedere si aliud repugnet, quam defectus natalium, forte ingratitude, seu alia causa: quia non est melioris conditionis, quam filius naturalis, & legitimus. §. aliud quoque in aut. ut cum de appellat. cogn. coll. 8.

Quarta est, quod financia solui solet Regi semel tantum: nisi princeps remiserit.

REGULA LII.

Super defectu etatis.

Item quod per quamcunque signaturam, in quavis gratia nullatenus dispensatio veniat: nisi dicta gratia totaliter effectum huiusmodi dispensationis concernat: vel alias nihil conferat, aut operetur, & si super defectu etatis sit dispensatio huiusmodi de duobus duntaxat annis dari valeat, habita prius per testes idoneos, vel alia informatione, quo ad idoneitatem personae cui dicta dispensatio conceditur.

Aduertat summus Pontifex ne dispenset cum ipsis pueris ad praeturas, vel ecclesias parochiales: quia dispensatio est contra ius naturale, ut quis regat & praeferat se regere nescit.

Item dispensatio tendere debet ad utilitatem ecclesiae, & illius aedificationem: sed cum ipsis tendit ad detractionem ecclesiae & fidelium. *ca. can. te. de etia. & qualita. & i-*psis non potest assignari aliqua iusta causa dispensandi. Ideo dispensans est domino inidelis, & est stultus & amens: & tamen prudens esse debet, *ut est in Euangelio*, fidelis seruus & prudens quem constituit dominus, &c. Ego mallem, ipsis pueros perpetuo damnare carceri, quam cum illis adiuta dispensare, & ego mallem fodere vineam, quam dare dispensationem minimam.

Item ad Timoth. c. 3. dicitur oportet esse doctorem, ergo tempore quo accipit praelaturam: nec debet haberi consideratio quod in futurum possit esse, sed quod sit tempore, quo idem prouidetur.

REGULA LIII.

Super defectu natalium ex nobilibus & graduatis.

Item voluit, quod super defectu

natalium dentur graduatis, seu de magnis nobilibus genitis per sim- plicem signaturam quatuor, etiam si canonicatus & præbenda cathedralium, seu collegiarum ecclesiarum, & per fiat ut petitur, quatuor si petantur, dummodo canonicatus & præbenda cathedralium ecclesiarum, vel dignitates non existant.

Quæcumque duo beneficia in eadem eccllesia sunt incompatibilia: cap. literas de concessio. præbend. & ideo per adeptio- nem præposituræ vacat præbenda, quam quis in eadem eccllesia obtinebat, ut consu- luit Signo. *confi. n. 2. Thema sic se habet. vbi* concludit impetrari posse: quia accipienda secundum videtur ipso, iure renunciare, primo. *I. si filius ff. de minoribus. I. illud. de ac-*quir. here. *I. secunda. Cod. de iure dom. impet.* vide in literis gratie fol. 44. & 49. & 70. & iex. & docto. in elem. si. de præb. glo. in cle. gracie de refe. & c. gratia. illo tit. in 6.

REGULA LIII.

De incompatibilibus.

Item voluit, quod super obti- nendis incompatibilibus benefi- ciis in theologia magistris, & in iure canonico, vel ciuili docto- ribus, & in aliis cum rigore exami- nis, ac in eadem theologia licen- tiatis, aut baccalaureis formati- sis, ac magnis nobilibus, per fiat, quin- quenniū, & additio, ut petitur, quo ad vixerint, ad duo incompatibilis: aliis vero per fiat, bienniū: & addi- to, ut petitur trienniū, ad duo: du- modo non sint duas dignitates maio- res post pontif. seu principales, aut duas parochiales ecclesias, vel tales

tales mixtim, cum potestate permutandi, si petatur.

Regula est negativa, quod nulli dispensatio concedatur, ut duas ecclesias parochiales retineat simul, nec duas dignitates minores post pontificales in cathedralibus, seu principales in collegiatis.

Fallit quando ecclesiae parochiales essent contiguae & propinquae.

Sed quae propinquitas requiritur? Resposta, ut per unum deseruiri possit ipsis duabus comode.

Secundo requiritur, quod illarum frumentorum non ascendant simul ultra viginti quatuor florenos auri de camera, secundum communem estimationem.

Fallit secundo, quando dispensaret pro nobilibus, vel magistris in theologia, vide infra de literis gratia. fol. 47.

REGVLA LV.

De obtinendis parochialibus ecclesiis, vel dignitatibus principaliibus.

Item voluit & ordinavit, quod per quamcumque signaturam deinceps faciendam, nulli cuiusvis dignitatis, status, gradus & conditionis fuerit, detur dispensatio quod duas parochiales ecclesias vel dignitates maiores post pontificales in cathedralibus, seu principales in collegiatis ecclesias, vel unam cum reliqua earum in simul retinere valeat: nisi ipsae ecclesiae parochiales adeo contiguae & in vicem propinquae sint, quod ipsis per unum comodè deseruiri possit, illarumq; fructus, &c. insimul ultra vigintiquatuor florenos auri de camera, secundum communē estimationem, non valeant an-

nuatim: & de hoc literis dispensationis huiusmodi expressa mentione fiat: vel nisi super obtainendis duabus ex huiusmodi dignitatibus, vel parochialibus ecclesiis insimul, pro magnis nobilibus, magistris, vel baccalaureis in theologia formati, vel doctoribus, seu licentiatis in altero iurium per verbū dispensamus & de speciali signatura sufficiens habetur, & super illis parochialibus ecclesiis, huiusmodi signatura de parochialibus mentio fiat, & similiter in dispensationum ad incompatibilia prorogantibus obseretur.

Non seruatur in Francia, quia est burfallis.

Item non procedit hæc regula in casu mixto videlicet, quando prouisio à Papa facta esset, & in ea dispensatio, quia hæc regulaloquens in simplici, non trahetur ad mixtum: per text. in l. 2. ff. de verbo. obliga. & ita expresse fuit decisum in Rota, videlicet Cassado: in decisionib. super reg. cancellarie, decis. 35. verum prouisio.

Secundo dispensatus per solam signaturam non efficitur inhabilis, iuxta extrauag. execrabilis, de Preb. in extrauag. Ioan. 22. & hoc etiam tenuit Cassado. in decisi 36. Dispensatus ibidem.

REGVLA LVI.

Utrum nulli suffragetur dispensatio nisi literis confectis.

Item cum concessiones super gratiis dispensationum quarumcunque, quibusvis per ipsum dominum nostrum concessarum vel concedendarum per regulas can-

cellariæ Apostolicæ sint provide
limitaræ, licet aliquando in peti
tionibus super huiusmodi con
cessionibus oblatis multa sint pe
tita: ne quis talium concessionū
prætextu id dispensatiū teneret,
aut facere præsumat, ad quod cō
cessiones huiusmodi se non ex
tendunt, voluit idem dominus
noster quod nulla talis dispensa
tio cuiquam suffragetur, antequā
super ea literæ Apostolicæ sint
confectæ.

De iure quicunque habens ecclesiam
parochiale tenet promoueri intra
annum, alias vacat ipso iure ecclesia illa,
& potest per non promotionem impetrare
cap. licet canon de elect. in 6. ideo petetur
dispensatio, præbic in tract. de literis gratiae fol.
47. & fol. 71.

Poterit tamen ea permutari in fine an
ni, cum non vacet, nisi toto anno elapsio,
cap. commissa de elect. in 6. Rota decis. 187. in
antiq. Oldr. cons. 203. factum tale est collata.
q. 1. Roch. Curtius in tract. iurispatra. in verb. bo
noriscum. q. 30.

Et is cum quo permutatur, tenet et
iam intra annum promoueri. Rota decisi
108. Nota, quod ubi, in antiqu. Non habet loc
cum in præpositis ecclesiæ regularis ca
nonicorum. Fede consil. 85. Item non proce
dit in ecclesiis curatis, quæ sunt dignita
tes. Fede. consil. 86. Casus, &c. Prior. Et sic
non habet locum in decanatibus vel archi
diaconatibus. Dom. consil. 131. Quoniam. &
consil. seq.

Item non procedit, quando ecclesia
parochialis est præbendæ vñita, vel al
teri beneficio simplici. c. super eo. de proben
ina. Nicol. Mil. in verb. curatum in vñ. q.

Idem si non habet curam fori peniten
tialis: sed solum fori contentioſi. Card. in
de. vna. q. 2. de offic. vicar. Idem si duo, vel
plures in parochiali ecclesia deputentur.
Old. consil. 67. vide c. sicut vna. ibi, sed vnum tan
cum, dummodo sacerdorem. 21. q. 2.

Idem quando nulli sunt parochiani.
Glos. & Doct. in d. c. licet canon. & lo. de Selua
in tract. de benef. in part. 3. q. 42. loan. Stapl. in
tract. de literis gratiae, in 2. part. fol. 46. quia si
non habeat curam actu, cessat ratio d. c.
licet canon. ut scribunt Anchæ. & alii per illum
text. in Clem. vñica, de off. vicar. col. 1.

Item potest eam permutare in fine an
ni. c. commissa de elect. in 6. Rota decis. 187. in
antiq. Oldr. cons. 203. factum tale est collata. q. 1.
Rochus in tract. iurispatronatus, in verb. bon
oriscum. q. 30. Et is, cum quo permutatur,
tenetur intra alium annum etiam promoueri.
Rota dec. 108. Nota quod ubi, in antiqu.
Item annus computatur à die adeptæ pa
cificæ possessionis, & non concurrit quan
diu est litigiosa parochialis ecclesia c. com
missa de elect. in 6.

Idem si iusto impedimento detentus,
non potuit promoueri. d. c. commissa. Idem
si pater vel patruus, se auunculus retnue
rit bullas sui filii, vel nepotis: quia cum
ignoret, non priuatur, nisi à die quo sciuat
Dom. in dict. c. commissa. lo. de Selua in tract.
de benef. in 3. part. q. 52. in fi. Intellig. huc is,
qui resignat, remanerit in possessione per
annum, seruiente resignatario, cui comis
sa est de credita cura & rector dicitur. nam
quia per eum stat quo minus possessione
adipiscatur, dicerem vacare, quod est no
tandum.

Item dispensatus ad obtainendum par
ochiale, tenebitur promoueri in 18. an
no ad subdiaconatum, in 20. ad diaconatum.
alias vacet beneficium per non promotio
nem. Anchæ. consil. 293. ultra alia. contrarium
fuit iudicatum Burdegæ, ut refert Noe. in
decis. Burdeg. qu. 19. An possit renunciare
post annum, vide gl. in cap. nisi. derenunciæ.
Anchæ. consil. 162.

Item non habet locum in episcopatibus
& abbatu: quia in his non inuenit hoc
statutum fuisse, cùm istis expressa requi
ritur in elect. gl. sing. in 2. de prob. in 6. quod
factum non est: sed tantum de parochia
libus ecclesiis. Et licet in Cle. ne in agro. & ce
terum. & seq. loquatur de prioratu conu
tuali, tamen non loquitur de abbatico. Ideo
in ea non habebit locum iste textum odio
sum

suum est capit. licet canon. ideo restringendum. c. statutum. de elect. in 6. reg. odia. de regul. iur. in 6. Adhuc per adoptionem beneficium non vacat episcopatus. c. cum nostris. de concess. prob. si nec abbatia. ob id etiam vacabit per non promotionem. Imo in episcopatu est decimum non posse vacare sine autoritate superioris c. quanto de translatione episc. c. nesciunt pridem de renuntiis. Id eo iura antiqua reinanebunt in correcta in his tempore c. cum in cunctis. §. inferiora de elect. vbi abbatis comprehenduntur. teste Paul. Et ideo ibi potest priuari. si monitus non promoueretur. & sic in episcopatibus & abbatis requiritur monitus antequam vacent per non promotionem.

Item non habet locum in ecclesia. quam succursum vocant. quæ fundata est proper. utilitatem parochianorum longe distantium ab ecclesia matrice. cap. ad abundantiam. i. de eccles. adiunct. quia hæc ecclesia dicitur beneficium simplex. vt docet Decius in cap. ex parte S. not. i. drescrip. qui allegat. Panorm. in cap. recolentes. in fin. de statu monach.

REGULA LX.

De indulgentiis.

David Ps. 72. ait. Existimabam ut cognoscere. videlicet istam materiam per humanam inuestigationem. & per legem: sed hoc est labor ante me. donec intrem in sanctuarium Dei. id est. in sacram. scripturæ. quæ dicitur sacrarium. & Dei sanctuarium. in quo recondita sunt omnia sacra gesta. Et si hæc materia non potest intelligi donec intremus sanctuarium. & per sacram scripturam intelligetur. Dicit Flor. in 1. parte. tit. 10. cap. 3. De indulgentiis nihil habemus expreſſe in sacra scriptura. quamvis inducatur illud Apost. 2. ad Corin. 2. Sed si quid donauis vobis propter vos in persona Christi &c.

Quas non possunt concedere inferiores episcopis. etiam si sicut abbates. cap. acedentibus de excessib. prælat. possunt tamen concedere participatione bonorum ope-

rum. quæ sunt per subditos suos quibus cuncte in gratia constitutis: dum tamen ratio aliqua moueat eos. & causa. alias non episcopis non possunt dare ultra 40. dies. cap. can. ex eo. de penit. & remiss. nisi in dedicatione ecclesie. annunc. ibidem & cap. nostro. illo titulo.

Quot requiruntur ad indulgentiæ consequam? Resp. Primo ex parte concedentis requiritur auctoritas & potestas. quæ principaliter residet in summō pontifice. glori. in exarauaganti. i. de penit. & remiss. in communib: & haec potest pendere clave iurisdictionis & dignitatis. non ordinis.

Secundo requiritur quod concedat subditis. aliqui non lucrabuntur. nisi episcopus concedat eis facultatem. quod possint: ut indulgentia aliorum prælatorum. Imm. in c. quod ante. de penit. & remiss. Potest etiam episcopus ex iusta causa concedere. ut indulgentia pro sit etiam venientibus ex aliena diocesi. Angel. de Clauas. in summa Angel. in verbo indulgentia. §. 11.

Tertio requiritur ut concedens habeat iurisdictionem episcopalem. seu dignitatis episcopalis. ut supra dictum est: quia sententia lata non suo iudice non tenet. cap. a si clerici. de iudic. l. extra territorium. f. de iurisd. omnium iudicium.

Quinto requiritur quod concedens sit in communione saltem præsumpta. sancte matris ecclesiæ. videlicet. quod non sit haereticus vel excommunicatus. c. audiuitus. 24. q. i. c. verbum. de penit. distinct. i. quia qui non potest ligare vel absoluere. non potest indulgentias concedere. Not. in cap. quod autem de penit. & remiss. Cald. in c. nostro. de penit. & remiss.

Sexto quod concedens non excedat metas potestatis. c. cum ex eo. & c. seq. de penit. & remiss.

In recipiente. requiritur idoneitas. Nam actus agentium (secundum Philosophum) sunt in paciente bene dispositi. Primo requiritur quod sit fidelis: quia thesaurus ecclesiæ non applicatur nisi ei qui est membrum ecclesiæ. nihil. u. q. 3. c. si quis a catho-

a carbolicā. 23. q. 4. remanente culpa, non remittitur pœna.

Secundo requiritur quod sit subditus. d. c. nostro. Cald. summ. Angelic. in verbō indulgentiā. §. 10. Item requiritur implementū actus, propter quem indulgentiā conceduntur, aliās non valent. Thom. in 4. sent. dist. 20. Nec obstat quod Deus respiciat bonam voluntatem: quia verū est quantum ad augmentum gloriae, sed non quod ad accidentia, sicut est remissio pœnæ: valletamen per accidens talis bona voluntas: quia in quantum auget gratias, per consequens & contritionem: & ita operari ad remissionē pœnæ. summ. Angel. in verbō indulgentiā. q. 20.

Tertio requiritur quod sit contritus. c. legatur 24. q. 2. & confessus ex proposito: quia non oportet quod de facto confiteatur, & in Pascha postea v̄t ait Petrus. de Pal. in 4. sent. dist. 20. quem refert Floren. rubr. de indulg. Communis opinio repugnat, quia ex verbis appetit, quod quis debet confiteri. Pan. in c. Omnis. & Ioan. And. in c. quod autem. de penit. & remis. Card. in Cle. rna. de relig. & vener. sanctorum.

Quarto requiritur idoneitas fidei, vide-licet, vt is qui vult lucrari indulgentias credat tantam potestate esse apud eccl̄iam: & licet non habeamus manifesta testimonia, tamen non est credendum eccl̄iam errare. Henric. Boic. in c. quod autem. de penit. & remis.

At quibus ex causis indulgentiæ concedenda sunt; Respon. principaliter ratione honoris Dei. Debet enim Deus ex hoc honorari, quod potest fieri multis modis. Primo duim dantur pro opere conseruendo vbi missæ nunc fusiū celebantur, & maiores orationes sunt, & ideo magnificabitur Deus: & recte datur visitantibus eccl̄ias, existentibus in prædicationibus. Angel. in verbō indulgentiā. §. 13. Item ad exaltationem fidei gl. in d. extraua. & not. in cap. ad liberandum, de Iudeis. Item quod concedens intendat animas fidelium prouocare ad regnum celorum.

Quando debent concedi? Resp. quando est vtile, vel necessarium. Primo, quan-

do est vtile ad augendam fidem, vt ex causis supradictis: vel necessarium, vt potest quia Turca aliās inuaderet nos, vt nunc erat, tunc indulgentiæ concedenda sunt. gl. in d. extraua. Item utilitas in opere: videlicet vt opus quod imponitur pro indulgentia obtainenda, sit vtile & ordinabile ad honorem Dei; & fidei exaltationem. Nec attenditur in indulgentiis meritum: aliās non diceretur indulgentia, sed genus operis. dcl. ca. quid autem. de pen. & remis. Item requiritur congruitas temporis, vt in anno Iubileō. Nā dicit Paul. Ecce nunc tempus acceptabile.

Item causa rationabilis. Nam dicitur fidelis & prudens, &c. & ideo dispensatio talis effectu non debet fieri nisi in illis casibus in quibus verisimiliter appareret quod Dominus cuius sunt huiusmodi bona cōsentiret, vt potestas ratione restringatur. c. illa. n. q. 3. nec debet esse austerus, postquam dominus est liberalis. cap. allig. 26. queſt. 7.

Vtrum indulgentia pro temporalibus dari possint? Respon. non, nisi pro temporalibus ad spiritualius ordinatis, secundum Bonaventuram, quem refert Angelus de Claua. in summā Ang. in verbō indulgentiā. §. 14. Pro spiritualibus potest dari, vt dedit Innocentius. 4. Pro orantibus pro Rege Franciæ. in proposito. prag. & prædicantibus. Angel. & Syluester in verbō indulgentiā.

Poenitentia generaliter accipitur pro displicientia rei, vel actus gesti: vt si poenitentia fecisse procuratōrē, reuocare quis eum poterit ante item contestatam. l. ante item. ff. de procur. cap. 1. & 2. de procurat. 6. Felim. in c. ex parte decani, de rescrip. Et ista poenitentia interdum accidit in contractibus innominatis. l. si pecuniam. ff. de contractibus in nomina. aliquando in contractibus nominatis, in quibus regulariter non admittitur poenitentia. l. sc̄ur. C. de act. & obly. Bald. conf. 482. magnifici. in 1. vol. & q. porro col. 3. Quæ fuit prima causa benefic. amitti, quando gratia vtriusque inita sunt: fecusisti gratia vniuersitatum. gloss. in l. quia mente. ff. defuit. Fallit in societate. Bald. conf. 169. m.

169. in primis. in 3. vol. per l. actione. §. diximus.
ff. propositio. In transactio an habeat lo-
cum. vide tex. & nos. in l. penul. ff. de trans-
act. & l. quamus. C. illo tit. In ultimis vo-
luntatibus dic esse licitam cum voluntas
sit ante ambulatoria vñque ad mortem. l.
4. ff. de adiunct. legat. l. i.c. de sacro sanct. eccl.
gl. in verb. non valeat. inc. cum Mariæ. de cele-
brat. missarum.

Quid in delictis, scribitur in d.l. qui ea
men. ff. de farr. gl. in §. Sciat enim. & in ver-
bo, non emendantes, in authenticis, ut iudices si-
negu quo sifra. In iudiciis an recipiatur,
legitur in l. si conuenerit. ff. de iuris d. om. iudic.
inc. i. de iudic. Sed cum hæc non sit pre-
sentis speculationis, ad alteram me trans-
fero.

Alia est poenitentia, quæ dicitur sacra-
mentalisa, de qua hic scribitur: & hæc dif-
finitur per D. Augustinum in lib. peniten-
tia, sic, Poenitentia est quedam dolentis
vindiæta. Id est quedam assignatio poenitentia-
tis, puniens in se quod dolet commis-
sione. c. penitentia, de penit. d. i. 3. Vnde est
secundum Gregorium & Ambrosium,
mala præterita plangere, & plangenda ite-
rum non committere. c. i. de penit. d. i. 3. &
c. penitentiam. ibidem.

Multiplex autem est poenitentia. Quæ-
dam enim est solennis, altera publica, alia
priuata. Prepos. in ca. quamus 50. distin. &
colligitur ex rubr. de Penit. & remiss. quæ
rubrica loquitur in plurali numero.

Solennis est illa, quæ solenniter impo-
nitur ab episcopo cum presbyteris, & i-
culpa modum noverunt, pro criminis
gravissimo, quod totam commouit urbem,
secundum formam c. incipit 50. dist. ca. lt.
26. q. 6. vbi Archid. dicit hanc poenitentiam
cogi quem subire per excommunicationem
ratione scandali: quod intulit tamen non
esse facile imponendam iuuenibus vel
decrepitis. c. penitentes. 50. dist. Et hæc poenitentia
non est iteranda ob reuerentiam
sacramenti: & ne facientes hanc poenitentiam
committant similia delicta, arbitran-
tes hanc esse poenitentiam c. confirmandum,
& se 4. 50. distin. & c. reperiuntur, de penitent.
d. i. 3. Vbi probatur, quod si iterum idem

committeretur delictum, vel simile per i-
stum poenitentem, possit alio genere poenitentia-
re recipi: nec possit dici Deo, Cur
iterum illi parcis? Nam ecclesia nemini
claudit gremium, qui ad eam redeat. Ista
poenitentia non imponitur clericis. c. alie-
num, & sequo. dist. gloss. inc. i. de penit. &
remiss. Quod si aliquis egerit hanc poenitentiam
solennem, non potest amplius
promoueri, tum ratione scandalivitandi,
tum ratione dignitatis ordinum & obti-
morem reincidentia. Prepos. in cap. placu-
it. per illum text. 50. dist. cap. hoc ipsum. §. de
poenitentibus. & ca. de his 33. q. 2. gl. & doct. in
c. si quis preposta. ead. dist. 50.

Publica poenitentia est, quia quis pu-
blicè facere debet, vt cum inungitur pere-
grinatio ad limina Apostolorum, ad san-
ctum Iacobum, vel ad nostram dominam
de Laureto. Et hæc imponitur quando
peccatum est publicum, sed non scanda-
losum. c. i. c. questum. vbi Panor. & c. si. infra
eod. Et publicè peccantem publicè argue-
re debemus. c. sed illud 45. dist. Pro occulto
tamen peccato potest imponi poenitentia
publica, & solennis, si poenitens velit, alias
secus. Archid. inc. f. 26. q. 6.

Et istam potest quilibet sacerdos im-
ponere, & fit sine solennitate: solennis no.
nisi per episcopum vel a suo poenitentia-
rio. Prepos. in cap. penitentes. 50. dist. Imo
prædicatores vel minores, quibus com-
missa est ab episcopo audiendi confes-
sionem auditorias, non possunt has poenitentias
solennes sine speciali mandato im-
ponere: sed ad episcopum remittere de-
bent, nisi esset consuetudo in contrarium.
Arch. in c. f. 26. q. 6. Tamè hodie no imponu-
tur, nisi pro pueris oppressis. Collect. in ca.
questum in fin. infra eodam.

Priuata poenitentia est illa, quæ priua-
tim a sacerdote imponitur confitenti. Et
ista quandoque est imperfecta: vt quando
quis confiteretur & dolet commississe pec-
cata: tamen non habet propositum absti-
nendi: & huic no debet dari corpus Christi,
cum non debeat offerri, nisi verè poenitentibus.
c. quod quidam. infra eodem, de pe-
nitent. & remissiobus.

Gg 3

Perfecta est illa, quæ fit cum illis in confessione requisitis, & cum proposito abstinenti se à peccato. Nam licet sequatur contrarium, tamen illa poenitentia erit perfecta, teste magistro sententiarum, in 4. dist. 14. & requiritur cordis contritio, oris confessio, & operis satisfactione. c. perfecta. depon. dist. 1. sicut Deum tripliciter offendimus, nempe delectatione cogitationis, impudentia locutionis, & superbia operationis: ita & tripliciter satisfacere opus est: nempe corde, ore & opere. Et istæ poenitentiae hodie sunt arbitriae. c. Deus qui. infra eodem. cap. mensuram ybi glo. de penit. dist. 1. c. tempora. 26. q. 7. Eckius in lib. de sacramentis, homilia 41. de confessione.

Aduertendum est, quod de indulgentiis nihil expressæ habemus in sacra scriptura, quamvis inducatur & certum sit Gregorii imposuisse indulgentias septennes in statuonib. Romæ: quia tamè ecclesia hoc facit, & seruat, non est credendum quod erreret. Flor. in 1. parte summe. tit. de decimis. ca. 3. de indulgentiis. Tamen dicit S. Ambros. in e. ille rex. circa. si de penit. dist. 3. quod peccatum aut donatur, aut deletur, aut tegitur. Donatur per gratiam baptismi, quia sine omni poena sunt dona baptismi. ca. sine penitentia. de confec. dist. 4. Donari enim dicitur, quod nullo co gente conceditur. Regula. donari. ff. de reg. iur. Deletur per sanguinem. i. per passionem Christi, & per has indulgentias, quæ habent effectum expassione Christi. Tegitur per charitatem, hoc est, per satisfactionem poenitentiale, & alia bona opera. c. suis poenitatis. in fin. de penit. dist. 1. Qui agit poenitentiam, non solum diluere peccatum lachrymis debet, sed etiam emendationibus operire & tegere delicta superiora, ut non imputetur ei peccatum.

Præmittendum est quod ecclesia militans est unum corpus mysticum: & dicuntur una sponsa unius sponso Iesu Christo despota. c. debitum. debita. Et sicut in uno corpore multa sunt membra, ita & in hac ecclesia. c. cum singula de prob. in 6. Et D. Paulus dicit, unum in Christo, & est unum caput & in membra. Caput Papa est, membra possumus sumus. Ideo non licet mem-

bris à capite discedere. ca. cum non licet. de preser.

Ité quamvis omnes Apostoli & qualiter ligandi & soluendi potestatem acceperint à Christo dicente, Accipite Spiritum sanctum, & quorum remiseritis peccata remittuntur eis: & quorum retinuerit iusta tanta sunt. Ioan. 20. Petrus tamen maiorem potestatem in iurisdictione recepit. Matthei 16. vbi iurisdictionem remittendi in ecclesiis, aliis verbis in celo. in c. 18.

Item ei dixit, Tu vocaberis Cephas i. e. caput. Et alibi ait, confirma fratres tuos. & post etiam dixit, Pasce oves meas. Et sic patet, omnes Apostolos claves habuisse ordinis. Prepositi in c. Ita dominus. col. per dist. ut confitebuntur peccata eis remittent, sed non per modum iurisdictionis, ut de thesauro ecclesie impariari possent. si eut Papa, qui claves huius thesauri habet, & indulgentiis impariari potest, Apostolo. i. ad Cor. c. 4. Sic nos exsistit homo ut ministros Christi, & dispensatores ministeriorum Dei, & c. 9. Dispensatio mihi credita est, &c. Alioquin nihil prodest, si his relinquatur. Et Papa a deditalis prelatis limitatiue distribuendi facultatem ut homo. c. cum ex eo. infra eodem.

Præterea præmittendum est, quod peccatum meretur mortem aeternam: & ex peccato duo oriuntur, poena. l. & culpa. Poena est externa, si aliquis in peccato moriatur. Si tamen confiteatur, illa pena commutatur in temporalem. cap. Porro. & cap. si peccatum. de penit. dist. 1. & istam potest facere hic, yel in purgatorio. c. qual. 25. dist. 1. si de penit. dist. 7. nisi Papa per suas indulgentias commutet, quod potest facere interdum plenarie remittendo, ut cruce signatis. c. ad liberandum de Iudeis, yb. Card. col. pen. yb. iul. tex. Iubilei, & ut extra iuga. de penit. & remiss. in communionibus. Interdum ad tempus, quando dat centum vel mille dies indulgentiarum: ut in statuonib. Romanis.

Secundò ex peccato oritur culpa, quæ in anima peccatoris generatur peccando mortaliter, & diuertendo à creatore propter creaturam: & ista culpa non potest remitti nisi a solo Deo. c. verbum. de penit. dist. 1.

dis. 1. & 5. saec. 5. 4. Ego solus deleo iniquitates. Indulgentia ergo dicuntur indulgentiae, quæ à pena & culpa dantur. *Clem. 2. de penit. & remiss.*

Tertiò aduertendum est, quod quamvis hæretici voluerint sustinere quod ex sola contritione peccatum deletur, per illam authoritatem. Quacunq; hora ingemuerit peccator, &c. tamen ecclesia tenet & nos tenebimus adhuc pœnam remanere: quod si probatur. Adam, quamvis sui peccati pœnituisse, tamen adhuc pœna remanet, & pœnitentia opus est, ut habeatur lib. *Non c. 12.* Maria soror Moysi, quæ murmurauit contra fratrem, & sic peccauerat, tamen adhuc leprosa remansit septem dies. Et fratres Joseph, quamvis pœnitenter dicentes. Merito patimur, quia peccauimus in frarem nostrum. *Gen. 4. 2.* tamen adhuc pœna illi remansit. *Leuit. c. 5.* Anima quæ turauerit & protulerit labiis luis, ut vel male quid faceret, vel bene, & non fecerit, & id ipsum sermonem firmauerit oblitera, postea intellexerit delictum suum, agat pœnitentiam pro peccato, & offerat de gregibus agnum sive capram, orabitq; pro eo sacerdos & pro peccato eius, & dimittetur ei. Ecce, quod non sufficit ingemiscere, sed oporet offerre agnum, quod est pro pœcatis satisfactione. *Et Zacharias.* quamvis incredulitatis pœnituisse, quia angelo credere noluit, adhuc tam mutus remansit usq; ad filii nativitatē. *Luc. 1.* Et D. Paulus pœnitulit post conuersiōnem, quia datus erat ei angelus Satanæ qui eū colaphizabat. *Rosen. art. 21 de indulgentiis.* David etiā, licet peccatum ei esset remittū lausbar per singulas noctes lectum suū lachrymis. Alioqui seueretur quod melioris cōditionis esset ille qui perseverasset in magnis peccatis per totam vitā, quām religiosus, sanctus, vel alius, qui semper pœnitentia in vita egisset, contra ea quæ dicit *Aug. in c. si quis de penit. dist. 7.*

Quarto haec indulgentiae extrahuntur ex merito passionis, quod fuit largius ac abundantius quām peccatum, primi parentis. Nam una gutta sanguinis sufficiebat ad mundum, immo plures mundos redimē-

dum. Et sic hoc reponitur in thesauro, ut Papa, qui est dispensator, egentib; distribuat, &c. *1. Ioā. 2.* Iple est propitiatio pro peccatis nostris, non nostris autem tantū, sed totius mundi: & sic cum prō toto mundo satisficerit, & tamen pro paucis executiū tantum profit, nempe Christianis, ob id infinitus thesaurus superest illarum satis etionum Christi. Eliciuntur & ex merito beatae virginis, quæ non peccauit: tamen multas ærumnas, & mala perpetua est, quæ non erant ad saluationem necessaria: ob id merita superabundia in thesauro ecclesiæ remanent. Item Iob ait, pœnam suam excedere culpam. *Iob. 6. 6.* Utinam appendentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas quam patior, in statera, quasi arena maris hæc grauior appareret. In superabundantia passionum constitutus superabundantia satisfactionum. Idem de meritis Apostolorum, quibus ad saluationē sufficiebat seruare mandata Dei. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata: & tamē seruauerunt nedum mandata, sed etiā cōsilia, quæ non erant ad vitam æternam necessaria: & plura passi sunt quām peccata eorū meruerint, ac martyres & alii sancti. Vnde ex illorum meritis ecclesia capit, & indulget aliquibus in indigentibus, & ipsi latetur, cūn sint causa tantorum bonorum. Nā gaudium est in cœlis super uno peccatore pœnitentiam agente. Et sic isti sancti plus satisficerunt, quām meruerunt: non tamē plus meruerunt quām acceperunt: & sic animo merendi tam ipsis quām aliis sustinuerunt plus quām debuerint, ut ait Paulus *Gloss.* Nunc enim gaudeo in passionibus meis pro vobis, & adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi, in carne mea pro corpore eius, quod est ecclesia, *et lete Floren. de indulgentiis. §. 1.* Vnde meritum passionis Christi, virginis Mariae, Apostolorum, Martyrum iunguntur, & ex his indulgentiae aliquando plenariae indigentibus dantur, aliquando temporales, *et lete Rosen. simi rubr. de indul. art. 17.* Et sic indulgentiae remittunt obligationem dūtaxat: quia peccator ad satisfactionem & ad iniunctam pœnitentiam tenebatur, ita ut

Ggg 2

amplius ad eam poenam non teneatur, nec sit obligatus: potest tamen complere poenitentiam si velit.

Indulgentia multis modis sumitur, sed quantum attinet ad hanc materiam, est remissio poenae temporalis, qua pro peccatis debetur, à Papa, vel alio potestatem habente concessa, teste Bolog. in suo tractatu de indulg. in pr. Poen., dicit, obid, quia si cut per baptismum, oannis poena qua pro peccatis debetur, relaxatur merito passionis Christi. cap. parvulo. de consecr. dist. 4. Glo. super Exod. 14. super illo vers. Vnus ex eis non remansit, dicit omnia peccata esse ablati in baptismino diabolica potestate submersa. Paul. ad I Cor. 15. 4. Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis & renouationis Spiritus sancti, quem effudit in nobis abunde. Ita poena temporalis peccatorum commissorum post baptismum, per indulgentias, ut voluit. Bona, dist. 19. 3.

Pofsea dicit, à Papa, quia claves Petri & his, qui in locum eius successerant, dante à Domino nostro, Iesu Christo, dicendo. Matth. 16. c. & c. manet. & c. quodcumque. 22. q. i. potestas relaxandi data est eis sine villa exceptione. ca. Deus qui. de penit. dist. 1. Ergo istas claves Papa accipit, & aperit, quando hoc videt faciendum. In his enim plenitudinem habet potestatis, ut in hoc. c. dicitur.

Dicit, vel ab alio, quia quilibet Cardinalis, archiepiscopus, vel episcopus potest in die dedicationis, ecclesiae annum indulgentiarum concedere in eorum episcopatibus: & legati in suis prouinciis. Alii vero diebus non possunt ultra 40. dies concedere, ut in hoc: in quo ratione deseruntur, ne videlicet claves ecclesia ob immensas indulgentias contemnatur, & ne poenitentialis satisfactio eneruetur, & ut plenitudo Pape potestatis recognoscatur, & in honore summum remaneat.

Alii vero inferiores nullas indulgentias possunt concedere, nisi hoc habeant ex speciali priuilegio. c. accessentibus. vbi gl. de excess. p. r. l. quia sacerdotes simplices non habent claves cum iurisdictione, ne authoritatem imparandi thesaurum. Old.

conf. 73. Queritur. Poterit tamen Capitulum, sede vacante, indulgentias concedere, cum succedat in omnibus, quae sunt iurisdictionis. c. his, qui de maiorit. quod est verum, creando vicarium, qui nomine Capituli hoc facit, teste Ioan. Francisco in tract. de off. & potestate Capit. sede vacante, in 1 part. qu. 4. licet Lud. Bolog. in suo tract. de indulgen. nu. 14. teneat simpliciter Capitulum indulgentias concedere posse.

Dictrum c. cum ex eo, alii habent c. cum ex ore, extra de penit. & remiss. diuiditur autem in 4 partes prima prohibet quæstoriis aliquaque dicere, nisi id quod est in literis eorum expressum. In secunda parte est formaliter, secundum quam solent concedi indulgentiae. In tertia ponit quales debeat esse quæstores. In quarta præstituit archiepiscopis & episcopis numerum certum concedendi indulgentias, ut in dedicationibus ecclesiæ unum annum concedere possint priis actibus quadraginta dies. Quæstores autem decipientes per indulgentias puniri debent. C. 2. eo. 11. Sed an valeant indulgentiae, si quæstor falso afferat indulgentias datas, licet non sint? Resp. quod non, per Clem. abusoribus, & satisfaciendo isti falso quæstori, non consequitur quis liberationem. arg. l. i. §. f. ff. de suspect. tut. & C. de fur. l. falso.

Item in spiritualibus non est opinio, sed veritas, quæ est maioris potentiae & virtutis. c. loci. §. his 1a. 35. q. 9. Plen. Oldradus, conf. 76. queritur, Anchiaranus in ca. quod autem in fi. sup. eo. Etsi in indulgentiis simpliciter datur verè poenitentibus & confessis, sufficit quod sit contritus, & cum spe confundi tempore à iure præstituto, ut tenem. doct. in c. omnis. de penit. & remiss. & Gerson. in suo opusculo de indulgentiis. in 3. confidat. Nam favorabilior est interpretatio, quia fieri debet in indulgentiis gl. in cl. vna. de reliq. & vener. sanct.

Præterea quatuor requiruntur in his indulgentiis, ad hoc ut valeant. Primo potestas ligandi & soluendi, siue auctoritas coedendi. Luc. 12. Fidelis ferraus & prudens, quem costruxit dominus super, &c. Vnde non profundit indulgentiae, nisi proprii iudic.

ces eas concederint, & sic tantū profunt. *c. quod autem de penit. & remis. Et requiri-
tur in concedente etiam voluntas sincera
& sancta, vt concedat non per pecuniam,
vel lucrum temporale, sed ad bonum fi-
nem, & hoc probat hic tex. ibi, indiscutens. & c.* Etideo Papa licet tantas quantas velit, co-
cedere possit, tamen hoc intelligi debet ex
iusta causa: quia est dispensator fidelis &
prudens, qui cibum dare debet in tempo-
re. Et ista cocessio est dispensatio: *c. eis illa.
i. q. 7. quæ sine causa non datur.* Et sic in
concedente requiritur quod sit promotus
in Papam vel episcopum. Secundo quod
sit superior illorum, quibus concedit in-
dulgentias. Tertio quod habeat iurisdi-
ctionem episcopalem. Quartò requiritur
discretio concedendi. Quinto quod sit in
communione sancte matris ecclesie. Vn-
de haereticus, vel excommunicatus noto-
rius non posset eas concedere. Ultimo re-
quiritur quod concedens non excedat me-
tas suæ potestatis, *vhic: alioqui non est
fidelis seruus & prudens, vt est in Euangilio
Luc. c. 12.*

Secundò requiritur idoneitas in reci-
piente. Nam actus actiuorum sunt in pa-
tiente bene disposito, teste Philosopho:
& sic thesaurus ecclesie non applicatur
nisi illi qui est in membris ecclesie: *cap. ni-
hil sic debet. n. q. 3. & c. si quis à catholica. 23.
q. 4. c. neminem, & c. omnis de pen. dist. 2.* &
sic primo requiritur idoneitas ratione sub-
iectiois. *c. quod autem.* Secundò ratione
fidei, vt credat concedentem habere talē
potestatem in ecclesia. Tertiò respectu
contritionis, quia debet esse contritus te-
pore quo lucratur eas, licet in itinere vi-
dendo pueras, vel alias peccauerit, teste
Florent. in d. tract. de indulgentiis. §. 5. in fin.

Quarto respectu implementi actus per
quem indulgentiae conceduntur vt debe-
at explere. Quinto vt sit fidelis. Sexto vt sit
penitens & confessus iuxta tenorem in-
dulgentiarum. Igitur oportet quod ante-
quam aliquis lucretur indulgentias, quod
sit à culpa liberatus per contritionem, vnde
solent dari penitentibus & confessis.
gloss. in extrana. i. de pen. & remis. Et quod

sit fidelis. *c. omnis super eod. & sic omnes fi-
deles, licet non fuissent in tempore datæ
indulgentiarum, sunt capaces, nisi fuerit
facta restrictio in concessione. Etiā is qui
concessit, poterit eas lucrari, sicut is qui
conficit corpus Christi, & dat fidelibus, ita
conficit sibi. Et sic tanquam minister dat
indulgentias, & postea tanquam unus fi-
delis lucratur. *Thom. in 4. sent. 20. q. art. 5.
Calder. inc. seq. & in d. c. si. eod. tit. in 6.* Et sie-
ut is qui tulit legem secundum eam viue-
re debet. *l. digna vox. C. de legib. ita & hic. lo.
de Ana. in c. si. de raptor. Facit. l. si consul. ff. de
sena. & c. à collatione. de appell. in 6. Saltem
oportet credat in genere, ecclesiam indul-
gentiam dare posse, teste Adriano in 4. sent.
de clauibus. vers. sed probabile dubium, ibi. sed
rescendo superflua.**

Tertiò requiritur pietas, hoc est honor
Dei, & exaltatio fidei in omnibus indul-
gentiis. Ita debent considerari vt tendant
ad honorem Dei & fidei exercitationem
& augmentum, teste *Ioh. Gerson. in opus.
de indulgentiis, consideratione 9. per d. ca. quod
autem.*

Quartò requiritur utilitas in opere, &
sic causa vt opus, quod imponitur pro in-
dulgentia imponenda, sit vtile, & ad hono-
rem Dei tendat: vt pote quicunque visi-
tauerit templum nostræ Domini, lucre-
tur centum dies indulgentiarum, hoc ten-
dit in honorem Dei, postquæ tendit in ho-
norem sanctorum. Nam Deus laudatur
in sanctis teste Davide dicente, *Laudate
Dominum in sanctis eius. & dicitur alibi,
quicunque honorificauerit illos, honori-
ficabit eum pater meus qui in celis est.* Et
alibi David, *Nimis honorati sunt amici tui
Deus.*

Item si concedantur indulgentiae dan-
tibus pecuniam ad ædificationem templi.
Nam populus Israëliticus pecuniam pro
ædificatione templi, potumque ac cibum
latomis dabat, vt scribitur. *1. Esdræ. cap. 3.*
Ex his pater, cauam dandi indulgentias
consistere in pietate, seu in materia piorum
operum, vel religionis seu cultus divini, vel
in alimoniam pauperum, vel in construc-
tionem ecclesie aut hospitalis, vel refe-

Gggg 3

ditione pontium De visitatione terræ sanctæ, nostræ Dominæ, vel alterius loci pii, & sic exprædictis iudicantur indulgentie validæ & discretae: alias sine causa vel minus sufficienti, indiscretae. Quia sine causâ non dispensantur, & dispensator fidelis est prudens, n. est. *Luc. 12.*

Causa etiam finalis est ista causa & rationabilis, tendens in aliquem bonum finem, ut iam est dictum suprà. c. non omnis. & seq. s. q. s. ut in laudem Dei. cl. vna de reliq. & vne. sancto. In restorationem locorum piorum, & pro animabus fidelium. Nam data est potestas in ædificatione non in destruptionem. 2. ad *Corin. 18.* c. gl. in cap. non est, de voto. & sic causa requiritur sufficiens, non æquivalens. Quia finit ad infinitum nulla est proportio, nec spiritualis ad temporale. c. fin. derer. permitt.

Ibi, abusiones. Nota quod quæstores multis abusiones promittunt in suis predicationibus, contra quas hodie est provisum. *in Clem. vlt. ed. tii.*

Ibi, nisi apostolicas, vel nisi diocesanis episcopi literas. &c. Nota quod quæstores non debent recipi ad prædicationem indulgentiarum, nisi habeant literas apostolicas, vel diocesanorum. Ergo sufficit alteras habere, per istam alternatiuam: vel, ita probatur: ad cuius veritatem sufficit alteram partem esse veram. *Regula. in alternatiu. dreg. inris. in 6. ca. inter ceteras de rescript. l. si heredi plures. ff. de conditionibus institutionum.*

Intelligo autem, si sine suspicione sint literæ apostolicæ prædictæ habere locum, & quando persona est notabilis, tunc non requiritur alia licentia episcopi, ut in predicatoribus, & minoribus, dicunt Hostiensis & Anchæ. hic, per istum. text. sic eu intelligendo. Nisi episcopus ex causa interdixisset quæstori, vtpote, quia iura parochialia impeditabat vel usurpabat, ut in cap. minus præua. de excessibus prelat. cap. his. & cap. tuarum. de priu. Hodie non possunt quæstores indulgentias prædicare, nisi episcopus literas apostolicas examinasset, ne quid fraudis committi valeat. *clem. abus. in prim. ed. tii. de penit. & remiss.*

Ibi, præter id, quod in ipsis continetur literis, collige, quod prædictor non debet aliud proponere, quâ in suis literis habetur, vel citra earum declarationem circa factum. Nam si dati sint centundies nihil aliud debet promouere. *Facit cap. pro r. de priu. vbi metæ priuilegiorū transgreedi non debent. Poterit tamen inducere populum ad deuotionem ut lucretur illas indulgentias, & effectus ac utilitates iadulantiarum declarare: quia ista conexa sunt, & cui iurisdictio est mandata, omnia censentur communis sine quibus, &c. l. 2. ff. de iurisd. omni. iud. cap. præter de offici. delg. & illa quæ iuxta mandatum sunt videntur commissa. arg. l. magis potius eius officio. ff. derel. cor. Anchæ. hic. Ibi formam, &c. Nota quam formam soleat ledes apostolica seruare in indulgentiis concedendis, & illam necessario tenentur seruare episcopi, & alii concedentes indulgentias. Sedes tamen apostolica aliquando hanc formam immutat, ut ego vidi.*

Sed omnes stabimus ante tribunal Christi, ait D. Paulus ad Rom. 14. & hoc intelligitur in extremo iudicio. & 2. ad Cor. 5. dicitur, Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, quando audierit illa vox. Surgite mortui, venite ad iudicium recepturi. s. prout in corpore gessimus. David in *Psalm.* Tu redes unicuique iuxta opera sua. Eteni symbolo Athanasii dicitur, Qui bona egerunt, ibunt in vitam æternam, qui vero mala, &c. Et *Deut. 32.* pro mensura peccati erit & plagarum modus.

Ibi, seminare in terris, &c. & ibi, quoniam qui parçè seminat, parçè & metet, & qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus metet vitam æternam. D. Paulus. 2. ad Cor. & ad Gal. cap. vlt. Quæ enim seminaverit homo, hæc & metet: quomodo qui seminat in carne sua, de carne metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. Quantum debet dare, volens lucrari indulgentias? Respon. Si est taxatum, secundum taxationem dari debet: si non sit taxatum, pro qualitate loci & personæ.

Nam

Nam plus diues, quam pauper dabit, & ius sententiae est. Gerson. in suo opus. de indulgiis inz. consideratione: quia ista est favorabilier interpretatio secundum eum.

Ibidem. §. adhuc, quia per indiscretas & superfluas indulgentias & cetera dicuntur indiscretae, quando sunt concessae per non habentem potestatem: utpote consilium generale, ne sunt duo capita, indulgentias concedere non potest. Card. Floren. in cle. vnic. quest. 5. & seq. de reliq. & vener. sancti. facit cap. significati. de elec. Idem in eccl. Cardinalium, vacante sede. cler. ne Roman. §. sanct. de elec. Idem in cap. sede vacante, quia non potest etiam omnia quae sunt iurisdictionis. cap. verum, de foro comp. Ioan. Franc. de Panis in tract. de off. & potest. cap. sede vacante. 4. quest. 1. partis. Arch. in cap. 1. eod. tit. in 6.

Item episcopus electus & confirmatus, non consecratus, nec sacerdos, potest indulgentias concedere. Pan. in cap. suffraganeus, de elec. cum ratione dignitatis concedantur. Card. in cap. accidentibus. de excessib. prel. & dist. elec. vna de reliq. & venera. sancti. quest. 7. Nam cum Papa concedendi potestatem episcopis, & non inferioribus concederent. d. cap. cum ex eo, ergo capitulum & alii non expressi non possunt hoc concedere nec abbates vel alii. gloss. in cap. nostro ex. iii. de penit. & remis. in antiqu. decret. Et cum indulgentia dicitur, vere paenitentibus & concessis, an requiratur quod tempore indulgentiarum sit confessus? Et videtur, quia hoc videtur verba indulgentia dicere, quae maxime sunt consideranda. Nam Papa voluisse videtur stimulare homines ad confessiones. Contrarium videtur dicendum, quod sufficit esse confessum illo anno, & quod ille habeat contritionem, & propositum confitendi tempore a iure determinato: & tunc talis dicitur vere paenitens & confessus si proposuerit se amplius nolle peccare. Argu. cap. manifesta de penit. & remis. Innocent. & Panorm. in cap. omnis eod. & cum animi defensione velit confiteri, pro confesso habetur, per gloss. in cap. 2. in fin. de inst. Multa tradit. Fel. in cap. cum adeo, de rescrip. hu-

ius sententiae est. Gerson. in suo opus. de indulgiis inz. consideratione: quia ista est favorabilier interpretatio secundum eum.

Item indiscretae sunt, quando non sunt vere, licet putentur vere tunc: nec lucratur quis indulgentias, sed opus meritorium facit. Item quando ab inferiore episcopo: utpote, quod ab abate sunt concessae cap. accidentibus. de excessibus prel. cap. 1. eod. tit. in 6.

Item potest dici indulgentia indiscreta, quando conceditur ultra quam sit permisum, vt in cap. fin. eo tit. in 6. valebit tamen usque ad potestatem taxatam, secundum. gloss. ibi. Et Archid. & gloss. in d. verbo indiscreta, quamvis Joan. Monach. in d. cap. fin. teneat contrarium per d. cap. ibi indulgentiae non obtinent, si excederint statutum concilii generalis, & sic in totum non valent. Ino videtur factum ab eo, qui non habet potestatem. Idem teneat ibi Dom. & Calder in cap. seq. Ego dico non obstat illum text, quia debet exponi, si excederint, id est, quatenus excederint: nec debent stricte seu amare interpretari istae indulgentiae, dicit gloss. in verb. confessus. in dem. in aude reliq. & venera. sancto.

Advertendum est quod ecclesia videns quod fructuosis toleratur hic pena, quam in futuro, cum hic sponte toleratur, ob id volut paenitentibus magnam iniungere penam, vt modicum agendum pro futuro relinquantur: minorem tamen imponere voluit, quam crederet post vitam esse futuram: quia maiorem ponere, superuacuum erat, & ideo imposuit pro quolibet peccato mortali septem annorum paenitentiam. cap. hoc ipsum. 33. q. 2. & c. hoc quanquam 22. q. 1. cap. pradicandum. & cap. accusati. de accusationib. & aliquando maiorem pro grauitate criminis. Nam presbytero decennis paenitentia imponitur. c. presbyter. 28. dist. Si fuerit episcopus, quindecim annis paenitere debet. c. si quis. 30. q. 1. Si quis cognoverit monialem, deceannerum spatio paenitere debet: & monialis totide. c. deuotam. & c. de filia. 27. q. 1. & qui matrem verberat, vel occidit, decem annis asperg.

aspere pœnitentiam agere debet. i. laorū.
23. q. 2. Quiv xorem, grauius. ca. ad nonere.
32. q. 2. Et qui occidit presbyterum. 12. an-
nus. c. 2. supræ eo. c. non afferamus. 34. quest. i.
interdum minus. cap. si per negligentiam. de-
consecrat. distinct. 2. & c. si quis per ebrietatem,
ibidem. Et hæc sepnensis pœnitentia est eo
imposta, quia nos inuenimus Mariam
Moysi, vel Aaron fororem lepræ percul-
sam septem dies. Et dicitur. Ezechiel. 3. cap.
Diem pro anno dabo tibi. d. cap. hoc ipsum.
33. q. 2. Et quia peccata per spiritum san-
ctum remittuntur, vt dicitur, Quorum
remiseritis peccata, &c. & septem sunt
dona Spiritus sancti, ergo pro quolibet
peccato mortali septem annis quis pœni-
tere debet.

An indulgentia prospicit animabus qua-
sunt in purgatorio? Videtur quod sic:
quia quis pro mortuo satisfacere potest,
& purgare animam defuncti. ca. si. de sepul-
itra per indulgentias Papa de comuni the-
sauro ecclesiæ solvit pro mortua.

Item in Euangelio dicitur, Super hanc
petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ
inferi non præualebant aduersus eam: &
sic potestas ecclesiæ vincit infernum, non
inferiorem, ubi nulla est redemptio, sed
purgatorium.

Item dictum est, quodcunque solueris
super terram & is qui est in purgatorio di-
citur adhuc esse super terram, quia est in
via eundi ad caelum, non est in meta, ergo
indulgentias extenduntur ad eos, qui sunt
in purgatorio. Imo inuenimus potesta-
tum datum in terra ecclesiæ, in c. a nobis. 2.
de sent. exom.

Præterea clavis ordinis prodest anima-
bus existentibus in purgatorio, videlicet
missæ & suffragia. c. animæ defunctorum. 13.
q. 3. ergo & clavis iurisdictionis proderit
illis, quæ est in indulgentiis, propter com-
munionem in charitate. Et huius senten-
tia est Ioan. Gerson, in d. tract. de indulgen-
tia. considera ii.

Contrariam sententiam multi tenent,
maxime Aug. in c. tempori. dist. 3. quia in-
dulgentias dantur ratione autoritatis,
quam autoritatem non videtur habere

Papa in defunctos: sed suffragia sunt per
preces ad Deum, qui habet autoritatem
istos absoluendi, non Papa, cum non sint
de foro ecclesiæ.

Secundò videtur quod Christus som-
ministrat Papæ viuos tantum, dum dicit pale-
oues meas.

Tertiò Christus dicit apostolis, Faciam
vos pescatores hominum, ergo non mor-
tuorum, nec mortui homines dicuntur.
cap. in quadam, de celebra missar.

Quarto dicitur, Quorum remiseritis
peccata: sed peccata non confitentibus
non possunt remitti, ergo nec etiam in-
dulgentiæ concedi.

Distingunt quidam, quod si pœnitentia
sit in iuncta per hominem, & is decessi-
rit, & non potuerit complere, tunc Papa
poterit de illis pœnitentiis iunctis per
hominem remittere: & si quis lucret
indulgentias pro tali, proderunt etiam ei
in purgatorio. Si vero fuerit pœnitentia
iuncta per Deum, utpote quod rena-
nabit in purgatorio septem annos, tunc
Papa non habet autoritatem absoluendi
talem: sed deprecatiuæ fieri potest per
suffragia, quatenus Deus voluerit. Si au-
tem quis in agone existens, dicat velle lu-
crari indulgentias, quæ Roman visitan-
tibus conceduntur, & disponit quod ali-
quis eat pro illo, & ipse tunc illam indul-
gentiam acceptat, certè proderit eidem
post mortem. arg. cap. lices. de voto. & cap.
quamquam. de sur. libr. 6. Et si Papa con-
cederet tam viuis quam defunctis, tunc
prodebeat per modum suffragii, non au-
toritatis, nisi Deus approbaret, nec effet
tunc Papæ ex certa scientia facienti res-
tendum.

Ex fine. d. c. Cum eo tempore, colligitur,
quod episcopi ultra annum indulgenti-
rum in dedicatione basilicarū, & templo-
rum, dare non possunt, etiam si fuerint
plures episcopi: & si fuerit archiepiscopus
cum episcopis, cum sit episcopus. Idem si
fuerit legatus, cum hic omnino prolabia-
tur, & regulariter sit episcopus, etiam
quia rationes huius text. hoc habent in eo,
cum etiam dicatur ordinariam habere. c. 2.
de off.

de officiis legatis lib. 6. Poterit tamen episcopo mortuus, si qui succedit alios quadraginta dies dare: tum quod episcopus sit, & cui libet episcopo hoc permittratur. Not. doct. in d. c. f. 10. tit. in 6. licet. Ioa. Andr. in addit. ad Spec. eo. tit. in rubr. contra teneat. Nec exipient indulgentie per obitum concedentis, postquam incepserunt habere vires, ut teneat. Dom. in c. f. 1. de rescript. in 6. per illum textum.

Interdum autem quis absoluitur ad cautelam, de absolutione vide que sequuntur.

Ad euidemtiam materiae absolutionis ad cautelam, nota quod beneficium absolutionis ad cautelam sit ad sex fines, seu effectus.

Primo præstatur ad eius cautelam, qui dicitur excommunicatus, utpote quando sententia in eum lata teneat: firnius tam & probabilius credit quod non teneat, quam quod teneat. Nec enim dicendum est huic. Dimitte ius tuum, & fac te absoluui. f. de pecc. hered. l. illud.

Quandoque præstatur ad cautelam a liorum scilicet ut eis communicetur in facris, & aliis, quod alias fieri non debet: ut quod metus causa.

Quandoque præstatur ad cautelam annexam, nempe ne lædatur propter infamiam excommunicationis prælati. argu. infra. de sent. excom. l. cum desideres. §. se. dec.

Quandoque sit ad cautelam futurorum, ne scilicet eius facta irritentur, ut in c. solet. de sent. excom. quandoque erit sit ad cautelam, siue ad subuentiōnem veritatis probandæ. i. veniens. 2. in si. de rescriptis.

Vult ergo dicere absolutione ad cautelam quod primo casu de prædictis sex, ille absoluatur, ut iustitia suam prosequi possit, & ne forte in excommunicatione decedat. Erita in utroque casu prouidetur, seu caueretur. Ita in secundo casu voluntibus caueretur communicare illi, qui erat excommunicatus, & sic de aliis.

An autem per tales absolutiones fiat prejudicium absoluto, ut per hoc videatur fateri se excommunicatum & irregularem, si forte ante absolutionem istam celebrat, dic quod non, et mon. Abbas. de appell.

ca. ad presentiam, & per Ioa. Andr. & Abbat. de elect. venerabilem.

Secundum queritur, quando & in quibus casibus absolutione ad cautelam locum habeatur. Et est dicendum, quod ubi quis dicit se excommunicatum post appellationem legitimam: alias secundum eum, nullus absoluetur ad cautelam, venit. de testibus. veniens. 2. in si. & est additio.

Item si dicatur, intolerabilem errorem sententiam continere, ut no. B. in d. decret. solet. lib. 6.

Item ubi alias de iure excommunicatione non tenet. vi. no. B. d. i. ad presentiam. Hodie autem videtur debere dari cuilibet petenti absolutionem ad cautelam, vi. no. B. de sent. excom. solet. Inno. vero no. eo. tit. in c. per tuas, hanc absolutionem ad cautelam fieri debere non solum quando dicitur lata post appellationem, vel errorem intolerabilem continere: sed etiam quando opponitur contra aliquem, qui agit, ut tanquam excommunicatus, ab agendo repellatur. Nam & in hoc casu si petet absolutionem ad cautelam, præmissa protestatione quod non fiat ei præiudicium, si celebravit. I. quod ex celebratione non sit irregularis: vel etiam si petat sine protestatione, non debet sibi denegari. Secundum hoc dummodo ab ipso quo petitur absolutione, vel eius auctore, vel eius subdito, dicatur excommunicatione lata. arg. de cle. excom. minist. ca. apostoli. & de sent. excom. venerabilibus.

Item si petatur a delegato Papæ secundum Host. arg. de officiis. deleg. prudentiam. §. 6. Item queritur, quid si iudex vel aduersarius petunt quod iste confiteatur sententiam tenere antequam absoluatur: nunc quid confiteri tenetur? Dicit Mo. in ca. per tuas, quod non. Nam ex confessione istius non debet aduersario crescere, vel decretare ius. f. si seruit. v. dic. l. seruitutes. §. si qua, & hoc siue protestetur petens absolutionem, siue non. Inn. tamen & Host. dicunt in c. cum desideres, quod ubi cunq; dubitatur probabiliter, an aliquis sit excommunicatus, potest habere locum absolutione ad cautelam. Sed in canc. solet. dicitur tunc solui, quando excommunicationis sententia di-

Hhh h

citur nulla esse. Quot modis autem dicatur sententia nulla excommunicationis not. Ioan. Andr. in c. præsenti de senten. excom. lib. 6. vbi a signantur. 12. modi. Mō. tamen in d. c. soler. videtur tenere illam opinionem, quod non absoluatur quis ad cautelam, nisi confiteatur excommunicatorem suum iudicem esse. In hoc tamen c. contrarium tenet, & suam, gl. d. c. soler. videtur corriger quatum ad hoc. Vbi autem certum est sententiam excommunicum esse nullam, non habet locum absolutio ad cautelam: sed quod talis denuncietur non esse ligatus. Sed in dubium tantum habet locum de offic. deleg. c. cum contingat. de sent. excom. foli. lib. 6. & ita not. Ioan. Mon. & Holtiens. Item locum habet in illo, qui dicit se exceptum, & excommunicatum ab ordinario. Cum enim in hoc casu sententia esset nulla, bene posse talis absolutio habere locum, etiam si non ad suam cautelam: quia de ea non erat tanquam a non suo iudice prolatum, in d. c. soler. Quanvis Mon. contra. vt in hoc casu locum non habeat absolutio ad cautelam, sed quod exemptus prosequatur ius suum.

Sed nunquid eo ipso quod quis dicit sententiam latam post appellationem, vel alias dicit sententiam nullam esse, & petit absolu. statim est ei credendum? Dic quod non. secundum Mo. Sed Holtiens. cap. per tuas, dicit, quod iudex, a quo ista absolutio petitur, premittere debet summariam cause cognitionem de nullitate sententie, præsente aduersario, vel contumaciter absente, vt lite non contestata. c. quoniam. §. in aliis, & seq. Et si per confessionem aduersarij, vel alio modo appellationem probabilem nouerit præcepisse, quando aduersarius afferit frustratoriam appellationem, vel iniustum, præstabitur absolutio ad cautelam: nisi eum dicat excommunicatum pro manifesta offensa, r. in cap. foli. 6. in no. per Mon. & Holt. Quæ autem dicuntur manifesta offensa, & manifesta contumacia, no. per eos. de sens. exc. in c. venerabilib. lib. 6.

Ego Berengarius Tusculanus episcopus Vitere. consideratis omnibus quæ cir-

ca materiam istam notantur, breuiter hanc doctrinam trado. Quod vbiunque probabilius dubitatur, an quis sit excommunicatus vel non: vt quia dicitur sententia nulla, & de hoc præsumptiones apparent, non tamen constat. Vt quia fama est talis esse excommunicatum, non tamen literiter constat: & tamen vult animæ suæ, vel famæ confulere, vel aliquem actum exercere a quo repelleretur excommunicatus: talis potest & debet ad cautelam suam absolu. Ethoc probant prædictæ decretæ, de refam. reuensis. in fin. de appell. ad pres. tiam. de senten. excom. venerabilibus, & c. foli. 6. cum similib.

Item locum habet absolutio ad cautelam non solum in iudicio, vt dictum est, sed etiam extra iudicium. de sent. excom. venerabilibus, secundum quod not. Mon. in d. c. foli. 6. non tamen habet locum absolutio ad cautelam quoad interdicti sententias in ciuitate, castro, vel alio loco qualitercumque generaliter promulgatas ut de sent. excom. præ senti. li. 6. Idem in suspensione.

Demum quero, a quo hæc absolutio potest præstari. Et certe secundum B. a quilibet iudice, vt ipse notat in d. cap. foli. Sed Mon. & Holt. ab eius superiori, quis sententiam tulit. Ille enim qui est proximus, & immediatus superior, siue sit episcopus, siue archiepiscopus, siue patriarcha, potest absoluere ad cautelam. Delegatus vero a superiori, siue sit delegatus a Papa, siue ab alio cui est commissum negotium principale, vel appellationis sub illa forma, si inueniens sententiam ratam post appellationem, pronounces esse nullam, non potest absoluere ad cautelam. Et ad hoc duplex ratio potest a signari, quia rescripta sunt stricte iuris, nec eorum forma est transgredienda, de rescript. cum dilecta. & c. nonnulli.

Secundo, quod absolutio ad cautelam secundum doct. non est de iure, sed de gratia, & præter ius, siue supra ius. De iure enim primò debet constare de veritate cause appellationis, quanm absolutio fiat. de offic. deleg. c. cum contingat, & contra rationem iuris huius, & de gratia est inducta decret. foli. & decret. per tuas. Et ideo talis non est ex-

extendenda, *f. de legibus* l. quod verò. Et ratione etiam ab illo qui potest dispensare, talis extensio fiat. *argum.* *corum que not.* *de pen. licei.* Cùn ergo delegati non possint dispensare, sive sit delegatus Papæ, si et aliorum, ergo non poterunt absolvere ad cautelam, nisi specialiter eis fuerit consensum & expresse si officiatur ex aduerso. *d. gl. postu m. solet.* Respondetur, quod illa gloria debet intelligi secundum determinationem dictæ doctorum, secundum *Mon. & Host.* in *Papa* & in alio à iudice ordinario & immediato, qui possit gratiam facere, & in talibus dispensare. *Vide omnia,* *que not.* *Ioan. Andr.* in *decret.* *per tuas.* Et ad hoc vide de accusat. olim. Sed videtur contra expresse, de offic. deleg. prudential. §. 6. & contrarium tenet *Innoc.* de except. in *ca. apostolice*, & hoc idem tenet in *d. cap. olim.* de accusat.

Forma verò dictæ absolutionis est, secundum *Mon.* & *Host.* d. c. per tuas. & c. solet, quia citabitur aduersarius, vel iudex quilibet sententiam. *argu.* *de appell.* *cum spe- cialiter:* & præmittet summariam causæ cognitionem. Et posito quod habeat locum absolutio ad cautelam, iurabit excommunicatus quod stabit mandatis ecclesiæ. Secus in alia absolutione, vel præstabit idoneam cautionem de satisfaciendo, si inventus fuerit iustè excommunicatus, secundum *Mon.* & *Host.* c. *venerabili.* & c. *per tuas.* & c. *solet*, & hoc factò absolvitur. Tamen iudex, qui potest talem absolutionem dare non debet nimis se festinare, sed summi debet de ea cognoscere. *argu.* c. *quoniam frequenter.* §. in alius, vt litem non concessata: an scilicet fuerit excommunicatus appellatus ante sententiam, necne. Et si causa fuit legitime assignata in appellatione. *de appell.* *cordi.* lib. 6. Ruinare etiam que redant appellationem inutiliam. *de appell.* c. *Romana.* §. *cum autem.* & §. *seq.* Ertunc dabit vel non dabit, si contra inueniet. Debet etiam iudex diligenter aduertere, an excommunicatus petat hanc absolutionem malitiosè, scilicet, vt ea obtenta aduersarius quodammodo frustretur sua intentione super negotio principali: vt si negotium

principale diutius protegetur. Et omnibus consideratis, iudex poterit concedere vel denegare. Cauetamen iudex netale absolutionem concedat, vel deneget odio, vel amore: prece vel præcio, ne imidat in poenas decret. *cum etiis de re iudi lib. 6.* Nec obstar quod dicitur in *decret.* *solet, ibi,* *sine contradictionis obstatu.* Nam ibi loquitur de contractione partis, vt ibi patet expressè, cum dicit, quamvis in hoc aduersarius vel excommunicator se opponant. *ad idem de appell.* *qua fronte.*

Vltimo quæro, an talis absolutio possit impediti: Dic quod sic, sex modis. Primo, si petatur per procuratorem, secundum o-*pin.* *Holstiens.* de *sentent.* *excomin.* *cum desideres.* Tu dic *re infra* per *Ioann.* *Andr.* qui dicit quod licet non posset obtinere per procuratorem: tamen potest per eum impetrari. *argu.* *corum que not.* *doct.* *de elect.* *venerabili.* *cum suis.* maxime si haberet ad hoc speciale mandatum.

Secundò impeditur ratione iudicis & quo petitur: quod prosequere ut dictum est *suprà.*

Tertiò impeditur ratione ineptæ petitionis, nempe quando petitur in casibus in quibus peti non debet. *De quo dic ut supra dictum est.*

Quartò ratione formæ non seruatæ, de quo etiam dictum est *suprà.* Ratione obiecti manifestæ offensæ: quia tunc non prædente satisfactione, non absolutetur. *de verb.* *signific.* *ex parte.* & c. *cum olim.* Tu tamen dic, secundum quod dictum est *suprà* secundum *Mona.* & *Host.* in §. *forma.* Si vero sit contentio inter partes, an satisficeri debeat, statum est arbitrio boni iudicis. *de verb.* *signi.* *cap. cum olim.* Si vero iudex super hoc dubitet, an debeat differri absolutio quoque sit certus? Et dic quod non, secundum *Mon.* & *Host.* in §. *solet.* Imò statim satisfacentem usque ad quantitatem, de qua certum est. Dealio verò de quo dubium est, recepta tamen cautione competenti, non tamen idonea fiet absolutio. *argu.* c. *sacro.* *de sentent.* *excomin.*

Quintò impeditur ratione temporis, vt si petatur tempore feriato. *argum.* *cap. si.* *de*

fer. Ratio est, quia aduersarius in sua absolutione debet vocari, ut diximus supra: tamen hoc non credo. Cestant enim feriae, vbi cunque vertitur periculum animae, que est omnibus praeponenda. 12. q. 1. precipitamus. C. de sacro sanctis eccl. l. famosus. Hoc noster Innoc. & Hosti. de fer. c. fin. Vtrum autem possit peti absolutio ad cautelam in executione a iure lata. Et dicendum quod sic, ut non Ioan. Andr. in ca. solet. lib. 6. Et ibi, vide per

sum.

REGULA LXV.

De valore exprimendo in impre-
trationibus.

Valor est exprimendus, & hoc statuit Urbanus V. ut Clem. i. de prebend. Ratio est, quia secundum qualitatem personarum beneficia sunt conferenda: & maiores personae maioribus beneficiis sunt dotandae. s. de multa. in fin. de prebend. extra. execrabilis. illo tunc etiam in militibus hoc procedit, ut stipendia pro qualitate personae sunt dannata. ut virtutum. C. de statu & imaginib. c. ius militare. t. dist. Anch. in Cle. vnuca 2. nota. de conce. preben. Fallit quando motu proprio concederetur: quia tunc ampliari deberet propter illam clausulam motus proprii. Et quia hæc regula est odiosa, & sic restri-
genda, n. egregie probat Anch. con. il. 295. Pro
clariori referit Ioan. Staphil. in tract. de lite
ris gratia. fol. 89.

REGULA LXVI.

De clausulis beneficiis vacantibus
ponendis.

Notandum est, quod in literis quædam clausule ponuntur ad necessitatem iuris, alia ad cautelam, scilicet Spec. in fin. de iudice de leg. § sequitur videre. vers. Sed nunc quid potest: & in rescripto transposita non vitiat, sed intelligi debet ubi esse debet, scilicet Specul. in fin. de lit. cont. §. t. vers. ponepero. & de instru-
ment. editione. §. nunc autem. vers. Item excipi-
pe, quod talis clausula. Panorm. in cap. cum M. colu. t. de constit. Intellige nisi data fuerit forma. cap. causam. de rescript. Scripti informa-
mandar.

Et quælibet clausula debet aliquid ope-
rari. cap. si Papa de priu. in 6. l. si quando. §.
de legat. i. & l. in l. ff. de contrah. empt. nec de-
bet esse aliquid (maxime in rescriptis A-
postolicis) verbum sine ministerio ope-
randi. Bald. in rubr. Cod. de contrah. emp. q.
g. Et clausula in fine posita, ad omniam
fertur. l. i. C. de liber. preter. Plen. scripti inter-
per. l. in n. c. C. de sentent. que pro eo, quod inver-
est.

Clausula, ut præferatur imetrans alii,
non tollit ius quæsumum alteri. Compastella
& Burrius in ca. causam de rescript.

Clausula, anoto quolibet illico deten-
tore, cōfert iurisdictionem contra omnes
resistentes, scilicet Bald. in addit. ad Spec. in fin.
de excu. sentent. excommunic. vers. clausula. anov.
Frane. Curius cons. 3. Tamen per eam non
cenfetur facta mentio de colorata posses-
sione, scilicet Card. in Clem. i. §. 1. de preb. & Felic.
in can. nostra. corolla. 30. de rescript. & in cap. de
cetero. col. 2. de re iud. & Iason. in l. ex papillars.
ff. de vulgar.

Dati poterunt, &c.

His verbis non se adstringit summus
pontifex ad dandam: sed si velit poterit:
quia sedes Apostolica petentibus solet se
offerre liberaliter, dando plumbum pro
auro. text. & ibi Ioan. And. in cap. sedes. de re
script.

Eriam si illud quoquis modo, &c.

In literis impretrationis beneficij solet
hæc verba describi, siue præmisso modo
vacet, siue alio quoquis modo, etiam si ex eo
quævis generalis reseruatio, etiam in cor-
pore iuris clausa resularet.

Seu per constitutionem, Execrabilis,
vacet. Est extraugans de preb. inter ex-
tang. Ioan. 22.

Ac specialiter reseruatum inter
alios litigiosum sit.

Solet addi, cuius litis statum haberi vo-
lunus pro expresso propter textum in ca-
mpter monasterium. de re iudicata. ubi statutus litis
est exprimendus. Imo solet addi, aut ex
alterius cuiuscunq; persona, seu per simi-
lem. D. N. vel cuiusvis alterius celsionem
in Romana curia, vel extra, etiam coram
notario

notario publico, & testibus sponte factam, vacaret.

3. Et eius collatio deuoluta fuerit, &c.

Solet addi, etiam si tanto tempore vacuifset, quod eius prouisio iuxta Lateranensis statuta concilii, aut alias canonicas sanctiones, ad sedem Apostolicam legitimè deuoluta existeret. Ita clausula est necfaria, quia interdum vacuait beneficium per annum, & vltra, & episcopo competebat collatio, qui habuit sex menses ad conferendum. cap. 2. de concess. præbend. Archiepiscopus alios sex menses, à die tamenscientiae computandos. caput. quia diuersitatem, de concess. præbend. postea deuolutum ad Papam: & hoc casu nunquam dedit ad ordinarium, quando negligenter illius vacauit. Secus quando in curia vacauit: quia tunc si Papa intra mensem non conferat, poterit postea episcopus conferre cap. statutum de præbend. in 6. Item additur hæc clausula & ad sedem eandem ex quavis causa specialiter vel generaliter pertinenter, ac consistorialiter fieri debet.

REGVLA LXVII.

*Qualitates beneficiorum ex-
primantur.*

Qualitates sunt, Si beneficium sit dignitas, personatus, vel officium. Si cura immineat animalium, semper ista qualitas exprimenda est. *et cum in illis, deprehend. in 6.* Sic per electionem confusuit afflumi. *per tex. in cle. i. de præb.*

REGVLA LXVIII.

*De beneficio per contractum matri-
monii vel alias vacante.*

Duas habet partes hæc regula. Prior est, quod si reserueretur beneficiū alicuius per contractum matrimonii, tuuc in bullula reseruationis non debet dari aliis vacante.

lia per verba de presenti, per quæ vacat beneficium, ut per glo. in ca. ino, de cleric. conjugat. iden videtur dicendum, quia largè matrimonium est.

Secunda pars est, quod si beneficium præseruetur per promotionem, vel affectionem alterius beneficii incompatibilis, aut alias, ut infra, potest addi clausula vel alias quoquis modo vacauerit, Papa vult esse reseruatum. Idem si reseruetur, si vacauerit per ingressum religionis: quia etiam potest addi, alias quoquis modo vacaret, præterquam per obitum obtinentis: ne is qui habet reseruationem, inducat mortem: quod si ficeret, etiam si esset reseruatum per mortem, non haberet. arg. *l. fab. hostibus. ff. sol. mat.*

REGVLA LXIX.

*De religiosis recipiendis cum
clausula.*

Sic vidi concedi, Paulus, &c. Cupientibus vitam ducere regularem, apostolicū debet adesse præsidium, ut eorum præfens propositum possint ad latrem diuinum nominis adimplere. Cum itaque dilectus filius N. cupiat, sicut accepimus, in ecclesia S. Victoris, ordinis S. Augustini Parisien. diæcessis, vna cum dilectis filiis, Capitulo ipsius ecclesiæ, sub regulari habitu, in meritum domino famulari, Nos volentes ipsius N. in huiusmodi suo laudabili proposito confouere, &c. mandamus, quatenus vos, vel duos, aut unus vel trum per nos, vel alium, seu alios, eundem N. si sit idoneus, & altius canonicum non obstat, in eadem ecclesia S. Victoris, si in ea non est certus canoniconum numerus, dummodo ipsa ecclesia ex hoc nimium non grauetur. Vidi etiam addi, Vel etiā si certus canoniconum numerus ibidem forsan existat, & aliquis de ipso numero deest ad præsens ex nunc: alioqui quamprimum aliquem de dicto numero deesse contigerit, auctoritate nostra recipi faciatis in dicta ecclesia in canonicum, & fratrem, sibi que regularem habitu iuxta ipsius ecclesiæ consuetudinem exhiberi, ac de ei cōmu-

Hhhh 3

nibus eiusdem ecclesiae prouentibus, si-
c ut vni ex aliis ipsius ecclesiae canonici-
i integrè prouideri: ipsumque ibidem syn-
cera in Domino charitate tractari, contra-
dictores, &c. Si vero scribatur pro monia-
li, solet dici, Prudentum virginum votis,
quæ sperto mortalisi viri thoro, ei qui spe-
ciosus est præ filiis hominum, defponari
desiderant, debeimus & volumus fauora-
biles inueniri. Cum itaque dilecta in
Christo filia, &c.

REGVLA LXX.

De translatione religiosorum.

Vide textum in cap. Cum singula de pre-
bendis in sexto. Aliæ reg. supra sunt decla-
ratae. Regula 76. supra fuit elucidata in
Regula 65.

REGVLA LXXI.

Clavis. absolutionis non suffre-
gatur falsantibus bullas.

Ipsa regula exprimit personas quibus
non prodest generalis absolutio posita in
literis Papæ, teque absoluentes, &c. Ra-

tio hic ponitur, ne præstetur occasio eis
suras ipsas vilipendendi, & in illis infor-
descendi. Vide in tract. de literis iustine.
fol. 176.

Primus casus non prodest, quando
quis est excommunicatus propter rei
iudicatam, ibi, non parentibus rei iudica-
tæ. Alia priuilegia rei iudicatae scripsim
tractatu de except. in illa exceptione repudi-
cata. Secundus est, non prodest incendiariis
ex malitia: fecus si ex ignorantia. Ter-
tius est, violatoribus ecclesiarum non pro-
dest. Quartus est, non prodest falsifica-
toribus, & falsificari procurantibus literas
& supplicationes Apostolicas. Quintus,
non prodest deferentibus res veritas ad
infideles. Sextus est, violatoribus ecclæ-
se libertatis non prodest. Septimus, non
prodest non obtemperantibus aulu tem-
perario mandatis Apostolicis. Octauus,
qui impediunt nuntios & exequatores
Apostolicos, non absoluuntur in literis
generalibus, etiam quoad effectum. In-
tellige tamen si per quatuor menses ex
his causis excommunicationem sustinuerint.
Novus, quando per annum sustin-
nent excommunicationem quincuncum;
quia haec pertinacia non caret scrupulo
haeretica prauitatis. c. fin. de patre.

PRACTICA